Gemeente Hoogeveen

Programmabegroting

2022 – 2025

Programmabegroting

2022-2025

Gemeente Hoogeveen

Bezoekadres: Raadhuisplein 1
7901 BP Hoogeveen

Postadres: Postbus 20000
7900 PA Hoogeveen

Telefoon: 14 0528
Fax: 0528-291325
E-mail: info@hoogeveen.nl
Internet: www.hoogeveen.nl

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief 3
Begroting in kort bestek 5
Kerngegevens 12
Samenstelling raad en college 13
Trends en ontwikkelingen 14

PROGRAMMA'S
Sociale pijler 25
Blijven meedoen en talentontwikkeling 26
Gezond en vitaal 37
Economische pijler 47
Werken aan werk 48
Bruisend Hoogeveen 53
Fysieke pijler 59
Aantrekkelijk wonen 60
Krachtige wijken en dorpen 69
Veilige bereikbaarheid 74
Duurzamer Hoogeveen 79
Veiligheids pijler 85
Veilig Hoogeveen 86
Fundament 93
Zichtbaar en transparant bestuur 94

Overzicht algemene dekkingsmiddelen 98
Overzicht overhead 99
Reserves 100
Het geraamde resultaat 101
Vennootschapsbelasting 102

PARAGRAFEN
Dienstverlening en Digitalisering 105
Bedrijfsvoering 107
Lokale heffingen 109
Weerstandsvermogen en risicobeheersing 115
Onderhoud kapitaalgoederen 122
Financiering 130
Verbonden partijen 135
Grondbeleid 151
Rechtmatigheid 156

Overzicht van baten en lasten 158
Uiteenzetting van financiële positie 187

Vaststelling 189

Bijlage A: Overzicht investeringen 190
Bijlage B: Overzicht reserves 199
Bijlage C: EMU Saldo 203
Bijlage D: Lijst met afkortingen 205
Bijlage E: Overzicht beleidsdocumenten 207
Bijlage F: Sociale structuur 210
Bijlage G: Toelichting op verplichte beleidsindicatoren 211

Aanbiedingsbrief

Geachte leden van de gemeenteraad,

Hierbij ontvangt u de sluitende begroting 2022. Deze is een uitwerking van de kaderbrief die u voor de zomer heeft vastgesteld en is een volgende stap voorwaarts naar een financieel gezond gemeentebestuur.

De begroting 2022 is een uitwerking van de kaders die gemeenteraad ons met de Kaderbrief voor de zomer heeft meegegeven. We hebben de begroting sluitend kunnen maken zonder dat er extra bezuinigingen of verhogingen van de OZB bovenop de reguliere inflatiecorrectie nodig zijn. Wat we overhouden steken we in de spaarpot. Schone lei bepaalde dat er uiterlijk 2025 € 19 miljoen in de Algemene reserve moet zitten. Op basis van de huidige meerjarenprognose zit er eind 2025 € 33,6 miljoen in de spaarpot. Dat gaat wat ontspanning in de begroting brengen. Een onverwachte tegenvaller, achterblijvende bezuinigingsrealisatie of reguliere fluctuatie in het gemeentefonds hoeven niet meer meteen te leiden tot ingrepen in de uitgaven of inkomsten.

Samen met u, onze inwoners en ondernemers zijn we de bocht aan het nemen en er is alle reden daar blij mee te zijn. Alleen, we zijn de bocht nog niet door, laat staan de tunnel uit. De huidige begroting is nog verre van robuust. We hebben te maken met flinke structurele risico's. Zo zijn de geraamde parkeerinkomsten onzeker. Hoewel we voor 2022 in het sociaal domein in de pas lopen met onze doelstellingen (een gevolg van extra rijksinkomsten), is er een gerede kans dat de taakstellingen in het sociaal domein (deels) niet op een maatschappelijk en wettelijk aanvaardbare wijze in te vullen zijn. Verder blijven de uitgaven in het beheer en onderhoud van onze groenvoorzieningen en wegen laag waardoor we het risico blijven lopen om in de toekomst extra te moeten investeren. Daarnaast lukt het ons nog niet om in alle gevallen de financiële kaders tot leidraad van de beleidsuitvoering te maken.

Tegenover de risico's ten nadele van de begroting staan ook kansen op voordelen. Zo hebben we conform de richtlijnen van onze toezichthouder de structurele extra inkomsten in het sociaal domein voor maar 75% meegeteld. Tevens staat er een andere verdelingssystematiek van het gemeentefonds op stapel waarin de inkomsten van gemeenten uit het fonds beter in balans met de opgaven van gemeenten wordt gebracht. In alle varianten tot nu toe staat Hoogeveen een structureel voordeel te wachten.
Per saldo zullen de genoemde voordelen echter niet opwegen tegen de nadelen en dat betekent nog jaren van budgettaire discipline, terughoudendheid met ambities, versterking van de financiële functie, organisatieveranderingen en professioneel bestuur van raad en college.

De huidige begroting houdt de broekriem strak aan. Daarmee legt de begroting een basis onder een goed functionerende gemeente. De winkel blijft open. Het vuil wordt opgehaald, rijbewijzen worden verstrekt, er wordt getrouwd, het afvalwater wordt afgevoerd, straten worden sneeuwvrij gemaakt, parkeerboetes worden uitgereikt, bestemmingsplannen worden gemaakt, vergunningen worden verstrekt en de burgemeester brengt een boeketje aan het 60-jarig bruidspaar.
Met deze begroting leggen we de basis voor de toekomst. Onze bedrijvigheid neemt toe. Hoogeveen blijft de mouwen opstropen. We zijn aantrekkelijk voor aansprekende bedrijven, we trekken onze marketingactiviteiten door en we moeten rekening houden met een gestaag toenemende werkgelegenheid. Verder moeten we ervoor zorgen dat er meer woningen worden gebouwd voor woningzoekenden uit onze gemeenschap, maar ook voor woningzoekenden van buiten. Steeds meer Nederlanders trekken uit de randstedelijke gebieden in de richting van het oosten en Hoogeveen biedt de mogelijkheid om niet alleen bij ons te komen wonen, maar ook om bij ons te komen werken. Die unieke combinatie van werken en wonen moet worden gestut; het zal Hoogeveen tot in lengte van jaren vitaal houden. Dat vraagt om een visie op wonen en werken en die gaan we met elkaar maken in de vorm van een Omgevingsvisie en woonvisie. Dit kan de gemeente niet alleen en we zullen samen met onze inwoners en ondernemers de toekomst van Hoogeveen vormgeven.

Voor de financiële toekomst van Hoogeveen wordt 2022 in vele opzichten het jaar van de waarheid. Door Schone lei is veel in gang gebracht, maar ook in de steigers gezet. Zo zal het Herontwerp Sociaal Domein aan het begin van 2022 duidelijkheid geven over de financiële en beleidsmatige toekomst van de sociale pijler. Tevens gaan we werken met een nieuwe P&C-cyclus waarin de positie van de gemeenteraad in het begrotingsproces aanzienlijk is versterkt. Ook de effecten van de reorganisatie met nieuw management en de versterking van de financiële functie met extra ambtelijke capaciteit zullen in de loop van 2022 voelbaar (moeten) worden. Verder zal een breed pakket aan (meerjaren)maatregelen worden voorbereid om in de jaren 2023 en verder de structurele risico's uit de begroting te halen. Ten slotte zal in 2022 een nieuwe raad aantreden en lijnen willen uitzetten voor de nieuwe raadsperiode. We willen niet over ons graf heen regeren, maar er is voor de nieuwe raad geen ruimte voor een andere inzet dan in deze begroting wordt voorgestaan. Hoogeveen zal de broekriem moeten blijven aanhalen.

Al met al is de begroting 2022 een uitdrukking van de gevonden rust in het gemeentebestuur en we zijn ervan overtuigd daarmee dienstbaar te zijn aan de Hoogeveense gemeenschap.

Met vriendelijke groet,

College van burgemeester en wethouders

Werner ten Kate Derk Reneman Janita Tabak Jan Zwiers Karel Loohuis Jan Scholten

Begroting in kort bestek

Strategische financiële koers

Onderstaand nemen wij u stapsgewijs mee in de opbouw van het resultaat van de Programmabegroting 2022-2025.

1. Startpunt is de begroting 2021-2024
2. Verwerking van de mutaties Schone Lei
3. Verwerking van de kaderbrief
4. Actualisatie naar aanleiding van de gemeentefondsuitkering
5. Overige mutaties

Exploitatie

1. Startpunt

Het financiële startpunt van de Programmabegroting 2022-2025 is de eindstand van de Programmabegroting 2021-2024.

Deze ziet er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000 - = voordeel, + = nadeel	2022	2023	2024	2025
Saldo Programmabegroting 2021-2024 na 3e wijziging	73	-1.542	-4.259	-4.264

2. Mutaties Schone Lei

In Schone Lei zijn voor begrotingsjaar 2025 ook nog mutaties opgenomen welke nu bij de invulling van deze nieuwe jaarschijf verwerkt dienen te worden. Dit is de beginstand van de kaderbrief geweest.

Bedragen x € 1.000 - = voordeel, + = nadeel	2022	2023	2024	2025
Oplopende taakstelling sociaal domein				-2.000
Verhoging storting Algemene reserve				500
Beginstand kaderbrief	**73**	**-1.542**	**-4.259**	**-5.764**

3. Verwerking kaderbrief

Op 17 juni 2021 heeft de raad de kaderbrief 2022 vastgesteld. De mutaties uit de kaderbrief 2022 zijn verwerkt in deze begroting.

Bedragen x € 1.000 - = voordeel, + = nadeel	2022	2023	2024	2025
Mutaties uit kaderbrief	-20	1.723	3.029	3.414
Eindstand kaderbrief 2022	**53**	**181**	**-1.230**	**-2.350**
Verschil uitwerking kaderbrief	4	-28	-39	-290
Stand na verwerking kaderbrief	**57**	**153**	**-1.269**	**-2.640**

4. Actualisatie gemeentefondsuitkering

Het gemeentefonds is de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente. De actualisatie daarvan heeft dus grote invloed op de uitkomsten van de begroting. Conform instructie van de toezichthouder (provincie) verwerken we in deze begroting de Meicirculaire 2021. Daarnaast hebben we eind juni 2021 informatie ontvangen van het ministerie van BZK over de extra middelen voor jeugdzorg. Wij ontvangen € 5,133 miljoen in 2022. Op 16 juli 2021 heeft de provincie meegedeeld dat we 75% mogen aanhouden van de bedragen uit de Hervormingsagenda Jeugd voor de jaren 2023 t/m 2025.

Een nadere specificatie staat in het Overzicht van baten en lasten.

Bedragen x € 1.000 - = voordeel, + = nadeel	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Mutaties uit Meicirculaire	-1.659	-371	-108	368
Extra middelen Jeugd 2022	-5.113			
Stelpost extra middelen Jeugd, (75%) hervormingsagenda		-3.075	-2.815	-2.503
Stand na verwerking actualisatie gemeentefonds	**-6.715**	**-3.293**	**-4.192**	**-4.775**

5. Overige mutaties MJB 2022

Binnen de kaders stellen wij voor om een aantal zaken te wijzigen in de exploitatie. Hierbij hebben we het criterium gehanteerd dat we zo min mogelijk nieuw beleid opnemen. In het overzicht van baten en lasten worden alle mutaties per programma geordend en toegelicht.

Programma bedragen x €1.000 + = nadeel en - = voordeel	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Blijven meedoen en talentontwikkeling	1.064	1.460	856	514
Gezond en Vitaal	-420	-18	-149	-824
Werken aan werk	1.362	1.413	1.317	818
Bruisend Hoogeveen	58	8	8	-7
Aantrekkelijk Wonen	15	0	0	0
Krachtige wijken en dorpen	60	60	60	60
Veilige bereikbaarheid	-42	60	-94	484
Duurzaam Hoogeveen	356	373	364	332
Veilig Hoogeveen	-4	-4	-4	-4
Zichtbaar en transparant bestuur	-27	14	147	147
Algemene dekkingsmiddelen	-501	-478	-613	-353
Overhead	1.433	1.101	1.189	1.227
Reserves	197	-310	993	993
Totaal aanvullende mutaties	**3.551**	**3.679**	**4.074**	**3.387**
Afrondingsverschillen	-2	-2	2	
Eindstand Programmabegroting 2022-2025	**-3.166**	**384**	**-116**	**-1.388**

Uitgangspunten mutaties

Wij hanteren verschillende uitgangspunten bij het opstellen van een begroting. Zo ook bij deze. Deels doen we het zoals we het in voorgaande jaren deden aan de hand van reeds vastgestelde meerjarenplanningen of met behulp van de verwachtingen van het CPB zoals deze in de Meicirculaire zijn verwoord. Om zo realistisch mogelijk te blijven hebben we voor vrijwel alle mutaties ons gebaseerd op onze ervaringsgegevens.

Voor de kosten van Jeugdhulp en SWW is de basis dat we de arbeidskosten ontwikkeling van 2022 volgen op basis van het advies van het Rijk. Wij volgen daarmee de landelijke tendens.

Voor de Wmo is een onderverdeling gemaakt naar Huishoudelijke taken en Wmo-begeleiding. Bij de huishoudelijke taken heeft de VNG in samenwerking met een aantal gemeenten een inventarisatie verricht met als uitkomst om voor die gemeenten 7% indexatie op de kosten toe te passen. Dit onder meer in verband met vergrijzing. Op basis van onze populatie denken wij echter dat een indexatie van 3,5% voor dit taakveld voldoende is. Voor de Wmo-begeleiding hanteren we een prijsindexatie van 3% (en een volumepercentage van 2%) naar aanleiding van de meest recente ervaringen.

Ook voor de inkomsten willen we een helder uitgangspunt hanteren. Tot op heden werden sommige inkomsten wel en andere niet gecorrigeerd voor de inflatie. Zo werd de OZB jaarlijks verhoogd, de rioolheffing jarenlang niet en de parkeerinkomsten weer tweejaarlijks. Hiervan willen we afstappen.

Om de inkomsten en uitgaven voor wat betreft de prijsontwikkeling zoveel mogelijk in balans te houden wordt het uitgangspunt om niet alleen de kosten maar ook de inkomsten jaarlijks te indexeren. In de voorliggende begroting hebben we dit uitgangspunt nog niet volledig toegepast. De inkomsten indexeren we als in het verleden met uitzondering van de parkeerinkomsten. Deze indexeren we in 2022 en we wachten dus niet tot 2023.

Dit uitgangspunt werken we net als de uitgangspunten voor de overige indexaties verder uit bij de Kaderbrief 2023. De genoemde uitgangspunten voor de mutaties werken we verder uit bij de Kaderbrief 2023.

Realisatie risico op de programmabegroting:
Met Schone lei is een herontwerp voor het sociaal domein gestart waarmee vanaf 2021 een bezuiniging op het sociaal domein wordt gerealiseerd. In onderstaande tabel treft u een overzicht aan van de actuele stand van zaken:

Taakstelling Sociaal Domein (bedragen x € 1.000)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Opgenomen taakstelling sociaal domein	**2.500**	**4.500**	**6.500**	**8.500**
Ingevuld Jeugdhulp	-425	-425	-425	-425
Ingevuld WMO	-298	-298	-298	-298
Ingevuld Participatie	-190	-190	-190	-190
Taakstelling nog niet ingevuld	**1.587**	**3.587**	**5.587**	**7.587**

Door de eenmalige extra middelen voor het sociaal domein is de doelstelling in 2022 gerealiseerd. Voor 2023 tot en met 2025 is dit niet het geval en daarmee lopen we structureel risico.

We voorzien dat het heel lastig wordt om via bezuinigingen taakstellingen in het sociaal domein de jaren 2023 en verder te realiseren. Verdere bezuinigingen in het sociaal domein in orde van grootte van (oplopend tot) € 7,5 miljoen zijn hoogst onwaarschijnlijk. Het Herontwerp, dat aan het begin van 2022 gereed gaat komen, gaat definitief duidelijkheid geven over wat financieel wel en niet mogelijk is, maar we zijn pessimistisch over de realiseerbaarheid van het totale bedrag. We worden hierin gesterkt door de rapporten die begin 2021 zijn gepubliceerd door het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) en Andersson Elffers Felix (AEF). Deze rapporten plaatsen elk op eigen wijze goed onderbouwd vraagtekens bij de haalbaarheid van de (financiële) doelstellingen zo die met de decentralisaties in 2015 werden beoogd. Verder hebben we te maken met gerede twijfel aan een van de veronderstellingen onder de taakstelling op het sociaal domein in Schone lei. Een van de gedachten was dat Hoogeveen (veel) meer geld uitgaf in het sociaal domein dan we van het Rijk kregen. In het kader van het Herontwerp wordt deze veronderstelling onderzocht. Dat is een lastig onderzoek met de nodige mitsen en maren, maar met wat we nu weten is hoogst twijfelachtig dat in deze begroting veel meer geld in het sociaal domein wordt uitgegeven dan wat we van het rijk krijgen. Als er al sprake is van een negatief saldo, als we al meer geld uitgeven dan binnenkrijgen, zal het minder zijn dan de € 7,5 miljoen die we nog moeten realiseren. De raad wordt hierover separaat geïnformeerd.

Een en ander kan wel betekenen dat er in 2023 nieuwe ombuigingen nodig zijn op andere domeinen dan het sociaal domein dan wel extra verhogingen van de OZB. Aan de andere kant zijn er ook ‘positieve risico’s’. We hebben immers nu voor 2023 (conform instructie van de provincie) slechts 75% van de extra rijksinkomsten voor jeugd ingeboekt. Er is een goede kans dat ook de resterende 25% beschikbaar wordt gesteld, dan wel dat het beleid zodanig aanpast dat de uitgaven met een dergelijk bedrag naar beneden kunnen worden bijgesteld. Verder (maar dat is niet specifiek sociaal domein) is de verwachting dat een herverdeling van het gemeentefonds positief uitpakt voor Hoogeveen.

We komen hier bij de Kadernota 2023-2026 op terug. We zullen tegen die tijd meer duidelijkheid hebben over wat we 'vanuit Den Haag' kunnen verwachten. Ten slotte wordt hiermee ook de nieuwe raad in positie gebracht om richting te geven aan de ingrepen in de begroting.

Het financieel effect/risico van deze post is meegenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Investeringen

De investeringen en kapitaallasten zoals opgenomen in de kaderbrief 2022 zijn de basis van deze begroting. Conform de kaderstelling nemen we alleen vervangingsinvesteringen op, met uitzondering van investeringen in onderwijshuisvesting en strikt noodzakelijke nieuwe investeringen.

Overzicht investeringen (bedragen x € 1.000)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Investeringen reeds opgenomen (kaderbrief 2022)				
Budget speelvoorzieningen	114	104	144	104
Reconstructies openbaar groen	130	130	130	130
Onderwijshuisvesting	2.500	2.500	2.500	2.500
Renoveren bestaande kunstgrasvelden	1.300	700	200	550
Asfalt wegen	818	818	800	800
Asfalt fietspaden	315	315	300	300
Tamboer	843	463		
Cameratoezicht	83			
Waterberging	145	145		
Totaal	**6.248**	**5.175**	**4.074**	**4.384**
Doorschuif investering uit 2021:				
Onderwijshuisvesting	2.500			
Cameratoezicht	50			
Totaal	**2.550**			
Toerekening personeelskosten (BBV-voorschriften)				
Budget speelvoorzieningen	-8	-8	2	2
Renoveren bestaande kunstgrasvelden	36	18	9	18
Asfalt wegen			18	18
Asfalt fietspaden			15	15
Tamboer	6	6		
Cameratoezicht	5			
Totaal	**39**	**16**	**44**	**53**
Nieuw op te nemen investeringen:				
Brug weg om de oost	423			
Schoolvonderbrug	382			
Houten damwand industriehaven		61		
Houten damwand kanaalweg		479		
Zuiderparkbrug			39	
Damwand industriehaven NZ			1.770	

Overzicht investeringen (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Berkenlaan brug				62
Schooldijkje brug				54
Regio Stedenfonds	971	470	1.259	282
Totaal	**1.776**	**1.010**	**3.068**	**398**
Totaal nieuwe investeringsbegroting	**10.613**	**6.201**	**7.186**	**4.835**

Mutaties investeringen
De investeringen voor onderwijshuisvesting (€ 2,5 miljoen) en cameratoezicht (€ 50.000) zullen niet in 2021 worden uitgevoerd en schuiven met de jaarrekening 2021 door naar 2022.
Vanaf 2019 zijn we verplicht op basis van onze boekhoudvoorschriften (BBV) om onze eigen uren toe te rekenen aan investeringen. Dit was nog niet voor alle investeringen opgenomen in de kaderbrief 2022. In deze begroting zijn nu alle investeringen opgenomen inclusief de doorrekening van eigen uren.

Nieuw op te nemen vervangingsinvesteringen
Civiele kunstwerken: Het Beheersplan civiele kunstwerken 2022-2026 is in 2021 vastgesteld door college. De vervangingsinvesteringen die hierin zijn opgenomen zijn nu opgenomen in deze begroting.

Regio Stedenfonds: De provincie Drenthe heeft met de Investeringsagenda Plus 2020-2023 voor de vier ‘sterke steden’ in Drenthe, via het zogenaamde Regiostedenfonds (RSF), extra geld beschikbaar gesteld voor het versterken van deze binnensteden, zonder dat cofinanciering van de gemeente benodigd is. Alleen de eigen personeelskosten moeten nog aan de investeringen worden toegerekend.

Hiermee ziet het totaalbeeld van de investeringen er als volgt uit:

Jaar (Bedragen x € 1.000)	Investering MJB 2022	Personele kosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
2021	6.093	398	4.392	1.303
2022	10.612	255	9.537	820
2023	6.201	243	5.646	312
2024	7.186	152	5.868	1.166
2025	4.838	129	4.497	212
Totaal	**34.931**	**1.177**	**29.941**	**3.813**

Totaal investeringen we € 34,9 miljoen in de jaren 2021 t/m 2025. Met de raad is een investeringsplafond van circa € 6,5 miljoen per jaar afgesproken voor deze collegeperiode. Voor de jaren 2021 t/m 2025 zal het plafond uitkomen op € 36,3 miljoen (5 jaren keer € 6,5 miljoen plus € 3,8 miljoen aan bijdragen van derden).

De investeringen worden verder toegelicht in Bijlage A.

RESERVEPOSITIE

Om de Algemene reserve weer op het gewenste niveau te krijgen, is in de exploitatierekening gehouden met stortingen aan de Algemene reserve. Er wordt € 0,2 miljoen in 2022, € 3,7 miljoen in 2023 en € 5,2 miljoen in 2024 en € 5,7 miljoen in 2025 toegevoegd aan de Algemene reserve. Daarnaast zijn de uitkomsten van deze begroting en de resultaten grondexploitatie verwerkt in de verwachte reservestanden. De Algemene reserve kent op basis van deze begroting eind 2025 een omvang van € 33,6 miljoen.

STAND VAN ZAKEN FINANCIËLE KADERS

Enkele jaren geleden hebben we financiële kaders opgesteld waaraan we kunnen aflezen in hoeverre Hoogeveen financieel gezond is. In de paragraaf Weerstandsvermogen geven we een uitwerking van deze kengetallen op basis van deze begroting. Samengevat:

1. **Schuldpositie**: de schuldpositie komt op basis van deze begroting eind 2025 uit op 70%. Daarmee voldoen we aan het door de raad vastgestelde kader.
2. **Solvabiliteit:** de solvabiliteit komt op basis van deze begroting eind 2025 op 20%. Daarmee voldoen we aan de norm van Schone lei van 18%.
3. **Weerstandsvermogen:** naar verwachting is de weerstandsratio eind 2025 op 1,81. Daarmee zou dit kader dan ruim toereikend zijn.
4. **Sluitende begroting:** deze begroting is structureel en reëel sluitend. De begroting is 'pessimistisch-realistisch' opgesteld, waarmee de belangrijkste risico's zijn afgedekt. De bezuiniging op het sociaal domein is voor de periode van 2023-2025 onvoldoende zeker waardoor in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing het financieel effect hiervan is opgenomen.

Conclusie

We bieden een structureel sluitende begroting aan voor 2022. Opnieuw een begroting met grote gevolgen in de volle breedte van de samenleving. Er zijn grote stappen te zetten om deze ook daadwerkelijk te realiseren. Het feit dat de raad doorlopend besef heeft van de ernst van de situatie en in meerderheid de (pijnlijke) keuzes die daaruit voortvloeien voor de samenleving wil maken maakt dat het college deze ook begroting realistisch acht. Met deze begroting voldoen we aan alle gestelde kaders voor alle kengetallen.

Kerngegevens

De kerngegevens geven een beeld van de financiële, sociale en fysieke structuur van de gemeente.

Totaalbeeld inkomsten en uitgaven

In onderstaande grafieken laten wij op hoofdlijnen de herkomst van onze middelen zien en hoe wij die inzetten.

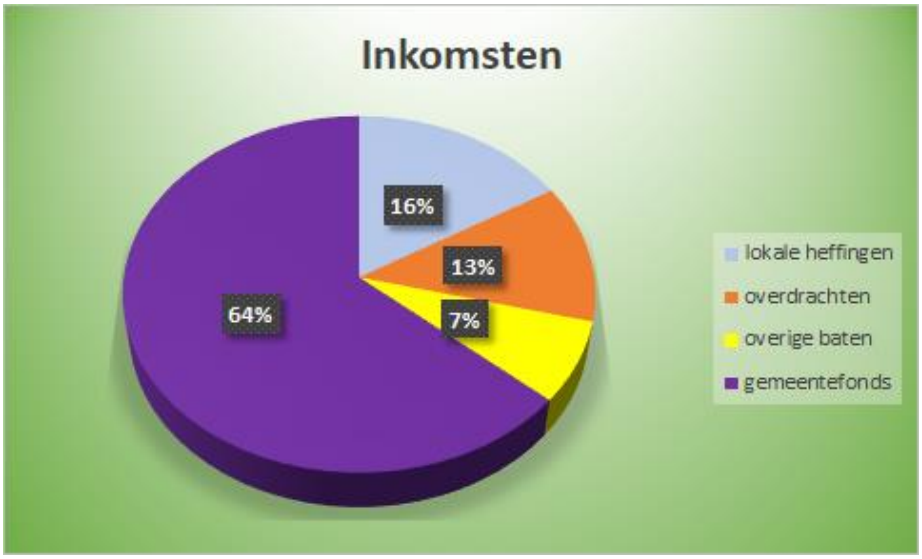

Lokale heffingen: opbrengst OZB, afvalstoffenheffing, rioolrechten, parkeergelden, leges etc.
Overdrachten: rijksbijdragen voor o.a. bijstand, onderwijs.
Overige baten: huuropbrengsten, (grond)-verkopen, schade-uitkeringen, dividend, bijdragen van derden, onttrekking reserves etc.

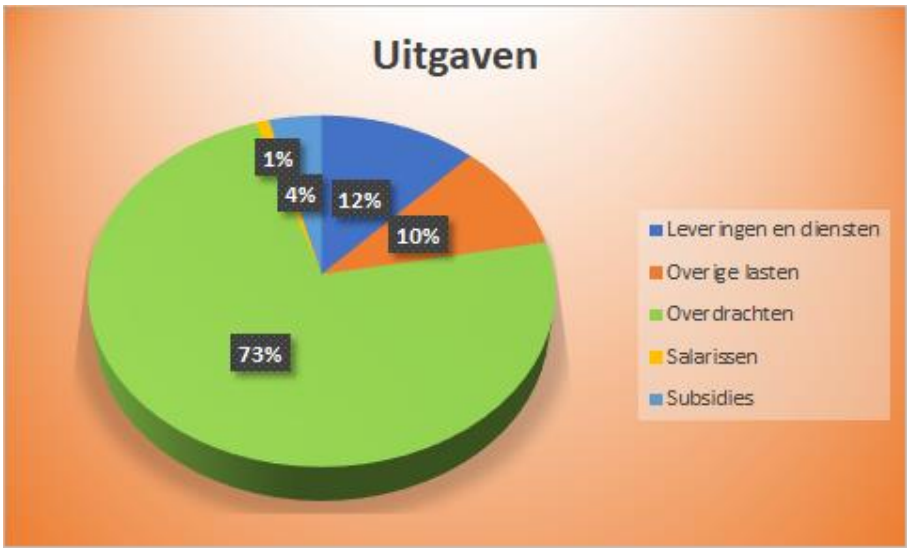

Overdrachten: bijstandsuitgaven, minimabeleid, Wmo-uitgaven, Wsw-uitgaven, jeugdzorg, bijdrage SWO.
Overige lasten: rente, afschrijving, OZB, rioolrechten, reinigingsrechten, waterschapslasten, zuiveringslasten, storting in reserves.

Samenstelling raad en college

Gemeenteraad	
Fracties	**Leden**
Gemeentebelangen	8
CDA	7
VVD	4
ChristenUnie	3
SP	3
PvdA	2
D66	2
Lijst van Hien	1
SGP	1
Griffier: Cindy Elken - van Mierlo	

College van burgemeester en wethouders	
Burgemeester Karel Loohuis • Veiligheid en handhaving • Bestuur en bestuurlijke vernieuwing • Dienstverlening	**Algemeen directeur/gemeentesecretaris** **Jan Scholten (a.i.)** Eerste ambtelijk adviseur van B&W
W**ethouder Werner ten Kate** • Jeugd • Onderwijs • Sport • Duurzaamheid	**Wethouder Jan Zwiers** • Ruimtelijke Ontwikkeling • Economische zaken • Recreatie en Toerisme • Participatiewet
Wethouder Janita Tabak • Zorg • Cultuur • Organisatieontwikkeling • Wonen	**Wethouder Derk Reneman** • Financiën • Verkeer en vervoer • Vastgoed- en grondbeleid

Trends en ontwikkelingen

Blijven meedoen en talentontwikkeling

Effecten Covid-19 op jeugd
De Covid-19 pandemie heeft effecten op jeugd. De pandemie heeft onderwijsachterstanden opgeleverd, spannende situaties in gezinnen en een verslechtering van de mentale maar ook fysieke gezondheid. De verwachting van deskundigen is dat velen (jeugd en gezinnen) voldoende veerkracht hebben om de effecten te boven te komen.

Wel belangrijk blijft (zo meldt ook de VNG) de kwetsbaren in de gaten te houden, omdat de effecten kunnen doorwerken op de langere termijn. Daarbij gaat het om aansluiting op de arbeidsmarkt, de mentale weerbaarheid (eenzaamheid, angst, zorgen over de eigen ontwikkeling), leergroei basisonderwijs, maatschappelijke segregatie tussen groepen inwoners met verschillende perspectieven op de pandemie, en ook (gebrek aan) vertrouwen in de overheid.

De zorgen over de effecten van de pandemie hebben geleid tot het NPO: het Nationaal Programma Onderwijs, voor herstel en ontwikkeling van het onderwijs tijdens en na Covid-19. De schoolbesturen krijgen hiervoor de komende twee jaar extra middelen, ook de gemeentes krijgen middelen om de scholen te ondersteunen bij de aanpak van Covid-19 vertragingen.

Jeugdhulp
Als college hebben we op basis van Schone lei stevig ingezet op meer sturing op de jeugdhulpkosten en de transformatie zoals bedoeld met de Jeugdwet. Daarnaast ageren we met andere gemeenten al jarenlang bij het rijk over het gebrek aan financiële middelen voor een goede uitvoering van de jeugdhulp. Uiteindelijk heeft dit voorjaar een arbitragetraject ertoe geleid dat er extra middelen komen. Deze middelen komen met de opgave om de kosten jeugdhulp duurzaam terug te dringen. Daarvoor komt van Rijk en VNG voor 1 januari 2022 een hervormingsagenda.

Voor de jeugdhulp ligt er een stevige uitdaging. Door Covid-19 zien we een toename van crisissituaties en overige GGZ-problematiek. We zien lokaal en landelijk dat de keten voor acute problematiek is vastgelopen door deze ontwikkeling. Daarmee is de reguliere zorg onder druk komen te staan.

Schuldhulpverlening
Het Centraal Plan Bureau verwacht voor 2022 een economische groei van 3%. Ook voor het huidige jaar zijn de cijfers positief en is een daling in de werkloosheid zichtbaar. Een grote toename in het aantal inwoners dat last heeft van armoede en schulden, is daarmee dan ook niet gelijk te verwachten. Toch dient de gemeente scherp te blijven op een toename van schulden onder bepaalde doelgroepen We houden in het bijzonder oog voor jongeren, zelfstandigen en flexwerkers. Ook inwoners die gebruikmaken van Covid-19 steunmaatregelen vormen een potentiële risicogroep.

Gezond en vitaal

Doordecentralisatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang
1 januari 2023 start de financiële doordecentralisatie van beschermd wonen. In een periode van 7 jaar wordt stapsgewijs van een historisch verdeling van het budget over centrumgemeenten toegewerkt naar een objectieve verdeling over alle gemeenten. Met ingang van de doordecentralisatie worden individuele gemeenten financieel verantwoordelijk voor nieuwe cliënten beschermd wonen.

De zorg voor bestaande cliënten beschermd wonen blijft ten laste komen van het budget van de centrumgemeente. In 2026 wordt besloten of ook de maatschappelijke opvang door gedecentraliseerd kan worden.
Voor de 9 gemeenten van de regio Assen was dit aanleiding om te besluiten om de huidige regio voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang te splitsen in een regio Noord- en Midden-Drenthe en een regio Zuidwest-Drenthe. De nieuwe regio-indeling maakt het makkelijker om de gewenste transformatie te realiseren van beschermd wonen en maatschappelijke opvang naar zelfstandig wonen met begeleiding. De intentie is om de centrumregio te splitsen per 2023 voor maatschappelijke opvang en de nieuwe cliënten beschermd wonen. Belangrijke uitgangspunten bij de splitsing zijn continuïteit van zorg en efficiënte uitvoering. Om die redenen is de intentie om de centrumfunctie van Assen voor bestaande cliënten beschermd wonen te handhaven.
De voorbereidingen van de regiosplitsing, de doordecentralisatie en de transformatie zijn in 2021 gestart en zullen doorlopen in 2022.

Gevolgen van de Covid-19 crisis dempen
Het kabinet heeft een 'Steunpakket sociaal en mentaal welzijn en leefstijl' opgesteld (4e compensatiepakket Covid-19). Het pakket is bedoeld om de gevolgen van de Covid-19maatregelen op het sociaal en mentaal welzijn van kwetsbare inwoners te dempen en structurele schade van de maatregelen zoveel mogelijk te voorkomen. Gemeenten hebben in 2021 gelden uit het steunpakket ontvangen voor onder meer intensivering van de bestrijding van eenzaamheid onder ouderen en voor extra begeleiding /ondersteuning van (psychisch) kwetsbare inwoners.
Met deze gelden geven we in 2022 een extra impuls aan de uitvoering van een lokaal actieprogramma Eén Tegen Eenzaamheid. Dit actieprogramma wordt opgesteld en uitgevoerd met een lokale coalitie van zorgaanbieders, ouderenorganisaties en welzijnswerk. Het programma is gericht op het signaleren en doorbreken van eenzaamheid onder ouderen.
Ook gaan we met de rijksgelden in 2022 extra activiteiten aanbieden aan (psychisch) kwetsbare inwoners ter bevordering van het psychisch welbevinden en de sociale contacten. Ook hier streven we ernaar dat een coalitie van betrokken organisaties de activiteiten opzet en uitvoert. Het streven is te komen tot duurzame activiteiten gericht op ontmoeting en herstel die dienst kunnen doen als voorliggende voorzieningen.

Werken aan werk

Algemeen
De effecten van Covid-19 op de werkgelegenheid en de arbeidsmarkt zijn tot op heden uitgebleven. De vraag naar arbeid is hoger dan voor Covid-19. De verwachtingen van het Centraal Plan Bureau (aug.2021) laten economische groeicijfers zien van boven de 3% in 2021 en 2022.
De verwachting is dat daardoor de vraag naar arbeid hoog zal blijven en het aantal bijstandsgerechtigden af zal nemen in 2022. Een kwantitatieve onderbouwing van de aantallen is moeilijk te maken. Er zitten veel onzekerheden in de markt. Hoeveel bedrijven vallen alsnog om na het wegvallen van de diverse steunmaatregelen op 1 oktober 2021 en wat is het effect hiervan op de werkgelegenheid maar ook op het beroep op bijstand in 2022? Daarnaast zien we dat de effecten van Covid-19 op de leerlingen in het onderwijs zijn sporen nalaat. Dit kan leiden tot extra uitval van leerlingen die daardoor een beroep gaan doen op de bijstand.
Een substantiële verlaging bewerkstelligen in het aantal bijstandsgerechtigden in Hoogeveen, groter dan de verwachte afname die samenhangt met de economische groei, kan alleen worden bereikt met een gericht plan. Een dergelijk plan zou aanvullende inspanning vragen van de organisatie alsook financieel.

Ontwikkelingen arbeidsparticipatie

- De arbeidsmarkt trekt aan en er is sprake van schaarste in een groot aantal beroepen. De mismatch tussen vraag en aanbod vraagt om extra aandacht.
- Voor 2022 verwacht het CPB een economische groei van 3,2% in Nederland.
- De steunmaatregelen voor bedrijven in kader van Covid-19 vallen per 1 oktober 2021 weg. De mogelijke effecten hiervan op de bijstand zijn nog onduidelijk.
- De Covid-19 pandemie lijkt een negatief effect te hebben op de uitval van leerlingen in het onderwijs. Mogelijkerwijs leidt dit tot een toename in de bijstand onder jongeren.
- De kansen van inwoners, die bijstand aanvragen en/of hebben, om op korte termijn uit te stromen zijn beperkt. Vaak is er sprake van meerdere belemmering waardoor er intensievere begeleiding nodig is om uit te stromen. Niets doen zal dan vaak tot gevolg hebben dat bemiddeling moeilijker is en de verblijfsduur in de bijstand langer wordt.
- De uitvoering van de Wet inburgering 2022 wordt een integraal onderdeel van de uitvoering van de Participatiewet. De extra taken die deze nieuwe wet met zich meebrengt brengen we onder bij de SWO.
- De verwachting is dat in 2022 meer inspanning nodig is om de belemmeringen bij de instromende bijstandsklanten weg te nemen om de uitstroom naar werk mogelijk te maken.
- Er zit een continue groei is het aantal cliënten met een baanafspraakbaan indicatie die meer begeleiding vragen. Het aantal aanvragen voor Beschut werk plekken blijft groeien. Hiervoor zijn al wachtlijsten.

Versterking regionale economie

In 2021 was het nog onzeker wat het effect van Covid-19 zou zijn op de economie. Het Rijk heeft een ruimhartig steunpakket samengesteld en de economische cijfers geven een gunstig beeld. Er zijn weinig faillissementen, een lage werkloosheid en er is sprake van economische groei. Wel zien we dat bedrijven meer intern gericht zijn en zich heroriënteren. Dit zorgt ervoor dat het moeilijker is om te komen tot structuurversterking in de regio. Het blijven onzekere tijden waardoor we ook in 2022 geconfronteerd kunnen worden met veranderende economische omstandigheden. Daarnaast is het de vraag of de ondernemers die eerder verleende steun terug moeten betalen zal zorgen voor een terugval in bedrijvigheid. Het is nu nog niet te voorzien of en in hoeverre daar sprake van zal zijn.

Bruisend Hoogeveen

Grote impact van Covid-19

Covid-19 heeft een enorme impact op het programma Bruisend Hoogeveen en brengt kansen en uitdagingen. De mogelijkheden om aan cultuur deel te nemen of te bezoeken zijn beduidend afgenomen en hebben effect op een gezonde sector. Deze effecten zijn vooral te zien in theater, popcultuur, cultuureducatie, evenementen en het verenigingsleven. Het is de vraag hoe snel het herstel zal zijn nu er steeds meer activiteiten en evenementen mogelijk zijn. De verwachting is dat het de nodige tijd zal kosten om weer op het aantal bezoekers en deelnemers te komen voor Covid-19 en dat er extra geïnvesteerd moet worden in onder andere personeel en promotie.

Popcultuur van betekenis in Hoogeveen

De Drentse popcultuur heeft een impuls gekregen door de vorming van een netwerkorganisatie dat werkt onder de naam Poppunt Drenthe. De provincie en de Drentse gemeenten ondersteunen de organisatie met een financiële bijdrage om popcultuur in Drenthe verder te brengen.
Een van de dragers van popcultuur is Het Podium. Zij heeft de C-status verkregen De provincie heeft voor de betekenis voor pop in Drenthe van Hoogeveen aandacht in haar cultuurbeleid.

Vanuit het Regiostedenfonds zijn er middelen beschikbaar gesteld voor aanpassingen van Het Podium en daarmee het versterken van de culturele infrastructuur. (Zie programma Aantrekkelijk Wonen - stadscentrum).

Evenementen
De consument kiest steeds vaker evenementen met verrassende concepten uit om te bezoeken. Beleving en het unieke karakter staan bij deze evenementen centraal. Evenementen en festivals profiteren hiervan omdat zij per jaar kunnen inspelen op trends.
Deze trend werkt ook door in de keuze voor festivallocaties. Er ontstaan initiatieven op nieuwe en niet-alledaagse locaties die zorgen voor extra beleving, zoals bijvoorbeeld het voorgenomen Stadsfestival.
Evenementenorganisatoren spelen steeds meer in op de wens van jonge ouders met hun kinderen. Jaarlijks worden er meer dan tweehonderd evenementen georganiseerd.

Recreatie en toerisme
De recreatie- en toerismesector in Drenthe heeft het afgelopen jaar geprofiteerd van het huidige economische klimaat. Ondanks of misschien wel dankzij de invloed van de Covid-19 maatregelen zijn de consumentenbestedingen op het gebied van leisure toegenomen en meer binnenlandse vakanties geboekt. Drenthe is een aantrekkelijke vakantiebestemming gebleken. De regio Zuidwest wordt binnen Drenthe als een aantrekkelijke regio gezien waarin de authenticiteit van Drenthe wordt ervaren. De trend om binnenlandse vakanties te boeken blijft zich naar verwachting voortzetten. Daarbij is de gast op zoek naar kwaliteit, vernieuwende overnachtingsmogelijkheden en een aantrekkelijk aanbod aan activiteiten. Om de positie van Hoogeveen als aantrekkelijke stad om te bezoeken te behouden is het noodzakelijk om te investeren in zowel de kwaliteit van het toeristisch aanbod als in de informatievoorziening. Door aan te haken bij regionale en provinciale initiatieven is Hoogeveen in staat om met een geringe inzet van middelen zichzelf te profileren en onder de aandacht te komen van potentiële gasten.

Van Gogh 2023 Drenthe
2023 wordt in Drenthe het jaar van Van Gogh. In samenwerking met de provincie Drenthe, Marketing Drenthe, Drents Museum en de gemeenten Coevorden en Emmen willen we het verhaal van zijn verblijf in Drenthe zichtbaar en beleefbaar maken. Met als uiteindelijke doel meer bezoekers naar Drenthe te halen.

Aantrekkelijk wonen

Wonen
In Hoogeveen merken we, net als in heel Nederland een enorme druk op de woningmarkt. De prijzen van koopwoningen zijn in 2020 fors gestegen en die stijging zet door. In 2020 waren we qua prijsstijging koploper in Drenthe. Om in te spelen op de enorme behoefte wordt in regio Zwolle verband hard gewerkt aan een verstedelijkingsstrategie. Parallel daaraan kennen we inmiddels ook het Deltaplan van en voor het Noorden waarmee de 4 noordelijke provincies hopen nieuwe (snelle) treinverbindingen te krijgen in ruil voor het bouwen van woningen. In onze toekomstvisie gingen we nog uit van een beheerste groei. Gelet op alle ontwikkelingen is het de vraag of we die ambitie niet naar boven moeten bijstellen. In de nieuwe woonvisie, die in 2022 wordt opgeleverd, zullen we deze ambitie concretiseren en vorm en inhoud geven.

Buitenlandse migratie
Door de komst van arbeidsmigranten en statushouders neemt ook de druk op de woningvoorraad toe. De buitenlandse migratie is een belangrijke component in de groei van het aantal inwoners in de gemeente nu en in de toekomst. De komst van arbeidsmigranten brengt ook andere ontwikkelingen met zich mee.

De particuliere woningvoorraad is in trek bij particuliere beleggers, die o.a. portiekwoningen aankopen met als doel te beleggen en weer te verhuren. Deze ontwikkeling draagt niet altijd bij aan een positieve leefbaarheid in de buurt.

Vitaal Stadscentrum
Covid-19 heeft een enorme impact op het Stadscentrum naast de trend die we de laatste jaren al signaleren. We zien dat de omzet van de detailhandel (non-food) de afgelopen jaren landelijk ruim twintig procent is gedaald (kleding en schoenen zelfs circa 34 procent). Verschillende landelijke winkelketens zijn de afgelopen jaren failliet gegaan en hebben lege panden achtergelaten.
Directe oorzaak is het veranderend koopgedrag van de consument. Enerzijds vindt oriëntatie en/of aankoop via internet plaats. Anderzijds beschouwt de consument het winkelen als een 'dagje uit', waarbij bijvoorbeeld beleving, horeca, cultuur, activiteiten en gezelligheid naast een breed winkelaanbod belangrijke overwegingen zijn voor een bezoek aan een stadscentrum.
Middelgrote steden kunnen dit vaak maar matig bieden, waardoor de consument voor de grotere steden kiest. Gevolg hiervan voor de middelgrote stadscentra zijn: lagere bezoekersaantallen, lagere omzetcijfers en meer leegstand. Covid-19 heeft deze dalende trend zeker versterkt doorgezet. De uiteindelijke effecten zijn op dit moment nog niet te overzien, al hoewel de eerste periode na versoepeling van de Covid-19 maatregelen een opleving van de middelgrote stadscentra laat zien, zowel in bezoekersaantallen als ook in omzet voor zowel detailhandel als horeca.

Omgevingswet
De Omgevingswet wordt de basis voor het nieuwe stelsel van regelgeving voor de fysieke leefomgeving. De wet bundelt regels over ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Deze wetgevingsoperatie heeft gevolgen voor overheden die verantwoordelijk zijn voor het beheer van de fysieke leefomgeving. Ook inwoners, bedrijven en andere initiatiefnemers die activiteiten willen uitvoeren in de fysieke leefomgeving, krijgen te maken met de Omgevingswet. De inwerkingtreding van de wet is opnieuw verschoven en treed naar verwachting per 1 juli 2022 in werking.

Wetsvoorstel kwaliteitsborging voor het bouwen
Het plan is dat deze wet op 1 juli 2022, tegelijkertijd met de Omgevingswet, ingaat. Kern van de wet is dat de verantwoordelijkheid voor de bouwkwaliteit bij de bouwer ligt.

Krachtige Wijken en dorpen

Ziekten en plagen in het groen
Door het veranderende klimaat van de afgelopen jaren komen steeds meer ziekten en plagen voor in ons gebied. Voorbeelden hiervan zijn de eikenprocessierups, de essentaksterfte en de Japanse Duizendknoop. Deze soorten komen inmiddels in groten getale voor in onze gemeente. Het tegengaan van overlast en/of schade van deze soorten is vaak een langdurige en kostbare aangelegenheid. Omdat het om nieuwe- en gebiedsvreemde soorten gaat, is het niet goed vooraf in te schatten wat de consequenties zijn. Daarom kan alleen per situatie worden bepaald of- en welke maatregelen moeten worden getroffen én wat de kosten daarvan zijn.

Verouderd openbaar gebied
We zien in onze dorpen en wijken, vooral gebouwd in de jaren '60 en '70, dat het openbaar gebied veroudert en slijt. Dit vraagt om een kwaliteitsimpuls.

Inwoners nemen meer eigen verantwoordelijkheid
Een aantal jaren geleden is de trend ingezet tot meer zelfregie en meer eigen verantwoordelijkheid. Het beoogde effect is dat inwoners minder vaak een beroep doen op (vaak dure) individuele en collectieve voorzieningen. We zien dat dit ook daadwerkelijk gebeurt. Inwoners organiseren meer zelf, met hun eigen netwerk of met vrijwilligers om tot oplossingen in hun eigen omgeving te komen.

Veilige bereikbaarheid

Wegenbeheer
Dankzij de investeringsimpulsen die wij in 2021 mochten ontvangen van het Rijk en de provincie Drenthe, konden met relatief weinig gemeentelijke middelen diverse verkeersknelpunten aangepakt worden. Daarmee is op deze punten niet alleen de verkeersveiligheid verbeterd, maar is ook het onderhoudsniveau gestegen.
Daarnaast is met het extra onderhoudsbudget (per saldo 880.000 euro) dat in de begroting van 2021 beschikbaar werd gesteld een start gemaakt met de inhaalslag om het achterstallige onderhoud in de wegen in te lopen. De strenge vorst- en sneeuwperiode begin 2021 heeft daarentegen geleid tot extra schade in de wegen. Het lage onderhoudsniveau van de wegen heeft daar invloed op gehad. Wegen in een lage of zeer lage onderhoudsstaat (met scheuren en gaten), zijn vatbaarder voor vorstschade dan wegen in een goede onderhoudsstaat.
Al met al hebben we dus een stap vooruit gezet, maar ook weer een stap terug. Om de wegen op basisniveau te brengen, blijven extra financiële middelen nodig. Zoals is beschreven in het wegenbeheersplan is er 2 miljoen per jaar extra nodig om de wegen met kwaliteitsniveau laag en zeer laag binnen 5 jaar weer op niveau te brengen. De 880.000 euro die in 2021 per saldo als extra exploitatiebudget beschikbaar werd gesteld is niet toereikend om deze planning van 5 jaar te halen. Met een dergelijk bedrag gaat dat langer duren en wordt het op termijn ook duurder. Bovendien bestaat de kans dat de kwaliteit door een nieuwe strenge vorstperiode verder achteruit gaat in plaats van vooruit.
In deze beleidsarme begroting trekken we de onderhoudsgelden van 2021 door naar 2022. Voor de jaren daarna zal rekening moeten worden gehouden met een verder verhoging van de onderhoudsgelden om de raadsambities binnen een termijn van vijf jaar te kunnen realiseren. Besluitvorming hierover zal moeten plaatsvinden bij de kaderbrief of -nota in het voorjaar van 2022.

Onderhoud civiele kunstwerken
De gevolgen van de bezuinigingen worden zichtbaar en leiden tot onveilige situaties. In 2021 hebben zich diverse malen levensgevaarlijke situaties voor gedaan met de brug over het kanaal bij de Weg om de Oost. Door haperingen van het verouderde besturingssysteem ging het brugdek spontaan open, zonder dat het beveiligingssysteem (rood licht en slagboom) in werking trad. Dit probleem heeft zich meerdere malen voor gedaan. De damwand van het kanaal aan de Kanaalweg staat op instorten, met als gevolg dat er al stukken van de berm zijn weggezakt. Het risico dat ook het wegdek hierdoor verzakt moet worden voorkomen. Regelmatig worden hierover klachten ontvangen van verontruste omwonenden. Onderhoud en investeringen in de civiele kunstwerken zijn om veiligheidsredenen daarom noodzakelijk en onvermijdelijk. In de begroting zijn daarom de benodigde onderhoud- en investeringsbudgetten, die volgen uit het Beheersplan kunstwerken 2022-2025, opgenomen

Subsidieaanvraag SPV
In juni 2020 kondigde het Rijk een investeringsimpuls SPV aan. Het Rijk stelt voor 2020 en 2021 in totaal 100 miljoen inclusief btw beschikbaar voor een investeringsimpuls in verkeersveilige infrastructuur. Het geld is bedoeld voor lokale en regionale wegbeheerders die de verkeersveiligheid van hun infrastructuur willen verbeteren.

De SPV is een subsidieregeling waarmee vervoerregio's, gemeenten, waterschappen en provincies 50% cofinanciering kunnen ontvangen voor infrastructurele verkeersveiligheidsmaatregelen. Het is de eerste tranche van in totaal 500 miljoen euro die het Rijk tot 2030 beschikbaar stelt. Eind 2020 ontvingen wij van het Rijk een bericht dat het subsidieverzoek dat wij in juli 2020 hadden ingediend voor een groot gedeelte werd gehonoreerd, dit leverde een bedrag op van 670.000. In 2022 zal volgens planning de tweede tranche worden opengesteld. Uiteraard zullen we ook dan een subsidieverzoek indienen. Voor de benodigde cofinanciering zullen de in de begroting beschikbare gestelde middelen worden gebruikt.

Openbaar vervoer
Het Kennisinstituut voor Mobiliteit verwacht dat in 2022 het gebruik van het openbaar vervoer als gevolg van Covid-19 nog steeds 6 tot 14 procent onder het niveau van 2019 ligt. We verwachten ook minder reizigers in de Stadsbus De Bij. Voor de begroting heeft dit geen effect, omdat in het contract tot en met 2021 de reizigersbijdrage ten goede kwam aan de vervoerder.

Laadpalen
Landelijk is het elektrisch rijden in opmars, ook (in iets mindere mate) in Drenthe en in Hoogeveen. Onder andere door het contract dat met de Drentse en Groningse gemeenten is afgesloten voor 1.000 elektrische laadpalen in de Drentse en Groningse gemeenten zijn er steeds meer laadpalen in Hoogeveen. In 2022 zetten we de faciliterende beleidslijn voor het plaatsen van laadpalen door, maar ramen daarvoor geen budget.

Parkeren
In 2019 hebben we de parkeerbegroting realistischer gemaakt, door een tariefsverhoging en een uitbreiding van de parkeeruren door te voeren. In de jaarrekening van 2019 zagen we dat dat een geslaagde exercitie is geweest, de geraamde en gerealiseerde opbrengsten kwamen nagenoeg overeen. Belangrijkste afwijking was nog de mismatch tussen geraamde en werkelijke naheffingen, ondanks de extra aandacht voor de handhaving. Ingevolge het uitgangspunt om pessimistisch-realistisch te begroten, is in de begroting 2022 de opbrengstenraming voor de naheffingen naar beneden bijgesteld. Verder zullen voortaan de tarieven jaarlijks worden geïndexeerd om de risico's om opnieuw uit de pas te gaan lopen zo klein mogelijk te maken.

Covid-19 had en heeft ook zijn weerslag op het parkeren. Hoewel we weer een stijging zien in de parkeeropbrengsten, is het moeilijk in te schatten welke invloed Covid-19 zal blijven houden. Het begrotingsrisico dat we nu nemen is natuurlijk dat de parkeerinkomsten niet terugveren naar het niveau van voor de Covid-19 crisis. Voor de begroting van 2023 zal moeten worden bezien of de ramingen niet alsnog naar beneden moeten worden bijgesteld.

De tariefsverhoging van de parkeervergunning voor medewerkers van de SWO leidt tot een lagere opbrengst. De combinatie hoogte tarief én Covid-19 zorgt er voor dat veel medewerkers geen vergunning aanschaffen. In hoeverre dit structureel het geval zal zijn, moeten we in het komende jaar zien. Verwachting is wel dat de opbrengst lager zal blijven.

Duurzaam Hoogeveen

We hebben de ambitie om in 2040 een CO_2-neutrale gemeente te zijn. Wij constateren dat dit een ambitieuze doelstelling is die om meerdere redenen lastig te halen is. Het schrappen van eigen investeringsmiddelen voor de gemeentelijke gebouwen is hier een voorbeeld van, net als de beperkte middelen die binnen de meerjarenbegroting beschikbaar zijn om aan de energietransitie gemeente breed uitvoering te geven.

Ook speelt een rol dat in het Klimaatakkoord de stip op de horizon in 2050 wordt gezet. Op basis van de uitkomsten van de Klimaat/energie monitor leggen we de heroverweging van de ambitie in het eerste kwartaal van 2022 ter besluitvorming voor aan de raad.

Energietransitie
Voor de energietransitie zijn belangrijke stappen gezet met de vaststelling van de RES 1.0 Drenthe en het opstellen van de Transitievisie Warmte Hoogeveen. Met de vaststelling van de RES 1.0 regio Drenthe hebben we een belangrijke mijlpaal behaald. Hierna volgt de realisatiefase. De RES-regio Drenthe blijft graag samenwerken aan de realisatie van de strategie en de RES 2.0 en verder.

De RES regio's hebben hun zorgen geuit over de continuering en ondersteuning van het proces (door het Nationaal Programma RES), omdat er slechts tot vaststelling van de RES 1.0 budget beschikbaar was vanuit de Rijksoverheid. Formele besluitvorming over de continuering van het RES-proces in de periode 2022-2025 is aan het nieuwe kabinet.

Om de regierol als gemeente in uitvoering van de Transitievisie Warmte Hoogeveen waar te kunnen maken, geldt hetzelfde. Het Rijk is aan zet om een ondersteunend financieel en juridisch instrumentarium te ontwikkelen waarmee de uitvoering vorm gegeven kan worden.
Vanaf januari 2022 is het verplicht dat elk kantoorgebouw een energielabel heeft. De gemeente is hierbij bevoegd gezag. Op Drentse schaal wordt momenteel uitgewerkt hoe hier invulling aan gegeven kan worden.

Veilig Hoogeveen

Veiligheid en de digitale wereld
De ontwikkelingen binnen dit domein gaan sneller dan ooit. In de afgelopen 10 jaar is het veiligheidsdomein nauwer verbonden geraakt met technologische ontwikkelingen.
Dit komt mede door de enorme groei van de hoeveelheid informatie en de opkomst van nieuwe technieken als artificial intelligence, augmented reality en krachtige sensoren. Samen dragen ze bij aan de veiligheid in Nederland.

Deze ontwikkelingen vormen zowel een kans als een bedreiging voor de Nederlandse overheid en veiligheidsorganisaties. De verwachting is dat verschillende vormen van cybercrime zullen toenemen, nagenoeg iedereen neemt dan ook maatregelen om de privacy te beschermen.

Het vertrouwen in de overheid om veilig met jouw gegevens om te gaan blijft nog steeds een punt van kritiek. De afgelopen maanden hebben aangetoond dat we als maatschappij niet zonder IT kunnen. We zijn nog meer gaan leunen op onze digitale wereld. De Nederlander beweegt mee in het digitale tijdperk. We kunnen niet meer zonder de digitale ontwikkelingen, maar we realiseren ons ook dat iedere ontwikkeling nieuwe veiligheidsvraagstukken met zich meebrengt.

Zichtbaar en transparant bestuur

Wet open overheid
Na een lang wetgevingstraject is het nu vrijwel zeker dat de Wet open overheid (Woo) er gaat komen en we daar in 2022 mee te maken krijgen. Deze wet vervangt de Wet openbaarheid van bestuur. Het uitgangspunt van de wet zal blijven: openbaar, tenzij. Wel zal er van de gemeente meer actieve openbaarmaking gevraagd worden dan nu het geval is. Actieve openbaarheid betekent dat de overheid informatie uit eigen beweging publiceert en voor iedereen toegankelijk maakt.

Bij het beoordelen van verzoeken om openbaarheid (de zogenoemde passieve openbaarmaking) blijft een afweging tussen het algemeen belang bij openbaarheid en specifieke belangen (zoals privacy) bestaan. Transparantie heeft daarmee wel een begrenzing waarbij ook de AVG een belangrijke rol blijft spelen. De Woo zal gefaseerd in werking treden en het Rijk heeft structurele en incidentele middelen toegezegd voor de implementatie van de wet. De Woo raakt qua uitvoering budgetten van de SWO. In 2022 volgen we de voortgang en laten we ons hierover door de SWO informeren.

Wet bevordering integriteit en functioneren decentraal bestuur
De planning is dat deze wet in werking treedt voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2022. De wet leidt tot wijziging van de Gemeentewet. Onder meer wordt wettelijk geregeld dat voorafgaand aan benoeming van een wethouder een VOG wordt opgevraagd en een risicoanalyse integriteit wordt uitgevoerd. Verder worden de huidige artikelen over het opleggen en opheffen van geheimhouding van documenten verbeterd. Deze wet heeft geen noemenswaardige financiële gevolgen.

Informatieveiligheid
Privacy en informatieveiligheid vragen worden steeds belangrijker in het werk van de gemeente. De VNG Agenda Digitale Veiligheid 2020-2024 en de Resolutie Digitale Veiligheid vragen hier nadrukkelijk aandacht voor bij gemeentelijke organisaties.
Er worden steeds meer gegevens uitgewisseld en opgeslagen over inwoners, ondernemers, ketenpartners en bedrijfsvoering. Helaas neemt daardoor ook de dreiging van misbruik van persoons- en bedrijfsgegevens enorm toe door bijvoorbeeld hackpogingen, ransomware, identiteitsfraude of het verhandelen van privégegevens.
De risico's voor de bedrijfscontinuïteit, financiële schade of imagoschade worden daardoor ook groter. Recente gebeurtenissen zoals de hack/ransomware-aanval bij Hof van Twente laten zien dat de risico’s in de informatiebeveiliging voor de lokale overheid manifest zijn en de gevolgen zich niet beperken tot de digitale wereld. Informatieveiligheid is daarmee al lang geen vraagstuk meer van ICT, maar voor de gehele organisatie (van bestuurder tot individuele medewerker). Deze trend leidt in Hoogeveen tot extra actie.

Veranderende rol overheid
Er is een transitie in de maatschappij gaande. Inwoners en ondernemers hebben steeds meer kennis en organisatievermogen en willen rechtstreekse invloed op het besluitvormingsproces binnen de gemeente. Dus niet uitsluitend één keer in de vier jaar bij het kiezen van raadsleden. Niet meer via een ouderwetse inspraakavond of inloopmiddag, maar veel meer als gelijkwaardige partners in een proces van samenwerking. Als overheid zullen we hiervoor soms bewust even op afstand moeten blijven en pas een rol moeten pakken als het initiatief hier zelf om vraagt. Per initiatief zal deze rol van de overheid verschillen. Van burgerparticipatie naar regie op maatschappelijk proces tot overheidsparticipatie in een maatschappelijk initiatief. Deze rollen vragen om een ander instrumentarium, zoals co-creatie.

Co-creatie
Binnen de lokale overheid veranderen de manieren waarop inwoners en ondernemers betrokken worden continu. Het resultaat is het ontstaan van nieuwe vormen van burgerparticipatie zoals co-creatie. Co-creatie is een vorm van burgerparticipatie waarin gemeente, inwoners, ondernemers en organisaties samenwerken om tot betere oplossingen te komen. Redenen om co-creatie te starten zijn het benutten van kansen en het oplossen van het complexe vraagstukken. Het onderliggende idee van co-creatie is om het benutten van de kennis en het kunnen van de samenleving om de kans of uitdaging te hanteren. De gemeente heeft een belangrijke rol in het organiseren van co-creatie.

Dienstverlening en Digitalisering

Verwachtingen van de samenleving
Diverse technologische en maatschappelijke ontwikkelingen veranderen de dienstverlening en de omgang van inwoners en ondernemers met de gemeente. De belangrijkste ontwikkelingen zijn dat inwoners verwachten dat de gemeente eenzelfde serviceniveau biedt als commerciële bedrijven. Ook wil men meedenken over en invloed hebben op oplossingen voor hun persoonlijke vraagstuk. Hierin verwachten ze een betrouwbare partner die samen met hen optrekt of begeleidt. Daarnaast willen en kunnen ze meer in eigen (online) regie zakendoen met de gemeente. Het fysieke bezoek aan het gemeentehuis, of van medewerkers aan klanten vermindert hierdoor. De maatregelen omtrent Covid-19 hebben deze ontwikkeling versneld. En tot slot kan de gemeente steeds beter informatie over wat klanten belangrijk vinden benutten om de dienstverlening in zijn algemeenheid te verbeteren en passend contact voor iedereen te bieden.

Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer
In 2022 treedt de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer in werking. Deze wet regelt onder meer dat inwoners en ondernemers hun zaken met de overheid altijd digitaal kunnen doen. De mogelijkheid om per post met de overheid te communiceren blijft.
De inwoners van De Wolden kunnen nu al voor bepaalde producten langs de digitale weg communiceren, maar dat wordt in 2022 een recht. In 2021 is de SWO gestart met de implementatie van deze wet.

Programma's

Sociale pijler

Blijven meedoen en talentontwikkeling
Gezond en vitaal

Blijven meedoen en talentontwikkeling

Verantwoordelijk wethouder: Werner ten Kate

Maatschappelijk effect

Het programma Blijven meedoen en talentontwikkeling zet in op talentontwikkeling, jeugd en (financiële) zelfredzaamheid. Het programma staat voor investeren in de toekomst van jeugdigen en in de hele Hoogeveense samenleving er omheen. We werken vanuit kansen en talenten die we vormgeven in een verbindende aanpak. We willen mensen laten meedoen in de maatschappij, ook als ze dat door belemmeringen niet kunnen. Als het gaat om belemmeringen wegnemen, leggen we de prioriteit bij de sociale context van het kind en armoede/schulden. Als het daar misgaat, is dat vaak een belemmering om goed te kunnen meedoen aan de samenleving.

Reguliere werkzaamheden

In onderstaande infographic wordt weergegeven welke werkzaamheden de gemeente uitvoert voor haar inwoners.

Effecten rapport Schone lei

Schone lei en sturing op jeugdhulp
Als college hebben we op basis van Schone lei stevig ingezet op meer sturing op de jeugdhulpkosten en de transformatie zoals bedoeld met de Jeugdwet.

Het rapport Schone lei heeft geleid tot acties om te komen tot een herontwerp sociaal domein en tot een aangescherpte financiële opgave voor jeugdhulp. Daar zijn al de nodige stappen in gezet. Vanaf 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor hulp aan kinderen en jongeren tot 18 jaar. Na de fase van transitie, werken we aan transformatie van de jeugdhulp. Door te transformeren willen we betere zorg bieden tegen lagere kosten. De financiële en de inhoudelijke opgave zijn even belangrijk.

We willen dat gezinnen ondersteuning en hulp dichtbij kunnen vinden, zodat we zo vroeg mogelijk (potentiële) problemen kunnen signaleren en zware problematiek (en dus zware zorg) waar mogelijk kunnen voorkomen.

Transformatie betekent ook normaliseren, de-medicaliseren, meer integraliteit en verbinding in het sociaal domein en het vergroten van de eigen kracht en eigen verantwoordelijkheid van kinderen en opvoeders. We doen dit door te kijken naar wat een kind nodig heeft, niet naar waar een gezin 'recht op heeft'.

We blijven het huidige aanbod doorontwikkelen, straks ook op basis van een heldere visie vanuit het herontwerp sociaal domein. We richten ons niet uitsluitend op het kind, maar juist op het kind in de omgeving van thuis, (voor)school en in de buurt. We werken samen met het sociale netwerk van gezinnen. Ook werken we samen met vrijwilligersinitiatieven, onze professionele partners en binnen de gemeente (uitvoering, beleid en bestuur). Verder zetten we in op het versterken van de veiligheidsketen. Dit om huiselijk geweld zo snel mogelijk te signaleren en nog belangrijker: duurzaam te doen stoppen.

Extra jeugdhulpmiddelen van het Rijk
Daarnaast ageren we met andere gemeenten al jarenlang bij het rijk over het gebrek aan financiële middelen voor een goede uitvoering van de jeugdhulp. Een arbitragetraject heeft er dit voorjaar uiteindelijk toe geleid dat er extra middelen komen. Deze middelen komen met de opgave om de kosten jeugdhulp duurzaam terug te dringen.

Voor 2022 rekenen we op 5,2 miljoen extra. In de tabel staat aangeven wat de ontwikkeling van deze extra middelen is. Het rijk gaat ervan uit dat de komende jaren een aantal hervormingen tot een verlaging van de jeugdhulpkosten zal leiden, via een nog met de VNG op te stellen Hervormingsagenda. Dat heeft tot gevolg dat de 5,2 miljoen stapsgewijs wordt verlaagd tot 2,5 miljoen in 2025. Daar staat natuurlijk wel tegenover dat de maatregelen ook daadwerkelijk effect moeten hebben op de uitgaven van de jeugdzorg.

We hebben deze aannames door vertaald naar Hoogeveen en het verwachte verlagingseffect van de uitgaven (zie de tabel). Op een aantal punten hebben wij de verwachte verlaging al gerealiseerd. Zo is het effect van de invoering van de POH-jeugd al eerder ingeboekt.

Duidelijk is dat een en ander is gebaseerd op aannames. Met de VNG is afgesproken dat het effect van de voorgestelde maatregelen scherp gemonitord zal worden.

Effect extra rijksmiddelen op begroting jeugdhulp				
	2022	**2023**	**2024**	**2025**
Extra rijksmiddelen	5.113.000	3.075.000	2.815.000	2.503.000
(netto) Effect op uitgaven als gevolg van maatregelen Rijk	525.000	698.000	951.000	1.255.000
Extra middelen nieuwe woonplaatsbeginsel	527.000	527.000	527.000	527.000
Netto positief effect begroting	**5.638.000**	**5.175.000**	**5.252.000**	**5.346.000**

De extra rijksmiddelen voor 2023 en verder zijn nog niet hard omdat het nieuwe Kabinet erover gaat beslissen. Rijk, VNG en IPO (provincies hebben een toezicht-rol op gemeentelijke financiën) hebben de afspraak gemaakt dat gemeenten toch kunnen begroten op 75% van de extra middelen (hier de jaren 2023 t/m 2025). In de bovenstaande tabel hebben we de 75% toegepast.

We voorzien dat het heel lastig wordt om via bezuinigingen taakstellingen in het sociaal domein de jaren 2023 en verder te realiseren. Verdere bezuinigingen in het sociaal domein in orde van grootte van (oplopend tot) € 7,5 miljoen zijn hoogst onwaarschijnlijk. Het Herontwerp, dat aan het begin van 2022 gereed gaat komen, gaat definitief duidelijkheid geven over wat financieel wel en niet mogelijk is, maar we zijn pessimistisch over de realiseerbaarheid van het totale bedrag.

Van het netto positief effect (zie tabel) zijn in dit programma alleen het 'effect op de uitgaven als gevolg van maatregelen Rijk' verwerkt. De hogere rijksvergoeding maakt deel uit van de gemeentefondsuitkering.

Door deze toevoeging van rijksmiddelen kan de situatie ontstaan dat we minder geld uitgeven aan jeugdhulp dan we aan rijksvergoeding binnenkrijgen.

Wat geven we uit aan jeugdhulp

Uitgaven jeugdhulp				
	2022	**2023**	**2024**	**2025**
Verwachte uitgaven op basis van realisatie	21.825.000	21.825.000	21.825.000	21.825.000
Af: Verwacht effect van maatregelen rijk	-525.000	-698.000	-951.000	-1.255.000
Af: Taakstelling bezuiniging op basis van rapport Schone lei	-1.500.000	-2.500.000	-3.500.000	-4.500.000
Voorgestelde aanpassingen van het budget om wachtlijsten weg te werken en de transformatie in gang te zetten	830.000	740.000	740.000	740.000
Begroot uitgavenniveau jeugdhulp	**20.630.000**	**19.135.000**	**17.797.000**	**16.392.000**

Schone lei en onderwijshuisvesting
Vanuit Schone lei is investeringsbudget begroot voor onderwijshuisvesting van het primair en speciaal onderwijs. Het heeft geleid tot een Integraal Huisvestingsplan (IHP, eind 2021 in besluitvorming).
Het IHP heeft in 2021 nog niet geleid zoals wel gepland tot investeringen. Het overleg met de schoolbesturen heeft extra tijd gekost. Naar verwachting gaan de investeringen vanaf 2022 plaatsvinden, met een investeringsbudget van 5 miljoen (2.5 miljoen uit 2021 en 2.5 miljoen voor 2022). Zodra het IHP vastgesteld is, maken we het investeringsbudget concreter over de jaarschijven.

Omdat er in 2021 geen gebruik is gemaakt van het investeringsbudget, schuift de investering door naar 2022. Zie hiervoor ook het overzicht van de investeringen.

Vanuit Schone lei is daarnaast een taakstelling voor de gemeentelijke bijdrage aan de VO-scholen begroot voor 2021. Dit in verband met de ontwikkeling van leerlingaantallen, waar de bijdrage op gebaseerd is. De taakstelling is in 2021 niet gehaald omdat we nog in overleg zijn met de schoolbesturen over de ontstane situatie in de daling van het leerlingaantal. Op basis van deze gesprekken moet duidelijk worden of de taakstelling wordt gerealiseerd, wat dus nog onzeker is.

Doelstellingen

1. We geven kinderen en jongeren alle kansen op een succesvolle en duurzame toekomst	
Wat willen we bereiken in 2022?	Alle kinderen en jongeren krijgen gelijke kansen om succesvol op te groeien. Hiertoe werken we samen in Jong Hoogeveen. Na inzet op agendering en het creëren van draagvlak en beweging, breekt in 2022 voor Jong Hoogeveen een fase aan waarin de focus verschuift naar versterken, borgen en verbinden. De prioriteiten voor de komend jaren liggen op • Versterken basis thuis-school-buurt • Gelijke kansen • Informeel leren • (Mentale) gezondheid • Financiën en armoede Jong Hoogeveen is een gemeentelijk programma, een beweging en een samenwerking • Doelstellingen worden samen met betrokken partijen vastgesteld en nagestreefd. • Jongeren worden actief betrokken bij Jong Hoogeveen. • De Verbindende Aanpak is de pedagogische basis voor het werken met kinderen en jongeren. • De talenten en ambities van het kind staan centraal bij schooladviezen, ongeacht achtergrond, omgeving of gevolgen Covid-19.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1. Wij faciliteren dat kinderen en jongeren meepraten over diverse onderwerpen die hen raken en brengen in beeld wat hen bezighoudt. 2. In 2022 willen we minimaal 200 mensen extra getraind hebben in de Verbindende Aanpak (bovenop het aantal dat nu al getraind is) en de aanpak een structureel onderdeel maken van organisaties (minimaal 5) en wijken (minimaal 1). 3. Wij versterken en verbinden de extra NPO inzet (Nationaal Programma Onderwijs) van scholen school overstijgend. 4. We borgen de onderdelen van het programma Goede Start: Een sterke medisch-sociale zorgstructuur voor, tijdens en na de zwangerschap, het signaleren en verkennen van situaties die een gezonde groei en ontwikkeling van het kind in de weg staan en steun op maat. We bieden programma's waar ouderschap en hechting worden gestimuleerd.
Wat gaan we meten en hoe?	Voor de (middel)lange termijn volgen we welke effecten er zijn rondom deelname jeugdhulp, verhogen onderwijsniveau, gezondheid van jongeren, cijfers armoede. We gebruiken hiervoor bestaande monitors, zoals de onderwijsmonitor en de gezondheidscijfers van de GGD. In 2022 maken we deelname aan de verschillende activiteiten inzichtelijk en combineren we dat met de ervaringen van kinderen en jongeren (en eventueel hun ouders).

Financiële consequenties	Vanuit het Nationaal Programma Onderwijs krijgen gemeenten middelen om leerlingen te helpen met de gevolgen van Covid-19. Voor Hoogeveen gaat het om € 1.100.000 tot en met schooljaar 2022-2023. Dit kan onder meer ingezet worden om bestaande initiatieven te bestendigen en om de extra inzet van het onderwijs te versterken en verbinden.
Risico's en randvoorwaarden	Jong Hoogeveen is de afgelopen jaren uitgegroeid van idee en visie, via plannen en projecten naar een breed gedragen gezamenlijk programma. Onderwijs, welzijn, sport en zorg (h)erkennen de opgave en hebben zich verbonden aan Jong Hoogeveen. Gezamenlijk is uitgesproken dat het vergroten van kansen voor kinderen een lange adem zal vragen en de aanpak een jaar of twintig moet worden ingezet, voor een structureel effect op bijvoorbeeld het opleidings- of inkomensniveau.

2. Toekomstbestendig onderwijs	
Wat willen we bereiken in 2022?	1. Het gemiddelde opleidingsniveau van jongeren in Hoogeveen is gelijk aan of hoger dan het gemiddelde Drentse niveau. 2. We geven vorm aan een doorgaande ontwikkelingslijn voor kinderen van 0 tot 18 jaar. 3. Het aantal jongeren dat is uitgevallen en terugkeert naar onderwijs verhogen naar 27% in 2024. Het aantal jongeren dat is uitgevallen en dat aan het werk is voor minimaal 12 uur per week verhogen naar 30% in 2024. 4. Alle jongeren volgen onderwijs dat passend voor hen is, komen terecht op een duurzame arbeidsplek en krijgen hierbij ondersteuning wanneer dit nodig is, of zijn zelfredzaam naar vermogen. 5. Onderwijshuisvesting passend bij de inhoudelijke onderwijsdoelen van de schoolbesturen: flexibel, gemakkelijk aan te passen aan ruimtebehoefte, passend bij onderwijsvormen in al zijn diversiteit, multifunctioneel, duurzaam en veilig, met aandacht voor een beheersbare exploitatie, faciliterend voor goede samenwerking.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1. We zetten in samenwerking met de voorschoolse organisaties nog meer in op het voorkomen en vroegtijdig bestrijden van onderwijsachterstanden. We willen het bereik vergroten en de kwaliteit nog verder verhogen. 2. Het verder vormgeven aan een digitale programmalijn door Bibliotheek Hoogeveen om inwoners ook op het gebied van digitalisering mee te laten doen in de samenleving. 3. We werken samen met het onderwijs, Bibliotheek Hoogeveen en het bedrijfsleven om jongeren te verleiden te kiezen voor kansrijke beroepen, zoals in de bouw, techniek, zorg, ICT en de hoogwaardige maakindustrie. Het Techniek Pact, de Ontdekhoek en de toekomstige IT-hub zijn middelen om onderwijs en bedrijfsleven dichter bij elkaar te brengen. 4. Hoogeveen On Stage laat jongeren kennismaken met diverse beroepen. Met het beroepenfeest en de Doedag kunnen jongeren hun talenten en ambitie ontdekken. 5. Samen met de scholen, schoolmaatschappelijk werk, samenwerkingsverbanden en overige partners inzetten op preventie of bij uitval/thuiszitten terugleiden naar school.

	6. Jongeren in een kwetsbare onderwijspositie ontvangen ondersteuning waar nodig om op een passende (vervolg)plek te komen, zoals mbo-onderwijs, werk, of (arbeidsmatige) dagbesteding. 7. We ronden een nieuw Integraal Huisvestingsplan onderwijshuisvesting PO en SO af en starten de uitvoering.
Wat gaan we meten en hoe?	1. Het inzichtelijk maken van het opleidingsniveau in Hoogeveen in vergelijking met Drenthe en Nederland gebeurt via de Drentse Onderwijsmonitor. 2. In de 'Peutermonitor' en in het VVE-onderzoek van de Onderwijsinspectie wordt getoond hoe het gaat met onderwijsachterstanden en de inzet op dat terrein. 3. In de jaarverslagen van leerplicht en het RMC worden de percentages voortijdig schoolverlaters en thuiszitters gemonitord. 4. De situatie van jongeren in kwetsbare positie wordt inzichtelijke gemaakt via het jaarverslag RMC en de Drentse onderwijsmonitor.
Financiële consequenties	Middelen 'voortijdig schoolverlaten' en ‘jongeren in kwetsbare positie’ en onderwijsachterstanden/VVE zijn geoormerkte middelen vanuit het rijk. De overige activiteiten worden gefinancierd op basis van de huidige begroting.
Risico's en randvoorwaarden	Het is van belang goed te blijven investeren in de samenwerking met partners, omdat de gemeente bij het realiseren van deze doelstellingen afhankelijk is van de samenwerking met kinderopvang, onderwijs en andere partijen. Goede Start activiteiten: 2022 is het laatste jaar met rijkssteun vanuit Kansen voor de Veenkoloniën. Er is voor het onderdeel prenatale huisbezoeken al wel dekking na 2022, via de Wet publieke gezondheid en het gemeentefonds.

3.Iedereen moet mee kunnen doen in de samenleving	
Wat willen we bereiken in 2022?	1. We zorgen ervoor dat inwoners met problematische schulden adequate ondersteuning ontvangen. 2. Zo min mogelijk kinderen en jongeren groeien op met de negatieve effecten van armoede. 3. We identificeren en leiden laaggeletterde inwoners toe naar een passende scholing van hun basisvaardigheden (waaronder taalverhoging) op basis van hun leerdoel. 4. We zetten in op samenwerking met het maatschappelijk middenveld om inwoners met financiële problemen en/of schulden tijdig in beeld te krijgen.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1. We zetten in op het motiveren van mensen met schulden om zo snel mogelijk hulp te zoeken (erger voorkomen). 2. We zorgen door onder andere Stichting Leergeld en het Jeugdfonds Sport en Cultuur in te zetten dat kinderen ondanks de financiële thuissituatie toch kunnen meedoen. 3. We praten met kinderen en jongeren over ideeën om de negatieve effecten van opgroeien in armoede te beperken. 4. We verstevigen de kwaliteit van het Taalhuis door een regiocoördinator uit de arbeidsmarktregio en een certificeringstraject.

	5. Samen met de Hoogeveense alliantiepartners screenen we met name autochtone Nederlandse cliënten op laaggeletterdheid en leiden hen als dat nodig is toe naar het Taalhuis. Ook zetten we in op een verbreding van het aanbod van (in)formele opleidingen voor taalverhoging van laaggeletterden, onder andere door intensievere taaltrajecten in combinatie met de inzet van taalvrijwilligers. 6. De bibliotheek Hoogeveen ontwikkelt zich door tot een sociaal maatschappelijke bibliotheek, de bibliotheek als 'Hulp om de hoek'. Inwoners krijgen hierbij hulp op het gebied van taalvaardigheid en digitale vaardigheden. 7. Samen met maatschappelijk partners pakken we bestaande schuldenproblematiek onder inwoners aan. We lossen ze op of, bij complexere zaken, verwijzen we door naar tweedelijns professionele instanties. 8. We geven uitvoering aan vroegsignalering en ontvangen hiervoor signalen van vaste partners. 9. We bieden ondernemers met problematische schulden ondersteuning. Dit doen we samen met organisaties die hierin gespecialiseerd zijn.
Wat gaan we meten en hoe?	1. We monitoren het aantal mensen dat schuldhulp ontvangt, zowel professioneel als vrijwillig. 2. We registreren welk aandeel van schuldhulptrajecten succesvol wordt afgerond. 3. We meten het aantal deelnemers aan taalverhoging en het aantal afgeronde taaltrajecten.
Financiële consequenties	Het preventiebudget schuldhulpverlening dient boven de € 90.000 die in de kadernota staat vermeld, nogmaals met € 30.000 te worden verhoogd. Deze middelen, die worden ingezet voor de uitvoering van nieuwe wettelijke taken binnen de Wgs 2021, hebben betrekking op volgende uitgaven: • € 10.000 voor het bekostigen van het registratiesysteem Vindplaats van Schulden bij de BKR. De middelen zijn bestemd voor de SWO die als organisatie dit product afneemt. • € 30.000 voor extra personele inzet bij het uitvoeren van vroegsignalering. • € 80.000 voor het bekostigen van schuldhulpverlening aan ondernemers.
Risico's en randvoorwaarden	Het is van belang goed te blijven investeren in de samenwerking met partners, omdat de gemeente bij het realiseren van deze doelstellingen afhankelijk is van de samenwerking met Hoogeveense organisaties binnen het sociaal domein. Schuldhulpverlening Het Centraal Plan Bureau verwacht voor 2022 een economische groei van 3%. Ook voor het huidige jaar zijn de cijfers positief en is een daling in de werkloosheid zichtbaar. In 2020 werd er nog alom gevreesd voor een recessie als gevolg van de Covid-19 pandemie. Nu blijkt dat deze angst niet geheel terecht was. Een grote toename in het aantal inwoners dat last heeft van armoede en schulden is daarmee dan ook niet gelijk te verwachten. Toch dient de gemeente scherp te blijven op een toename van schulden onder bepaalde doelgroepen. Hierbij houden we in het bijzonder oog voor jongeren, zelfstandigen en flexwerkers. Ook inwoners die gebruik maken van Covid-19 steunmaatregelen vormen een potentiële risicogroep.

4. Kinderen en jongeren groeien gezond en veilig op in Hoogeveen	
Wat willen we bereiken in 2022?	1. Als ondersteuning nodig is, richten we ons op: a. betere ondersteuning in de eigen omgeving van thuis-school-buurt tegen betaalbare kosten en b. op minder verwijzingen naar tweedelijns jeugdhulp. 2. Als hulp nodig is, wegen we ook de context van het gezin mee: voor welk probleem is eerst aandacht nodig? 3. Als jeugdhulp nodig is dan richten we ons op het gezin en de omgeving. Wat kunnen ouders (of hun netwerk) zelf en wat is daarnaast nog nodig om uiteindelijk zelf weer verder te kunnen? Jeugdhulp bieden we zo gewoon en nabij mogelijk aan. We zetten ook in op het versterken van het netwerk.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1. We beperken de instroom bij lichte problematiek. We werken met categorieën problematiek waarbij we per groep een specifieke aanpak organiseren. We monitoren de effecten gedurende de inzet van jeugdhulp op de afgesproken doelen. Daarmee willen we tijdige uitstroom bevorderen. 2. Per januari 2022 starten we met een aangescherpte verordening en beleidsregels. 3. We versterken de samenwerking met de huisartsen en optimaliseren de inzet van de POH-jeugd. 4. We versterken het partnerschap met de (grootste) zorgaanbieders ten einde de transformatiedoelen te realiseren. 5. We herijken het aanbod voor het jonge kind (2-6 jaar) waarbij normaliseren de insteek is. 6. We versterken de samenwerking onderwijs-ondersteuning-jeugdhulp. Daarvoor gaan we een ontwikkelagenda onderwijs-jeugdhulp opstellen samen met onze interne en externe partners. 7. We brengen een stevige focus aan ten aanzien van preventie en richten de activiteiten meer op de Hoogeveense problematiek die achter de jeugdhulpaanvragen schuilt. Daarmee versterken we het voorveld in de basis thuis-school-buurt. Bij preventie steken we in op: doen wat werkt. 8. We zetten de stichting Buurtgezinnen in voor informele ondersteuning aan gezinnen die een steuntje in de rug kunnen gebruiken in hun eigen omgeving van een ander gezin. 9. We gaan door met de 1000 dagen aanpak onder de naam Moeders van Hoogeveen. 10. We versterken de samenwerking en aansluiting met de wijkteams. 11. We werken verder aan een brede ontwikkelagenda jeugdhulp om de jeugdhulp te versterken en de kosten te verlagen.
Wat gaan we meten en hoe?	We meten het aantal jeugdigen dat gebruik maakt van jeugdhulp en we volgen de kosten van een traject per kind en de ontwikkeling daarin. Via ons eigen dashboard krijgen we zo nog beter zicht op de ontwikkelingen rondom jeugdhulp en de mate waarin we de doelstellingen bereiken. Met de zes andere gemeenten in Zuidwest Drenthe stellen we gezamenlijk een financial en dataspecialist aan voor een beter inzicht, strakkere sturing en betere controle of we de beoogde doelen bereiken. De kwaliteit en de effectiviteit van de geboden hulp maken onderdeel uit van de evaluatie.

Financiële consequenties	Het Rijk heeft extra middelen toegekend waarbij erkend is dat er te weinig middelen waren toegekend voor de uitvoering van de Jeugdwet. De uitgaven zullen dan ook eerst toenemen doordat we deze middelen o.a. gaan benutten om uiteindelijk de Jeugdwet effectiever te maken en duurzaam de kosten terug te dringen. Bovendien ligt er nu, als gevolg van Covid-19, eerst een forse opgave om de crisissituaties en GGZ-problematiek het hoofd te bieden en de reguliere zorg weer te kunnen bieden.
Risico's en randvoorwaarden	1. Voldoende formatie en expertise om de doorontwikkeling vorm te geven. 2. Met ingang van 1 januari 2022 wordt het nieuwe woonplaatsbeginsel ingevoerd. Hierdoor verandert de verantwoordelijke gemeente voor circa 20.000 jeugdigen. In 2022 wordt het budget, in de algemene uitkering, bepaald op basis van het zorggebruik in 2020, maar in 2023 zal het budget verdeeld worden op basis van een objectief verdeelmodel. Het effect dat dit zal hebben op de beschikbare middelen in 2023 en verder is een risico. 3. Op basis van de huidige informatie zullen de tarieven jeugdzorg met ingang van 1 januari 2022 worden geïndexeerd met 0,49%. Er is een risico dat dit percentage de komende periode nog wijzigt. 4. Vanuit de jeugdhulpregio Drenthe moet Spoed4jeugd aanbesteed worden. Er is een risico dat deze kosten hoger uitvallen.

Wat kost het?

Product	**Realisatie**	**Begroting**	**Begroting**		**Meerjarenbegroting**	
(Bedragen x 1000)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Lasten						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
330 Bedrijvenloket en bedrijfsregeling	0	0	0	0	0	0
410 Openbaar basisonderwijs	66	49	49	49	49	49
420 Onderwijshuisvesting	6.834	5.549	5.387	5.402	5.314	5.427
430 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.287	4.786	4.885	4.883	4.885	4.755
530 Cultuurpresentatie, cultuurproduct	200	167	168	167	168	168
560 Media	1.865	1.685	1.786	1.686	1.686	1.686
610 Samenkracht en burgerparticipatie	1.691	1.753	1.573	1.576	1.418	1.418
620 Wijkteams	1.003	1.011	1.024	1.024	1.024	1.024
630 Inkomensregelingen	947	744	788	788	788	788
671 Maatwerkdienstverlening 18+	1.144	754	865	865	865	865
672 Maatwerkdienstverlening 18-	20.028	18.088	18.409	16.916	15.574	14.172
682 Geëscaleerde zorg 18-	2.621	2.841	2.836	2.835	2.836	2.836
710 Volksgezondheid	1.680	1.847	1.905	1.904	1.905	1.905
Totaal lasten	**41.365**	**39.275**	**39.675**	**38.095**	**36.511**	**35.092**

Product	Realisatie	Begroting	Begroting		Meerjarenbegroting	
(Bedragen x 1000)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Baten						
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
330 Bedrijvenloket en bedrijfsregeling	0	1	1	1	1	1
410 Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0
420 Onderwijshuisvesting	2.042	281	264	264	264	264
430 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.162	2.536	2.433	2.433	2.433	2.303
530 Cultuurpresentatie, cultuurproduct	0	0	0	0	0	0
560 Media	100	0	100	0	0	0
610 Samenkracht en burgerparticipatie	28	0	0	0	0	0
620 Wijkteams	0	0	0	0	0	0
630 Inkomensregelingen	9	0	0	0	0	0
671 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0
672 Maatwerkdienstverlening 18-	668	0	872	0	0	0
682 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0
710 Volksgezondheid	5	0	0	0	0	0
Totaal baten	**5.013**	**2.818**	**3.670**	**2.698**	**2.698**	**2.568**
Saldi						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
330 Bedrijvenloket en bedrijfsregeling	0	-1	-1	-1	-1	-1
410 Openbaar basisonderwijs	66	49	49	49	49	49
420 Onderwijshuisvesting	4.791	5.268	5.123	5.138	5.050	5.163
430 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.125	2.250	2.452	2.450	2.452	2.452
530 Cultuurpresentatie, cultuurproduct	200	167	168	167	168	168
560 Media	1.765	1.685	1.686	1.686	1.686	1.686
610 Samenkracht en burgerparticipatie	1.664	1.753	1.573	1.576	1.418	1.418
620 Wijkteams	1.003	1.011	1.024	1.024	1.024	1.024
630 Inkomensregelingen	938	744	788	788	788	788
671 Maatwerkdienstverlening 18+	1.144	754	865	865	865	865
672 Maatwerkdienstverlening 18-	19.361	18.088	17.537	16.916	15.574	14.172
682 Geëscaleerde zorg 18-	2.621	2.841	2.836	2.835	2.836	2.836
710 Volksgezondheid	1.675	1.847	1.905	1.904	1.905	1.905
Totaal saldi	**36.351**	**36.458**	**36.005**	**35.397**	**33.813**	**32.524**

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen:

- bibliotheek Hoogeveen
- gemeenschappelijke regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD)
- gemeenschappelijke Regeling GKB Drenthe

Voor meer informatie over de wijze waarop en het financiële belang wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Hoogeveen	Drenthe	Nederland
Voortijdige schoolverlaters totaal (vo+mbo)	%	schooljaar 2018-2019	0,6	1,8	2,4
Absoluut verzuim leerlingen	per 1.000 leerplichtige leerlingen	schooljaar 2018-2019	0,6	0,7	2,4
Relatief verzuim leerlingen	per 1.000 leerplichtige leerlingen	Schooljaar 2018-2019	20,0	21,0	26,0
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2020	13,5	13,3	11,9

Gezond en vitaal

Verantwoordelijk wethouder: Werner ten Kate: sport
Janita Tabak: zorg en welzijn

Maatschappelijk effect

Met het programma Gezond en vitaal stimuleren we een gezonde en actieve leefstijl bij al onze inwoners en in het bijzonder bij kwetsbare inwoners. Verder ondersteunen we kwetsbare volwassenen om zo lang mogelijk en zo zelfstandig mogelijk te kunnen deelnemen aan de samenleving. Ook stimuleren we de samenleving om hulp en ondersteuning te bieden aan kwetsbare inwoners.

Reguliere werkzaamheden

Onder het programma Gezond en vitaal vallen de volgende diensten en voorzieningen:
- welzijnswerk: algemeen maatschappelijk werk en opbouwwerk
- informele zorg: mantelzorg en vrijwillige thuishulp (hulp en ondersteuning door vrijwilligers)
- vrijwilligerswerk
- cliëntondersteuning: advies en hulp bij het aanvragen en organiseren van de zorg
- Wmo: huishoudelijke hulp, begeleiding en dagbesteding
- beschermd wonen
- maatschappelijke opvang: voorzieningen voor dak- en thuislozen
- volksgezondheid: GGD
- sport
- zorg: ouderenzorg, gehandicaptenzorg, geestelijke gezondheidszorg, verslavingszorg, huisartsenzorg en ziekenhuiszorg

Een deel van deze voorzieningen en diensten wordt volledig gefinancierd door de gemeente. Een deel wordt gedeeltelijk gefinancierd door de gemeente of op een andere wijze ondersteund door de gemeente. En met een deel van de voorzieningen en diensten (zorg) wordt samengewerkt.

Effecten rapport Schone lei

De bezuinigingen die in 2021 zijn ingeboekt op basis van het rapport Schone lei zijn grotendeels gerealiseerd.
Voor de "paradigmashift" die in het rapport staat wordt een programmaplan herontwerp sociaal domein opgesteld voor de periode 2022-2025. Met het programmaplan geven we ook invulling aan de wettelijke verplichting om periodiek een beleidsplan vast te stellen waarin beschreven staat welk beleid met betrekking tot maatschappelijke ondersteuning het gemeentebestuur moet voeren (artikel 2.1.2 Wmo 2015).

De totale bezuinigingstaakstelling op het sociaal domein in het rapport Schone lei loopt op naar € 8 miljoen in 2025. Dit komt bovenop de bezuinigingsrondes in 2019, 2020 en 2021. Daarbij zijn alle uitgaven tegen het licht gehouden en is besloten tot ingrijpende besparingen. Voor het programma Gezond en vitaal geldt dat alle bezuinigingen zijn gerealiseerd of in uitvoering zijn. Inwoners die een beroep doen op de Wmo worden zoveel mogelijk verwezen naar voorliggende voorzieningen: informele zorg, maatschappelijk werk en dagontmoeting. We verstrekken alleen een maatwerkvoorziening als het niet anders kan.

Bestaande indicaties worden regelmatig opnieuw bekeken en indien mogelijk beëindigd of afgeschaald. Wanneer bij cliënten het zorgvolume sterk toeneemt, wordt actief ingezet op een uitstroom richting de Wlz.

Verdere versobering van de maatwerkvoorzieningen zou een bedreiging zijn van onze wettelijke plicht. Ook het werken met budgetplafonds/wachtlijsten is geen goede optie. We zijn namelijk wettelijk verplicht om te voldoen aan bepaalde afhandelingstermijn. Als een afhandelingstermijn overschreden wordt, kunnen inwoners een beroep doen op de Wet Dwangsom.

Verdere bezuinigingen op de wettelijk verplichte maatwerkvoorzieningen is daarom niet mogelijk. Verder bezuinigen vraagt om ingrijpende keuzes aangaande de niet-wettelijke voorzieningen. Het betreft dan vooral de voorliggende voorzieningen en preventieactiviteiten. Ingrijpen in deze voorzieningen kan op korte termijn leiden tot een besparing, maar kan op lange termijn leiden tot meer kosten. Het programmaplan herontwerp sociaal domein moet inzicht geven in deze keuzes en de consequenties.

Doelstellingen

Doelstelling 1: Inwoners kunnen zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving blijven wonen, eigen regie blijven voeren en optimaal participeren.	
Wat willen we bereiken in 2022?	1. Kwetsbare inwoners eerder signaleren en integraal op maat ondersteunen. 2. Kwetsbare inwoners zoveel mogelijk gebruik laten maken van algemene voorzieningen.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1. De sociale teams die zijn ingericht in de 5 Smederijgebieden toerusten om kwetsbare inwoners tijdig te signaleren, hulp en ondersteuning aan deze inwoners af te stemmen en indien mogelijk voorliggende wijkvoorzieningen voor deze inwoners in te initiëren. 2. Continueren van de kernteams bij de huisartsenpraktijken die kwetsbare ouderen signaleren en die (preventieve) ondersteuning op maat bieden. 3. Optimaal Leven verankeren binnen het reguliere zorgaanbod en de reguliere zorgfinanciering. Het Optimaal Leven Team De Wolden Hoogeveen biedt ondersteuning en zorg op maat op alle levensdomeinen voor inwoners met ernstige psychiatrische problematiek. 4. Continueren van de sluitende Drentse keten voor inwoners met verward gedrag, waaronder psycholance, Spoedpoli en uitvoering van de Wvggz. 5. Experimenteren met het bieden van ondersteuning en zorg over de grenzen van wettelijke domeinen (Wmo, Zvw, Wlz) heen (Domein overstijgend Samenwerken Hollandscheveld). 6. Uitvoering van een lokaal actieprogramma Eén Tegen Eenzaamheid gericht op het signaleren en doorbreken van eenzaamheid onder ouderen samen met een lokale coalitie van zorgaanbieders, ouderenorganisaties en welzijnswerk. 7. Extra activiteiten aanbieden aan (psychisch) kwetsbare inwoners ter bevordering van het psychisch welbevinden en de sociale contacten. Dit, om de gevolgen van de Covid-19 maatregelen op het sociaal en mentaal welzijn van kwetsbare inwoners te dempen en structurele schade van de maatregelen zoveel mogelijk te voorkomen. 8. Uitvoering geven aan het Convenant Dementievriendelijk Drenthe.

	9. Behoud van De Bij en stimuleren van het gebruik van De Bij door Wmo-cliënten. 10. Stimuleren van de oprichting en continuering van groepen dagontmoeting voor kwetsbare ouderen die niet kunnen deelnemen aan reguliere ontspannings- en ontmoetingsactiviteiten. 11. Bevorderen dat meer gebruik wordt gemaakt van kortdurende ondersteuning door SWW en de informele zorg en minder van Wmo-maatwerkvoorzieningen. 12. Uitvoeren van de Agenda Lokale Inclusie (A.L.I.) die erop gericht is om alle informatie, producten, voorzieningen, diensten en ruimten toegankelijk en bruikbaar te maken voor iedereen, dus ook voor mensen met een beperking. De uitvoering geschiedt door een werkgroep van betrokkenen en vrijwilligers. 13. Uitvoering geven aan de regiovisie Veilig Thuis Drenthe (zie programma Veilig Hoogeveen).
Wat gaan we meten en hoe?	• Aantal behandelde casussen in de sociale teams, de kernteams bij de huisartsen en het Optimaal Leven Team (aantal gesignaleerde/ingebrachte casussen en aantal opgestelde individuele integrale hulpverleningsplannen) in 2022 in vergelijking met 2021. • Aantal meldingen van personen met verward gedrag en aantal opnames in de Spoedpoli in 2022 in vergelijking met 2021. • Aantal meldingen, zorgmachtigingen en verkennende onderzoeken Wvggz met behulp van een Drents monitor Wvggz. • Evaluatie van de experimenten op het gebied van ondersteuning en zorg. • Evaluatie van het actieprogramma Eén Tegen Eenzaamheid. • Evaluatie van de extra activiteiten voor (psychisch) kwetsbare inwoners ter bevordering van het psychisch welbevinden en de sociale contacten. • Aantal senioren dat gebruik maakt van dagontmoeting in 2022 in vergelijking met 2021. • Aantal (kortdurende) hulpverleningstrajecten bij SWW in 2022 in vergelijking met 2021. • Aantal Wmo-meldingen dat niet heeft geleid tot een maatvoorziening maar tot ondersteuning door SWW of informele zorg.
Financiële consequenties	• Voor de uitvoering van het actieprogramma Eén Tegen Eenzaamheid wordt gebruik gemaakt van eenmalige middelen voor het bestrijden van eenzaamheid bij ouderen uit het ‘Steunpakket sociaal en mentaal welzijn en leefstijl’ (4e compensatiepakket Covid-19). • Voor de extra activiteiten aan (psychisch) kwetsbare inwoners wordt gebruik gemaakt van eenmalige middelen voor extra begeleiding en ondersteuning voor deze doelgroep in het 'Steunpakket sociaal en mentaal welzijn en leefstijl’ (4e compensatiepakket Covid-19). • Uitvoering van de Agenda Lokale Inclusie kost € 12.000 per jaar. • Het budget voor hulp aan de pleger van huiselijk geweld en voor uitvoering van de Wet tijdelijk huisverbod moet worden verhoogd met € 14.000.

	• Voor regionale samenwerking op het gebied van ondersteuning en zorg wordt een budget ingericht van € 18.000. • We gaan uit van een loonontwikkeling van 1,72% in de welzijnssector. Dat is een stijging van € 46.000 voor Gezond en vitaal.
Risico's en randvoorwaarden	• Het risico bestaat dat borging van Optimaal Leven nog tijdelijk extra begeleiding/coördinatie vraagt omdat de aanpak een cultuurverandering bij de participerende organisaties vereist. Dit kan leiden tot een verzoek om een financiële bijdrage. Vooralsnog stellen we ons op het standpunt dat financiering binnen de bestaande financiële kaders mogelijk moet zijn. • Het risico bestaat dat een beroep wordt gedaan op de gemeente voor financiering van de activiteiten voor ouderen en kwetsbare inwoners na 2022. Bij het opzetten van de activiteiten moet worden toegewerkt naar financiële zelfstandigheid.

Doelstelling 2: Versterking van de samenredzaamheid	
Wat willen we bereiken in 2022?	1. Behoud van mantelzorg. 2. Stimuleren van vrijwillige thuishulp. 3. Toename van noaberhulp.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1. Continueren van mantelzorgondersteuning in de SWW-teams en de multidisciplinaire teams bij huisartsen. 2. Continueren van het aanbod van Mantelzorg-Vitaal. 3. Continueren van het subsidiebudget voor vrijwillige thuishulp en de ondersteuning van vrijwillige thuishulp door SWW. 4. Professionele ondersteuning bieden aan initiatieven van buurt- en dorpsbewoners op het gebied van noaberhulp. De ondersteuning wordt geleverd door SWW en De Smederijen.
Wat gaan we meten en hoe?	• Het gebruik van mantelzorgondersteuning en Mantelzorg-Vitaal in 2022 in vergelijking met 2021. • Het aantal gesubsidieerde bijeenkomsten en hulpcontacten van vrijwillige thuishulporganisaties in 2022 in vergelijking met 2021.
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	• Door de vergrijzing neemt het aantal kwetsbare inwoners toe en het aantal mantelzorgers af. Dit zet de informele zorg in toenemende mate onder druk.

Doelstelling 3: Degelijk sociaal vangnet dichtbij en op maat	
Wat willen we bereiken in 2022?	1. Bieden van maatwerkvoorzieningen gericht op vooruitgang en zelfredzaamheid. 2. Bieden van beschermd wonen en maatschappelijke opvang gericht op zelfredzaamheid en doorstroom naar zelfstandig wonen.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1. Continueren van de methodiek van de omgekeerde toets bij de Wmo waarbij niet alleen wordt gekeken naar de vraag, maar vooral naar wat iemand nodig heeft. 2. Tijdige doorgeleiding van kwetsbare inwoners van de Wmo naar de Wlz.

	3. Voorbereiden van de regiosplitsing, doordecentralisatie en transformatie van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. 4. Continuering van het project Interwonen dat een combinatie biedt van wonen en begeleiding aan thuislozen en marginaal gehuisvesten.
Wat gaan we meten en hoe?	• Gebruik van de Wmo, beschermd wonen en maatschappelijke opvang en Interwonen in 2022 in vergelijking met 2021. • Doorstroom van beschermd wonen, maatschappelijke opvang en Interwonen naar zelfstandig wonen (met begeleiding). • Aantal doorgeleidingen van de Wmo naar de Wlz in 2022 in vergelijking met 2021. • Inventarisatie en analyse van het bestaande aanbod aan beschermd wonen en maatschappelijke opvang.
Financiële consequenties	• Cliëntondersteuning is €4.000 duurder door loon- en prijsindex. • Het subsidiebudget voor de Adviesraad Sociaal Domein wordt verhoogd met € 500 om te kunnen voldoen aan de aanvraag. • Voortzetting van het project Interwonen vraagt een uitzetting van € 150.000. • Borging van de crisisopvang voor inwoners met een verstandelijke beperking vraagt om een structurele budgetruimte van € 17.000. • Volumegroei in het Wmo-vervoer leidt tot een kostenstijging van € 60.000. • Huishoudelijke hulp wordt € 480.000 duurder als gevolg van tariefstijging, volumegroei en minder besparing door het nieuwe normenkader. • Wmo-begeleiding wordt € 365.000 lager door minder uitgaven voor PGB begeleiding, ondanks de volumegroei en tariefstijging bij WMO begeleiding. • De financiële doordecentralisatie beschermd wonen per 1 januari 2023 vraagt mogelijk om een nieuwe aanbesteding voor de regio Zuidwest Drenthe. Hiervoor moet procesmanagement worden ingehuurd ter waarde van € 120.000 (maximaal € 51.000 voor Hoogeveen).
Risico's en randvoorwaarden	• Het beroep op de Wmo is voor een belangrijk deel afhankelijk van niet te beïnvloeden externe factoren zoals vergrijzing en rijksbeleid. • Bij huishoudelijke hulp en Wmo begeleiding gaan we uit van een lagere groei van het zorgvolume dan de VNG adviseert. Uitgangspunt zijn de realisatiecijfers 2021. Het risico bestaat dat de zorgvraag sneller stijgt dan in 2021. Zo bestaat de kans dat inwoners door de Covid-19 crisis geen zorg hebben aangevraagd en dit in 2022 alsnog zullen doen. • De afgelopen jaren konden we rekenen op een overschot op beschermd wonen. Als gevolg van een toename van de vraag naar beschermd wonen verwachten we in 2022 geen overschot en bestaat de mogelijkheid van een tekort. De regiosplitsing en transformatie zijn mede gericht op kostenbeheersing door het bevorderen van de doorstroom van beschermd wonen naar zelfstandig wonen met begeleiding.

Doelstelling 4: Volledige en kwalitatief goede zorgketen van preventie tot medisch specialistische zorg	
Wat willen we bereiken in 2022?	1. Niet de aandoening centraal, maar de hele mens in zijn sociale context. 2. Ondersteuning en zorg zo toegankelijk en dichtbij mogelijk. 3. Behoud van goede ziekenhuiszorg in Hoogeveen.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1. Bevorderen van een dekkend netwerk van AED's en burgerhulpverleners zodat inwoners met hartfalen zo snel mogelijk worden gereanimeerd. 2. Continueren en versterken van sluitende ketens van ondersteuning en zorg voor kwetsbare ouderen (kernteams integrale ouderenzorg), inwoners met psychische en sociale problemen (sociale teams en Optimaal Leven Team) en inwoners met verward gedrag. 3. Experimenteren met het bieden van ondersteuning en zorg over de grenzen van wettelijke domeinen (Wmo, Zvw, Wlz) heen. 4. Blijven inzetten op zo volwaardig mogelijke ziekenhuiszorg in onze regio. 5. Deelname aan de provinciale zorgtafels.
Wat gaan we meten en hoe?	Zie doelstelling 1.
Financiële consequenties	• Voor toegang tot en het gebruik van de zorgdata van de Gemeentezorgspiegel van Vektis wordt € 4.000 uitgetrokken.
Risico's en randvoorwaarden	

Doelstelling 5: Versterking van het vrijwilligerswerk	
Wat willen we bereiken in 2022?	Behoud en zo mogelijk uitbreiding van het vrijwilligerswerk.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1. Waar nodig bieden van de helpende hand op basis van de visie 'Gemeentelijke rol ten aanzien van vrijwilligers(werk)'. 2. VrijwilligersHoogeveen faciliteren om vrijwilligers te werven, te bemiddelen en hun deskundigheid te vergroten (vrijwilligerscolleges).
Wat gaan we meten en hoe?	• Aantal matches van vrijwilligers aan vrijwilligersklussen/-werk in 2022 in vergelijking met 2021. • Deelname aan vrijwilligerscolleges in 2022 in vergelijking met 2021.
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	

Doelstelling 6: Een gezonde en actieve leefstijl, in het bijzonder van kwetsbare groepen	
Wat willen we bereiken in 2022?	1. Minimaal voldoen aan de landelijke beweegrichtlijnen. 2. Ondersteunen van talentvolle sporters en topsport. 3. Beschikken over voldoende, kwalitatief goede en toekomstbestendige sportvoorzieningen. 4. Stimuleren van een gezonde leefstijl voor iedereen.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1. Planvorming over de afronding van het project Bentinckspark. 2. Zwembad De Dolfijn voor minimaal 5 jaar openhouden en het onderhoud op orde houden. Ook maken we een plan van aanpak voor de toekomst van het zwembad in Hoogeveen. 3. Opstellen nota volksgezondheid 2022-2026.

	4. Uitvoering geven aan het 'Hoogeveens Sportakkoord' en het 'Hoogeveense Preventieakkoord'. 5. Een voorstel opstellen over het al dan niet continueren van de inzet van sportfunctionarissen. Hierbij betrekken we de nieuwe landelijke afspraken die vanaf 2023 van kracht zijn. 6. Renoveren van diverse afgeschreven kunstgrasvelden voetbal in het Bentinckspark en veld 1 van de hockeyvelden. 7. Eind 2022 verlopen de beheersovereenkomsten voor de buitensport. We werken een voorstel uit hoe we omgaan met het beheer van de opstallen van de buitensportaccommodaties vanaf 2023. 8. Gezondheidsplan Krakeel integreren in het activiteitenaanbod in Krakeel en uitvoeren, met aandacht voor het vergroten van gezondheidsvaardigheden. 9. Onvoorziene inspecties kinderopvang.
Wat gaan we meten en hoe?	• We verantwoorden jaarlijks via een jaarrapportage de output van het Hoogeveens Sportakkoord. Vierjaarlijks geven we inzicht in: - hoeverre inwoners van Hoogeveen voldoen aan de beweegrichtlijnen; - de sportdeelname van Hoogeveners; - de vitaliteit van Hoogeveense sportaanbieders. Voor het meten van beweegrichtlijnen en sportdeelname sluiten we aan bij landelijke onderzoeken van het sportakkoord en de Drentse gezondheidsmonitor (GGD). • Leefstijl en welbevinden van de inwoners middels de Drentse gezondheidsmonitor (GGD).
Financiële consequenties	• In 2022 is € 45.000 benodigd om diverse sportvloeren te renoveren of te vervangen. • Voor continuering van zwembad De Dolfijn zijn extra onderhoudsbudgetten opgenomen van in totaal € 50.000 in 2022 en € 20.000 per jaar in 2023, 2024 en 2025. • Als het AB van de GGD ondanks bezwaren van Hoogeveen akkoord gaat met het opnemen van een budget van € 130.000 voor organisatieontwikkeling, betekent dat voor Hoogeveen een uitzetting van € 14.000.
Risico's en randvoorwaarden	• Het Hoogeveens Sportakkoord wordt uitgevoerd door de sportfunctionarissen. Voor de uitvoering van het sportstimuleringsbeleid is de inzet van de sportfunctionarissen vereist. • Landelijk zijn er op diverse terreinen problemen in het leveren van voldoende bouwstoffen en materialen. Het niet tijdig kunnen krijgen van materialen vormt een risico in het tijdig vervangen van kunstgrasvelden. Ook staan prijzen hierdoor onder druk waardoor de begrote vervangingsmiddelen mogelijk niet toereikend zijn. • Kunstgrasvelden worden periodiek geïnspecteerd en op basis daarvan wordt een vervangingsplanning gemaakt. Uit een nieuwe inspectie kan blijken dat een veld toch eerder dan verwacht wordt afgekeurd en dus ook eerder vervangen moet worden.

Wat kost het?

Product	**Realisatie**	**Begroting**	**Begroting**		**Meerjarenbegroting**	
(Bedragen x 1000)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Lasten						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
110 Crisisbeheersing en brandweer	12	17	17	17	17	17
510 Sportbeleid en activering	691	728	670	669	670	670
520 Sportaccommodaties	5.722	6.245	6.299	6.235	6.266	6.426
610 Samenkracht en burgerparticipatie	3.186	3.541	3.098	3.098	3.098	3.098
620 Wijkteams	589	585	598	586	582	582
660 Maatwerkvoorziening (Wmo)	3.044	3.298	3.474	3.656	3.855	4.066
671 Maatwerkdienstverlening 18+	17.770	17.905	17.201	16.951	16.750	15.750
681 Geëscaleerde zorg 18+	789	759	818	766	767	767
710 Volksgezondheid	570	591	623	609	609	609
Totaal lasten	**32.373**	**33.669**	**32.799**	**32.588**	**32.614**	**31.986**
Baten						
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
110 Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	0	0
510 Sportbeleid en activering	39	60	0	0	0	0
520 Sportaccommodaties	1.337	1.417	1.840	1.852	1.910	1.910
610 Samenkracht en burgerparticipatie	194	196	0	0	0	0
620 Wijkteams	12	0	0	0	0	0
660 Maatwerkvoorziening (Wmo)	40	0	0	0	0	0
671 Maatwerkdienstverlening 18+	447	530	530	530	530	530
681 Geëscaleerde zorg 18+	678	477	210	210	210	210
710 Volksgezondheid	32	0	0	0	0	0
Totaal baten	**2.779**	**2.679**	**2.580**	**2.593**	**2.651**	**2.651**
Saldi						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
110 Crisisbeheersing en brandweer	12	17	17	17	17	17
510 Sportbeleid en activering	652	668	670	669	670	670
520 Sportaccommodaties	4.385	4.828	4.459	4.382	4.355	4.516
610 Samenkracht en burgerparticipatie	2.992	3.345	3.098	3.098	3.098	3.098
620 Wijkteams	577	585	598	586	582	582
660 Maatwerkvoorziening (Wmo)	3.003	3.298	3.474	3.656	3.855	4.066
671 Maatwerkdienstverlening 18+	17.323	17.375	16.671	16.421	16.220	15.220
681 Geëscaleerde zorg 18+	110	283	608	556	557	557
710 Volksgezondheid	539	591	623	609	609	609
Totaal saldi	**29.594**	**30.989**	**30.219**	**29.995**	**29.964**	**29.335**

Verbonden partijen

De volgende verbonden partij en subsidierelaties dragen bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen:

- Gemeenschappelijke regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)
- Stichting Welzijnswerk (SWW)

Voor meer informatie over de wijze waarop en het financiële belang wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	**Eenheid**	**Hoogeveen**	**Drenthe**	**Nederland**
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 1.000 inwoners	81	69	65
Huishouders met een maatwerkarrangement Wmo	per 1.000 huishouders	167	136	123
Niet-sporters	%	56,7	55,1	48,7

Economische pijler

Werken aan werk
Bruisend Hoogeveen

Werken aan werk

Verantwoordelijk wethouder: Jan Zwiers

Maatschappelijk effect

Het programma Werken aan werk streeft naar een evenwichtige arbeidsmarkt en succesvol ondernemerschap. We stimuleren dat inwoners werk hebben en hun werk kunnen behouden. We stimuleren de lokale economie en ondersteunen bedrijven gericht met hulpvragen die ze aan ons stellen. Samen met ondernemers proberen we een passend aanbod aan werkgelegenheid te realiseren. Voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt proberen we een passend aanbod te doen naar werk of sociaal-maatschappelijke activiteiten. Waar nodig zetten we voorzieningen in zoals loonkostensubsidies, jobcoaches en beschut werk.

Reguliere werkzaamheden

In onderstaande infographic wordt weergegeven welke werkzaamheden de gemeente uitvoert voor haar inwoners.

Effecten rapport Schone lei

In het rapport Schone lei is de koers ingezet voor een paradigmashift in het sociaal domein. De uitwerking hiervan is inmiddels gestart via een breed, programma-overstijgend traject onder de noemer herinrichting sociaal domein. In dat kader herijken we de beleidskaders voor participatiebeleid.

Doelstellingen

1. Voorkomen en beperken van de werkloosheid	
Wat willen we bereiken in 2022?	1. We willen dat zo weinig mogelijk inwoners gebruik hoeven te maken van bijstand. Dit betekent zoveel mogelijk uitstroom maar ook zo weinig mogelijk instroom. Hierbinnen is voorkomen van jeugdwerkloosheid een belangrijk speerpunt. 2. We streven naar een inclusieve arbeidsmarkt waar iedereen naar vermogen kan meedoen hetzij via een reguliere arbeidsplaats dan wel via een alternatief als beschut werk, baanafspraak banen of arbeidsmatige dagbesteding. 3. We willen dat de uitstroom die gerealiseerd wordt van duurzame aard is om terugkeer in de uitkering te voorkomen.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1. We zetten in op het wegnemen van belemmeringen die participatie voorkomen (schulden, gezinsstabiliteit, verslaving etc.). 2. We laten mensen om- en bijscholen naar kansrijke beroepen. 3. We begeleiden mensen van werk naar werk, naast de reguliere begeleiding van uitkering naar werk, om instroom te voorkomen. 4. Voor de doelgroep jongeren zetten we in op het Kans traject. 5. We zijn onderdeel van de Arbeidsmarktregio Drenthe, de accountmanagers werken vanuit Werkgeversservicepunt Drenthe als netwerkorganisatie samen. 6. De begeleiding van statushouders naar werk en/of participatie krijgt, met oog op de nieuwe inburgeringswet en de extra instroom van statushouders in 2022, meer aandacht. 7. We werken samen met het onderwijs, het bedrijfsleven en onze partners in de regio.
Wat gaan we meten en hoe?	1. We monitoren maandelijks de in- en uitstroom van het aantal bijstandsgerechtigden. 2. We monitoren dagelijks het vacature aanbod lokaal en regionaal, om goed zicht te houden op de kansen op de arbeidsmarkt. 3. We meten het effect van onze trajecten om te kijken of deze leiden tot de beoogde arbeidsparticipatie. 4. We monitoren de uitkomsten van de projecten binnen de arbeidsmarktregio voor onze gemeente.
Financiële consequenties	De rijksbijdrage BUIG is toereikend om de uitgaven aan bijstandsuitkeringen te voldoen.
Risico's en randvoorwaarden	• Voor de doelgroep nieuw beschut werk is een wachtlijst. Hoe langer mensen op deze wachtlijst staan, hoe lastiger het is om op enig moment weer aan het werk te gaan. • Wie zien dat Covid-19 effect heeft op de leerlingen in het onderwijs doordat ze vaker digitaal les moeten volgen. Dit kan leiden tot extra uitval van leerlingen, die vervolgens een beroep gaan doen op de bijstand. • De inspanning om duurzame uitstroom te realiseren is in het algemeen hoger bij nieuwe instroom in de bijstand. Dit komt onder andere doordat er vaak sprake is van meerdere belemmeringen waardoor er intensievere begeleiding nodig is om uit te stromen. • Het nieuwe participatiebeleid moet vastgesteld worden. Het scheppen van nieuwe beleidskaders verhoogt de kans dat wij onze doelstellingen voor 2022 kunnen bereiken.

	• We zetten in op hoogwaardige handhaving. We verstrekken een uitkering aan inwoners die daar recht op hebben en niet langer dan strikt noodzakelijk. Naast recht op een uitkering bestaan er ook plichten. Fraude met uitkeringen ondermijnt het draagvlak van het socialezekerheidsstelsel en in 2022 gaan we door actief te handhaven misbruik bestrijden. Wanneer plichten niet worden nagekomen en er is sprake van oneigenlijk gebruik of misbruik van de uitkering dan treden we op en gaan we handhaven. • In heel Nederland gaan steeds meer geluiden op dat de beschikbaar gestelde rijksmiddelen voor de wet inburgering onvoldoende zijn om de benodigde trajecten in te kunnen kopen. Hoe dit voor Hoogeveen uitpakt is momenteel onduidelijk, omdat het aanbestedingstraject nog loopt.

2. Een stimulerend ondernemersklimaat en een versterking van de economische structuur	
Wat willen we bereiken in 2022?	1. Samen met ondernemers werken we aan opgaven om Hoogeveen economisch aantrekkelijk te houden. We delen dit eigenaarschap. Ondernemers weten accountmanagers te vinden; accountmanagers spelen in op de gestelde vragen. 2. Versterken van het vestigingsklimaat in Hoogeveen en de regio, zodat het goed ondernemen is in Hoogeveen. 3. Verbeteren arbeidsmarkt door nauwe samenwerking met bedrijven, onderwijs en gemeente. 4. Verkoop beschikbare bedrijfskavels. 5. Economische structuurversterking in Hoogeveen en de regio; verschillende disciplines /partners worden samengebracht. Het duurzaam samenbrengen van bijvoorbeeld onderwijs, ondernemers en de overheid maken de economie veerkrachtiger en bieden een goede basis voor innovaties en kennisuitwisseling. 6. Behouden en stimuleren van werkgelegenheid.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1. Uitvoeren van het economisch actieprogramma. 2. Bedrijfsbezoeken met college en wethouders. 3. Signaleren en inspelen op individuele en collectieve vraagstukken van bedrijven. 4. Uitvoering geven aan de regionale programma's (Dutch TechZone en Regio Zwolle) op basis van de vastgestelde notitie 'regionale samenwerking en lobby'. 5. Uitvoering geven aan Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe pijler werk. 6. Verkoop- en begeleiding vestiging/uitbreiding/verplaatsing. 7. Bevorderen clustervorming en samenwerking in Hoogeveen en regio. 8. Actief samen werken met onderwijs, bedrijfsleven en partners in de regio. 9. Samen met ondernemers in gesprek over de toekomstbestendigheid van de bedrijventerreinen. 10. Samen met de betrokken partners maken we de IT-Hub operationeel.

Wat gaan we meten en hoe?	5. 1 Bijhouden hoeveel vestigingsbegeleiding trajecten zijn uitgevoerd. 5. 2 Bijhouden verkochte m2. 7. 1 Stimuleren/organiseren 12 bijeenkomsten. 7. 2 Het accountteam bezoekt x aantal bedrijven per jaar.
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	• Accountmanagement op orde • Voldoende uitvoeringsbudget om in te kunnen spelen op (nieuwe) ontwikkelingen en vragen. • Voor succesvolle economische structuurversterking en om in aanmerking te komen voor provinciale/Rijks middelen, is een regionale samenwerking noodzakelijk. Vooraf bedachte doelen kunnen door ingrijpende ontwikkelingen doorkruist worden. • De positie van Hoogeveen als 1 van de 4 sterke steden van Drenthe komt onder druk te staan. Een sterke marketing en economische profilering van Hoogeveen is van groot belang om de werkgelegenheid te helpen aanjagen. • De behoefte aan ondersteuning van de overheid aan bedrijven neemt toe.

Wat kost het?

Product	**Realisatie**	**Begroting**	**Begroting**		**Meerjarenbegroting**	
(Bedragen x 1000)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Lasten						
050 Treasury	18	57	57	57	57	57
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
310 Economische ontwikkeling	649	2.228	999	998	999	749
320 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.581	1.835	1.030	1.029	1.620	1.004
330 Bedrijvenloket en bedrijfsregeling	1.240	1.930	1.244	835	810	810
340 Economische promotie	544	500	510	509	510	510
630 Inkomensregelingen	26.051	21.836	23.095	22.912	23.369	23.370
640 Begeleide participatie	22.785	21.774	21.096	20.156	19.495	18.995
650 Arbeidsparticipatie	1.708	1.405	1.419	1.567	1.569	1.569
Totaal lasten	**56.577**	**51.566**	**49.451**	**48.064**	**48.430**	**47.065**
Baten						
050 Treasury	2.528	2.528	2.528	2.528	2.528	2.528
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
310 Economische ontwikkeling	199	1.404	0	0	0	0
320 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.665	2.297	1.226	1.226	1.817	1.201
330 Bedrijvenloket en bedrijfsregeling	292	959	481	301	301	301
340 Economische promotie	9	6	6	6	6	6
630 Inkomensregelingen	23.767	18.993	20.574	20.396	20.849	20.850
640 Begeleide participatie	491	0	0	0	0	0
650 Arbeidsparticipatie	155	0	0	0	0	0
Totaal baten	**31.106**	**26.186**	**24.816**	**24.457**	**25.501**	**24.887**

Product	Realisatie	Begroting	Begroting		Meerjarenbegroting	
(Bedragen x 1000)	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Saldi						
050 Treasury	-2.509	-2.470	-2.471	-2.471	-2.471	-2.471
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
310 Economische ontwikkeling	450	824	999	998	999	749
320 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-84	-462	-196	-197	-197	-197
330 Bedrijvenloket en bedrijfsregeling	949	971	762	533	509	509
340 Economische promotie	535	494	503	502	503	503
630 Inkomensregelingen	2.284	2.843	2.520	2.516	2.520	2.520
640 Begeleide participatie	22.294	21.774	21.096	20.156	19.495	18.995
650 Arbeidsparticipatie	1.552	1.405	1.419	1.567	1.569	1.569
Totaal saldi	**25.471**	**25.380**	**24.635**	**23.606**	**22.929**	**22.178**

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen: Stark en NV Rendo. Voor meer informatie over de wijze waarop en het financiële belang wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Hoogeveen	Drenthe	Nederland
Banen	per 1.000 inwoners 15-65 jaar	2020	842,1	730,7	795,9
Vestigingen	per 1.000 inwoners 15-65 jaar	2020	131,6	145,9	158,4
Netto arbeidsparticipatie	%	2020	67,7	66,4	68,4
Functiemenging	%	2020	53,5	49,9	53,2
Aantal re-integratievoorzieningen*	per 1.000 inwoners 15-65 jaar	2020	351,6	244,6	202
Bijstandsuitkering	per 1.000 inwoners 18 jaar en ouder	2020	39,2	39,8	46,0

* Elke bijstandsgerechtigde heeft een re-integratievoorziening die is vastgelegd in een trajectplan. In het trajectplan is vastgelegd wat de cliënt gaat doen om belemmeringen weg te nemen die arbeidsparticipatie in de weg staat of welke stappen worden genomen om te participeren.

Bruisend Hoogeveen

Verantwoordelijk wethouders: Janita Tabak: Cultuur
Jan Zwiers: Recreatie en toerisme

Maatschappelijk effect

Het programma Bruisend Hoogeveen zet in op de versterking van de positie van Hoogeveen als één van de 4 sterke steden van Drenthe. De gemeente heeft een regiofunctie op het gebied van cultuur, recreatie en toerisme.

Het programma Bruisend staat voor:
- Het vergroten van een aantrekkelijke culturele infrastructuur -met een bijzonder accent op jeugd en popcultuur.
- Een aantrekkelijk en integraal recreatief en toeristisch aanbod.
- Het mogelijk maken van evenementen en aantrekkelijk uitdragen van het vrijetijdsaanbod van Hoogeveen.
- Profilering van gemeente Hoogeveen als aantrekkelijke stad voor wonen, werken en vrijetijdsbesteding

Hoogeveen heeft een gezond cultureel klimaat, dat door onderlinge kruisbestuiving dienstbaar is aan de hele samenleving. We handelen samen vanuit gemeenschappelijke kernwaarden (ontwikkelen, ontmoeten, verrassen en vermaak, ontdekken en onmisbaar) die ervoor zorgen dat kunst en cultuur vitale onderdelen blijven van de stad en de dorpen. Een gezond cultureel klimaat stimuleert samenwerking, betrokkenheid, respect, inclusie en de wil om te delen. Investeren in cultuur is investeren in de talenten en vaardigheden van inwoners.

Cultuur vergroot de gemeenschapszin. We zetten in op een gezonde culturele basisinfrastructuur, die door meer onderlinge kruisbestuiving ook dienstbaar is aan andere doelen. Cultuur is niet alleen een doel op zich, maar vooral ook een middel om:
- de samenhang in de samenleving te vergroten;
- nieuwe initiatieven te initiëren;
- op sociaal, economisch en educatief gebied de aantrekkelijkheid van de gemeente te vergroten.

Reguliere werkzaamheden

In onderstaande infographic wordt weergegeven welke werkzaamheden de gemeente uitvoert voor en met haar inwoners.

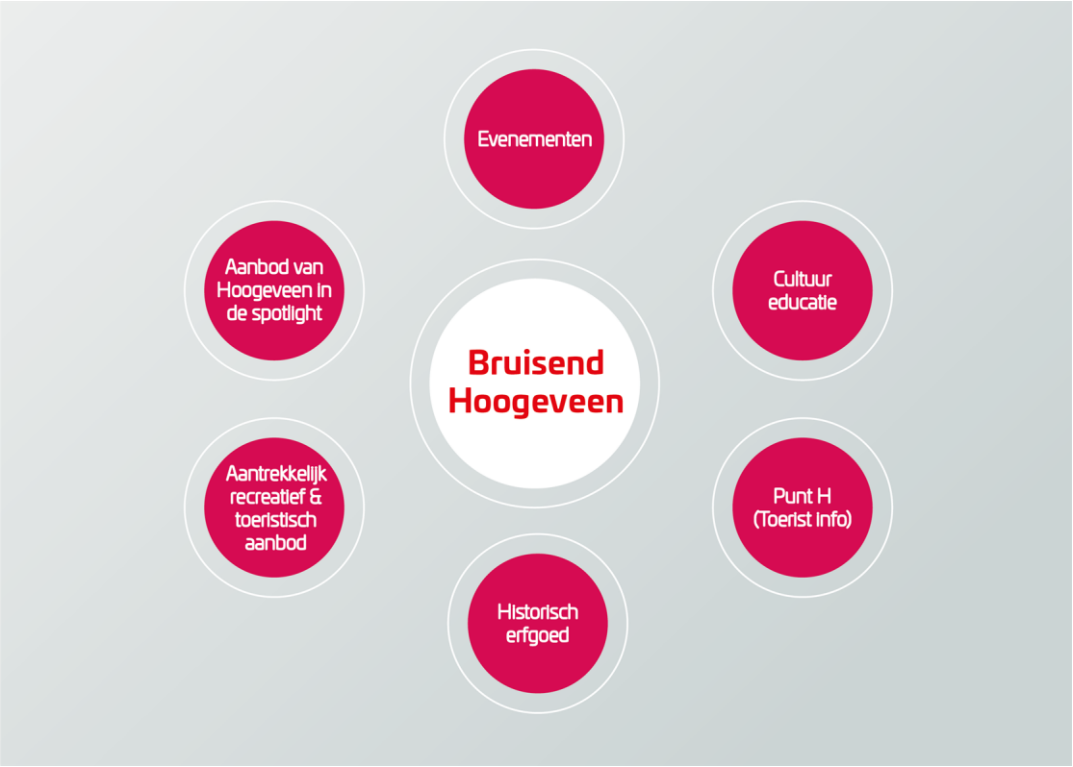

Effecten rapport Schone lei

De financiële effecten van het rapport Schone lei hebben voor het programma Bruisend Hoogeveen de volgende effecten die in 2022 nog van toepassing zijn.

Cultuur
We zetten in op een sterke basisinfrastructuur voor cultuur. Dit betekent dat we conform de eerdere besluiten vanuit o.a. Schone lei bezuinigen op de grotere culturele instellingen; Scala, de Tamboer en de bibliotheek. Met deze instellingen en inwoners moeten we bepalen welk cultureel aanbod we willen gaan uitvoeren op basis van de nieuwe visie op cultuur. In de uitvoering staat het realiseren van de volgende ambities uit de nieuwe visie op cultuur centraal:

1. Cultuur is voor iedereen
2. Cultuur zet Hoogeveen op de kaart en maakt trots
3. Cultuur laat talent groeien

Marketing
Alle marketingbeleid, -maatregelen, -uitvoering en ondersteunende activiteiten ten aanzien van cultuur, recreatie, toerisme, evenementen, beeldvorming, werkgelegenheid en wonen zijn vervallen. Echter, met ondernemers en onder andere "Buro Binnenstad Hoogeveen"(voorheen centrummanagement) willen we een nieuwe impuls aan marketing geven. Dit is nodig om Hoogeveen aantrekkelijk te houden op het gebied van wonen, werken en vrijetijdsbesteding. Om hier een impuls aan te geven zijn wel middelen nodig. Zie hiervoor de paragraaf baten en lasten.

Recreatie & toerisme
In 2022 continueren we conform afspraak de lijn zoals die in 2021 is ingezet. Dat betekent dat we geen uitvoering geven aan het recreatie uitvoeringsplan en het ontwikkelen van kindvriendelijke producten.

Doelstellingen

1. Inwoners maken maximaal gebruik van cultuur	
Wat willen we bereiken in 2022?	1. Versterken van de betekenis van cultuur voor Hoogeveen en haar inwoners met accent op jeugd. 2. Ruimte geven aan het plaatselijk cultureel initiatief. 3. Goede en toekomstbestendige culturele voorzieningen
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1.1. Op basis van de nieuwe visie op cultuur stellen we in samenwerking met partners een uitvoeringsprogramma op. 1.2. Culturele organisaties stimuleren om gezamenlijk te werken aan het aanbod en programmering. 2.1. Ondersteunen van Poppunt Drenthe. 2.2. Uitbouwen van stadsprogrammering en stadstheater door De Tamboer in samenwerking met plaatselijke initiatiefnemers. 3.1. We maken samen met Scala, Tamboer en Podium een plan voor toekomstige huisvesting. We laten de regie hiervoor zoveel mogelijk bij de instellingen zelf. 3.2. Verbeteren van de huisvesting en bezoekerscapaciteit van Het Podium om C-status goed in te vullen. 3.3. We werken aan het achterstallig onderhoud van De Tamboer.
Wat gaan we meten en hoe?	1.1. We bevragen de organisaties specifiek verslag te doen van gezamenlijk ondernomen programmeringsactiviteiten in inzet, kosten en bereik en vragen naar toekomstige inzet. We maken hiervoor prestatie afspraken in de subsidies. 1.2. Het poppodium heeft haar programmering en bezoekersbereik verbeterd ten opzichte van 2019. 1.3. In jaar- en projectverslagen vragen we specifieke cijfers op van programmering en bereik. 1.4. Het uitvoeringsprogramma van de nieuwe cultuurvisie wordt vastgesteld. 2.1 Theater De Tamboer toont aan dat de inzet van plaatselijk initiatief verder is toegenomen binnen de stadsprogrammering. 2.2 We bevragen de organisaties op bereik, inzet en perspectief voor de toekomst en meten de financiële steun van buiten. 3.1. Een toekomstplan over de huisvesting wordt vastgesteld. 3.2. Het vernieuwen van de huisvesting van het Podium is gerealiseerd. 3.3. De geplande vervangingsinvesteringen in het achterstallig onderhoud van De Tamboer zijn uitgevoerd (zie investeringen). 3.4. Culturele organisaties houden zich aan de governancecode cultuur. We zetten in op professioneel toezicht.
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	• Voorwaardelijk is dat het voorzieningenniveau van de cultuurlocaties op voldoende niveau gehouden wordt, daarmee ook het achterstallig onderhoud uitgevoerd wordt. • Op de realisatie van alle activiteiten is Covid-19 en het herstel van grote invloed op mogelijkheden en deelnemersaantallen en dus op het gewenste bereik en financiële resultaat. • Samenwerking tussen partijen in een nieuwe netwerkorganisatie, met niet alleen culturele instellingen, maar ook diverse maatschappelijke partners en inwoners, die helpen bij het organiseren, vormgeven en uitvoeren van het culturele aanbod.

2. Aantrekkelijk Hoogeveen	
Wat willen we bereiken in 2022?	1. Hoogeveen is aantrekkelijk voor bewoners en bezoekers. 2. Een goed functionerend toeristisch platform draagt bij aan het versterken van de recreatie en toerisme sector in Hoogeveen. 3. Diversiteit in de toeristische en recreatieve producten waarbij we willen kijken of we ook grotere ontwikkelingen mogelijk kunnen maken.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1.1. Aanjagen, adviseren, `evenementenregie` en ondersteuning van evenementen en festivals. 1.2. Actualiseren van de meerjarige evenementenkalender. 1.3. Het huidige recreatiebeleid loopt in 2022 ten einde en wordt in dit jaar geëvalueerd. Ook herijken we het afwegingskader voor B&B's en vakantiewoningen. 1.4. "Buro binnenstad Hoogeveen" en ondernemers faciliteren in een nieuw plan voor marketing Hoogeveen. Waarbij het initiatief ligt bij ondernemers en instellingen en de gemeente een beperkte ondersteunde rol heeft. 2.1. Samen met de sector de koers uitstippelen en bijdragen aan een gezond ondernemersklimaat en kwalitatieve aantrekkelijk toeristische producten. 2.2. In samenwerking met de provincie Drenthe, marketing Drenthe, Drents museum en de gemeenten Coevorden en Emmen werken we aan een plan voor het jaar van Van Gogh 2023 in Drenthe. 2.3. De financiële consequenties van stoppen met informatievoorziening op huidige wijze via Punt H gaan we onderzoeken. Middelen die hierdoor vrijvallen zullen worden ingezet voor de productontwikkeling recreatie en toerisme.
Wat gaan we meten en hoe?	-
Financiële consequenties	Voor het ondersteunen van marketing is minimaal € 50.000 nodig. Zie hiervoor de paragraaf baten en lasten.
Risico's en randvoorwaarden	• Ondernemers nemen regie en zorgen zelf voor draagvlak. • Om onze positie ten aanzien van recreatie en toerisme niet te verliezen is het noodzakelijk om te blijven investeren in onder andere de kwaliteit van het toeristische product.

Wat kost het?

Product	**Realisatie**	**Begroting**	**Begroting**		**Meerjarenbegroting**	
(Bedragen x 1000)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Lasten						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
340 Economische promotie	289	340	431	381	375	375
530 Cultuurpresentatie, cultuurproduct	3.237	2.695	2.373	2.365	2.498	2.495
540 Musea	76	30	30	30	30	30
550 Cultureel erfgoed	53	69	69	69	69	69
560 Media	34	33	33	33	33	33
570 Openbaar groen(buiten)recreatie	80	89	104	88	103	38
Totaal lasten	**3.768**	**3.255**	**3.041**	**2.967**	**3.109**	**3.041**

Product	**Realisatie**	**Begroting**	**Begroting**		**Meerjarenbegroting**	
(Bedragen x 1000)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Baten						
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
340 Economische promotie	26	38	19	20	20	20
530 Cultuurpresentatie, cultuurproduct	499	118	119	119	119	119
540 Musea	0	0	0	0	0	0
550 Cultureel erfgoed	5	1	1	1	1	1
560 Media	0	0	0	0	0	0
570 Openbaar groen(buiten)recreatie	13	13	13	13	13	13
Totaal baten	**542**	**169**	**151**	**152**	**152**	**152**
Saldi						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
340 Economische promotie	263	302	412	360	355	355
530 Cultuurpresentatie, cultuurproduct	2.739	2.577	2.255	2.246	2.379	2.376
540 Musea	76	30	30	30	30	30
550 Cultureel erfgoed	48	69	69	69	69	69
560 Media	34	33	33	33	33	33
570 Openbaar groen(buiten)recreatie	67	76	92	75	90	25
Totaal saldi	**3.226**	**3.087**	**2.891**	**2.814**	**2.957**	**2.889**

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen:

- Recreatieschap Drenthe
- Scala
- Stichting Cultuurhuis Hoogeveen
- Bibliotheek Hoogeveen
- Buro binnenstad Hoogeveen (voorheen Stichting Centrummanagement Hoogeveen)

Voor meer informatie over de wijze waarop en het financiële belang wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Verplichte beleidsindicatoren

Voor dit programma zijn geen verplichte beleidsindicatoren aanwezig.

Fysieke pijler

Aantrekkelijk wonen
Krachtige wijken en dorpen
Veilige bereikbaarheid
Duurzamer Hoogeveen

Aantrekkelijk wonen

Verantwoordelijk wethouders: Jan Zwiers: Ruimtelijke Ordening
Janita Tabak: Wonen

Maatschappelijk effect

Het programma Aantrekkelijk wonen moet Hoogeveen aantrekkelijker maken om te wonen, te werken en te verblijven. De Visie op de omgeving (voorheen Structuurvisie) is de basis voor dit programma. We vinden het belangrijk dat Hoogeveen haar aantrekkingskracht als stad versterkt en we willen een goede woongemeente zijn voor iedereen.

In de kern Hoogeveen focussen we op het realiseren van wervende en aansprekende stedelijke woonomgevingen met groene open ruimtes. De vraag van onze inwoners halen we op en staat altijd centraal. In de dorpen ligt het accent op het uitvoeren van de huidige bouwplannen. We bieden ook ruimte voor specifieke woonwensen. Daarnaast is het blijven investeren in de kwaliteit van het stadscentrum hard nodig om ook in de toekomst onze krachtige regionale positie te kunnen behouden en verstevigen. Daarbij gaan we voor een bruisend, toekomstbestendig, kindvriendelijk en vitaal stadscentrum met een compact winkelgebied. Een stadscentrum met een openbare ruimte met hoge verblijfskwaliteit dat voor de consument aantrekkelijk genoeg is om herhaaldelijk te blijven bezoeken.

Reguliere werkzaamheden

In onderstaande infographic wordt weergegeven welke werkzaamheden de gemeente uitvoert voor haar inwoners.

Effecten rapport Schone lei

De financiële bijsturing uit het rapport Schone lei raakt vooral de doelstelling het versterken van de regiofunctie en het vestigingsklimaat van Hoogeveen voor onze eigen inwoners en mensen uit de regio.

Welke doelstellingen laten we los t.g.v. de keuzes die de raad heeft gemaakt in het rapport Schone lei.
We laten geen doelstellingen los.

Welke doelstellingen krijgen een andere invulling en welke invulling is dat?
De doelstellingen van het programma aantrekkelijk wonen blijven ongewijzigd, met de kanttekening dat we voor het versterken van de regiofunctie beduidend minder kunnen waarmaken dan we beogen.

Versterken van de regiofunctie en het vestigingsklimaat van Hoogeveen voor onze eigen inwoners en mensen uit de regio
Met de bijsturing op het budget van Stadscentrum vanuit Schone lei kan de visie stadscentrum niet op de manier zoals we ons hadden voorgenomen worden uitgevoerd. De provincie Drenthe heeft echter met de Investeringsagenda Plus 2020-2023 voor de vier 'sterke steden' in Drenthe, via het zogenaamde Regiostedenfonds (RSF), extra geld beschikbaar gesteld voor het versterken van deze binnensteden, zonder dat cofinanciering van de gemeente nodig is. In 2021 is hiervoor een aanvraag ingediend voor een uit te voeren projectenportefeuille. Hiermee kunnen diverse projecten uitgevoerd worden. Zie voor een verdere toelichting op deze projecten doelstelling 3 en de toelichting op de investeringen.

Doelstellingen

1. Vergroting aantrekkelijkheid van de kern Hoogeveen voor wonen, werken en verblijven	
Wat willen we bereiken in 2022?	1. Vraaggericht voorzien in de kwalitatieve en kwantitatieve woonbehoefte. 2. Zichtbaar in de markt zetten van gemeentelijke kavels en gebouwen. 3. Bestaande woonwijken en woningen aantrekkelijk houden en verduurzamen. 4. Voldoende aanbod houden van geschikte koop- en huurwoningen in alle wijken en mogelijkheden creëren voor particuliere initiatieven.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1.1 Woonvisie 2017 - 2020 - Uitvoeren visie - Uitvoeren en evalueren meerjaren prestatieafspraken 1.2 Regionale Woonvisie - Uitvoeren visie - Bouwplannen kwalitatief en kwantitatief regionaal afstemmen om concurrentie te voorkomen 1.3 Woonvisie 2021 – 2024 - Vaststellen geactualiseerde visie: In de actualisatie wordt o.a. rekening gehouden met de volgende onderwerpen: • verkennen van voldoende aanbod in dorpen • mogelijkheden voor starters met een laag woonbudget, inclusief de mogelijkheden van de starterslening

	• voldoende sociale huurwoningen • aandacht voor versleten gebieden • duurzaamheid • wonen en zorg, bijzondere doelgroepen • integrale wijkaanpak waarbij vele facetten bij elkaar komen. Actualisatie van het woonzorgbeleid gaat samen met partners, inwoners en andere betrokkenen. - Opstellen en uitvoeren uitvoeringsprogramma 1.4 Actualiseren meerjarige prestatieafspraken aan geactualiseerd woonzorgbeleid. 1.5 Beleid huisvesting arbeidsmigranten - vaststellen beleid - uitvoeringsprogramma opstellen en uitvoeren 1.6 Deelname Regio Zwolle, Verstedelijkingsstrategie 2.1 Bestaande instrumenten, zoals Funda, worden gebruikt om inzicht te krijgen in de markt. en om vraag en aanbod van gehele woningvoorraad te matchen. 3.1 Faciliteren van woonaanpassingen, vervangende nieuwbouw of herontwikkeling van vrijkomende locaties. 3.2 Doorgaan met het aanbod aan Stimuleringsleningen voor woningverbetering en verduurzaming. 3.3 Samen met de bewonersraad Waterstofwijk Erflanden, de projectleider van de bewoners en de stakeholders wordt in 2022 ingezet op uitwerken van het plan en het zorgvuldig informeren van de bewoners van Waterstofwijk. 3.4 De ontwikkelde aanpak in de Regio Deal Zuid en Oost Drenthe om particuliere woningeigenaren te ondersteunen bij het toekomstbestendig maken van de eigen woning uitvoeren. Wooncoaches gaan via activerend onderzoek particuliere eigenaren bewust maken om de eigen woning toekomstbestendig te maken. Met behulp van (financiële) instrumenten wordt de woningeigenaar daarin ondersteund en ontzorgd. Onderzocht wordt of deze aanpak gaat werken en of woningeigenaren het juiste instrument wordt aangeboden om de woning toekomstbestendig te maken. 4.1 Herontwikkeling park Dwingeland en Stoekeplein: Uitgifte woningbouwlocatie 4.2 Herontwikkeling Finalocatie Nic. Beetsplein/ schoollocatie Brederoweg/Reviusplein: opstarten bestemmingsplan-procedure. 4.3 Herontwikkeling voormalig Jannes van der Sleedenhuis i.c.m. Tas-gebouw locatie: ruimtelijke procedures afhandelen. 4.4 Griendtsveenweg 1: locatiepaspoort actualiseren en actief in de markt zetten. 4.5 Herontwikkeling De Arend e.o: voorlopig ontwerp gemaakt voor sloop en nieuwbouw. 4.6 Herontwikkeling locatie 't Haagje/Wolfsbos: afronden bestemmingsplanprocedure. 4.7 Herontwikkeling Oosterkerk: afronden bestemmingsplan-procedure. 4.81 Herontwikkelen scholen Lomanlaan, Anjerstraat en Korhoenlaan. 4.9 Nijstad-Oost: parallel aan de verkoop van de woningbouwkavels wordt gestart met het bouw- en woonrijp, waaronder de aanleg van het waterstofsysteem voor de

	aansluiting van 80 a 100 nieuwbouwwoningen. Voorwaarde voor de aanleg is een investeringsbeslissing van het uitvoeringsconsortium Waterstofwijk Hoogeveen eind 2021. 4.10 Woningbouw Spaarbankbosch: uitgifte kavels bijzonder woonmilieu. 4.11 Ontwikkelen uitbreidingslocatie woningbouw - uitwerken stedenbouwkundig plan 4.12 Herontwikkeling Bentinckspark-Noord e.o. van sport naar wonen - uitwerken stedenbouwkundig plan 4.13 Recreatie- en woongebied plan Nijstad: - Afronden ruimtelijke procedures en realisatie door ontwikkelaar. 4.14 Uitbreiding winkelcentrum De Weide: - Realisatie 4.15 Griendtsveenweg-noord - stationsgebied: afronden gebiedsvisie.
Wat gaan we meten en hoe?	1.1 De ambities die verwoord zijn in de Woonvisie 2021 – 2024 worden gecontroleerd, aan de hand van een jaarlijkse monitoring waarin de stand van zaken wordt verwerkt. 1.2 De woningbouwontwikkelingen worden getoetst aan de Woonvisie 2017-2020 en 2021 - 2024. Met behulp van een database worden de ontwikkelingen in de woningbouwontwikkeling gemonitord. Per direct is zichtbaar hoeveel en waar woningen per jaar zijn gerealiseerd en welke potentiële bouwplannen in ontwikkeling zijn. 1.3 Aan de hand van de jaarlijkse cyclus (zoals is opgenomen in de meerjarige prestatieafspraken) wordt voortgang van de gemaakte prestatieafspraken met de woningcorporaties gevolgd. 2.1 Met regelmaat wordt afgestemd met marktpartijen, zoals de makelaardij, om te toetsen welke ontwikkelingen er spelen in de markt. 1.5 Via monitoring wordt de voortgang van uitvoering van het beleid huisvesting arbeidsmigranten in beeld gebracht. 3.2 Het gebruik van de Stimuleringsregelingen wordt gemonitord om zicht te hebben op hoe vaak de regeling wordt gebruikt en om te kunnen beoordelen of een regeling nog wel aansluit op de vraag. Maandelijks wordt een overzicht gemaakt van de stand van zaken. 3.4 Aan de hand van indicatoren en het opzetten van een waardegericht onderzoek wordt dit gemonitord binnen de Regio Deal Zuid en Oost Drenthe. 4. Het aantal woningen dat gebouwd wordt volgens (Collectief) Particulier Opdrachtgeverschap wordt gemonitord. Het streefpercentage is minimaal 10% woningbouw volgens (C)po.
Financiële consequenties	Zie paragraaf baten en lasten.
Risico's en randvoorwaarden	**Randvoorwaarden** • Uitvoering van projecten binnen andere programma's en samenwerking met andere programma's. • Effectief en efficiënt blijven werken aan ruimtelijke plannen en vraaggericht inspelen op ruimtelijke ontwikkelingen. • Marktpartijen die investeren in bijvoorbeeld woningbouwontwikkelingen of gebiedsontwikkelingen. • Participatie van inwoners bij planontwikkeling.

	Risico's • Stagnatie in zowel (woningbouw)ontwikkellocaties als overige investeringen door onder andere economische ontwikkelingen (prijsstijgingen in de bouw), bezuinigingen, personeelstekort en het niet verkrijgen van subsidie/cofinanciering. • Betaalbaarheid van de verduurzamingsopgave van de woningvoorraad.

2. Vergroting aantrekkelijkheid van de dopen en landelijk gebied voor wonen, werken en verblijven	
Wat willen we bereiken in 2022?	1. Vraaggericht voorzien in de gewenste kwalitatieve en kwantitatieve woonbehoefte. 2. Zichtbaar vermarkten gemeentelijke kavels en gebouwen. 3. Bestaande woningen aantrekkelijk houden en verduurzamen. 4. Voldoende aanbod houden van geschikte koop- en huurwoningen in alle dorpen en mogelijkheden creëren voor particuliere initiatieven.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1,2 en 3 Zie doelstelling 1. 4.1 Faciliteren uitbreiding supermarkt Elim. 4.2 Faciliteren woningbouw Fluitenberg. 4.3 Faciliteren woningbouw Elim. Woningbouw gaat alleen gepaard met aanpassing van het sportcomplex in Elim. 4.4 Visie op woningbouw Hollandscheveld: - faciliteren realisatie en maken bestemmingsplan 4.5 Noordscheschut: faciliteren realisatie woningbouwlocaties en maken bestemmingsplannen 4.6. Faciliteren via bestaande regelingen zoals ruimte voor ruimte, ruimte voor bedrijven en facetplan recreatie en toerisme.
Wat gaan we meten en hoe?	1,2. 3 en 4 zie onder doelstelling 1. 4. Het aantal woningen dat gebouwd wordt volgens (Collectief) Particulier Opdrachtgeverschap wordt gemonitord. Het streefpercentage is: - minimaal 40% woningbouw volgens (C)po in de dorpen, - minimaal 80% woningbouw volgens (C)po in het landelijk gebied.
Financiële consequenties	Zie paragraaf baten en lasten.
Risico's en randvoorwaarden	**Randvoorwaarden** • Uitvoering van projecten binnen andere programma's en samenwerking met andere programma's. • Effectief en efficiënt blijven werken aan ruimtelijke plannen en vraaggericht inspelen op ruimtelijke ontwikkelingen. • Marktpartijen die investeren in bijvoorbeeld woningbouwontwikkelingen of gebiedsontwikkelingen. • Participatie van inwoners bij planontwikkeling. **Risico's** • Stagnatie in zowel (woningbouw)ontwikkellocaties als overige investeringen door onder andere economische ontwikkelingen (prijsstijgingen in de bouw), bezuinigingen en het niet verkrijgen van subsidie/cofinanciering. • Betaalbaarheid van de verduurzamingsopgave van de woningvoorraad.

3. Versterken van de regiofunctie en het vestigingsklimaat van Hoogeveen voor onze eigen inwoners en mensen uit de regio	
Wat willen we bereiken in 2022?	1. Levendigheid stadscentrum vergroten en bezoekers langer vasthouden (zie ook doelstelling 2 en 4 Bruisend Hoogeveen). 2. Minder leegstaande panden, zoals kantoren en winkels.
Wat gaan we daarvoor doen in 202?	1.1 Uitvoering geactualiseerde Ontwikkelingsvisie Stadscentrum (fase 2) m.b.v. financiering uit he provinciale Regiostedenfonds: - Herinrichting Kaaplaantje, incl. inritconstructie vanaf Het Haagje; - Realiseren van een veilige voet-/fietsoversteek op de Notaris Mulderstraat; - Starten met een kwaliteitsimpuls verbindingen/stegen Hoofdstraat (uitvoering t/m 2024); - Realisatie van een tweede fietsenstalling; - Verbeteren bewegwijzering fietsen centrum; - Toevoegen van fietsnietjes en oplaadpunten; - Vergroenen van de Hoofdstraat Zuid en Midden; - Starten met het versterken van de culturele infrastructuur; - Starten met de gebiedsontwikkeling Nicolaas Beetsplein e.o. (verondiepen winkels, transformatie wonen en herinrichting Nicolaas Beetsplein) (uitvoering t/m 2025). 1.2 Op het gebied van Retail werken we nauw samen met andere Drentse steden en met de provincie Drenthe in de Drentse Retailagenda. 1.3 We hebben een zeer nauwe samenwerking met Buro Binnenstad Hoogeveen (voorheen Stichting Centrummanagement), ondernemers, bewoners en organisaties en instellingen om de doelstellingen te behalen. 2.1 Met private partijen onderzoeken of leegstaande gebouwen geschikt zijn te maken voor huisvesting. 2.2 Stimuleren verplaatsing en transformatie van winkels. 2.3 Herontwikkeling van de Tamboerpassage naar wonen.
Wat gaan we meten en hoe?	1. Het aantal bezoekers monitoren we aan de hand van passanten tellingen door Locatus. Daarnaast maken we gebruik van data uit het koopstromenonderzoek Oost-Nederland. 2. We monitoren het aantal leegstaande panden.
Financiële consequenties	Zie de paragraaf investeringen.
Risico's en randvoorwaarden	**Randvoorwaarden** • Uitvoering van projecten binnen andere programma's en samenwerking met andere programma's. • Effectief en efficiënt blijven werken aan ruimtelijke plannen en vraaggericht inspelen op ruimtelijke ontwikkelingen. • Marktpartijen die investeren in bijvoorbeeld woningbouwontwikkelingen of gebiedsontwikkelingen. • Participatie van inwoners bij planontwikkeling. • Nauwe samenwerking met Buro Binnenstad Hoogeveen. **Risico's** • Stagnatie in zowel (woningbouw)ontwikkellocaties als overige investeringen door onder andere economische ontwikkelingen (prijsstijgingen in de bouw), bezuinigingen en het niet verkrijgen van subsidie/cofinanciering. • Betaalbaarheid van de verduurzamingsopgave van de woningvoorraad.

4. Ruimte voor ontwikkelen	
Wat willen we bereiken in 2022?	1. Effectiever, efficiënter en flexibeler werken aan ruimtelijke plannen. 2. Aanvragen omgevingsvergunningen en overige bouwinitiatieven binnen de wettelijke termijnen afhandelen. 3. Vraaggericht inspelen op ruimtelijke ontwikkelingen vanuit het ja-tenzij principe en de personele capaciteit aangepast op de hoeveelheid aanvragen en initiatieven. 4. Tijdig inspelen op nieuwe wetgeving. 5. Deelname project Vitale vakantieparken, met speerpunt op transformatie van voormalige vakantieparken.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1.1 Opstellen locatiepaspoorten. Een locatiepaspoort is een document dat de minimale kaders weergeeft voor de ruimtelijke ontwikkeling van een locatie. Op basis hiervan kan een initiatiefnemer plannen ontwikkelen voor de herontwikkeling van de locatie. Over een locatiepaspoort vindt geen formele inspraak plaats. Het document heeft geen formele status. 1.2 Prioriteitenlijst locatiepaspoorten vaststellen en hiervoor actief ontwikkelaars werven. 1.3 Actualiseren (conserverende) bestemmingsplannen (eventueel door toepassing beheersverordening). 1.4 Inwoners en partners zo vroeg mogelijk betrekken bij nieuwe ontwikkelingen. 2.1 Bouwbegeleidingsteam en teamontwikkeling ruimtelijke plannen continueren. 2.2 Vanuit het speerpunt dienstverlening extra capaciteit inzetten om ruimtelijke initiatieven af te handelen en deel te kunnen nemen in de projecten binnen dit programma. 3.1 Faciliteren via bouwbegeleidingsteam en teamontwikkeling ruimtelijke plannen. 3.2 De personele capaciteit uitbreiden met 1 Wabo-vergunningverlener maatwerk en 1 medewerker ruimtelijke initiatieven. 4. Uitvoeren van het project Implementatie Omgevingsplan, in samenwerking met De Wolden: De Omgevingswet treedt op 1 juli 2022 in werking. Deze stelselherziening heeft een grote impact op onze organisatie. 5. Inzetten op vitale vakantieparken, door o.a.
Wat gaan we meten en hoe?	We meten de afhandeltermijn van aanvragen. Aan de hand van de Wabo monitor maken wij dit inzichtelijk.
Financiële consequenties	Zie paragraaf baten en lasten.
Risico's en randvoorwaarden	**Randvoorwaarden** • Uitvoering van projecten binnen andere programma's en samenwerking met andere programma's. • Effectief en efficiënt blijven werken aan ruimtelijke plannen en vraaggericht inspelen op ruimtelijke ontwikkelingen. • Marktpartijen die investeren in bijvoorbeeld woningbouwontwikkelingen of gebiedsontwikkelingen. • Participatie van inwoners bij planontwikkeling. **Risico's** • Stagnatie in zowel (woningbouw)ontwikkellocaties als overige investeringen door onder andere economische ontwikkelingen (prijsstijgingen in de bouw), bezuinigingen en het niet verkrijgen van subsidie/cofinanciering.

	• Betaalbaarheid van de verduurzamingsopgave van de woningvoorraad. • Door de krapte in de arbeidsmarkt is het erg moeilijk om goed personeel te vinden. Op extern uitgezette vacatures volgt weinig tot geen respons. Om enigszins aan een kwalitatief geschikte kandidaat te komen, worden er detacheringsbureaus ingezet. Hier tegenover staat een prijs die betaald moet worden. Daarnaast blijven deze medewerkers op korte termijn bij de gemeente, waardoor er geen sprake is van duurzame relatie naar de organisatie toe. We benutten de kans om hogescholen te bezoeken en meer in te zetten op stageplekken.

Wat kost het?

Product	**Realisatie**	**Begroting**	**Begroting**		**Meerjarenbegroting**	
(Bedragen x 1000)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Lasten						
030 Beheer overige gebouwen en gronden	1.005	545	515	509	517	517
050 Treasury	165	177	140	140	140	140
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
810 Ruimtelijke ordening	844	1.132	1.136	1.134	1.136	1.136
820 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	4.194	4.363	4.981	2.055	1.687	1.414
830 Wonen en bouwen	2.773	3.426	3.239	3.096	3.092	3.084
Totaal lasten	**8.980**	**9.643**	**10.013**	**6.935**	**6.574**	**6.292**
Baten						
030 Beheer overige gebouwen en gronden	916	159	218	218	218	218
050 Treasury	160	121	120	118	117	117
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
810 Ruimtelijke ordening	61	88	90	92	93	93
820 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	4.517	4.545	5.607	2.459	1.572	1.110
830 Wonen en bouwen	952	1.642	922	834	850	850
Totaal baten	**6.605**	**6.554**	**6.956**	**3.721**	**2.849**	**2.387**
Saldi						
030 Beheer overige gebouwen en gronden	89	386	297	291	299	299
050 Treasury	5	56	21	22	24	24
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
810 Ruimtelijke ordening	783	1.044	1.046	1.042	1.043	1.043
820 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-323	-182	-625	-403	115	303
830 Wonen en bouwen	1.821	1.783	2.317	2.262	2.243	2.235
Totaal saldi	**2.375**	**3.089**	**3.057**	**3.214**	**3.725**	**3.905**

Verbonden partijen

Er zijn geen verbonden partijen die bijdragen aan de uitvoering van dit programma.

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	**Eenheid**	**Periode**	**Hoogeveen**	**Drenthe**	**Nederland**
Nieuwbouwwoningen	aantal per 1.000 woningen		8.6	6.5	8.9
WOZ waarde woningen	x € 1.000		188	214	270
Gemeentelijke woonlasten - 1 persoonshuishouding - meerpersoonshuishouden	 € €		 709 792	 721 771	 733 810
Demografische druk	%		80,0	80,9	70,1

Krachtige wijken en dorpen

Verantwoordelijk wethouder: Jan Zwiers

Maatschappelijk effect

In het programma Krachtige wijken en dorpen onderhouden en bevorderen we de fysieke en sociale woon- en leefkwaliteit in wijken en dorpen. We zoeken onze inwoners op om samen te bepalen wat we gaan doen en hoe we het gaan doen. Dit doen we in ons dagelijks beheer, projecten en activiteiten. Ook als college zoeken we de mensen op. We stimuleren betrokkenheid en samenwerking met organisaties en inwoners. Daarnaast stimuleren we de sociale zelf- en samenredzaamheid en netwerkvorming. Hierbij sluiten we zoveel mogelijk aan bij initiatieven die ontstaan in de samenleving. Waar nodig nemen we initiatief en stimuleren we.

Reguliere werkzaamheden

In onderstaande infographic wordt weergegeven welke werkzaamheden de gemeente uitvoert voor en met haar inwoners.

Effecten rapport Schone lei

In Schone lei hebben we afgesproken dat we de verantwoordelijkheid voor het beheer en in standhouden van wijk-, buurt en dorpshuizen meer overlaten aan inwoners en maatschappelijke partners. We bezuinigen vanaf 2022 jaarlijks € 50.000 en deze taakstelling loopt in 2023 op naar € 200.000 en € 350.000 met ingang van 2024.

Het overdragen van meer verantwoordelijkheid voor het beheer en in standhouden van wijk-, buurt en dorpshuizen aan inwoners en maatschappelijke partners houdt in dat we subsidies verlagen, op termijn sommige accommodaties sluiten, accommodaties niet langer ondersteunen en dat activiteiten elders plaats gaan vinden.

Doelstellingen

1. Gezamenlijk met inwoners en organisaties versterken van de sociale cohesie door het vergroten van de leefbaarheid, zelfwerkzaamheid en zelfredzaamheid in wijken en dorpen	
Wat willen we bereiken in 2022?	1. Kwetsbare inwoners sneller signaleren en waarborgen dat hulp en ondersteuning vanuit meerdere organisaties op elkaar is afgestemd en dat betrokken organisaties de hulp en ondersteuning bieden die noodzakelijk is. We gaan dat doen vanuit de sociale kernteams. 2. Fysieke en sociale vraagstukken worden snel gesignaleerd en we maken afspraken over wie de vraagstukken wanneer en hoe oppakt. 3. Vergroten van de bijdrage aan sociale vitaliteit, cohesie en sociale infrastructuur.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1. De Smederijen sluiten aan op de diverse programmadoelen. Ze voorzien deze van beleidsinformatie door onder andere: • inventarisatie intern en extern van ontwikkelingen en trends in Hoogeveense samenleving; • analyse, ambitie en acties (basis voor actieplan/wijkagenda). 2. Het opstellen van een actieplan “nieuw elan Smederijen” en een start maken met de uitvoering daarvan. Daarbij staat de betrokkenheid en inbreng van inwoners centraal. Daarmee keren we terug naar waarvoor de Smederijen oorspronkelijk waren bedoeld. 3. Burgerinitiatieven ondersteunen om de samenhang en vitaliteit in de wijken en dorpen te vergroten. 4. Veel maatschappelijke activiteiten worden georganiseerd in diverse accommodaties en niet alleen in wijk-, buurt- en dorpshuizen. We vinden het belangrijk dat maatschappelijke activiteiten kunnen plaatsvinden maar we zien het niet als onze verantwoordelijkheid om alle accommodaties hiervoor in stand te houden. De verantwoordelijkheid voor het beheer en in stand houden van wijk-, buurt en dorpshuizen laten we meer over aan inwoners en maatschappelijke partners. Als inwoners en verenigingen deze taak niet kunnen of willen overnemen, dan zien we dat er voldoende ruimte is om accommodaties te clusteren en te delen. Activiteiten kunnen ook in andere accommodaties worden voortgezet. Dit heeft wel tot gevolg dat sommige accommodaties sluiten. 5. We maken een nieuw beheerplan om speelvoorzieningen veilig te houden en om tijdig te voorzien in vervanging.
Wat gaan we meten en hoe?	1. Vanuit de Smederijen ontwikkelen we een sociale monitor die we ook als evaluatie-instrument in willen zetten.
Financiële consequenties	Zie overzicht baten en lasten.
Risico's en randvoorwaarden	• Het voortbestaan en onderhouden van de sociale netwerkstructuur. • Een goede samenwerking tussen de maatschappelijke partners, buurtbeheer, kernteams, wijkteams, welzijnswerk en alle gemeentelijke programma’s is van doorslaggevend belang voor het realiseren van onze maatschappelijke doelstellingen.

2. Het behouden en verbeteren van de fysieke leefbaarheid op het gebied van groen en speelvoorzieningen	
Wat willen we bereiken in 2022?	1. Gebiedsgericht beheer openbare ruimte met behoud van onderhoudsniveau 'basis' en in het stadscentrum 'hoog'. 2. Het verbeteren van de biodiversiteit. 3. Behoud van voldoende en veilige speelplekken. 4. Aantrekkelijke en schone leefomgeving. 5. Actueel inzicht in gebruik gegeven/genomen gronden waaronder inzicht in gronden die zonder toestemming van de gemeente in gebruik zijn genomen. 6. Inzicht in uit te geven groenstroken. 7. Inwoners betrekken we zoveel mogelijk bij het beheer van de openbare ruimte en om zo ook de inzet van buurtbeheer op orde te houden.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1. Op onderdelen uitvoering geven aan het Groenbeheerplan 2020–2023. Vervanging van aantal groentypen die in slechte conditie verkeren. Deze groentypen zijn aan het einde van de levensduur. 2. Zorgen dat inwoners de weg naar Buurtbeheer weten te vinden. 3. Samen met de provincie, andere Drentse gemeenten, waterschappen en ProRail inzetten op het ecologisch bermbeheer in heel Drenthe. Bermbeheer gaan we evalueren om hierin verder door te ontwikkelen. 4. In overleg met inwoners beoordelen welke speelplekken in stand blijven en welke niet. Speelplekken onderhouden, zodat ze goed en veilig zijn. 5. Verzoeken tot verkoop/verhuur/bruikleen van groenstroken in behandeling nemen en toetsen aan de nieuwe nota snippergroen. Ook handhaven we bij nieuwe situaties van niet geregelde ingebruikname. 6. Aangetaste essen worden wel gekapt, in verband met veiligheid, maar ze worden niet vervangen door nieuwe bomen.
Wat gaan we meten en hoe?	1. Jaarlijks wordt het onderhoudsniveau van het openbaar groen gemonitord middels het uitvoeren van een schouw. Op basis hiervan kan worden vastgesteld in hoeverre wordt voldaan aan het vastgestelde onderhoudsniveau. Aantal meldingen bij Buurtbeheer over beheer van de openbare ruimte wordt geregistreerd en jaarlijks gerapporteerd. 2. Jaarlijks wordt gerapporteerd welke maatregelen zijn uitgevoerd ten behoeve van het bevorderen van de biodiversiteit. 3. Op basis van de veiligheidsinspectie worden speeltoestellen onderhouden. Wanneer speeltoestellen vervangen moeten worden, gebeurt dit in overleg met direct omwonenden. Hierover wordt niet gerapporteerd. 4. Registratie van het aantal geregelde uitgegeven groenstroken en het aantal terug in beheer genomen groenstroken.
Financiële consequenties	Zie overzicht baten en lasten.
Risico's en randvoorwaarden	• Voldoende participatie van inwoners. • Capaciteit buurtbeheer op voldoende niveau. • Het toenemende aantal ziekten en plagen vormt een risico voor de leefbaarheid en de kwaliteit van de openbare ruimte.

3. Een waardige rustplaats voor iedereen	
Wat willen we bereiken in 2022?	1. Inwoners de mogelijkheid bieden om een passende laatste rustplaats te vinden tegen een maatschappelijk verantwoord tarief.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1. We actualiseren het gehele begraafbeleid hierin nemen we ook de kostendekkendheid mee. 2. Afronding herbegraven en herinrichting van begraafplaats Hollandscheveld.
Wat gaan we meten en hoe?	1. Jaarlijks worden het aantal begrafenissen en bijzettingen bijgehouden, evenals het aantal nieuw uitgegeven graven en urnennissen/-kelders. 2. De ontwikkelingen ten aanzien van de kosten en opbrengsten worden gedurende het jaar gemonitord.
Financiële consequenties	Zie overzicht baten en lasten.
Risico's en randvoorwaarden	• Voldoende capaciteit op de begraafplaatsen om voor iedere inwoner een waardige rustplaats te bieden.

4. Het versterken van de leefbaarheid van het platteland en het behouden en versterken van de waarde van het landschap	
Wat willen we bereiken in 2022?	1. Een gemeentedekkend netwerk waarmee landschap en natuur samen onderhouden wordt en behouden blijft voor gebruik door inwoners, bezoekers, planten en dieren (biodiversiteit). 2. Het platteland sociaaleconomisch vitaal houden.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1. Via streekbeheer landschap en natuur onderhouden. Het netwerk vergroten door bewonersgroepen vanuit de nog ontbrekende dorpen, zoals Tiendeveen, Nieuweroord en Elim aan laten sluiten. De in 2021 opgelopen achterstand door Covid-19 bij de ontwikkeling van nieuwe groepen wordt in 2022 ingehaald. 2. We geven uitvoering aan provinciale regeling dorpsinitiatieven 'vitaal platteland'. Deze uitvoering schuift door naar 2022 omdat in 2021 de uitvoering door Covid-19 zeer beperkt was.
Wat gaan we meten en hoe?	1. Het aantal actieve netwerken in de gemeente Hoogeveen wordt geregistreerd en hier wordt regelmatig contact mee onderhouden.
Financiële consequenties	Zie overzicht baten en lasten.
Risico's en randvoorwaarden	• Voldoende participatie van inwoners.

Wat kost het?

Product	**Realisatie**	**Begroting**	**Begroting**		**Meerjarenbegroting**	
(Bedragen x 1000)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Lasten						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
120 Openbare orde en veiligheid	7	15	15	15	15	15
570 Openbaar groen(buiten)recreatie	4.515	5.405	5.440	5.376	5.387	5.402
610 Samenkracht en burgerparticipatie	998	939	903	493	647	645
750 Begraafplaatsen en crematoria	617	621	574	558	561	558
Totaal lasten	**6.137**	**6.981**	**6.933**	**6.443**	**6.611**	**6.621**

Product	Realisatie	Begroting	Begroting		Meerjarenbegroting	
(Bedragen x 1000)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Baten						
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
120 Openbare orde en veiligheid	1	0	0	0	0	0
570 Openbaar groen(buiten)recreatie	250	77	77	77	77	77
610 Samenkracht en burgerparticipatie	65	46	46	46	46	46
750 Begraafplaatsen en crematoria	1.229	1.047	947	947	947	947
Totaal baten	**1.545**	**1.170**	**1.070**	**1.070**	**1.070**	**1.070**
Saldi						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
120 Openbare orde en veiligheid	6	15	15	15	15	15
570 Openbaar groen(buiten)recreatie	4.265	5.328	5.363	5.299	5.310	5.325
610 Samenkracht en burgerparticipatie	933	893	856	447	601	599
750 Begraafplaatsen en crematoria	-612	-426	-373	-389	-386	-389
Totaal saldi	**4.592**	**5.811**	**5.863**	**5.373**	**5.541**	**5.551**

Verbonden partijen

In dit programma zijn geen verbonden partijen.

Verplichte beleidsindicatoren

Voor dit programma zijn geen verplichte beleidsindicatoren aanwezig.

Veilige bereikbaarheid

Verantwoordelijk wethouder: Derk Reneman

Maatschappelijk effect

De bereikbaarheid, de inrichting en de staat van onderhoud van het openbaar gebied, waaronder de wegen, fiets- en voetpaden bepalen voor een groot gedeelte de leefbaarheid van de gemeente. Dit programma heeft als doel de bereikbaarheid per (vracht)auto, fiets, te voet en met openbaar vervoer (bus en trein) in stand te houden en te verbeteren, waarbij veel aandacht is voor de verkeersveiligheid en de leefbaarheid. De inwoners en bedrijven worden daarbij steeds nauw betrokken.

Reguliere werkzaamheden

In onderstaande infographic wordt weergegeven welke werkzaamheden de gemeente uitvoert voor haar inwoners.

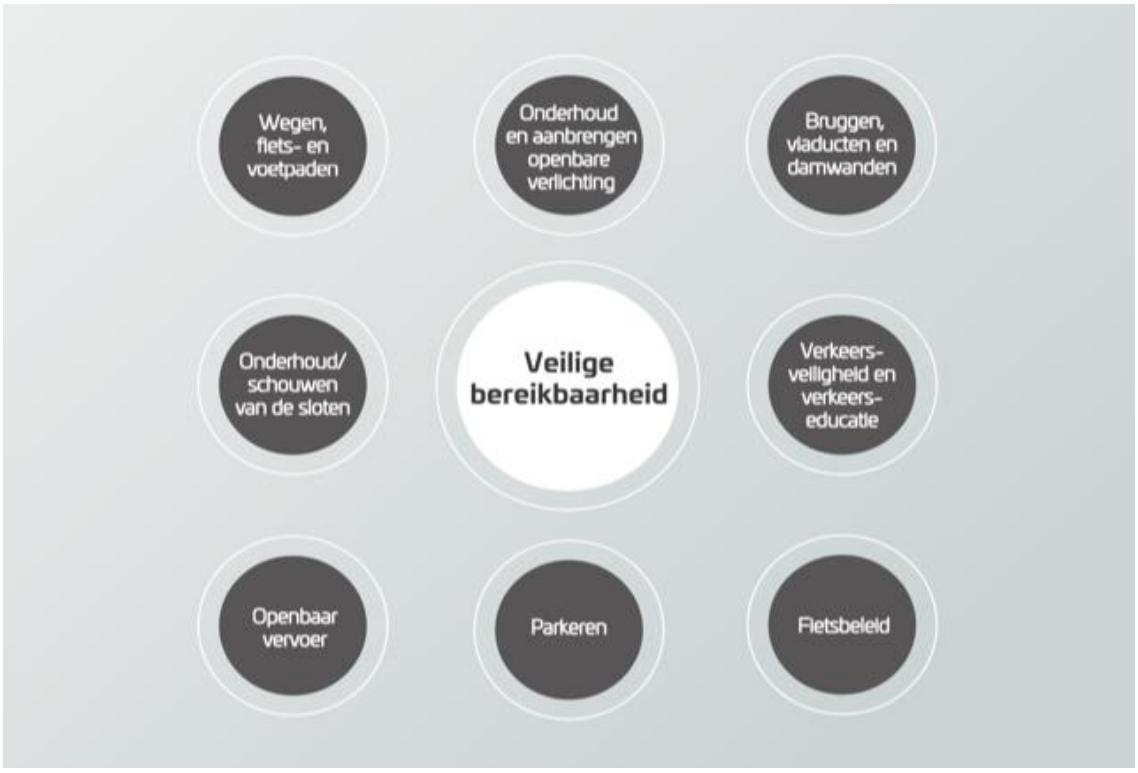

Effecten rapport Schone lei

In het rapport Schone lei is 30% gekort op het onderhoudsbudget wegen, wat neerkwam op een bezuiniging van 520.000. In hetzelfde rapport werd het onderhoud van de wegen echter wel van groot belang geacht en daarom werd er ook 1.4 miljoen extra beschikbaar gesteld voor het onderhoud van de wegen. Per saldo betekende dat dus een extra onderhoudsbudget van 880.000. Met dat extra budget is een start gemaakt met de beoogde inhaalslag van het wegwerken van het achterstallige onderhoud in de wegen, fiets- en voetpaden.
Het achterstallig onderhoud heeft er toe geleid dat door de vorstperiode van 2021 de schade groter was dan dat deze bij goed onderhoud zou zijn geweest. Een extra kostenpost die beslag heeft gelegd op de beschikbare onderhoudsmiddelen.

Zoals beschreven is in het wegenbeheersplan 2019 -2023, is om het onderhoudsniveau van de wegen binnen 5 jaar terug te brengen op basisniveau, 2 miljoen extra per jaar nodig. Wordt vastgehouden aan het uitgefaseerde bedragen zoals die in de begroting van 2021 zijn opgenomen, dan zal de benodigde inhaalslag naar verwachting 10 tot 12 jaar gaan duren. Dat heeft als gevolg dat het straatbeeld maar langzaam zal verbeteren. Bovendien moeten alle zeilen worden bijgezet om de verkeersveiligheid van de wegen die niet direct kunnen worden aangepakt te kunnen blijven borgen.

Een maatregel die ook voortvloeide uit het rapport Schone lei was dat er 2 jaar lang geen verkeersborden zouden worden vervangen. In 2022 zullen dus ook geen verkeersborden worden vervangen. Verder heeft de maatregel van het verhogen van het tarief voor de parkeervergunning voor medewerkers van de SWO geleid tot een lagere opbrengst. De combinatie van het verhoogde tarief én Covid-19 heeft als gevolg dat veel medewerkers geen vergunning meer aanschaffen. In hoeverre dit structureel het geval zal zijn, moeten we in het komende jaar zien. De verwachting is wel dat de opbrengst lager zal blijven.

Heroverweging bezuinigingen
In de begroting 2021 werden als gevolg van het rapport Schone lei bezuinigingen doorgevoerd op de budgetten voor het onderhoud van de kunstwerken, het onderhoud van de openbare verlichting en op de straatnaamborden en huisnummering. Om het onderhoud op het Bor-basis niveau te houden, kunnen de gelden echter niet structureel worden gemist. Daarom zijn deze bedragen nu wel opgenomen in de begroting 2022.

Welke doelstellingen laten we los t.g.v. de keuzes die de raad heeft gemaakt in het rapport Schone lei.
We laten geen doelstellingen los.

Welke doelstellingen krijgen een andere invulling en welke invulling is dat?
De doelstelling om de bereikbaarheid en verkeersveiligheid in stand te houden laten we niet los. Echter door de beperkte extra middelen, zal het wegwerken van het achterstallig onderhoud langer duren dan gewenst.

Doelstellingen

1. In stand houden van de bereikbaarheid en verkeersveiligheid	
Wat willen we bereiken in 2022?	1. We willen de regionale bereikbaarheid verbeteren, om het economisch vestigingsklimaat voor bedrijven te versterken en om het woon- en leefklimaat voor onze inwoners te verbeteren 2. In het energieakkoord zijn onder andere doelstellingen geformuleerd ten aanzien van energiebesparing. Om hieraan een bijdrage te leveren, willen wij de openbare verlichting energiezuiniger en duurzamer maken. 3. Een toegankelijke, toekomstbestendige, veilige en duurzame verkeersinfrastructuur voor alle wijzen van vervoer, waarbij het uitgangspunt is dat het wegenareaal en de civiele kunstwerken op basisniveau wordt onderhouden. 4. We willen minder verkeersslachtoffers en daarom willen we de verkeersveiligheid verbeteren. Op de hoofdwegen willen we de structurele knelpunten en files die de doorstroming belemmeren zoveel mogelijk wegnemen. 5. We willen mensen stimuleren om vaker de fiets te pakken. Daarom willen we de fietspaden verbeteren en fietsoversteken veiliger maken. 6. We blijven werken aan het in stand houden en verder verbeteren van het openbaar vervoer.

	7. Het parkeerbeheer efficiënter maken door meer gebruik te maken van hedendaagse mogelijkheden.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022	1. Deelname aan de mobiliteitstafel Regio Zwolle. Lobby voor de verbetering van de auto(snel)weg naar Twente en verbetering treinverbinding naar Zwolle 2. In 2022 zal vanuit het onderhoudsplan een deel van de bestaande armaturen langs de verbindingswegen naar de dorpen fasegewijs vervangen worden door led armaturen. 3. Naast de reguliere onderhoudswerkzaamheden conform het asfaltprogramma en het onderhoudsprogramma wegen en kunstwerken, verder gaan met wegwerken van het achterstallige onderhoud in de wegen, fiets- en voetpaden. Onder andere verbetering Pesserstraat en deel Stuifzandseweg. Onderhoud brug weg om de Oost en Schoolvonderbrug. 4. Aanpassing Kaaplaantje, veiliger maken fiets/voetgangersoversteek Notaris Mulderstraat, Afronden Middenveldweg en kruispunt Kanaalweg/Vos van Steenwijklaan. Gedragsbeïnvloeding in de vorm van lesmateriaal, cursussen, informatievoorziening e.d. Zie voor een overzicht: onderwijs projecten particulieren projecten 5. We pakken het onderhoud van de fietspaden aan en verbeteren daar waar mogelijk de kwaliteit (veiligheid en comfort) door ze bijvoorbeeld te verbreden en gelijkvloerse oversteken aan te leggen. 6. Asfalteren fietspad Vos van Steenwijklaan tussen Kanaalweg en Julianastraat. Groot onderhoud fietspad Kerkhoflaan. Verbeteren bewegwijzering fietsers stadscentrum. Toevoegen fietsnietjes en oplaadpunten in het stadscentrum. 6. Continueren De Bij Voortzetten gesprekken Provincie en NS over hogere treinfrequentie 7. Het parkeerbeleid wordt op onderdelen aangepast. Ook wordt er verder gedigitaliseerd (cashless parkeergeld voldoen en digitale bezoekersvergunning). Daarnaast wordt de mogelijkheid van fiscaliseren vergunningen gebieden. Hiermee kan het publiek binnen vergunningengebied ook betaald parkeren. Met fiscaliseren betekent een overtreding in deze gebieden een naheffing die ten gunste komt van de gemeente (; anders is het een boete ten gunste van de Rijkskas).
Wat gaan we meten en hoe?	1. Aan het eind van het jaar evalueren wat de deelname aan de bereikbaarheidstafel Regio Zwolle en de lobby's ons hebben opgeleverd 2. Hoeveel conventionele verlichting is vervangen door led en waar en welke energiebesparing heeft ons dat bij benadering opgeleverd. 3. Hoeveel m2 /wegenvoet- en fietspaden die als onveilig uit de jaarlijkse inspectie zijn gekomen zijn onderhouden. Hoeveel m2 achterstallig onderhoud is weggewerkt of hoeveel m2 achterstallig onderhoud erbij gekomen is. Verder controleren we of de genoemde maatregelen zijn gerealiseerd

	4. Zijn de genoemde maatregelen gerealiseerd. Hoeveel scholen/scholieren en andere mensen hebben gebruik gemaakt van het aangeboden lesmateriaal, cursussen en andere vormen van gedragsbeïnvloeding. 5. Welke fietspaden zijn verbeterd en hoe. 6. Hoeveel reizigers hebben gebruik gemaakt van De Bij. Evalueren wat de gesprekken met provincie en NS ons hebben opgeleverd 7. De effecten en mogelijke besparingen van de aanpassingen van het parkeerbeleid en de verder digitalisering worden gemeten.
Financiële consequenties	Zie overzicht baten en lasten
Risico's en randvoorwaarden	• Voor alle benoemde werkzaamheden en maatregelen geldt dat ze worden uitgevoerd voor zover de beschikbare budgetten dit toelaten. • Het Beheerplan civiele kunstwerken 2022-2026 is door het college vastgesteld. Dit plan beschrijft het onderhoud en de vervangingsinvesteringen die nodig zijn om de civiele kunstwerken de komende jaren op basisniveau in stand te houden en de kosten die daarmee gemoeid zijn. De benodigde budgetten (onvermijdelijk) moeten worden op genomen in de meerjarenbegroting 2022 – 2025 om de veiligheid en functionaliteit van de kunstwerken te kunnen blijven garanderen. • Er worden zoveel mogelijke subsidies aangevraagd en veelal ook ontvangen. Maar pas als de subsidiebeschikking ontvangen is, is de subsidie definitief. Soms wordt de gevraagde subsidie niet verleend of wordt een lager bijdrage toegekend, waardoor de werkzaamheden niet of slechts beperkt kunnen worden uitgevoerd. Harde spelregel van de subsidieverstrekkers is vaak dat er geen subsidie wordt verstrekt om achterstallig onderhoud weg te werken, waardoor veel werk niet voor subsidie in aanmerking kom. Daarnaast geldt voor veel subsidies een vereiste cofinanciering. • Bereikbaarheid staat niet op zichzelf. Samenhang met andere programma's zoals Krachtige Wijken en dorpen, Werken aan werk, Aantrekkelijk wonen en Duurzamer Hoogeveen is belangrijk. Daarnaast vindt er integrale afstemming plaats met onder andere de woningbouwcorporaties, provincie, Rijkswaterstaat, waterschappen, de verschillende kabel en leiding exploitanten en de wijk- buurt- en dorpsvertegen-woordigingen. Voortgang van de werkzaamheden kunnen daardoor worden beïnvloed, wat als gevolg kan hebben dat de planning niet wordt gehaald, waardoor de soms harde deadline van de verstrekte subsidies in het geding komen. • Niet in alle zaken binnen het programma heeft de gemeente de volledige zeggenschap. Wij zijn daarin mede afhankelijk van derden en medeoverheden. Dat speelt vooral bij het openbaar vervoer, bij de rijks- en provinciale wegen en bij de gemeenschappelijke regeling Publiek vervoer en ParkeerService ca.

Wat kost het?

Product	**Realisatie**	**Begroting**	**Begroting**		**Meerjarenbegroting**	
(Bedragen x 1000)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Lasten						
660 Maatwerkvoorziening (Wmo)	0	15	15	15	15	15
063 Parkeerbelasting	23	11	11	11	11	11
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
210 Verkeer en vervoer	6.072	7.433	7.803	8.097	8.089	8.896
220 Parkeren	872	734	713	709	704	704
250 Openbaar vervoer	443	386	386	385	385	385
570 Openbaar groen(buiten)recreatie	402	285	285	285	285	285
Totaal lasten	**7.812**	**8.864**	**9.214**	**9.504**	**9.491**	**10.298**
Baten						
660 Maatwerkvoorziening (Wmo)	0	21	21	21	21	21
063 Parkeerbelasting	2.146	2.034	2.618	2.686	2.754	2.822
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
210 Verkeer en vervoer	160	221	133	134	135	135
220 Parkeren	26	0	0	0	0	0
250 Openbaar vervoer	110	110	110	110	110	110
570 Openbaar groen(buiten)recreatie	110	0	0	0	0	0
Totaal baten	**2.552**	**2.385**	**2.882**	**2.951**	**3.020**	**3.088**
Saldi						
660 Maatwerkvoorziening (Wmo)	0	-6	-6	-6	-6	-6
063 Parkeerbelasting	-2.123	-2.022	-2.607	-2.675	-2.743	-2.811
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
210 Verkeer en vervoer	5.912	7.212	7.670	7.963	7.954	8.761
220 Parkeren	846	734	713	709	704	704
250 Openbaar vervoer	333	276	276	275	275	275
570 Openbaar groen(buiten)recreatie	292	285	285	285	285	285
Totaal saldi	**5.259**	**6.479**	**6.332**	**6.553**	**6.471**	**7.210**

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen: ParkeerService en Publiek Vervoer. Voor meer informatie over de wijze waarop en het financiële belang wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Verplichte beleidsindicatoren

Voor dit programma zijn geen verplichte beleidsindicatoren aanwezig.

Duurzamer Hoogeveen

Verantwoordelijk wethouder: Werner ten Kate

Maatschappelijk effect

Duurzaamheid loopt als 'groene' draad door alle programma's heen. We streven naar ecologische, economische en sociale duurzaamheid. Een duurzame leefomgeving waarin de kwaliteit van leven nu en in de toekomst geborgd is en waar kinderen kunnen opgroeien in een duurzame omgeving. Hiervoor is een overgang naar een energieneutraal, klimaatbestendig en circulair Hoogeveen nodig.

Hierbij hebben we de doelstelling om in 2040 een CO_2-neutrale gemeente te zijn. Wij constateren dat dit een ambitieuze doelstelling is die om meerdere redenen lastig te halen is. Het schrappen van eigen investeringsmiddelen voor de gemeentelijke gebouwen is hier een voorbeeld van, net als de beperkte middelen die binnen de meerjarenbegroting beschikbaar zijn om aan de energietransitie gemeente breed uitvoering te geven. Ook speelt een rol dat in het Klimaatakkoord de stip op de horizon in 2050 wordt gezet. Op basis van de uitkomsten van de Klimaat/energie monitor leggen we de heroverweging van de ambitie in het eerste kwartaal van 2022 ter besluitvorming aan de raad voor.

Reguliere werkzaamheden

In onderstaande infographic wordt weergegeven welke werkzaamheden de gemeente uitvoert voor haar inwoners.

Effecten rapport Schone lei

Welke doelstellingen laten we los t.g.v. de keuzes die de raad heeft gemaakt in het rapport Schone lei.
De ambitie om in 2025 klimaatneutraal te zijn voor wat betreft eigen gebouwen is mede vanwege het schrappen van investeringsmiddelen voor de verduurzaming van de gemeentelijke gebouwen in 2021 losgelaten. De financiële bijsturing leidt er ook toe dat we met ingang van 2023 niet langer de uitvoering van het natuur- en milieueducatie onderwijs op de basisscholen, de generatie van de toekomst, via het IVN, kunnen faciliteren.

De in 2021 geïdentificeerde mogelijkheden om de kosten van de afvalinzameling te verlagen worden in 2022 verder uitgewerkt en voor zover mogelijk geïmplementeerd teneinde invulling te geven aan de taakstelling in het kader van het rapport Schone lei. Omdat de financiële impact van de interventies wordt bepaald door diverse variabelen, is deze momenteel nog niet te kwantificeren.

Welke doelstellingen krijgen een andere invulling en welke invulling is dat?
De doelstellingen blijven vooralsnog ongewijzigd.

Doelstellingen

1. Versnelling in de energietransitie	
Wat willen we bereiken?	1. Een groter duurzaamheidsbewustzijn bij de inwoners van Hoogeveen en vergroten van de bereidheid hieraan mee te werken. 2. De hele gemeente in 2040 CO_2-neutraal. 3. Duurzaam gebruik van de boven- en ondergrond.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1.1 Via het Drents Energieloket inwoners adviseren over duurzaamheidsmaatregelen. 1.2 Via de sub website Groenemorgen Hoogeveen inwoners, bedrijven en andere partners infomeren over duurzaamheid en duurzaamheidsactiviteiten (Duurzaamheidskalender). 1.3 Regelmatige berichtgeving via gemeentelijke kanalen over duurzaamheid. 1.4 Actief samenwerking zoeken met relevante partners en lokale initiatiefnemers en hieraan themagericht uitvoering geven. 1.5 Inzet Voortgezet onderwijs scholen en Alfa-college als adviseurs bij klimaatvraagstukken voor Hoogeveen. 1.6 Meedoen aan Nationale Duurzame huizenroute. 1.7 Deelnemen aan de dag van de duurzaamheid. 2.1 Uitvoering geven aan het Uitvoeringsplan De groene draad en het plan van aanpak energietransitie o.a. door: - Monitoring klimaatbeleid - Faciliteren van lokale duurzaamheidsinitiatieven - Inwoners faciliteren met energieadvisering en de beschikbare leningen voor duurzaamheid en woningverbetering - Verduurzamen woningvoorraad (bestaand en nieuw) - Voortzetting deelname Drents Energieloket - In samenwerking met inwoners, woningcorporaties, netwerkbedrijven en het Hoogeveense bedrijfsleven uitvoeren van de transitievisie warmte en een bijdrage leveren aan de uitvoering van de Regionale Energiestrategie (RES).

	In 2022 werken we aan de continuering en verdieping van de RES 1.0 richting de RES 2.0 die in 2023 klaar moet zijn. In de RES 2.0 worden onder andere onderwerpen als biodiversiteit, educatie en werkgelegenheid, verduurzamen mobiliteit en industrie, gezondheid en circulariteit verder onderzocht. - In 2022 wordt gewerkt aan de strategie van het aanbieden van de Rijksgrond aan de markt voor realisatie van de Drentse Zonneroute A37 en contractvoorbereiding. Daarnaast wordt een vervolg gegeven aan het proces van het realiseren van de geleiderails, zodat de uitvoering van realisatie van de geleiderails in 2022 kan starten en moet het onderwerp '(financiële) participatie' uitgewerkt zijn. 2.2 Waterstofprojecten-gebouwde omgeving • In 2022 zal parallel aan de verkoop van de woningbouwkavels worden gestart met het bouw- en woonrijp maken van Nijstad-Oost waaronder de aanleg van het waterstof systeem voor de aansluiting van 80 a 100 nieuwbouwwoningen. Voorwaarde voor de aanleg is een investeringsbeslissing van het uitvoeringsconsortium Waterstofwijk Hoogeveen eind 2021. • Voor de zomer van 2022 zal naar verwachting een definitieve gunning worden gegeven voor de levering 100 waterstof Cv-ketels voor Nijstad-Oost, te financieren van uit de provinciale subsidie en de subsidie van de EU. • Samen met de bewonersraad Waterstofwijk Erflanden, de projectleider van de bewoners en de stakeholders wordt in 2022 ingezet op uitwerken van het plan en het zorgvuldig informeren van de bewoners van Waterstofwijk. En zal er eind 2022 een besluit worden gevraagd aan de gemeenteraad of en hoe de Waterstofwijk zal worden uitgevoerd • Daarnaast zal van uit het project de Waterstofwijk een bijdrage worden geleverd aan de Green Deal met Stad aan het Haringvliet en het Rijk. Om zo te zorgen dat mogelijke belemmeringen worden weggenomen die de realisatie van de eerste waterstofprojecten in de gebouwde omgeving in de weg staan. 2.3 Uitvoeren actieplan Maatschappelijk verantwoord inkopen, waarbij circulair inkopen een van de thema's is. 2.4 Regionale uitvoering mobiliteitsdoelen klimaatakkoord. In 2022 worden hiervoor in Drenthe een regionaal mobiliteitsplan (RMP) en een uitvoeringsagenda opgesteld. 3.1 Uitvoering gebiedsgericht grondwaterbeheer in relatie tot de grondwaterverontreiniging in De Wieken. 3.2 Uitvoering monitoring bodemsanering Hoofdstraat 192 en eventuele vervolgwerkzaamheden.
Wat gaan we meten en hoe?	1-3 Via de tweejaarlijkse energie-/klimaatmonitor maken we inzichtelijk hoe de CO_2 uitstoot zich ontwikkelt in Hoogeveen en welk aandeel duurzame energie is gerealiseerd, om in 2040 CO_2-neutraal te zijn. De volgende monitor verschijnt in 2023.
Financiële consequenties	

Risico's en randvoorwaarden	**Randvoorwaarden** • Het programma Duurzamer Hoogeveen staat niet op zichzelf, verankering in alle andere programma's is essentieel; • De mogelijkheid voor cofinanciering: investeringsagenda provincie Drenthe (Expeditie naar energieneutraal wonen); • Voldoende capaciteit en financiële middelen voor de uitvoering van de energietransitie, o.a. voor verbinden (samen de wijk in) en aanjagen. **Risico's** • Het niet verkrijgen van subsidies/(co)financiering, zoals vervolgfinanciering voor het uitwerken en uitvoeren van de RES. Er wordt verwacht dat het Rijk in 2022 nieuwe financiële middelen beschikbaar stelt. Tot 1 januari 2022 zijn er nog voldoende middelen beschikbaar voor de regionale uitvoering van de RES door het werkbureau. • De capaciteit en de beschikbare middelen voor de uitvoering van de Transitievisie Warmte zijn beperkt. Meer gemeentelijke middelen en capaciteit zijn op dit moment niet mogelijk. En hoewel daar bij het opstellen van de visie rekening mee is gehouden blijft dit een risico in de uitvoering en het waarmaken van de verwachtingen. • Het ontbreken van de juiste partners (zoals energiecoöperaties) en draagvlak voor de realisatie van duurzame energieprojecten.

2. Klimaatrobuust Hoogeveen	
Wat willen we bereiken?	1. In 2050 is Hoogeveen een klimaatrobuuste gemeente met een veilig, mooi, gezond en duurzaam watersysteem (samenhangend geheel van oppervlaktewater, grondwater, waterkeringen en kunstwerken (duikers, stuwen, sluizen enz.)) en in 2022 werken we aan een doelmatige waterketen (winning – gebruik – zuivering)
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1.1 Uitvoeren van maatregelen genoemd in het uitvoeringsplan 'Klimaatrobuust Hoogeveen'. 1.2 Uitvoering geven aan de opgestelde strategie en bijbehorend uitvoeringsprogramma. 1.3 Uitvoering van het programma watertakenplan Fluvius, specificatie Hoogeveen zoals: - Vervangen en renoveren riolering. - Afkoppelen regenwater. - Oplossen knelpunten wateroverlast. - Beheer en onderhoud riolering. - Baggeren watergangen (volgens Baggerplan). 1.4 Voortzetting regionale samenwerking Fluvius.
Wat gaan we meten en hoe?	We sluiten aan bij de landelijke monitoring voortgang Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie.
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	**Randvoorwaarden** • Het programma Duurzamer Hoogeveen staat niet op zichzelf. Verankering in alle andere programma's is essentieel; • De mogelijkheid voor cofinanciering: Deltafonds van het Rijk; • Voldoende capaciteit en financiële middelen voor de uitvoering

	Risico's • Het niet verkrijgen van subsidies/(co)financiering; • Het ontbreken van de juiste partners en draagvlak voor de realisatie van projecten.

3. Circulaire economie en circulaire leefomgeving	
Wat willen we bereiken?	1. Het verminderen van het restafval per inwoner per jaar 2. Geluidsoverlast snelwegen verminderen 3. Actuele regelgeving voor huisvuilinzameling 4. Het verlagen van de kosten van de afvalinzameling
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1.1 Voortzetten van het lokale communicatieproject Hoogeveen Sorteert Voor en de regionale communicatiecampagne Geef Het Door. 1.2 Verdere uitwerking en indien mogelijk Implementatie van interventies met betrekking tot de afvalinzameling. 2. Samenwerken met Rijkswaterstaat ter vermindering overlast van snelwegen. Een voorbeeld van samenwerking is de zonneroute A37 waarbij de zonnepanelen ter hoogte van de kern Hoogeveen hoger worden uitgevoerd. 3. Actualiseren afvalstoffenverordening 2005 en Uitvoeringsbesluit 2005.
Wat gaan we meten en hoe?	1. In 2022 maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar en in 2025 maximaal 30 kg restafval per inwoner per jaar. Via de jaarlijkse Markerein Grondstoffenmonitor wordt gemeten hoe de gemeente Hoogeveen op afvalbeheergebied presteert ten opzichte van eerder jaren, de Drentse gemeenten en het landelijk gemiddelde. 2. De uitvoering van het actieplan wordt gemonitord. 3. Rijkswaterstaat monitort het geluid afkomstig van snelwegen.
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	**Randvoorwaarden** • Het programma Duurzamer Hoogeveen staat niet op zichzelf. Verankering in alle andere programma's is essentieel. • Voldoende draagvlak, financiering en capaciteit voor de uitvoering. **Risico's** • Berekeningen van het snelweggeluid wijzen uit dat Rijkswaterstaat geen plicht heeft tot het treffen van geluidreducerende maatregelen. Het niet verkrijgen van medewerking van Rijkswaterstaat is dus een risico.

Wat kost het?

Product	**Realisatie**	**Begroting**	**Begroting**		**Meerjarenbegroting**	
(Bedragen x 1000)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Lasten						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
120 Openbare orde en veiligheid	45	56	56	56	56	56
310 Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
570 Openbaar groen en (buiten) recreatie	5	5	4	4	4	4
720 Riolering	3.003	3.170	3.145	3.157	3.188	3.215
730 Afval	6.518	5.837	5.913	5.411	4.934	4.934
740 Milieubeheer	3.792	1.985	1.983	1.969	1.979	1.978
Totaal lasten	**13.363**	**11.054**	**11.101**	**10.599**	**10.162**	**10.188**
Baten						
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
120 Openbare orde en veiligheid	0	0	0	0	0	0
310 Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
570 Openbaar groen en (buiten) recreatie	0	0	0	0	0	0
720 Riolering	5.029	5.006	4.942	4.947	4.990	5.022
730 Afval	7.169	7.139	7.118	6.511	5.937	5.937
740 Milieubeheer	1.862	276	13	13	13	13
Totaal baten	**14.060**	**12.421**	**12.073**	**11.472**	**10.941**	**10.973**
Saldi						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
120 Openbare orde en veiligheid	45	56	56	56	56	56
310 Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
570 Openbaar groen en (buiten) recreatie	5	5	4	4	4	4
720 Riolering	-2.026	-1.836	-1.797	-1.790	-1.802	-1.807
730 Afval	-651	-1.302	-1.205	-1.100	-1.004	-1.004
740 Milieubeheer	1.930	1.710	1.969	1.956	1.965	1.965
Totaal saldi	**-697**	**-1.366**	**-972**	**-873**	**-779**	**-785**

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen: RUD en NV Area. Voor meer informatie over de wijze waarop en het financiële belang wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	**Eenheid**	**Periode**	**Hoogeveen**	**Drenthe**	**Nederland**
Hernieuwbare elektriciteit	%	2019	7,3	22,4	20,1
Omvang huishoudelijk restafval	Kg per inwoners	2019	155	154	164

Veiligheids pijler

Veilig Hoogeveen

Veilig Hoogeveen

Verantwoordelijk bestuurder: Karel Loohuis

Maatschappelijk effect

Het programma omvat de zorg voor veiligheid.

In Hoogeveen staat veiligheid hoog op de agenda. Het programma Veilig Hoogeveen heeft tot doel ervoor te zorgen dat de gemeente Hoogeveen een woon-, leef- en werkklimaat heeft waar iedereen zich veilig voelt en waar het veilig is. Het handhaven van de openbare orde en het borgen van de veiligheid in Hoogeveen en de beleving daarvan is een essentiële basisvoorwaarde voor het functioneren van stad en samenleving. Het programma Veilig Hoogeveen vormt de basis voor de inzet op veiligheid door diverse organisaties, die bijdragen aan een veilig Hoogeveen. Het veiligheidsdomein verandert snel en raakt steeds meer verweven met andere beleidsterreinen en programma's.

Reguliere werkzaamheden

Onderstaande infographic is een greep uit de werkzaamheden die de gemeente zoal uitvoert voor haar inwoners ten behoeve van openbare orde en veiligheid.

Effecten rapport Schone lei

Het rapport Schone lei heeft geen effecten voor de (uitvoering van) de doelstellingen binnen dit programma.

Doelstellingen

1. Meer ruimte geven aan burgerbetrokkenheid bij veiligheid	
Wat willen we bereiken in 2022?	Bewoners meer betrekken bij de aanpak van veiligheidsproblemen in buurten en dorpen.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1. Gebruik maken van het Smederijen-netwerk in dorpen, buurten en wijken. 2. In de Week van de Veiligheid (onder andere) leggen we contacten met inwoners om het gesprek over veiligheid aan te gaan. 3. Meer gebruik maken van communicatiemiddelen van de politie zoals Burgernet, webcare en WhatsApp-groepen. 4. Het veiligheidsbudget van de Smederijen blijven besteden aan burgerinitiatieven. 5. Bij veiligheidsissues, zoals ernstige jeugdoverlast, gaan we in gesprek met de betreffende jongeren en hun ouders om gezamenlijk inzicht te krijgen in oorzaken van gedrag en om te bespreken wat hun behoeftes zijn. 6. Starten met de voorbereidingen voor een plan van aanpak voor een nieuw integraal veiligheidsplan vanaf 2023.
Wat gaan we meten en hoe?	We meten vaak niet zelf als gemeente: we maken gebruik van de cijfers en gegevens uit de politiesystemen. Waar dat niet het geval is geven we dit per doelstelling aan. Daarnaast geven ook de beleidsindicatoren inzicht in de resultaten. In tegenstelling tot vorige jaren is er geen budget beschikbaar gesteld om mee te doen met de tweejaarlijkse veiligheidsmonitor.
Financiële consequenties	We gebruiken hiervoor ons bestaande budget.
Risico's en randvoorwaarden	Geen.

2. Vergroten veiligheidsgevoel jongeren in het uitgaansgebied	
Wat willen we bereiken in 2022?	1. Een uitgaansgebied waar uitbaters, bezoekers (waaronder jongeren) en omwonenden zich nog veiliger voelen. 2. Continuering van de afname van het aantal geweldsincidenten in het uitgaansgebied
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1. De geweldcijfers dalen al enige jaren, toch voelt het uitgaanspubliek zich niet altijd veilig. Samen met Jong Hoogeveen willen we inzetten op een overleg tussen jongeren en horeca om op beide vraagstukken een antwoord te krijgen. 2. Op basis van de gesprekken met jongeren en horeca een plan van aanpak maken om het veiligheidsgevoel onder jongeren te vergroten. 3. Blijven investeren in camera's en onderhoud in het uitgaansgebied ter ondersteuning van strafrechtelijke vervolging bij incidenten en het verhogen van het veiligheidsgevoel van uitgaanspubliek, uitbaters en omwonende. 4. In het voorjaar van 2022 een plan van aanpak gereed hebben voor nieuwbouw van de brandweerkazerne.
Wat gaan we meten en hoe?	Zie onder 1.
Financiële consequenties	
Risico's en randvoorwaarden	

3. Het terugdringen van alcohol- en drugs gerelateerde problematiek	
Wat willen we bereiken in 2022?	1. Incidenten van overlast n.a.v. alcohol- en drugsgebruik terugdringen met 5% t.o.v. 2018 (totaal = 168). 2. Organisatoren van evenementen houden zich aan de landelijke regelgeving met betrekking tot alcoholverstrekking. 3. Sluitende aanpak voor jongeren die met alcohol- en of drugsproblematiek in het ziekenhuis opgenomen worden.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1. Toepassen van bestuursdwang bij woningen en lokalen waar drugshandel en hennepkweek plaatsvindt. 2. Toepassen van bestuursdwang op basis van de Wet aanpak woonoverlast. 3. In het evenementenoverleg het gesprek aan gaan met organisatoren over alcohol en drugs en hun verantwoordelijkheid hierin. 4. Controle op de alcoholverstrekking (o.a. aan minderjarigen) bij evenementen in onze gemeente continueren. 5. De controle op alcoholverstrekking aan minderjarigen in de horeca, sportkantines en supermarkten continueren en intensiveren. 6. Periodiek overleg op initiatief van het CJG met o.a. VNN, VTD, GGD, ziekenhuis en politie om signalen en casuïstiek te bespreken
Wat gaan we meten en hoe?	1. We meten via de controles van onze handhavers bij evenementen. 2. We meten via de politiecijfers.
Financiële consequenties	Geen
Risico's en randvoorwaarden	Geen

4. De zichtbaarheid van de (wijk)agent verbeteren	
Wat willen we bereiken in 2022?	Verkleinen van de afstand tussen inwoners en de politie.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1. Aanjagen dat de politie en specifiek de wijkagent aanwezig is bij spreekuren in de wijkgebouwen, zichtbaar is bij rondes in de wijken en dorpen en aansluit bij overleggen met professionals over problemen in de wijken en dorpen/. 2. Dit periodiek bespreken in de overleggen van de burgemeester met de politiechef; 3. Periodiek in ons Torentje, via onze social media-kanalen en via WhatsApp groepen bekendheid geven aan de wijkagenten en jeugdagenten.
Wat gaan we meten en hoe?	Zie onder 1.
Financiële consequenties	Geen
Risico's en randvoorwaarden	Geen

5. Het voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld	
Wat willen we bereiken in 2022?	Daling van het aantal mensen dat zorgt voor (huiselijk- en eergerelateerd) geweld en kindermishandeling met 5% ten opzichte van 2018 (totaal = 176).

Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1. Periodiek overleg met Veilig Thuis Drenthe. Hierin worden voortgang en knelpunten besproken, samen met politie, SWW en gemeente. 2. Huisverboden opleggen indien er sprake is van excessief geweld waarbij minimaal 10 dagen verplichte hulpverlening voor zowel uithuisgeplaatste als achterblijvers wordt opgelegd en zo nodig hulpverlening ook na die periode (vrijwillig) aan betrokkenen verbonden blijft.
Wat gaan we meten en hoe?	We meten niet zelf als gemeente, we maken hiervoor gebruik van de cijfers uit de politiesystemen.
Financiële consequenties	Geen
Risico's en randvoorwaarden	Geen

6. Het vergroten van de verkeersveiligheid	
Wat willen we bereiken in 2022?	1. Terugdringen van het aantal verkeersslachtoffers. 2. Bevorderen van verkeersveilig rijgedrag.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	Samen met politie en OM gaan we in het najaar van 2021 een plan van aanpak opstellen om door middel van voorlichting en handhaving de verkeersveiligheid op een aantal hotspotlocaties te verbeteren en daar in 2022 nader uitvoering aan geven.
Wat gaan we meten en hoe?	Zie onder 1.
Financiële consequenties	Geen
Risico's en randvoorwaarden	Vraagt afstemming met programma Veilige Bereikbaarheid.

7. Daling van het aantal woninginbraken	
Wat willen we bereiken in 2022?	Daling van het aantal woninginbraken tot 5% ten opzichte van 2018 (totaal = 157).
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1. Aandacht vragen in onder andere het Torentje voor alertheid bij inwoners met betrekking tot eigen maatregelen in en rondom de eigen woning. 2. Inzetten van Burgernet door de meldkamer bij meldingen van heterdaad-inbraken. 3. Stimuleren en gebruik maken van whatsapp-groepen. 4. Controle en monitoren van het digitaal opkoopregister. https://hetccv.nl/onderwerpen/heling/digitaal-opkopers-register-dor/ 5. Inzet van mobiele camera's bij hotspots. 6. Preventieve actie Keurmerk Veilig Wonen. 7. Samen met politie, Openbaar Ministerie en hulpverlening inzetten op Hoogeveense veelplegers. 8. Intensiveren persoonsgerichte aanpak (PGA).
Wat gaan we meten en hoe?	Zie onder 1.
Financiële consequenties	We gebruiken hiervoor ons bestaande budget.
Risico's en randvoorwaarden	Verlaging van het budget kan ertoe leiden dat we onze ambitie niet realiseren.

8. Aandacht vragen rondom criminaliteit als gevolg van digitalisering (cyberpesten, hacken, spookfacturen, oplichting en sexting)	
Wat willen we bereiken in 2022?	Het onderwerp wordt in het najaar van 2021 nader in kaart gebracht.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	De aanbevelingen in de praktijk brengen.
Wat gaan we meten en hoe?	We meten niet zelf als gemeente, we maken hiervoor gebruik van cijfers uit de politiesystemen.
Financiële consequenties	Geen
Risico's en randvoorwaarden	Geen

9. Gebruik van bodycams voor boa's	
Wat willen we bereiken in 2022?	De veiligheid van de boa's vergroten en daarmee voor onze inwoners. Het gebruik van bodycams hebben een de-escalerende werking.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	De boa's uitrusten met bodycams. Deze worden aangeschaft door de SWO, de gemeenten brengen naar rato een bedrag in.
Wat gaan we meten en hoe?	Er is geen monitor beschikbaar.
Financiële consequenties	€ 31.500
Risico's en randvoorwaarden	Voor het uitlezen van de beelden wordt een protocol opgesteld.

10. Communicatie toezichthouders	
Wat willen we bereiken in 2022?	Het systeem voor proces verbaal en rapportages voor de toezichthouders onder brengen in de SWO.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	De omissie dat dit systeem nog niet is onder gebracht in de SWO herstellen.
Wat gaan we meten en hoe?	n.v.t.
Financiële consequenties	Geen. De kosten worden nu betaald uit budget van gemeente Hoogeveen. Dit bedrag moet worden overgeheveld naar de SWO.
Risico's en randvoorwaarden	Het systeem moet opnieuw worden aanbesteed.

Wat kost het?

Product	**Realisatie**	**Begroting**	**Begroting**		**Meerjarenbegroting**	
(Bedragen x 1000)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Lasten						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
110 Crisisbeheersing en brandweer	2.538	2.695	2.758	2.742	2.759	2.759
120 Openbare orde en veiligheid	929	1.127	1.114	1.141	1.142	1.142
620 Wijkteams	153	90	93	93	93	93
Totaal lasten	**3.621**	**3.913**	**3.966**	**3.976**	**3.996**	**3.995**
Baten						
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
110 Crisisbeheersing en brandweer	19	0	0	0	0	0
120 Openbare orde en veiligheid	7	3	3	3	3	3
620 Wijkteams	22	0	0	0	0	0
Totaal baten	**48**	**3**	**3**	**3**	**3**	**3**

Product	**Realisatie**	**Begroting**	**Begroting**		**Meerjarenbegroting**	
(Bedragen x 1000)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Saldi						
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
110 Crisisbeheersing en brandweer	2.519	2.695	2.758	2.742	2.759	2.759
120 Openbare orde en veiligheid	922	1.124	1.111	1.138	1.139	1.139
620 Wijkteams	131	90	93	93	93	93
Totaal saldi	**3.573**	**3.910**	**3.963**	**3.973**	**3.992**	**3.992**

Verbonden partijen

De volgende verbonden partijen dragen bij aan uitvoering van dit programma en het realiseren van de programmadoelen: Veiligheidsregio Drenthe (VRD).
Voor meer informatie over de wijze waarop en het financiële belang wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden partijen.

Verplichte beleidsindicatoren

Indicator	**Eenheid**	**Periode**	**Hoogeveen**	**Drenthe**	**Nederland**
Winkeldiefstal	aantal per 1.000 inwoners	2019	2,3	1,4	2,3
Diefstal uit woning	aantal per 1.000 inwoners	2019	3,1	2,0	2,3
Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	2020	4,3	3,6	4,6
Vernieling en misdrijven (in de openbare ruimte)	aantal per 1.000 inwoners	2020	7,6	5,9	6,2
Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren 12-17 jaar	2019	12	10	13
Jongeren met delict voor rechter	%	2019	1	1	1
Jongeren met jeugdreclassering	%	2020	0,5	0,4	0,4
Jongeren met jeugdbescherming	%	2020	1,2	1,2	1,2

Let op: Hoogeveen wordt vergeleken met Drenthe en Nederland en niet (alleen) met gemeenten met vergelijkbaar inwoneraantal. Dit geeft een vertekend beeld.

Fundament

Zichtbaar en transparant bestuur

Zichtbaar en transparant bestuur

Verantwoordelijk bestuurder: Karel Loohuis

Maatschappelijk effect

Het programma Zichtbaar en transparant bestuur richt zich op vernieuwing en integriteit van het openbaar, lokaal bestuur en op de verbinding en samenwerking met inwoners, partnerorganisaties en andere overheden in het belang van de Hoogeveense samenleving.

Reguliere werkzaamheden

De infographic geeft de thema's aan van dit programma.

Effecten rapport Schone lei

Het rapport Schone lei heeft financieel gezien geen effecten op de doelstellingen voor 2022 voor dit programma.

Doelstellingen

1. Investeren in de kwaliteit van het openbare, lokale bestuur	
Wat willen we bereiken in 2022?	Het college en de raad werken vanuit kennis, transparantie, en vertrouwen voor en met de Hoogeveense samenleving.
Wat gaan we daarvoor doen in 2022?	1. We investeren in de kwaliteit van het lokale bestuur door middel van inwerkprogramma's voor nieuwe bestuurs-en raadsleden; 2. We borgen de integriteit van nieuwe bestuurders en raadsleden aan de hand van een integriteitsprotocol; 3. We voldoen aan de landelijke en Europese kaders op het gebied van wetgeving; 4. We voldoen aan de eisen vanuit de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). 5. We zorgen voor de vereiste stemfaciliteiten bij de gemeenteraadsverkiezingen.
Wat gaan we meten en hoe?	1. We leggen verslag van de integriteitsonderzoeken in de jaarrekening; 2. We laten ons informeren over de voortgang en realisatie van de implementatie van nieuwe, voor dit programma relevante wetgeving; 3. We laten ons informeren over de voortgang en realisatie van de acties voor de verbetering van de Informatieveiligheid. 4. We evalueren de raadsverkiezingen 2022.
Financiële consequenties	Geen
Risico's en randvoorwaarden	4. Voldoen aan eisen vanuit de BIO: om de gemeente digitaal veilig en weerbaarder te maken én te houden zijn extra middelen noodzakelijk. In de begroting van de SWO 2022-2025 is hiermee al rekening gehouden. Dit extra budget wordt ingezet voor aanvullende capaciteit voor het: • vergroten van het veiligheidsbewustzijn van de organisatie; • treffen van diverse maatregelen tegen hackpogingen en ransomware-aanvallen; • borgen van privacy; • versterken van de interne organisatie en processen met betrekking tot informatieveiligheid. Er komt nog een voorstel van het bestuur van de SWO voor benodigd aanvullend budget voor bijvoorbeeld implementatie en beheerkosten voor ondersteunende systemen, awareness-programma en consultancy.

2. Samenwerken met de Hoogeveense samenleving	
Wat willen we bereiken in 2021?	Het toepassen van co-creatie als een werkvorm voor burgerparticipatie bij lokale vraagstukken die zich hiervoor lenen is geborgd in onze aanpak.
Wat gaan we daarvoor doen in 2021?	1. We zetten co-creatie als werkvorm in tijden van kans en ontwikkeling, maar ook in tijden van uitdaging. 2. We brengen in beeld via welke activiteiten co-creatie kan worden gerealiseerd. Een balans tussen de inhoud van het co-creatieproces en het faciliteren van dit proces is daarbij van belang.

	3. We zetten in op de ontwikkeling van leiderschap van belangrijke betrokkenen (bestuur en management van de SWO) die het co-creatieproces steunen. Want dit is een belangrijke factor in het succesvol organiseren van co-creatie. 4. We blijven als college op bezoek gaan bij dorpen, wijken, organisaties en bedrijven.
Wat gaan we meten en hoe?	1. Het aantal kansen en vraagstukken waarin co-creatie is toegepast en wat de rol van de gemeente hierin was. Dit doen we aan de hand van een evaluatie over de toepassing van co-creatie in 2022; 2. Terugkoppeling bezoeken van het college in de nieuwsbrieven van HGV.
Financiële consequenties	Geen
Risico's en randvoorwaarden	De uitvoering van deze activiteiten kan in het geding komen door hiervoor geen capaciteit te hebben binnen de SWO.

3. Versterken van de positie van Hoogeveen	
Wat willen we bereiken in 2021?	Dat de aantrekkingskracht van Hoogeveen is vergroot.
Wat gaan we daarvoor doen in 2021?	1. Inzetten van lobby-strategieën op belangrijke thema's zoals Jong Hoogeveen (Gelijke Kansen), bereikbaarheid, duurzaamheid: proeftuinen aardgasvrije wijken, waterstof wijk. 2. Deelname van het bestuur aan belangrijke netwerken en samenwerkingen zoals de VNG, regio Zwolle en VDG. 3. Zichtbaarheid en transparantie bestuur vergroten door inzet van een strategisch communicatieadviseur.
Wat gaan we meten en hoe?	1. Aantal succesvolle lobby's; 2. Het college evalueert jaarlijks het rendement van deelname aan netwerken voor HGV.
Financiële consequenties	Geen
Risico's en randvoorwaarden	Geen

Wat kost het?

Product	**Realisatie**	**Begroting**	**Begroting**		**Meerjarenbegroting**	
(Bedragen x 1000)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Lasten						
010 Bestuur	3.741	3.355	3.144	2.994	2.994	2.994
020 Burgerzaken	1.409	1.752	1.687	1.694	1.697	1.697
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
530 Cultuurpresentatie, cultuurproduct	1	0	0	0	0	0
610 Samenkracht en burgerparticipatie	95	170	170	170	170	170
Totaal lasten	**5.247**	**5.278**	**5.003**	**4.859**	**4.862**	**4.862**
Baten						
010 Bestuur	314	168	168	168	168	168
020 Burgerzaken	596	643	668	682	690	690
080 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
530 Cultuurpresentatie, cultuurproduct	0	0	0	0	0	0
610 Samenkracht en burgerparticipatie	389	0	0	0	0	0
Totaal baten	**1.299**	**811**	**836**	**850**	**858**	**858**

Product	**Realisatie**	**Begroting**	**Begroting**		**Meerjarenbegroting**	
(Bedragen x 1000)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Saldi						
010 Bestuur	3.428	3.187	2.976	2.825	2.826	2.826
020 Burgerzaken	813	1.109	1.020	1.013	1.007	1.007
080 Overige baten en lasten	0	1	1	1	1	1
530 Cultuurpresentatie, cultuurproduct	1	0	0	0	0	0
610 Samenkracht en burgerparticipatie	-294	170	170	170	170	170
Totaal saldi	**3.948**	**4.467**	**4.167**	**4.009**	**4.004**	**4.004**

Verbonden partijen

Aan dit programma zijn geen verbonden partijen betrokken.

Verplichte beleidsindicatoren

Dit programma kent geen verplichte beleidsindicatoren.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Het overzicht omvat de algemene dekkingsmiddelen die vrij besteedbaar zijn. De niet vrij aanwendbare heffingen zijn, evenals de ontvangsten van de specifieke uitkeringen, in de programma's verantwoord onder de baten.

Paragraafhouder Derk Reneman

Exploitatie

Product	**Realisatie**	**Begroting**	**Begroting**		**Meerjarenbegroting**	
(Bedragen x 1000)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Lasten						
050 Treasury	205	303	463	500	700	830
061 OZB woningen	366	383	385	385	385	385
062 OZB niet-woningen	169	168	168	168	168	168
064 Belastingen overig	229	320	321	320	321	321
070 Alg. uitkering en ov.uitk.gem.fonds	0	0	0	0	0	0
080 Overige baten en lasten	6	-226	-226	-226	-226	-226
340 Economische promotie	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten	**974**	**948**	**1.111**	**1.147**	**1.348**	**1.478**
Baten						
050 Treasury	445	303	281	274	274	274
061 OZB woningen	7.613	8.868	9.191	9.599	9.974	9.974
062 OZB niet-woningen	5.093	6.205	6.286	6.388	6.481	6.481
064 Belastingen overig	69	75	87	87	87	87
070 Alg. uitkering en ov.uitk.gem.fonds	118.073	122.469	124.707	121.321	121.210	121.412
080 Overige baten en lasten	169	0	0	0	0	0
340 Economische promotie	92	127	129	129	129	129
Totaal baten	**131.554**	**138.047**	**140.680**	**137.798**	**138.156**	**138.358**
Saldi						
050 Treasury	-241	1	182	226	425	556
061 OZB woningen	-7.247	-8.484	-8.806	-9.214	-9.589	-9.589
062 OZB niet-woningen	-4.924	-6.037	-6.117	-6.219	-6.313	-6.313
064 Belastingen overig	161	244	234	233	234	234
070 Alg. uitkering en ov.uitk.gem.fonds	-118.073	-122.469	-124.707	-121.321	-121.210	-121.412
080 Overige baten en lasten	-163	-226	-226	-226	-226	-226
340 Economische promotie	-92	-127	-129	-129	-129	-129
Totaal saldi	**-130.580**	**-137.098**	**-139.569**	**-136.650**	**-136.808**	**-136.880**

De mutaties ten opzichte van de vorige programmabegroting zijn toegelicht bij het overzicht van baten en lasten.

Overzicht overhead

Exploitatie

Product	**Realisatie**	**Begroting**	**Begroting**		**Meerjarenbegroting**	
(Bedragen x 1000)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Lasten						
040 Overhead	18.198	17.710	18.982	18.233	18.354	18.605
Totaal lasten	**18.198**	**17.710**	**18.982**	**18.233**	**18.354**	**18.605**
Baten						
040 Overhead	349	18	19	19	19	19
Totaal baten	**349**	**18**	**19**	**19**	**19**	**19**
Saldi						
040 Overhead	17.849	17.691	18.964	18.214	18.335	18.586
Totaal saldi	**17.849**	**17.691**	**18.964**	**18.214**	**18.335**	**18.586**

In het Overzicht overhead worden de lasten en baten verantwoord voor huisvesting, voorlichting, voormalig personeel en de bijdrage aan de SWO.

De bijdrage aan de SWO wordt vervolgens gedeeltelijk doorverdeeld aan de taakvelden binnen de programma's. Op basis van de BBV-voorschriften moeten de lasten die direct samenhangen met een bepaald taakveld (onderdeel programma) ook direct ten laste van dat taakveld gebracht worden. Gemeenten zijn verplicht om de lasten en baten voor overhead te verzamelen binnen het taakveld overhead.

Het centraal verantwoorden van lasten en baten voor overhead heeft als doel het creëren van meer inzicht in de financiële positie van de gemeente. Dit moet bijdragen aan de versterking van de democratische rollen van de raad en de onderlinge vergelijkbaarheid tussen gemeenten vergroten.

Mutaties ten opzichte van de vorige programmabegroting zijn toegelicht bij het overzicht van baten en lasten.

Reserves

Exploitatie

Product	**Realisatie**	**Begroting**	**Begroting**		**Meerjarenbegroting**	
(Bedragen x 1000)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Lasten						
011 Mutaties reserves	2.045	10.973	1.331	4.808	5.790	6.102
Totaal lasten	**2.045**	**10.973**	**1.331**	**4.808**	**5.790**	**6.102**
Baten						
011 Mutaties reserves	2.911	9.909	50	50	50	0
Totaal baten	**2.911**	**9.909**	**50**	**50**	**50**	**0**
Saldi						
011 Mutaties reserves	-865	1.064	1.281	4.758	5.740	6.102
Totaal saldi	**-865**	**1.064**	**1.281**	**4.758**	**5.740**	**6.102**

De mutaties ten opzichte van de vorige programmabegroting zijn toegelicht bij het overzicht van baten en lasten.

Het geraamde resultaat

Exploitatie

Product	**Realisatie**	**Begroting**	**Begroting**		**Meerjarenbegroting**	
(Bedragen x 1000)	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Lasten						
080 Overige baten en lasten	0	39	3.166	-384	117	1.388
Totaal lasten	**0**	**39**	**3.166**	**-384**	**117**	**1.388**
Baten						
080 Overige baten en lasten	97	0	0	0	0	0
Totaal baten	**97**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Saldi						
080 Overige baten en lasten	-97	39	3.166	-384	117	1.388
Totaal saldi	**-97**	**39**	**3.166**	**-384**	**117**	**1.388**

Toelichting op de cijfers

Resultaat

Voor 2022 komen we op een voordeel van € 3,1 miljoen. Voor 2023 komen we op een tekort van € 384.000, maar de jaren daarna sluiten weer met een positief saldo. Hiermee hebben we een structureel sluitende begroting.

Vennootschapsbelasting

Inleiding
Per 1 januari 2016 is de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen van kracht. Dit betekent dat activiteiten van de gemeente die in fiscale zin een onderneming vormen belastbaar zijn voor de vennootschapsbelasting (hierna: Vpb).
De fiscaliteit in het kader van de nieuwe Vpb-wetgeving is complex en is nog niet volledig uitgekristalliseerd. Standpunten en interpretaties kunnen wijzigen naarmate de Belastingdienst duidelijke standpunten inneemt. De komende tijd zal kortom sprake zijn van een speelveld dat in beweging zal blijven.

Belastingplicht
Door de afboeking van Riegmeer in 2016 gaan wij er van uit dat we voor de komende jaren geen vennootschapsbelasting hoeven te betalen. Een te verrekenen verlies kan maximaal worden verrekend met de winsten van negen volgende jaren.

Paragrafen

Dienstverlening en Digitalisering

Verantwoordelijk wethouder: Karel Loohuis

Maatschappelijk effect

Hoogeveen werkt voor haar inwoners en ondernemers. Dit doet ze vanuit haar visie Dienstverlening 2021-2025: *We zorgen dat onze dienstverlening passend is, zodat iedereen de dienstverlening krijgt die hij nodig heeft.*

De visie geeft richting aan vier ontwikkelsporen en aan het werken vanuit vier kernwaarden:
- Optimaal digitaal: we verleiden inwoners het digitale kanaal te gebruiken voor het aanvragen en afhandelen van standaardproducten.
- Verbinden en ontmoeten: we zorgen dat iedereen gemakkelijk gebruik kan maken van onze diensten en dat persoonlijke interactie tussen klant en gemeente soepel verloopt.
- Dienstverlening in ons DNA: we investeren in de ontwikkeling van klantgerichte vaardigheden en houding.
- Een betrouwbaar fundament: we zorgen voor een correcte, tijdige en transparante uitvoering van onze diensten.

Op basis van de kernwaarden: eenvoud, maatwerk, vertrouwen en samen.

Het zorgen voor passende dienstverlening geldt voor alle takken van sport van de gemeente. Van het sociaal domein tot de fysieke leefomgeving en de gemeentewinkel. Want dienstverlening is van ons allemaal. In alle acties van de gemeente moeten we ons steeds afvragen waaraan heeft de inwoner behoefte, wat heeft hij nodig en hoe kunnen wij daarop aansluiten? En hoe zouden we zelf behandeld willen worden? Het effect hiervan is dat inwoners en ondernemers het gevoel hebben dat in onze inspanningen hun vraag steeds centraal staat met als resultaat dat ze tevreden zijn over wat we doen en hoe we dit doen.

In 2021 heeft de SWO in opdracht van het college de visie vertaald naar een uitvoeringsagenda. Voor deze agenda heeft het college een aantal thema's meegegeven. Dit zijn is ten eerste doorontwikkeling van de digitale dienstverlening, omdat de samenleving hier nadrukkelijk om vraagt. In het verlengde daarvan is dit inclusieve dienstverlening waarin we aandacht vragen voor laaggeletterdheid en minder digitale vaardigheid en tot slot betreft dit het kunnen inspelen op de klantvraag. In 2022 geeft de SWO hier uitvoering aan. De middelen hiervoor zijn beschikbaar in de SWO.

Doelstellingen

Doelstelling: we werken vanuit de visie Dienstverlening 2021-2025 van Hoogeveen

Wat willen we bereiken	Wat gaan we ervoor doen in 2022
We hebben een beeld van de ontwikkeling van de dienstverlening van de gemeente Hoogeveen in de vier sporen: • Optimaal digitaal: we verleiden inwoners het digitale kanaal te gebruiken voor het aanvragen en afhandelen van standaardproducten. • Verbinden en ontmoeten: we zorgen dat iedereen gemakkelijk gebruik kan maken van onze diensten en dat persoonlijke interactie tussen klant en gemeente soepel verloopt. • Dienstverlening in ons DNA: we investeren in de ontwikkeling van klantgerichte vaardigheden en houding. • Een betrouwbaar fundament: we zorgen voor een correcte, tijdige en transparante uitvoering van onze diensten. En vanuit de kernwaarden: eenvoud, maatwerk, samen en vertrouwen.	1. We laten ons jaarlijks informeren door de SWO over de voortgang en resultaten van de uitvoering van de acties die voor deze sporen zijn opgenomen in de uitvoeringsagenda Dienstverlening 2021-2022 van de SWO; 2. We leveren input voor te ondernemen acties voor de uitvoeringsagenda 2023.

Bedrijfsvoering

De paragraaf Bedrijfsvoering omschrijft hoe de taken rechtmatig, doelmatig en doeltreffend worden uitgevoerd. Onder de bedrijfsvoering vallen de personele capaciteit en de bedrijfsmiddelen.

Paragraafhouder Karel Loohuis

Wat speelt er in Hoogeveen

De paragraaf Bedrijfsvoering omschrijft hoe de taken rechtmatig, doelmatig en doeltreffend worden uitgevoerd. Onder de bedrijfsvoering vallen de personele capaciteit en de bedrijfsmiddelen.

Paragraafhouder Karel Loohuis

Wat speelt er in Hoogeveen

Bedrijfsvoering
Eén van de verplichte paragrafen van de begroting is de paragraaf Bedrijfsvoering. Dit staat in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De toelichting op BBV stelt dat het de functie van de paragraaf Bedrijfsvoering is de gemeenteraad inzicht in te geven in de bedrijfsvoering. De bedrijfsvoering, met uitzondering van de huisvesting, is ondergebracht in de Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen (SWO). De SWO heeft een eigen programmabegroting met één programma, het programma Bedrijfsvoering.

De begroting 2022 inclusief meerjarenraming 2023 - 2025 is door het bestuur van de SWO vastgesteld nadat deze in de raden is behandeld. Vervolgens is deze begroting voor 1 augustus naar Gedeputeerde Staten verzonden. Hiermee hebben we voldaan aan de wettelijk voorgeschreven termijnen van aanbieding en behandeling.

De missie van de SWO luidt: We werken voor twee gemeenten. We zijn een betrouwbare partner voor de twee besturen en onze inwoners. We zetten ons maximaal in, leveren maatwerk en houden daarbij rekening met de eigen identiteit, cultuur en de specifieke kenmerken van de twee gemeenten.

Voor het laten slagen van onze missie staan 4 kernwaarden centraal in de organisatie:
- Inwoners staan voorop.
- Het bestuur is opdrachtgever.
- Flexibel en lenig.
- Uitstekende medewerkers.

De missie en de kernwaarden zijn belangrijk voor de bedrijfsvoering. De veelkleurigheid van de organisatie borgen we in bedrijfsplannen van de eenheden. In de bedrijfsplannen maken de eenheden afspraken over de activiteiten die zij gaan inzetten om verder te werken aan vernieuwing in de bedrijfsvoering.

Voor de dienstverlening van de SWO betaalt de gemeente Hoogeveen een jaarlijkse bijdrage (zie paragraaf Verbonden partijen). Daarnaast voert de SWO op incidentele basis opdrachten uit, die apart worden afgerekend. De mutaties ten opzichte van Programmabegroting 2021-2024 zijn opgenomen in het onderdeel Overzicht overhead.

In *Schone lei* staat een taakstelling op de SWO opgenomen oplopend van € 1 miljoen in 2021 tot € 1,75 miljoen in 2024. Deze taakstelling kan deels worden ingevuld door de personele consequenties van de bijsturingsvoorstellen die in *Schone lei* worden gedaan. Voor 2022 is de opgelegde taakstelling, net als ins 2021 te realiseren. Wel zijn er knelpunten geconstateerd die met de tussentijdse rapportages in 2021 zijn gemeld en impact hebben. De financiële consequenties zijn uitgewerkt in de begroting. Voor de oplopende taakstelling is voor na 2023 vanuit het bestuur nog wel aanvullende kaderstelling noodzakelijk om dit te realiseren.

Beleidsindicatoren
De indicatoren die betrekking hebben op de bedrijfsvoering zijn opgenomen in de begroting 2021 van de SWO.

Lokale heffingen

De paragraaf omvat alle gemeentelijke heffingen. De heffingen vallen onder de programma's als de besteding gebonden is en zo niet, onder de algemene dekkingsmiddelen. Ook de lokale lastendruk en de kwijtschelding komen aan de orde.

Paragraafhouder Derk Reneman

Index op heffingen
Basis is het beleid dat we de heffingen jaarlijks via het prijsindexcijfer voor de gezinsconsumptie aanpassen aan loon- en prijsontwikkelingen. Voor 2022 zijn de inkomsten verhoogd met de inflatiecorrectie van 2%. Een uitzondering geldt voor de tarieven waar we een 100% kostendekking hanteren zoals bij de afvalstoffenheffing en rioolheffing. Overige andere indexeringen dan 2% worden afzonderlijk benoemd in deze paragraaf.

Toerekening overhead
De kosten voor overhead mogen niet direct worden toegerekend aan de taakvelden. Met betrekking tot de lokale heffingen dient de toerekening hiervan extracomptabel te geschieden. De wijze van toerekening moet door de raad worden vastgelegd en opgenomen in de financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet. In Hoogeveen is gekozen voor een wijze van toerekening waarbij enerzijds rekening wordt gehouden met de personele inzet op dit taakveld en anderzijds de omvang van het betreffende taakveld.

Kwijtschelding
We hanteren bij kwijtschelding 100% van de bijstandsnorm. Daarmee hanteren we de maximaal door het Rijk toegestane normen. De kwijtschelding geldt voor de afvalstoffenheffing, de brede rioolheffingen en de OZB. Voor de OZB wordt vrijwel geen kwijtschelding toegepast, omdat de OZB voor gebruikers van woningen in 2006 is vervallen. De kwijtschelding van afvalstoffen- en rioolheffing vangen we op binnen de 100%-kostendekking.

Kwijtschelding **Bedragen x € 1.000**	**Rekening 2020**	**Begroting 2021**	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**
Verleende kwijtschelding	460	500	500	500	500	500

Totaalbeeld opbrengsten heffingen

Naam heffing **Opbrengsten (bedragen x € 1.000)**	**Rekening 2020**	**Begroting 2021**	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**
OZB	12.676	15.041	15.445	15.955	16.424	16.424
BIZ Stadscentrum	242	250	250	250	250	250
Toeristenbelasting	92	100	102	102	102	102
Forensenbelasting	0	27	28	28	28	28
Precariobelasting	69	87	87	87	87	87
	13.079	**15.168**	**15.912**	**16.422**	**16.891**	**16.891**
Afvalstoffenheffing	6.253	6.267	6.267	5.767	5.307	5.307
Brede rioolheffing	4.661	4.550	4.550	4.550	4.550	4.550
Betaald parkeren	2.014	2.776	2.534	2.534	2.534	2.534
Graf- en begraafrechten	1.198	947	913	913	913	913
Marktgelden	49	67	50	50	50	50
	14.175	**14.540**	**14.314**	**13.814**	**13.354**	**13.354**

Naam heffing **Opbrengsten (bedragen x € 1.000)**	**Rekening 2020**	**Begroting 2021**	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**
WABO-leges	802	947	877	790	805	805
Leges Burgerzaken	596	640	663	677	685	685
Leges planologische procedures	0	66	68	70	71	71
Leges Telecommunicatiewet	33	36	38	39	40	40
Leges Bodemgesteldheidsonderzoek	0	2	2	2	2	2
	1.431	**1.653**	**1.648**	**1.578**	**1.603**	**1.603**
Zwembad	250	600	610	610	610	610
Sport	780	984	1.068	1.125	1.183	1.183
	1.030	**1.584**	**1.678**	**1.735**	**1.793**	**1.793**
Totaal	**29.715**	**32.945**	**33.552**	**33.549**	**33.642**	**33.642**

Onroerendezaakbelasting (OZB)
Onroerendezaakbelastingen worden geheven van eigenaren van onroerende woningen en niet-woningen en van gebruikers van onroerende niet-woningen. De eigenaar/gebruiker op 1 januari van enig jaar is belastingplichtig voor het gehele jaar. Grondslag is de waarde van de onroerende zaak die is vastgesteld met een WOZ-beschikking. De OZB is voor 2022 met 2% geïndexeerd.

BIZ-stadscentrum

BIZ Stadscentrum **Bedragen x € 1.000**	**Rekening 2020**	**Begroting 2021**	**Begroting 2022**	**Begroting 2023**	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**
Kosten	273	275	275	275	275	275
Opbrengsten	242	250	250	250	250	250
Kostendekking	89%	91%	91%	91%	91%	91%

Voor de bijdrage aan de stichting Centrummanagement Hoogeveen is een bedrag opgenomen van € 275.000. Hiertegenover staat een jaarlijkse opbrengst van € 250.000.

Toeristenbelasting
Het tarief voor de toeristenbelasting in 2021 is € 1,50 per persoon per overnachting. Dit tarief is vastgesteld op basis van de voorstellen van het Recreatieschap Drenthe. In een overleg met Drentse gemeenten worden meerjarige afspraken gemaakt over de tarieven en tariefontwikkeling. De afspraken zijn niet bindend maar hebben een adviserend karakter. Gelet hierop is er ook een bandbreedte van 20% vastgesteld. Meerdere gemeenten maken hier gebruik van. Het tarief wordt voor 2022 niet aangepast.

Forensenbelasting
Met ingang van 2021 is de forensenbelasting ingevoerd voor het beschikbaar houden van een gemeubileerde woning in de gemeente door niet ingezetenen. De tarieven zijn voor 2022 niet aangepast.

Precariobelasting
De tarieven voor precariobelasting zijn met 3% geïndexeerd voor 2022.

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing Bedragen x € 1.000	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
730 Kosten reiniging	4.994	5.213	5.221	5.220	5.202	5.202
630 Kwijtschelding	319	350	350	350	350	350
050 Rente aandeelkapitaal	12	12	12	12	12	12
Btw-component	490	1043	939	834	738	738
Totaal door te berekenen kosten	**5.815**	**6.618**	6.522	**6.416**	**6.302**	**6.302**
050 Ontvangen dividend	179	96	96	96	96	96
730 Reinigingsheffing	6.253	6.267	6.267	5.767	5.307	5.307
730 Onttrekking voorziening	-617	255	160	53	-61	-61
730 Taakstelling	0	0	0	500	960	960
Totaal opbrengst	**5.815**	**6.618**	6.522	**6.416**	**6.302**	**6.302**
Kostendekking	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

De kosten betreffen alle kosten voor het inzamelen en verwerken van gft-afval, rest afval, oud papier, glas, kunststof en overig grofvuil. Daarnaast worden de kosten toegerekend aan de afvalstoffenheffing die te maken hebben met de regeling voor kwijtschelding.
We hoeven voor 2022 het tarief niet aan te passen. We verwachten het tekort van € 160.000 te kunnen dekken uit de egalisatievoorziening reiniging.

Brede rioolheffing

Brede rioolheffing	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
720 Kosten riolering	3.187	3.203	3.126	3.138	3.169	3.196
630 Kwijtschelding	138	150	150	150	150	150
210 Kosten straatvegen (40%)	214	204	209	209	209	209
570 Uitvoering baggerplan	231	232	232	232	232	232
Btw-component	314	327	331	342	347	353
1% Oninbaar verklaring	47	46	46	46	46	46
Overhead	762	777	792	792	792	792
Totaal door te berekenen kosten	**4.893**	**4.939**	**4.886**	**4.909**	**4.945**	**4.978**
Opbrengst rioolheffing	4.661	4.550	4.550	4.550	4.550	4.550
Ten laste van voorziening riolering	-344	388	336	359	395	428
Totaal opbrengst		**4.939**	**4.886**	**4.909**	**4.945**	**4.978**
Kostendekking	**95%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

De gemaakte kosten voor riolering worden in zijn geheel toegerekend aan de rioolheffing. Het vegen van de straten draagt bij aan het schoonhouden van de kolken en voorkomt extra onderhoud aan de riolering. Om deze reden wordt 40% van de kosten voor straatvegen toegerekend aan de rioolheffing. In het kader van de waterbeheersing en afvoer hemelwater worden er baggerwerkzaamheden uitgevoerd, die worden toegerekend aan de rioolheffing. Tot slot worden er kosten toegerekend voor de kosten die worden gemaakt bij de toepassing van de kwijtscheldingsregeling. Op begrotingsbasis is er geen 100% kostendekking, dit wordt verrekend met de voorziening riolering.

Parkeren

Betaald parkeren Bedragen x € 1.000	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
063 Opbrengst parkeren	2.014	2.776	2.618	2.686	2.754	2.822
220 Kosten parkeren	828	730	723	719	715	714
Overhead	207	153	156	156	156	156
Saldo	**979**	**1.893**	**1.739**	**1.811**	**1.883**	**1.952**

De inkomsten parkeren zijn vanaf 2022 met € 221.000 verlaagd, omdat er een te hoge raming in de begroting stond voor vergunningen en naheffingen. Daarnaast zijn de tarieven voor 2022 met € 0,05 per uur verhoogd.

Graf- en begraafrechten

Graf- en Begraafrechten Bedragen x € 1.000	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
750 begraafplaatsen en crematoria	826	765	774	757	761	757
570 openbaar groen en recreatie	112	112	119	119	119	119
020 burgerzaken	40	40	40	40	40	40
Overhead	248	253	258	258	258	258
Totaal lasten	**1.226**	**1.170**	**1.191**	**1.174**	**1.178**	**1.175**
Waarvan variabel (a)	-200	-200	-200	-200	-200	-200
Instandhoudingskosten	**1.026**	**970**	**991**	**974**	**978**	**975**
Waarvan vaste kosten 70%, geen parkfunctie (b)	721	679	694	682	684	682
Lasten in tariefberekening (a+b)	**921**	**879**	**894**	**882**	**884**	**882**
Opbrengst graf- en begraafrechten	**1.198**	**947**	**913**	**913**	**913**	**913**
Kostendekking	**130%**	**108%**	**102%**	**104%**	**103%**	**103%**

Op taakveld 750 worden alle kosten geraamd voor de begraafplaatsen en crematoria. Te denken valt aan kosten voor het onderhouden van de begraafplaats en de gebouwen, energie kosten en kapitaallasten. Voor het onderhoud van de groenvoorziening op de begraafplaatsen worden er kosten toegerekend vanuit taakveld 570. Tot slot zijn er kosten toegerekend voor het aannemen en afhandelen van aangiften van overlijden. Dit zijn de kosten uit taakveld 020 burgerzaken.

Eind 2011 heeft de raad de Nota Begraven vastgesteld. Financieel is het uitgangspunt dat 100% van de variabele kosten door de tarieven wordt gedekt en 70% van de vaste kosten. De overige 30% voor de parkfunctie van de begraafplaatsen komt ten laste van de algemene middelen. Met deze methode komen we boven de 100% kostendekking uit. In 2022 zullen we de berekeningsmethodiek tegen het licht gaan houden waardoor de kostendekkendheid vanaf 2023 anders zal ontwikkelen.
De tarieven zijn voor 2022 niet aangepast.

Marktgelden

De afgelopen jaren is de belangstelling voor een standplaats op de markt minder geworden. Daarmee ook de opbrengst van de marktgelden. De jaarlijkse opbrengsten zijn met € 17.000 verlaagd. De tarieven zijn met 2% geïndexeerd.

Wabo-leges

WABO-leges Bedragen x € 1.000	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
830 opbrengst Wabo-leges	802	947	877	790	805	805
830 kosten bouwen en wonen	967	859	862	860	862	862
Overhead	334	334	341	341	341	341
Saldo	**-499**	**-246**	**-325**	**-411**	**-397**	**-397**
Kostendekking	**62%**	**79%**	**73%**	**66%**	**67%**	**67%**

In het taakveld 830 zijn de kosten opgenomen voor het in behandeling nemen, beoordelen en controleren op de naleving van bouwvergunningen. De tarieven zijn in het kader van de bezuinigingsmaatregelen voor 2022 met 3% verhoogd.

Leges burgerzaken

Leges Burgerzaken Bedragen x € 1.000	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
020 Opbrengst leges burgerzaken	596	640	663	677	685	685
020 Kosten burgerzaken	1.409	1.598	1.665	1.672	1.674	1.674
Overhead	592	424	432	432	432	432
Saldo	**-1.405**	**-1.382**	**-1.434**	**-1.427**	**-1.421**	**-1.421**
Kostendekking	**30%**	**32%**	**32%**	**32%**	**33%**	**33%**

De opbrengsten zijn geïndexeerd met 3%. De lasten op het taakveld 020 bevatten de kosten voor het verstrekken van rijbewijzen, reisdocumenten, akten en uittreksels adresaanduidingen, aanvragen met betrekking tot burgerlijk stand, aanvragen invalide parkeerkaart, huwelijksvoltrekkingen, verklaring omtrent gedrag en persoonsregistratie /bevolkingsregister. Bij deze kosten moet gedacht worden aan kosten voor het vervaardigen van een uittreksel, personeelskosten van medewerkersburgerzaken en rijksleges.

Zwembad

Zwembad Bedragen x € 1.000	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
520 opbrengsten zwembad	250	600	610	610	610	610
520 kosten zwembad	2.223	1.951	2.021	2.185	1.993	2.149
Overhead	532	544	555	555	555	555
Kostendekking	**9%**	**24%**	**24%**	**22%**	**24%**	**23%**

Sport

Binnensport Bedragen x € 1.000	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
520 opbrengsten binnensport	511	639	672	697	723	723
520 kosten binnensport	1.746	2.054	2.041	1.794	2.026	2.022
Kostendekking	**29%**	**31%**	**33%**	**39%**	**36%**	**36%**

Bijsturing uit MJB 2021:
Door middel van een tariefsverhoging wordt de kostendekkendheid van de binnensportaccommodaties in 4 jaar tijd verhogen naar 35%. Dit leidt tot een verhoging van de huuropbrengsten van € 25.000 in 2021, € 50.000 in 2022, € 75.000 in 2023 en € 100.000 in 2024.

Buitensport Bedragen x € 1.000	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
520 opbrengsten buitensport	269	345	396	428	460	460
520 kosten buitensport	1.065	1.504	1.572	1.450	1.448	1.441
Kostendekking	25%	23%	23%	24%	28%	30%

Bijsturing uit MJB 2021:
De kostendekkendheid van buitensportaccommodaties wordt in 4 jaar tijd verhoogd naar 30%. Dit leidt tot een verhoging van de huuropbrengsten van € 31.750 in 2021, € 63.500 in 2022, € 95.250 in 2023 en € 127.000 in 2024. Deze taakstelling is op meerdere manieren te realiseren, zoals een tariefsverhoging of meer verantwoordelijkheid in beheer en onderhoud door de verenigingen. De sportverenigingen krijgen de ruimte om gezamenlijk met gemeente Hoogeveen tot een invulling van de taakstelling te komen.

Woonlastendruk
Onderstaande tabel geeft een overzicht over 2020 van de woonlasten van de twaalf Drentse gemeenten.

Gemeente	WOZ waarde*	percentage	OZB	afvalstoffen heffing	Rioolheffing	2020	2021
Coevorden	203.000	0,180%	364,79	307,20	196,36	826,28	868,35
Borger-Odoorn	204.000	0,201%	410,65	221,20	236,00	851,41	867,85
Emmen	182.000	0,185%	337,06	310,32	180,54	790,80	827,92
Hoogeveen	200.000	0,178%	355,20	286,80	146,90	735,64	788,90
De Wolden	287.000	0,111%	317,42	203,76	231,36	757,90	752,54
Westerveld	289.000	0,109%	315,01	224,00	204,33	674,56	743,34
Noordenveld	270.000	0,109%	295,57	212,35	225,40	714,47	733,32
Tynaarlo	295.000	0,105%	309,75	244,90	165,87	691,81	720,52
Assen	206.000	0,169%	348,76	238,99	126,11	706,78	713,86
Aa en Hunze	256.000	0,113%	290,30	253,00	159,00	663,22	702,30
Midden Drenthe	234.000	0,108%	251,55	207,25	238,50	700,56	697,30
Meppel	230.000	0,128%	294,40	209,00	174,00	646,51	677,40
Drenthe	238.000	0,141%	324,21	243,23	190,36	730,00	757,80

* De WOZ-waarde is de gemiddelde WOZ-waarde van de woningen per gemeente.

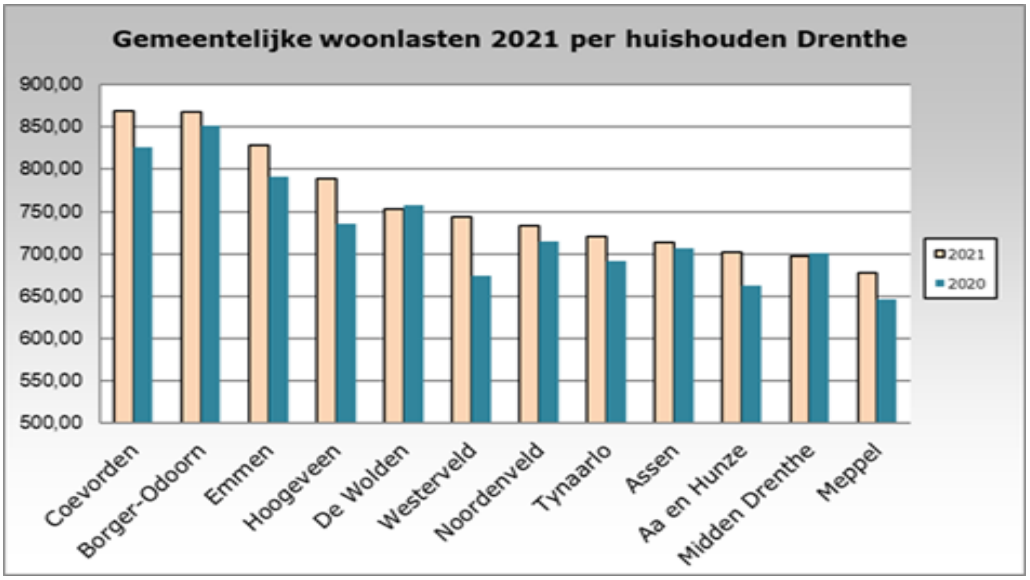

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om niet begrote kosten te dekken. Dat wil zeggen: welke capaciteit is nodig om de risico's op te vangen, en wel zodanig dat een tegenvaller in de uitvoering niet direct tot een bezuiniging hoeft te leiden.

Paragraafhouder Derk Reneman

Inleiding
Het weerstandsvermogen dient om niet begrote kosten en risico's op te vangen. Het geeft een indicatie van de robuustheid van de begroting. Risicobeheersing heeft daarom een belangrijke relatie met het weerstandsvermogen. Reguliere risico's worden afgedekt met verzekeringen of voorzieningen/bestemmingsreserves. Voor risico's die niet tegen acceptabele kosten kunnen worden verzekerd en waarvan de omvang niet redelijkerwijs is in te schatten dient het weerstandsvermogen als dekkingsmiddel.

Binnen de uitvoering van het beleid doen we al veel aan het beperken van risico's. Bij elk besluit tot uitvoering nemen we waarborgen op in de college- en raadsvoorstellen om risico's zoveel mogelijk te vermijden of te beperken. Daarnaast zijn op allerlei terreinen (wegen, riolering, gebouwen, openbare verlichting, etc.) beheersplannen opgesteld waarbij we zo nodig voorzieningen treffen. Bij grotere projecten bouwen we diverse momenten in waarop de gemeente nog kan kiezen om al dan niet door te gaan (go of no-go momenten). Alle voorstellen beoordelen we op eventuele risico's met financiële-, personele- en/of juridische consequenties. Kortom: risicomanagement maakt primair onderdeel uit van de dagelijkse processen.
In de opgestelde 'Nota weerstandsvermogen en Risicomanagement' zijn de doelstellingen en begrippen betreffende het weerstandsvermogen en aanpak verder uiteengezet.

Wij zijn van plan om in de nabije toekomst 'een goede slag te slaan' waardoor wij de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing naar een hoger niveau tillen. Hiervoor is advies ingewonnen bij de voormalige accountant en bij de relaties van het Interne Audit team.

Inventarisatie weerstandscapaciteit
Om risico's te kunnen opvangen is het van belang dat hiervoor een buffer beschikbaar is. In dit kader is de weerstandscapaciteit van de gemeente van belang. We maken onderscheid tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Structurele weerstandscapaciteit
Structurele weerstandscapaciteit bestaat uit middelen die permanent kunnen worden ingezet om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken. De structurele weerstandscapaciteit bestaat onder andere uit het budget voor onvoorzien dat in elk programma is opgenomen. Dit bedrag is echter op nihil gesteld en biedt daarmee geen weerstandscapaciteit. Andere structurele dekkingsmiddelen, zoals onbenutte belastingcapaciteit en 100% kostendekkendheid van leges worden in Hoogeveen buiten beschouwing gelaten.

Incidentele weerstandscapaciteit
De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen dat we kunnen inzetten om eenmalige tegenvallers op te vangen. De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit het vrij aanwendbare deel van de reserves. Dat betreft enerzijds de Algemene reserve, maar ook bestemmingsreserves behoren daartoe, omdat de raad vanwege haar budgetrecht kan besluiten de bestemming te wijzigen.

Algemene reserve
De Algemene reserve vormt het belangrijkste onderdeel van het weerstandsvermogen en bedraagt naar verwachting per 1 januari 2022 (na resultaatbestemming 2021) 11,1 miljoen.

Stille reserves
Dit betreffen de activa die op de balans lager zijn gewaardeerd dan de marktwaarde en die op korte termijn verkoopbaar zijn. Deze worden op nihil gewaardeerd.

Inventariseren van de risico's
De omvang van het noodzakelijke weerstandsvermogen wordt telkens herzien op basis van ontwikkelingen. De risico's worden bij het opstellen van de begroting en jaarrekening geactualiseerd.

Aan de hand van een lijst met mogelijke onderwerpen zijn de grootste risico's voor de gemeente in beeld gebracht. De risico's zijn nu beoordeeld aan de hand van de matrices en de tabellen die zijn opgenomen in de nota Weerstandsvermogen en risicomanagement. De omvang x de kans, dat het risico zich voordoet, geeft aan wat de benodigde weerstandscapaciteit is. Zoals in onderstaande tabel is weergegeven, bedraagt de benodigde weerstandscapaciteit voor de jaarrekening 2022 € 15,26 miljoen.

Onderdeel (Bedrag * € 1.000)	Maximaal risico	Risicokans	Benodigde weer-standscapaciteit
Algemene uitkering	3.588	Hoog	1.794
Bedrijfsvoering (aandeel SWO)	2.344	Laag	459
(Schade)claims	355	Laag	54
Externe factoren	1.748	Gemiddeld/Hoog	378
Financieel	26.977	Gemiddeld/Hoog	5.512
Grondexploitatie	*	Hoog	752
Kapitaalgoederen	5.124	Laag/Gemiddeld	1.174
Open-einde regelingen	5.148	Gemiddeld/Hoog	3.105
Projecten	2.268	Laag/Gemiddeld/Hoog	622
Verbonden partijen	4.088	Laag/Gemiddeld/Hoog	1.052
Overige categorieën	958	Laag/Gemiddeld	353
Totaal	**52.598**		**15.255**

* Afzonderlijke risicoanalyse grondexploitaties met een maximaal risico van ca. € 0,752 miljoen. Zie voor meer informatie de paragraaf Grondbeleid.

Vergelijkende cijfers

Onderdeel (bedrag x € 1.000)	Begr '22 benod. Weerstandscap.	Begr '21 benod. Weerstandscap.	Jr '20 benod. Weerstandscap.	Verschil benodigd begr '22 tov begr '21	Verschil benodigd begr '22 tov jr '20
Alg. uitkering	1.794	1.890	1.771	-96	23
Bedrijfsvoering	459	490	437	-31	22
(Schade)-claims	54	54	54	0	0
Externe Factoren	378	378	378	0	0
Financieel	5.512	5.964	5.262	-452	-114
Grondexploitatie	752	740	804	12	-52
Kapitaalgoederen	1.174	896	938	278	236
Open- einde regeling	3.105	1.575	1.827	1.530	1.278
Projecten	622	622	622	0	0
Verbonden partijen	1.052	1.071	1.087	-19	-35
Overige categorieën	353	275	353	78	0
Totaal	**15.225**	**13.955**	**13.897**	**1.300**	**1.358**

De grootste verschillen t.o.v. voorgaande jaren worden veroorzaakt door:
Algemene uitkering
De uitkering is lager dan begroot. De reden hiervoor is dat Hoogeveen aanvankelijk de budgetten voor Wsw uitgekeerd kreeg en deze vervolgens één op één doorstortte naar Alescon. Nu Alescon is gesplitst ontvangen we alleen nog het deel wat betrekking heeft op STARK. De benodigde weerstandscapaciteit is daarom bijgesteld.

Bedrijfsvoering
Met ingang van de jaarrekening 2018 is een percentage van de inbreng als benodigde weerstandscapaciteit meegenomen. Voorheen werd de ingebrachte waarde bij de SWO volledig opgenomen als maximaal risico. Dit kwam niet overeen met de kans en impact van dit risico.

Cyberrisico's
Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten geeft inzicht in de belangrijkste bedreigingen en ontwikkelingen en adviseert over prioriteiten en biedt een handvat om informatiebeveiliging up-to-date te houden. Daarnaast heeft de SWO een cybercrimeverzekering afgesloten welke bij een ransomeware incident sprake is van een voorbehoud van 50% van de verzekeraar. De verzekerde som wordt daarmee met 50% verlaagd als de aanleiding een ransomware incident is. Deze moet worden opgenomen in het weerstandsvermogen. Daarnaast wordt er door de CISO gewerkt aan een plan dat bijdraagt aan een hogere mate van risicobewustwording en betere informatieveiligheid.

Openeinderegelingen
- Lager budget leerlingenvervoer, stijging kosten jeugdzorg en verlaging budget schuldhulp verlening.
- Bezuinigingen Sociaal Domein. Er is een claim gelegd ad 2,5 miljoen op het begrote voorschot van 2022.

Kapitaalgoederen
Een stijging in de benodigde weerstandscapaciteit door het verhogen van de kosten voor het onderhoud van de kunstwerken.

Projecten
Het verschil wordt veroorzaakt door het wegvallen van het risico rondom de onzekerheden voor het terugvorderen van de btw op het Activum.

Toelichting op de grootste risico's
De risico's met de meeste invloed op de benodigde weerstandscapaciteit worden hieronder toegelicht:

Nr.	Categorie	Risico	Benodigde weerstandcapaciteit
1	Algemene uitkering	**Algemene uitkering** - De werkelijke algemene uitkering wijkt af van de raming	€ 1.794
2	Financieel	**Verstrekte geldleningen** - Het niet nakomen van de aflossingsverplichtingen (hypotheken ambtenaren, woningbouwcoöperaties).	€ 5.732
3	Open-einde regelingen	**Jeugdzorg** - Overschrijding van het jeugdbudget doordat er duurdere, meer en/of langere zorg gevraagd wordt en de taakstellende bezuiniging niet gerealiseerd kan worden	€ 3.105

Overige risico's
Naast bovengenoemde zijn voor de berekening van de weerstandscapaciteit, onder andere ook de volgende risico's meegenomen:
- Het moeten terugbetalen van ontvangen subsidiebedragen (Categorie Projecten).
- Meer aanvragen dan budget bij schuldhulpverlening, minimabeleid en het leerlingenvervoer (Categorie openeinderegelingen).
- Schadeclaims die niet worden gedekt door de verzekering (Categorie Claims).
- Openstaande vorderingen worden niet ontvangen (dubieuze debiteuren) (Categorie Overige).

Weerstandsvermogen
Het kengetal weerstandsvermogen is de verhouding tussen het totaalbedrag aan risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit. Met behulp van dit kengetal kan worden bepaald of het weerstandsvermogen voldoet aan de gestelde norm.

Het wordt als volgt berekend:
Weerstandsvermogen = beschikbare weerstandscapaciteit
(risicoprofiel) benodigde weerstandscapaciteit

Onderstaand is het verloop van het weerstandsvermogen weergegeven, waarbij rekening is gehouden met het resultaat van de jaarrekening 2020 (na bestemming) en de begrote mutaties op de Algemene reserve op basis van deze programmabegroting.

Bedragen x € 1 miljoen	31/12	2021	2022	2023	2024	2025
Beschikbare weerstandscapaciteit		11.134	11.919	16.204	21.887	27.586
'Benodigde weerstandscapaciteit		13.955	15,225	15.225	15.225	15.225
Weerstandsvermogen		-2.821	-3.306	979	6.662	12.361
Ratio weerstandsvermogen		**0,80**	**0,78**	**1,06**	**1,44**	**1,81**

Aan de hand van onderstaande tabel kan de betekenis van deze ratio worden bepaald. Conform de tabel uit de nota risicomanagement kunnen we concluderen dat het weerstandsvermogen op basis van deze begroting 'ruim onvoldoende' is.

Waardering	Ratio Weerstandsvermogen	Betekenis
A	>2,0	Uitstekend
B	1,4 > < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 > < 1,4	Voldoende
D	0,8 > < 1,0	Matig
E	0,6 > < 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Kengetallen financiële positie
Interpretatie van de financiële positie is voor gemeenten lastig. Veel gemeenten willen zich daarom onderling vergelijken. Het BBV schrijft daarom voor dat in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen moet worden opgenomen. De berekenwijze van de kengetallen is vastgelegd in een ministeriële regeling.
Mede op basis van deze kengetallen dient de paragraaf een analyse te geven van de financiële positie van de gemeente. Doel van deze kengetallen is dat daarmee beter door de raad het oordeel over de structureel en reëel sluitende begroting wordt onderbouwd.

1A. Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie (totale baten exclusief mutaties reserves). We hanteren de definitie van de VNG, die zij gepubliceerd hebben in hun notitie "*Houdbare gemeentefinanciën*", in de definitie/formule rekenen ze de voorzieningen tot het eigen vermogen.

Jaar	Langlopende schuld (bedragen x € 1 miljoen)	Netto schuld	Exploitatie inkomsten (excl. reserves)	Percentage netto schuld als aandeel exploitatie
2020(rek)	133,2	150,6	212,5	71%
2021	144,5	158,2	188,4	84%
2022	136,2	150,6	189,8	79%
2023	137,1	146,2	186,5	78%
2024	137,6	139,6	186,8	75%
2025	144,5	130,5	186,7	70%

Toelichting netto schuld en percentage netto schuld als aandeel van de inkomsten.

De kolom langlopende schuld in bovenstaande tabel geeft geen compleet beeld van onze vermogenspositie. Ook andere zaken moeten worden meegenomen. Een goed kengetal om de hoogte van de schulden te beoordelen is de *netto schuld als aandeel van de inkomsten*. De hoogte van de inkomsten bepaalt namelijk in belangrijke mate hoeveel schulden een gemeente kan dragen. Hoe hoger het inkomen des te meer schuld een gemeente kan aangaan. Het kengetal uitgedrukt in procenten wordt de netto schuldquote genoemd. Voor de inkomsten in de noemer moet voor dit kengetal worden uitgegaan van de inkomsten voor de bestemming van de reserves, de inzet van reserves op de exploitatie zijn geen inkomsten. De formule voor de netto schuldquote als aandeel van de inkomsten luidt:

$$\frac{\text{(langlopende schulden + kortlopende schulden + crediteuren + overlopende passiva) − (kortlopende vorderingen+ liquide middelen + overlopende activa)}}{\text{inkomsten voor bestemming reserves}}$$

De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. Uit bovenstaande tabel blijkt dat het percentage tot 2022 oploopt naar 80%, om in 2023 weer iets te dalen naar 78%. Hiermee komen we niet boven onze eigen vastgestelde norm van maximaal 80% uit.

1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.
(Opmerking: bij de verstrekte leningen worden de leningen aan de Stichting Stimuleringsfonds Nederlandse Gemeenten (SVN) buiten beschouwing gelaten).

Jaar	Langlopende schuld (bedragen x € 1 miljoen)	Netto schuld	Exploitatie inkomsten (excl. reserves)	Percentage netto schuld als aandeel exploitatie
2020(rek)	133,2	146,0	212,5	69%
2021	144,5	152,5	188,4	81%
2022	136,2	145,5	189,9	77%
2023	137,1	141,0	186,5	76%
2024	137,6	134,2	186,8	72%
2025	144,5	125,1	186,7	67%

2. De solvabiliteitsratio

De solvabiliteit is een maatstaf om aan te geven in hoeverre een organisatie in staat is om aan haar verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is een kengetal dat weergeeft welk deel van het gemeentelijk vermogen is gefinancierd met eigen vermogen, hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Het cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer.
Hoogeveen heeft per 31 december 2022 een geprognosticeerd balanstotaal van € 197,1 miljoen en het eigen vermogen is ruim € 20,0 miljoen, kortom de solvabiliteitsratio is 11%, de berekening is gebaseerd op de VNG-definitie (voorzieningen onderdeel van het eigen vermogen. Hiermee komen we onder de minimale norm van 18% uit die we zelf hebben vastgesteld. Als we voorzieningen als vreemd vermogen beschouwen (conform het BBV), dan daalt de solvabiliteit naar 7%.

Uit onderstaande tabel blijkt dat de solvabiliteit in de komende jaren licht stijgt, om vervolgens vanaf het jaar 2024 weer een grote stijging laat zien, omdat het eigen vermogen weer aangroeit.

Balans Hoogeveen		**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
(Bedragen * € 1 miljoen)		**Rekening**	**Begroot**	**Begroot**	**Begroot**	**Begroot**	**Begroting**
Activa							
Immateriële vaste activa	A	10,1	9,4	9,4	9,1	8,8	8,5
Materiële vaste activa	A	134,8	134,8	137,6	137,0	135,8	134,0
Fin vaste activa(uitzettingen)	A	4,7	5,7	5,3	5,5	5,5	5,5
Fin vaste activa(overige)	A	7,1	10,1	7,1	7,0	7,0	7,0
Voorraden	B	13,5	16,2	13,5	13,5	13,5	13,5
Vlottende activa	B	32,2	19,7	19,7	19,7	19,7	19,7
Totaal	**E**	**202,4**	**195,9**	**192,6**	**191,8**	**190,3**	**188,2**
Passiva							
Eigen Vermogen	C	19,6	18,0	22,3	25,9	31,1	38,0
Vreemd Vermogen	D	182,8	177,9	170,3	165,9	159,3	150,2
Totaal	**E**	**202,4**	**195,9**	**192,6**	**191,8**	**190,3**	**188,2**
Solvabiliteit (=C: E)		9,7%	9,2%	11,6%	13,5%	16,3%	20,2%
Afgerond		10%	9%	12%	13%	16%	20%

3. Kengetallen grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

Het kengetal geeft in een percentage aan hoe groot het geïnvesteerde bedrag is ten opzichte van de totale baten:

bedragen x € 1.000	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Boekwaarde voorraad gronden per 31-12	11.5396	8.156	7.534	5.709	4.437
Totale baten (exclusief reserves)	195.262	189.761	186.486	186.752	186.666
Percentage	**5,90%**	**4,30%**	**4,04%**	**3,06%**	**2,38%**

4. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich meestal gedurende maximaal drie jaar voordoen. Hierbij vinden correcties plaats als gevolg van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.
De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten en uit te drukken in een percentage.

Structurele exploitatieruimte

	2022	2023	2024	2025
Totaal structurele lasten	190.389.505	186.659.531	186.810.940	185.074.803
Totaal structurele baten	194.225.422	186.675.365	187.327.475	186.612.527
Saldo structurele baten en lasten (1)	**3.835.917**	**15.834**	**516.534**	**1.537.724**
structurele toevoeging reserves	200.000	200.000	200.000	200.000
structurele onttrekking reserves	0	0	0	0
Saldo onttrekking en toevoeging (2)	**200.000**	**200.000**	**200.000**	**200.000**
Saldo (1) en (2)	**4.035.917**	**215.834**	**716.534**	**1.737.724**
Percentage t.o.v. totale baten	**2,08%**	**0,12%**	**0,38%**	**0,93%**

5. Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en de reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. Overigens laat dit kengetal eigenlijk meer een verhouding zien t.o.v. de landelijk gemiddelde woonlasten dan dat het de echt vrij toelaatbare (wettelijke) belastingruimte toont.

	2019	2020	2021
OZB-lasten gemiddelde WOZ-waarde	270,73	301,94	355,20
Rioolheffing	146,9	146,9	146,90
Afvalstoffenheffing	247,6	286,8	286.80
Totaal woonlasten Hoogeveen	**665,23**	**735,64**	**788,90**
Gemiddelde woonlasten gemeenten (landelijk)	**740**	**776**	**811**
Percentage t.o.v. landelijk gemiddelde	**90%**	**95%**	**97%**

Onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf laat zien of de bestaande kapitaalgoederen voldoende (kunnen) worden onderhouden om het voortbestaan te verzekeren en dus kapitaalvernietiging te voorkomen. Het begrip voldoende moet met kwaliteitseisen worden onderbouwd.

Paragraafhouder college

Basisgegevens te onderhouden kapitaalgoederen (peil augustus 2021)
De koppeling met de BGT (Basisregistratie Grootschalige Topografie) en de beheerkaart kan met de aanschaf van het nieuwe beheersysteem (Obsurv) voor de openbare ruimte plaats gaan vinden.
De gegevens kunnen hierdoor afwijken met wat voorgaande jaren is beschreven.

Onderwerp	Karakteristiek	Onderhoud
Openbare ruimte	Oppervlakte totaal	12.925 ha.
	Oppervlakte rijbaan	2.360.064 m²
	Verharde fietspaden	401.338 m²
	Oppervlakte parkeren	345.074 m²
	Verharde voetpaden	989.488 m²
	Natuurlijke beplanting	1.007.665 m²
	Cultuurlijke beplanting	373.609 m²
	Gras (inclusief bermen)	3.508.698 m²
	Bomen	57.327 st.
	Sportterreinen	713.000 m²
	Openbare verlichting (armaturen)	15.400 st.
	Speeltoestellen	860 st.
	Begraafplaatsen	10 st.
Gebouwen	Binnen- en buitensportaccommodaties	26 st.
Riolering	Lengte vrijverval riolering	460 km.
	Lengte Druk-/persriool	213 km.
	Hoofd- en minigemalen	1.022 st.
	Bergbezinkbassin	8 st.

Openbaar gebied
De openbare ruimte is de buitenruimte (groen en grijs) die voor iedereen toegankelijk is en in eigendom of beheer is van de gemeente Hoogeveen. Het vormt de woon-, leef-, werk- en recreatie-omgeving van bewoners en bezoekers van de gemeente. Een goed onderhouden en aantrekkelijke openbare ruimte vervult een belangrijke functie en laat mensen zich thuis voelen. Een dergelijke openbare ruimte draagt bij aan de algemene gezondheid, de sociale veiligheid en de economische positie van een gemeente. Door de vele verschillende functies en gebruikers moet de openbare ruimte aan een breed pakket van eisen voldoen.

Groen
Hoogeveen heeft ongeveer 489 hectare openbaar groen en ruim 57.000 bomen in onderhoud. In 2007 heeft de raad het onderhoudsniveau van deze arealen vastgesteld op het niveau 'basis' vanuit het Beheerplan Openbare Ruimte (BOR). De in 2012 doorgevoerde bezuinigingen, waardoor het onderhoudsniveau voor een aantal onderdelen naar het niveau 'laag' is teruggebracht, zijn sinds 2021 opgeheven. Als gevolg hiervan is in de begroting 2021-2024 het exploitatiebudget structureel verhoogd, zodat het groene deel van de openbare op het afgesproken basis onderhoudsniveau kan worden onderhouden.

Tegelijkertijd heeft de gemeenteraad structureel extra exploitatiebudget beschikbaar gesteld voor het onderhouden van het groene deel van het stadscentrum op een hoog onderhoudsniveau.

In 2020 is het budget voor het laten uitvoeren van de schouw wegbezuinigd. Om die reden heeft in 2020 geen schouw plaatsgevonden. Hierdoor is niet inzichtelijk of het groenareaal in 2020 voldeed aan het BOR-basisniveau. In 2019 voldeed nog 94% van het totale groenareaal minimaal aan het BOR-basisniveau. In 2021 is de schouw wel weer uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn, bij het schrijven van deze begroting, nog niet bekend.

Exploitatiebudgetten x €1.000	**2021**	**2022**
Onderhoud openbaar groen	1.866	1.964

Voor het opstellen van het groenbeheerplan is in de zomer van 2018 een groeninspectie uitgevoerd om de kwaliteit en vitaliteit van alle groenvakken in beeld te brengen. Uit deze inspectie is gebleken dat de kwaliteit en vitaliteit van het openbaar groen redelijk is, maar dat een aantal groentypen in een slechte conditie verkeren waarbij regulier onderhoud onvoldoende voldoet. Omdat een deel van het groen aan het einde van de levensduur is en wij de kwaliteit en de vitaliteit willen waarborgen, is vervanging hiervan op korte termijn noodzakelijk. Om de kwaliteit van het openbaar groen op peil te houden is vanaf 2022 structureel een vervangingsinvestering opgenomen.

Investeringen x €1.000	**2021**	**2022**
Reconstructies openbaar groen	0	130

Speelvoorzieningen
Speeltoestellen moeten veilig zijn volgens het Warenwetbesluit Attractie- en speeltoestellen. Hierbij geldt voor nieuwe toestellen dat ze van een certificaat van typekeuring moeten zijn voorzien. Hoogeveen bezit ongeveer 160 formele speelplekken met 860 speeltoestellen.
Verder zijn er zestien informele speelplekken, acht speeltuinen en negen schoolpleinen hebben na schooltijd een openbaar karakter.
Om te beoordelen of deze speeltoestellen veilig zijn, vindt jaarlijks een veiligheidsinspectie plaats waarbij de speelplaats, het toestel en de speelzone gekeurd worden. Op basis van deze inspectie wordt jaarlijks het noodzakelijke onderhoud aan de speeltoestellen bepaald. Naast een veiligheidsinspectie wordt er jaarlijks ook minimaal één functionele inspectie uitgevoerd, waarbij de functionaliteit en stabiliteit van het toestel wordt gecontroleerd, in het bijzonder op slijtage. Er wordt bijvoorbeeld aandacht besteed aan bodemvrijheid, oppervlakte afwerking, blootliggende funderingen, scherpe randen, ontbrekende onderdelen en overmatige slijtage van bewegende onderdelen.

Exploitatiebudgetten x €1.000	**2020**	**2022**
Onderhoud openbare speelterreinen	101	118

Speeltuinverenigingen
In 2009 heeft de gemeente met de speeltuinverenigingen een beheerovereenkomst afgesloten. Conform deze afspraak voert de gemeente de inspecties uit en zijn de afzonderlijke verenigingen verantwoordelijk voor het dagelijkse beheer en de maatregelen die moeten worden genomen naar aanleiding van de inspecties. Hiervoor ontvangen ze jaarlijks een vergoeding.

Exploitatiebudgetten x €1.000	**2021**	**2022**
Diverse kosten speeltuinverenigingen	14	14

Wegen

Vastgesteld kwaliteitsniveau

Hoogeveen heeft anno 2021 ongeveer 4,1 miljoen m² verharding te onderhouden.

Het kwaliteitsniveau voor het onderhoud aan wegen is door de raad bepaald en vastgesteld op Beheer Openbare Ruimte (BOR)-basis. BOR-basis betekent: Een redelijk onderhouden omgeving, incidenteel kleine achterstand, enkele lichte schades, niet storend vuil of onvoldoende onderhouden. BOR-basis is vergelijkbaar met het minimale CROW (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de grond-, water- en wegenbouw en de verkeerstechniek) niveau. Wegen die op basisniveau zitten, voldoen aan de minimum wettelijke eisen. Elk jaar wordt de kwaliteit van het wegenareaal geïnspecteerd volgens de CROW-methode (publicatie 146) vervolgens worden de resultaten omgezet naar BOR-waarden (zeer hoog - hoog - basis - laag - zeer laag).

Actuele staat van onderhoud

Om de stad (Hoogeveen), de voorzieningen, de bedrijventerreinen, de wijken en de dorpen goed en veilig bereikbaar te kunnen houden is een goed en doelmatig onderhoud van het wegenareaal van essentieel belang. Op basis van een goed wegenbeheersplan kan, indien voldoende financiële middelen beschikbaar zijn, planmatig (preventief) onderhoud worden gepleegd.
Goed en tijdig onderhoud is bepalend voor de levensduur van het wegenareaal en voorkomt kapitaalvernietiging en aansprakelijkheden.

Uit het wegenbeheersplan 2019-2023 blijkt dat het grootste deel van de wegen op kwaliteitsniveau A (hoog) en B (basis) ligt, maar toch ook een flink aantal wegen op kwaliteitsniveau C en D (laag en zeer laag). Om de wegvakken met het kwaliteitsniveau C en D (laag en zeer laag) weer op een BOR- Basis niveau te kunnen brengen, is er extra onderhoudsbudget nodig.

Om de achterstand in het wegenonderhoud in te lopen, werd in de programmabegroting 2021 voorgesteld hiervoor de komende jaren 2 miljoen extra onderhoudsbudget beschikbaar te stellen. Vanwege de beperkte financiële middelen werd per saldo echter geen 2 miljoen, maar € 880.000 per jaar extra onderhoudsbudget beschikbaar gesteld. Hierdoor kan de benodigde inhaalslag van het wegwerken van het achterstallig onderhoud minder snel worden gemaakt en wordt het bovendien duurder. In deze beleidsarme begroting trekken we de onderhoudsgelden van 2021 door naar 2022. Voor de jaren daarna zal rekening moeten worden gehouden met een verder verhoging van de onderhoudsgelden om de ambities binnen een termijn van vijf jaar te kunnen realiseren. Besluitvorming hierover zal moeten plaatsvinden bij de kaderbrief of -nota in het voorjaar van 2022.

Beschikbare onderhoudsbudgetten

Binnen Hoogeveen kennen we twee categorieën wegen: onderhoudswegen (exploitatie) en investeringswegen (asfalt investeringen). Met onderhoudswegen worden de verschillende wegvakken bedoeld die onder het onderhoudsprogramma wegen vallen. Dit onderhoud wordt betaald uit het exploitatiebudget.

Investeringswegen zijn wegen die aan het einde van hun levensduur zijn en niet meer vanuit de exploitatie kunnen worden onderhouden. Om deze wegen weer op het afgesproken niveau te kunnen krijgen is een complete reconstructie en of herinrichting nodig. Deze investeringen worden betaald uit het asfaltinvesteringsprogramma. In Hoogeveen zijn meerder wegen aan het einde van hun levensduur en moeten volledig vervangen worden. Het investeringsbudget wegen is niet voldoende groot om dit allemaal in één keer aan te pakken, daarom worden deze fasegewijs opgepakt.

Als de schades aan deze wegen in de tussen liggende periode een gevaar opleveren voor de weggebruiker dan wordt er vanuit het exploitatiebudget een noodreparatie uitgevoerd.

Investeringen x € 1.000	**2021**	**2022**
Asfaltprogramma - wegen	818	818
Asfaltprogramma - fietspaden	315	315

Met het exploitatiebudget worden de overige (reguliere) onderhoudsmaatregelen uitgevoerd. Op basis van de jaarlijkse visuele inspectie wordt de totale werkvoorraad van het reguliere onderhoud voor dat jaar bepaald. Op basis van prioriteit en de integrale afstemming wordt bepaald welk onderhoud waar nodig is en dat wordt dan voor zover het budget reikt uitgevoerd.

Exploitatiebudgetten x €1.000	**2021**	**2022**
Onderhoud	2.874	2.909

Kunstwerken (bruggen en viaducten)
Het onderhoudsniveau van de civiele kunstwerken is door de raad vastgesteld op het BOR-basisniveau. Dit houdt in dat de kunstwerken altijd veilig en functioneel moeten zijn, dat noodzakelijk onderhoud tijdig wordt gepleegd en dat schades die de levensduur fors beïnvloeden snel moeten worden verholpen. Voor het aanzien en de toonbaarheid van de kunstwerken is bij onderhoud op basisniveau weinig aandacht.

Om de drie jaar wordt de kwaliteit getoetst (visuele inspectie, constructie berekeningen en detail inspecties) aan het BOR-basisniveau. Binnen de gemeente Hoogeveen hebben we 135 kunstwerken, waaronder bruggen, viaducten, vissteigers en 5162 m1 damwand/ kademuur te onderhouden met een gezamenlijke vervangingswaarde van € 39 miljoen.

Het Beheerplan civiele kunstwerken 2022-2026 is in 2021 door het college vastgesteld. Dit plan beschrijft het onderhoud en de vervangingsinvesteringen die nodig zijn om de civiele kunstwerken de komende jaren op basisniveau in stand te houden en de kosten die daarmee gemoeid zijn. De benodigde onderhouds- en investeringsbudgetten (onvermijdelijk) zijn in deze meerjarenbegroting 2022 – 2025 opgenomen.

Ook binnen het onderhoud aan kunstwerken is een scheiding tussen de budgetten van investering en exploitatie.

Exploitatiebudgetten x €1.000	**2021**	**2022**
Diverse kosten (Beheer kunstwerken)	63	146

Investeringen x € 1.000	**2021**	**2022**
Investeringen kunstwerken	0	804

Riolering en water
Op 18 februari 2016 is in het kader van de regionale samenwerking in de waterketen het watertakenplan Fluvius 2016-2021 vastgesteld. Het watertakenplan bestaat uit een hoofdrapport opgesteld voor zes gemeenten en het voormalige waterschap Reest en Wieden (nu: waterschap Drents Overijsselse Delta) en uit specificaties per gemeente en het waterschap.

In het hoofddocument wordt de gezamenlijke visie op de waterketen en de visie op de samenwerking binnen Fluvius beschreven. Met als doel om kostenbesparing te realiseren en de kwaliteit en de robuustheid van het beheer van de waterketen te verbeteren.
De specificatie watertakenplan Fluvius 2016-2021 voor Hoogeveen beschrijft de wettelijke gemeentelijke zorgplichten voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater.
In de specificatie staan de activiteiten en maatregelen die in het kader van de zorgplichten worden uitgevoerd en geeft inzicht in de financiële en personele middelen om het rioleringsbeheer doelmatig te kunnen uitvoeren. In 2021 wordt het watertakenplan geactualiseerd.

Actualisatie basisrioleringsplannen
Periodiek worden rioolstelsels hydraulisch doorgerekend om te beoordelen of deze nog voldoende robuust en klimaatbestendig zijn. Ook in 2022 worden enkele rioolstelsels opnieuw doorgerekend.

Inspecties/onderhoud
In het kader van planmatig onderhoud wordt riolering geïnspecteerd om inzicht te krijgen in de technische staat van de riolering.
De camera inspecties worden uitgevoerd in riolering die minimaal 35 jaar oud is. Vervolgens is de inspectiefrequentie elke tien jaar. De schades die worden geconstateerd, worden in 2022 gerepareerd of, indien nodig, wordt het riool vervangen.

Reiniging
Voor een goede afstroming in de vrijvervalriolering wordt jaarlijks een deel gereinigd. De vuilwaterriolering (droogweerafvoer en gemengd) wordt circa een keer per tien jaar gereinigd, de hemelwaterriolering wordt een keer per twintig jaar gereinigd.
Kolken worden afhankelijk van de locatie een of twee keer per jaar gereinigd. Gemalen en mini gemalen worden tenminste een keer per jaar gecontroleerd en gereinigd.

Exploitatiekosten
De jaarlijkse exploitatiekosten om bovengenoemde water- en rioleringstaken te kunnen uitvoeren, worden opgevangen vanuit de rioolheffing en de voorziening riolering.

Exploitatiebudgetten x €1.000	**2021**	**2022**
Onderhoudsbudget riolering	1.003	1.003
Baggerplan	231	231

Vastgoed
Vastgoedbeleid
Eind 2016 is de kadernota vastgoedbeleid vastgesteld. In 2017 zijn de vastgoedprocessen beschreven, is het verkoopprotocol tot stand gekomen en zijn de vastgoedsystemen verder vervolmaakt. Met genoemde instrumenten geven we sturing aan ons vastgoed en de ontwikkelingen die daarmee samenhangen. Dit betreft ook de herontwikkeling van locaties. Het vastgoedbeleid is in het najaar 2021 herzien.

Vastgoedportefeuille
De gemeente heeft 111 gebouwen in haar bezit met een totale boekwaarde van € 60.108.883,-- (peildatum 1 januari 2021). Daarnaast heeft zij het economisch claimrecht op 32 schoolgebouwen. Dit houdt in dat wanneer een school haar bestemming verliest het eigendom van het gebouw terugvalt naar de gemeente. Verder zijn er nog een aantal (tijdelijke) units bij speeltuin-/ijs-baanverenigingen. In overleg met de verenigingen worden deze overgedragen of gesloopt.

Ontwikkelingen en uitgangspunten
De belangrijkste ontwikkelingen die van invloed zijn op het maatschappelijk vastgoed zijn:
- betaalbaarheid in het beheer en onderhoud;
- beperkte ruimte voor investeringen in renovaties en nieuwbouw;
- wijzigingen in de bevoegdheden van onderwijshuisvesting;

Om de onderhoudskosten en investeringskosten zo laag mogelijk te houden, moet een efficiencyslag gemaakt worden. Daarom worden al enkele jaren de volgende beleidsuitgangspunten gehanteerd:
- van stenen naar inhoud
- clusteren en delen op natuurlijke momenten

Dit houdt in dat bij (vervangings)investeringen steeds de afweging wordt gemaakt of de (vervangings)investeringen noodzakelijk zijn of dat de voorziening in overleg met de gebruikers elders kan worden ondergebracht.

Onderhoud
Om de gebouwen goed te kunnen onderhouden, worden er eens in de vier jaar onderhoudsinspecties uitgevoerd. Aan de hand daarvan worden meerjarenonderhoudsprogramma's opgesteld. Op basis van de onderhoudsprogramma's wordt het vastgoed onderhouden. Voor het onderhoudsniveau hanteren we, op basis van de NEN 2767 norm, conditiescore 3 wat staat voor redelijk onderhoud. In verband met de bezuinigingen werd de herinspectie in 2020 uitgesteld naar 2021. De eerste resultaten van de uitgevoerde inspectie wijzen uit dat de onderhoudskosten voor de komende jaren hoger zullen zijn. Een goede inschatting van de exacte van de bedragen is nu nog niet te geven, daarvoor moeten de rapporten eerst nader worden uitgewerkt en vertaald in concrete onderhoudswerkzaamheden die becijferd moeten worden. In de kaderbrief en de voorjaarsnota zullen de juiste bedragen voor de komende jaren worden opgenomen.

Vervangingsopgave
Om de vervangingsopgave voor de toekomst goed te kunnen bepalen zal in 2022 op basis van de bouwkundige inspecties ook een renovatie en vervangingsplan voor gebouwen gemaakt worden. Hierbij moet nadrukkelijk gekeken worden wanneer regulier onderhoud niet meer bijdraagt aan het in stand houden van een pand en financieel niet meer opweegt tegen een vervangingsinvestering. Ook het verwachte gebruik en de verduurzaming van de gebouwen op natuurlijke momenten zijn zaken die in dit plan worden meegenomen.

Onderwijshuisvesting
Als gemeente zijn we wettelijk verantwoordelijk dat er voldoende en geschikte huisvesting voor onderwijs aanwezig is. Deze zorgplicht voor het voortgezet onderwijs is sinds 2006 overdragen aan de beide instellingen van het voortgezet onderwijs.
Voor het primair onderwijs voeren we als gemeente deze huisvestingsplicht zelf uit. Voor deze zorgplicht is een verordening van kracht. Jaarlijks wordt er een jaarprogramma en overzicht vastgesteld waarin wordt aangegeven in welke voorzieningen we investeren. In lijn met landelijke ontwikkelingen werken we in samenwerking met schoolbesturen al geruime tijd aan opstellen van een meerjarig huisvestingsplan voor primair en speciaal onderwijs.

Sporthallen/gymzalen
Bij sport zijn vier categorieën kapitaalgoederen te onderscheiden: zwembad, sporthallen, kleedaccommodaties (sportcomplexen al dan niet met opstallen) en gymlokalen.
Het streven is om als kwaliteitsniveau van alle nieuwe accommodaties het niveau ISA-sport en NOC-NSF te hanteren. De huidige accommodaties worden gebruikt naar mogelijkheid en behoefte.

Zo voldoen de bestaande sporthallen en gymzalen aan de minimale eisen voor sportbeoefening voor het basisonderwijs en veiligheid. Ook inspecteren we sportvloeren regelmatig en hiervoor is een meerjarig renovatieplan vastgesteld.

Zwembad
Op 19 september 2019 besloot de gemeenteraad om de aanbestedingsprocedure voor het project kunstijsbaan-zwembad te beëindigen. Daarmee is er een streep gehaald door het project. Door dit besluit zal het huidige zwembad De Dolfijn nog een aantal jaren openblijven voor gebruik.
We gaan in deze begroting uit van een levensduursverlenging van minimaal 5 jaar. Om een veilig en verantwoord gebruik te kunnen garanderen is er in 2020 een nieuwe onderhoudsinspectie opgesteld. Vanaf 2021 worden de onderhoudswerkzaamheden die hierin zijn benoemd uitgevoerd, voor zover hier financiële middelen beschikbaar waren. De financiële middelen die nodig zijn voor 2022 en volgende jaren zijn opgevoerd in deze meerjarenbegroting. Ook gaan we met de gemeenteraad in gesprek om de uitgangspunten te bepalen voor een toekomstig zwembad in Hoogeveen.

Buitensport
In 2018 is er een sporttechnische keuring verricht van bestaande kunstgrasvelden. Op basis van deze onderzoeken is besloten om in de gemeentelijke begroting investeringen op te nemen voor het renoveren van bestaande kunstgrasvelden in Hoogeveen. In de paragraaf investeringen staan deze investeringen opgenomen en toegelicht.

Buurtaccommodaties
Er zijn twee varianten van wijk-, buurt- en dorpshuizen. De variant die in bezit is van de gemeente Hoogeveen en de variant die in eigendom zijn van stichtingen of verenigingen.
Wijk, buurt- en dorpshuizen in eigendom van de gemeente Hoogeveen (tien stuks) zijn in bruikleen gegeven aan de betreffende organisaties. In de bruikleenovereenkomst staat dat de gemeente Hoogeveen zorg draagt voor het groot onderhoud en installaties van de accommodatie.
Onderhoud wordt begroot op basis van de vier jaarlijkse onderhoudsinspectie/-rapportages van een extern bureau.

<u>Cultuurgebouwen</u>
Toekomstige huisvesting cultuur
Op basis van de aangenomen motie bij de behandeling van de begroting 2021 zullen we in overleg met het cultureel veld onderzoeken welke voordelen zijn te behalen door samenwerking en het mogelijk samenvoegen van huisvesting. Hierin kijken we naar de toekomstige huisvesting van alle culturele partijen; Scala, Tamboer, Podium en de bibliotheek.

De Tamboer
Er is sprake van achterstallig onderhoud in De Tamboer. De verwachting is dat een bedrag van circa 1,3 miljoen nodig is om dit aan te pakken. In de paragraaf investeringen staan deze investeringen opgenomen en toegelicht.

Podium en Markt 6
Nu bekend is dat het Podium niet meer verhuisd naar de Markt 6 is er een besluit genomen om het pand Markt te slopen. De voorbereidingen worden genomen en de uitvoering zal begin 2022 zijn beslag krijgen. De kosten voor de sloop zullen worden gedekt vanuit het binnenstadsfonds.

Overig vastgoed
Naast het maatschappelijk vastgoed heeft de gemeente ook nog ander vastgoed. Zoals de gemeentelijke kantoorgebouwen, de groenonderkomens, nog enkele gemeentelijke huurwoningen, de brandweerkazerne en strategisch en ontwikkelvastgoed.

Voor gemeentelijke huurwoningen geldt dat zij in het verleden te koop zijn aangeboden aan de zittende huurder. Voor huurders die niet wilden of konden kopen, is de huur voortgezet. Voor deze woningen geldt dat ze worden verkocht zodra de huur wordt opgezegd.
Strategisch en ontwikkelvastgoed is vastgoed dat is aangekocht om een bepaalde ontwikkeling tot stand te kunnen brengen of vastgoed dat haar bestemming verloren heeft en kan worden herontwikkeld, bijvoorbeeld oude schoolpanden.

Exploitatiebudgetten x € 1.000	**2022**	**2023**
Preventief onderhoud		
Binnensportaccommodaties	343	271
Buitensportaccommodaties	15	9
Buurtaccommodaties	66	41
Cultuuraccommodaties	13	7
Overige accommodaties	1.656	771
Totaal	**2.093**	**1.100**

Financiering

De paragraaf Financiering wil de organisatie en het beheer van de geldmiddelen en alle risico's die de gemeente daarbij loopt, in beeld brengen. Kern van de zaak is het beheersen van de risico's.

Paragraafhouder Derk Reneman

Inleiding
De financieringsfunctie van de gemeente omvat alle activiteiten die voorzien in de vermogensbehoefte van de gemeente. Het gaat daarbij om het aantrekken van leningen en het uitzetten van tijdelijk overtollig geld. Verder gaat het om de beheersing van de financiële risico's die gepaard gaan met de geldstromen, de financiële posities en de vermogenswaarden. Het financieringsbeleid is nodig om de rente die de gemeente moet betalen op de aangetrokken leningen te beheersen en de daarmee samenhangende risico's te beperken. Binnen de wettelijke kaders ligt de invulling van het beleid bij het verstrekken van leningen en het verlenen van garanties uit hoofde van de publieke taak bij de gemeenteraad.

Uit de financieringsparagraaf moet blijken dat:
- De uitvoering van de financieringsfunctie uitsluitend de publieke taak dient.
- Aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm wordt voldaan.
- Het beheer prudent en risicomijdend is.

De risicobeheersing richt zich op renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's. De Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) bepaalt de vereisten ten aanzien van de kredietwaardigheid van financiële instellingen.

Wettelijk kader
De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie dient plaats te vinden binnen de wettelijke kaders van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido), die op 1 januari 2001 is ingevoerd en voor het laatst in 2009 is gewijzigd. In de wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt tot uitdrukking in een verplicht treasurystatuut en een financieringsparagraaf in begroting en jaarrekening.

Een ander belangrijk uitgangspunt van de Wet Fido is dat deze wet aan de lagere overheden de verplichting oplegt financiële risico's op treasurygebied te beheersen. In het treasurystatuut zijn binnen de mogelijkheden van de wet Fido en de Ruddo de kaders vastgelegd voor de uitvoering van de treasuryfunctie bij de gemeenten. Omdat het schatkistbankieren en de wet Houdbaarheid overheidsfinanciën (Wet Hof) wettelijk kader hebben gekregen, hebben wij het treasurystatuut in november 2014 hierop aangepast en in 2021 herzien.

Vermogenspositie
Langlopende leningen
In onderstaande tabel staat het verwachte verloop van de langlopende vaste geldleningen.

Jaar (bedragen x € 1.000)	Stand per 1-1	Opgenomen	Aflossing	Stand per 31-12
2022	134.864	10.000	8.691	136.173
2023	136.173	10.000	9.090	137.083
2024	137.083	10.000	9.491	137.592
2025	137.592	15.000	8.117	144.475

Herfinanciering en aanvullende financiering
Voor het jaar 2022 is er een financieringsbehoefte van ruim € 7,4 miljoen, dit wordt gedekt door € 10 miljoen lang geld aan te trekken. Deze € 7,4 miljoen is hoofdzakelijk bestemd voor herfinanciering (lees: aflossingen langlopende geldleningen), het overige gebruiken we om een deel van de investeringen voor 2022 te financieren. De jaren 2023-2025 is de financieringsbehoefte hoger, namelijk voor 2022 en 2023 ruim € 10 miljoen en 2024 ruim € 15 miljoen (het betreft hier grotendeels herfinanciering).

Financieringsbeleid
Om te voorzien in de financieringsbehoefte staan de gemeente interne en externe financieringsmiddelen ter beschikking. De interne financieringsmiddelen bestaan uit de reserves, oftewel eigen vermogen en de voorzieningen. De externe financieringsmiddelen bestaan uit de opgenomen langlopende geldleningen en kortlopende middelen (o.a. rekening-courant geld en kasgeldleningen), oftewel het vreemd vermogen. Op het moment dat de uitgaven worden gedekt door inzet van reserves vindt een substitutie plaats van eigen vermogen naar vreemd vermogen.

We werken vanuit totaalfinanciering. Kenmerk is dat er geen één-op-één relatie wordt gelegd tussen een investering en financiering, maar dat wordt gekeken naar het totaal. Het systeem van totaal-financiering maakt optimale benutting van externe financieringsbronnen mogelijk. We proberen leningen tegen zo laag mogelijke kosten aan te trekken en tegelijkertijd de renterisico's te beheersen.

Liquiditeitenbeheer
Liquiditeitenbeheer is het beheren, reguleren en besturen van inkomende en uitgaande geldstromen en de effecten daarvan op de rekening-courantsaldi. De BNG moet voor de kredietlimieten aan decentrale overheden liquiditeiten aanhouden, daarom wordt vanaf 1-1-2019 over het ongebruikte deel van de kredietlimiet een bereidstellingsprovisie in rekening gebracht. Om de bereidstellingsprovisie te beperken, hebben we met BNG-overleg gehad om de overeenkomst financiële dienstverlening te wijzigen. Het totale kredietarrangement is € 20 miljoen, hiervan is € 2 miljoen voor het kredietlimiet en € 18 miljoen voor intradaglimiet. Indien nodig of als de inzichten en/of rentepercentages wijzigen, dan kunnen we de bedragen binnen het kredietarrangement aanpassen.
Door het opstellen van een meerjarenliquiditeitenprognose, die gebaseerd is op de meerjarenbegroting (inclusief de meerjareninvesteringsplanning), proberen we liquiditeitenrisico's zoveel mogelijk te beperken. We maken voor het eerste jaar een liquiditeitenbegroting, daarin staan de schattingen van de uitgaven en inkomsten die verband houden met de exploitatie, grondexploitatie en investeringen. Lopende het begrotingsjaar wordt deze liquiditeitenbegroting geactualiseerd, omdat de schatting in de loop van het jaar nogal eens verandert door wijziging in de realisatie van de uitgaven en inkomsten. Een en ander is mede afhankelijk van een goede informatievoorziening vanuit de gehele samenwerkingsorganisatie.

Ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt
De rente op de geld- en kapitaalmarkt wordt voornamelijk bepaald door het beleid van de ECB (Europese Centrale Bank). Tot maart 2015 was de rente op de geldmarkt (kredieten voor maximaal een jaar) nog positief, daarna werd de rente negatief, met andere woorden, er werd rente vergoed bij het aantrekken van een korte termijn lening (kasgeldlening). In 2014 startte de ECB een opkoopprogramma van obligaties, met als doel het aanjagen van de inflatie, eind 2018 is dit opkoopprogramma beëindigd. Uitvoering van het opkoopprogramma moest ertoe leiden dat er meer geld in de economie komt, wat zal resulteren in een hogere inflatie. Tot nu toe heeft het opkoopprogramma niet het gewenste effect opgeleverd. Het doel was een inflatie van rond de 2%. Naast het beleid van de ECB zijn ook andere macro-economische effecten van belang voor de renteontwikkeling. De verwachting is dat in 2022 de rente op de geldmarkt negatief blijft en latere jaren zich uit de min zal werken, maar het zal niet extreem gaan stijgen.

De ECB blijft vooralsnog een ruim monetair beleid voeren. De leningen in het kader van de derde targeted longer-term refinancing operations (TLTRO III) aan banken lopen door tot juni 2022. Voorts blijft de Centrale Bank tot maart 2022 effecten aankopen onder het pandemic emergency purchase programme (PEPP). Hiermee is een bedrag van maximaal 1.850 miljard euro gemoeid. We verwachten dat de lange rentetarieven in de komende twaalf maanden wat zullen oplopen. Omdat de rente op de kapitaalmarkt kan gaan oplopen, kiezen we daarom om langlopende geldleningen aan te trekken met een langere looptijd. Met betrekking tot de geld- en kapitaalmarkt volgen wij, naast eigen visie en waarneming ook adviezen van de sector banken en beleggers.

Risicobeheersing
De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn de renterisico's, kredietrisico's, liquiditeitenrisico's en koersrisico's. Aangezien de gemeente geen leveranciers en afnemers kent van buiten de eurolanden zijn koersrisico's niet aanwezig. Blijven over de rente-, krediet- en liquiditeitenrisico's.

Kasgeldlimiet
De kasgeldlimiet is een wettelijke limiet en bedraagt de maximale omvang van de kortgeldpositie in enig jaar. Voor 2021 is het begrotingstotaal(lasten) € 190 miljoen, dus de toegestane kasgeldlimiet is ruim € 16 miljoen.

Het uitgangspunt is dat een eventueel financieringstekort, zolang we maar binnen de kasgeldlimiet blijven, zoveel mogelijk met kort geld gefinancierd (lagere rente) wordt, totdat lang geld goedkoper wordt.

	Berekening kasgeldlimiet (bedragen in miljoen euro's)	**1e kwartaal**	**2e kwartaal**	**3e kwartaal**	**4e kwartaal**
1	Toegestane kasgeldlimiet				
	- In procenten van de grondslag	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
	- In bedrag (x € 1 miljoen)	16	16	16	16
2	Omvang vlottende schuld	20	20	15	10
3	Vlottende middelen	5	4	2	1
	Toets kasgeldlimiet				
4	Totaal netto vlottende schuld (2-3)	15	16	12	9
	Toegestane kasgeldlimiet (1)	16	16	16	16
	Ruimte	**1**	**-**	**4**	**5**

Renterisiconorm en renterisico's vaste schuld
De Wet Fido definieert vaste schuld als opgenomen geldleningen met een rentetypische looptijd groter dan of gelijk aan een jaar. Van renterisico is sprake als er onzekerheid bestaat rond toekomstige renteniveaus.
Deze situatie doet zich op de volgende momenten voor:
- Bij variabel rentende leningen;
- Indien een toekomstige financieringsbehoefte nog niet afgedekt is;
- Bij naderende renteaanpassingen van leningen.

Het doel van de renterisiconorm is om op de lange termijn niet afhankelijk te zijn van het renteniveau in een bepaald jaar. Met de norm bevordert de Wet Fido een solide financieringswijze bij openbare lichamen en levert een bijdrage aan de uitstekende kredietwaardigheid van openbare lichamen op de kapitaalmarkt.

Jaarlijks mogen de renterisico's niet hoger zijn dan 20% van het lastentotaal van de begroting bij aanvang van het boekjaar. In bedragen betekent dit een renterisiconorm van 38 miljoen. In onderstaande tabel wordt de norm afgezet tegen de feitelijke situatie.

In bedragen is te zien dat we voor de jaren 2022 t/m 2025 zitten op 28 miljoen en op 28 miljoen.
Conclusie: we voldoen ruimschoots aan de risiconorm.

	Berekening renterisiconorm (bedragen in miljoen euro's)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
1	Renteherzieningen	0	0	0	0
2	Betaalde aflossingen	9	8	9	8
3	Renterisico (1+2)	9	8	9	8
5a	Ruimte onder renterisiconorm (4-3)	29	28	29	28
5b	Overschrijding renterisiconorm (3-4)				
	Berekening renterisiconorm				
4a	Begrotingstotaal	190	187	188	188
4b	Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	20%
4	**Renterisiconorm**	**38**	**37**	**38**	**38**

Kredietrisico's
Kredietrisicobeheer kunnen we omschrijven als het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid van een waardedaling van onze vorderingen als gevolg van insolventie of deficit van tegenpartijen.
Uitzettingen kunnen op grond van de Wet Fido en het Treasurystatuut slechts plaatsvinden voor de uitvoering van een publieke taak.

Kredietrisico op verstrekte gelden (bedragen in miljoen euro's)

Risicogroep	**Begrote boekwaarde 1-01-2022**	**Begrote boekwaarde 31-12-2022**
Aandelen en deelnemingen (o.a. nutsbedrijven)	1,0	1,0
Leningen aan woningbouwcorporaties	0,5	0,5
Hypothecaire geldleningen ambtenaren	0,7	0,7
Geldlening SWO De Wolden Hoogeveen	4,4	4,2
Geldlening via SVn aan particulieren/corporaties	5,7	5,7
Overige geldleningen	0,2	0,2
Totaal	**12,5**	**12,3**

We gaan ervan uit dat we per 31 december 2022 € 12,5 miljoen hebben uitgeleend. Het kredietrisico bij de leningen aan woningbouwcorporaties is gering, doordat ze zijn aangesloten bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (Wsw), welke garant staat voor deze leningen. Ook voor de leningen van SVn aan particulieren/corporaties wordt niet zoveel risico gelopen, omdat een verliesdeclaratie bij de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) kan worden ingediend. Voor leningen na 2013 moet de geldgever 10% voor eigen rekening nemen. Het bestuur van SVn heeft besloten dat SVn deze 10% voor 2014, 2015 en 2016 draagt, in plaats van deze door te belasten aan de deelnemers en samenwerkingspartners, vanaf 1 januari 2017 komen deze kosten voor rekening van de deelnemers

Interne rente
In deze programmabegroting gaan we uit van een interne rente van 1,1%. De rentelasten worden toegerekend aan de diverse programma's op basis van de boekwaarde van de investeringen. Het verschil tussen de betaalde en ontvangen rente en de interne doorberekende rente wordt bij de algemene dekkingsmiddelen verantwoord.

Hieronder de huidige rentetoerekening van 2022:

Renteschema:	
a. Rentelasten lang lopende geldleningen	2.646.090
Rentelasten kortlopende geldleningen	82.000
b. Rentebaten	-394.161
Saldo rentelasten en -baten	2.33.929
c. Rente doorberekend aan grondexploitatie	-600.000
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	1.733.929
d. Rente over voorzieningen contante waarde	-
Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente	1.733.929
e. Aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag 1,1%)	1.950.384
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury	-216.454

Schatkistbankieren
Alle decentrale overheden (provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen in de vorm van een openbaar lichaam) zijn verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Wel mogen decentrale overheden overtollige middelen aan elkaar uitlenen, zolang er geen sprake is van een toezichtrelatie, om zodoende een beter rendement te halen dan bij de schatkist. De schatkist biedt geen leen- of roodstand faciliteiten aan. De deelname van decentrale overheden aan het schatkistbankieren, draagt bij aan een lagere EMU-schuld van de collectieve sector, waardoor de externe financieringsbehoefte van het Rijk minder wordt. Dit vertaalt zich in een lagere staatsschuld.

De hoogte van het drempelbedrag hangt af van de omvang van de begroting; maatgevend voor de omvang van de begroting is het begrotingstotaal zoals dat ook gebruikt wordt voor bijvoorbeeld het berekenen van de kasgeldlimiet. De drempel is gelijk aan 2,0% van het begrotingstotaal indien het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen (deze wijziging van regeling treedt in werking met ingang van 1 juli 2021), waarbij het drempelbedrag minimaal € 1 miljoen bedraagt. Indien het begrotingstotaal hoger is dan € 500 miljoen is de drempel gelijk aan € 10 miljoen plus 0,2% van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat. De drempel is nooit lager dan € 1 miljoen.

Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof)
In de wet Houdbare overheidsfinanciën (Hof) wordt de Nederlandse uitwerking van Europese afspraken ten aanzien van de overheidsfinanciën geregeld. Op basis van de wet Hof en de geldende begrotingsregels leveren het Rijk en de medeoverheden een gelijkwaardige inspanning bij het terugdringen van het begrotingstekort. Over de bijdrage van de medeoverheden aan de Europese doelstellingen wordt aan het begin van elke kabinetsperiode bestuurlijk overleg gevoerd. Het Rijk en de VNG hebben ingestemd met het onderhandelaarsakkoord.

EMU-saldo
Zie bijlage C

Verbonden partijen

Paragraafhouder college

Inleiding
Deze paragraaf verschaft inzicht in de beleidsmatige en financiële betrokkenheid van de gemeente bij verbonden partijen. De verbonden partijen (VP) zijn een instrument voor het realiseren van gemeentelijke doelen. De gemeente bepaalt de aard en omvang van de bijdrage en niet de VP. Dat betekent dat de gemeente aandacht besteed aan de taak van de VP. De verantwoording moet zodanig zijn dat duidelijk wordt welke bijdrage de VP levert en tegen welke kosten. Van belang is dat de besturingsrelaties van de VP goed zijn ontworpen en daadwerkelijk worden ingevuld.

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Er is een *bestuurlijk belang* als een wethouder, raadslid of ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de verbonden partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Van *financieel belang* is sprake wanneer de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van een faillissement van de organisatie, of wanneer financiële problemen bij de organisatie kunnen worden verhaald bij de gemeente.

De indeling van de verbonden partijen is als volgt:

Soort	Aard	Risicofactor
Gemeenschappelijke regelingen	Publiekrechtelijke rechtspersoon	Met andere deelnemers aansprakelijk voor exploitatieresultaat
Deelnemen in rechtspersonen in de vorm van aandelenbezit	Privaatrechtelijke rechtspersoon, doorgaans nv en bv	Aansprakelijk tot bedrag van het aandelenkapitaal
Deelnemen in besturen of als lid van stichtingen en verenigingen	Privaatrechtelijke rechtspersoon	Aansprakelijk in overeenstemming met statuten-bepalingen en voor eventuele subsidiebesluiten binnen de daar bepaalde voorwaarden
Oprichten gemeenschappelijke rechtspersonen voor PPS-samenwerking	Privaatrechtelijke rechtspersonen	Aansprakelijk in overeenstemming met de overeenkomst tot oprichting (en eventuele inbreng aandelenkapitaal)

Samenwerking
Wij werken samen met andere partijen wanneer wij het aannemelijk achten dat onze taken ten behoeve van onze inwoners beter gediend zijn met samenwerking dan wanneer wij die taken geheel in eigen beheer zouden uitvoeren. Naar onze overtuiging zijn de beste resultaten uit samenwerking te halen als de betrokken partijen zich vanzelfsprekend met elkaar verbonden voelen, bijvoorbeeld vanwege gemeenschappelijke waarden of belangen. Kwaliteit- en resultaatverbetering staan hierbij voorop.

Naast de bovenstaande vormen van samenwerking maken wij ook gebruik van convenanten en dienstverleningsovereenkomsten met de provincie, andere (buur)gemeenten en private partijen.

Verbonden partijen

1. NV Bank voor Nederlandse gemeenten	
Vestigingsplaats	Den Haag
Partners	Nederlandse staat, provincies en gemeenten
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	De Bank Nederlandse Gemeenten vervult een bankfunctie van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang en draagt duurzaam bij aan het belang aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders
Bijdrage aan het programmadoel	BNG-bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang
Activiteiten 2022	Bankfunctie en kredietverlening in algemene zin
Financieel belang	Hoogeveen bezit 17.550 (0,03%) van de 55.690.720 aandelen. Dividend 2020, gedeeltelijk uitbetaald in 2021: € 31.766 (primair begroot € 50.015). BNG Bank zal in oktober 2021 het resterende dividendbedrag ter groot van EUR 148 miljoen uitkeren. Voor 2022 is € 22.288 begroot. Eigen vermogen 01-01-2020: € 4.887.000 31-12-2020: € 5.097.000 Vreemd vermogen 01-01-2020: € 144.802.000 31-12-2020: € 155.262.000 Achtergestelde schulden 01-01-2020: € 33.000.000 31-12-2020: € 35.000.000 Resultaat 31-12-2020: € 221.000.000
Risico's	Aandelenkapitaal en dividend

2. NV Rendo	
Vestigingsplaats	Meppel
Partners	Coevorden, Hardenberg, Hoogeveen, Meppel, Staphorst, Steenwijkerland, Westerveld, De Wolden en Zwartewaterland.
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	RENDO is een regionaal netwerkbedrijf, verantwoordelijk voor een adequate distributie van gas, elektriciteit, warmte en data in Zuid-Drenthe en Noord-Overijssel. RENDO streeft ernaar om haar huidige sterke positie als netbeheerder en netwerkbedrijf (aardgas, groen gas, elektriciteit, data en warmte) voortdurend te verbeteren. RENDO wil als netwerkbedrijf actief zijn bij de nieuwe ontwikkelingen op het gebied van duurzaam gebruik van energie en de transitie naar een duurzame energievoorziening. De nabijheid van het eigen betrouwbare en veilige energienetwerk is steeds het vertrekpunt. Daarnaast wil RENDO een maatschappelijk verantwoordelijke rol innemen voor haar stakeholders als het gaat om duurzaamheid en energietransitie in de regio.

Bestuurlijk belang	Stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders
Bijdrage aan het programmadoel	De in het programma Duurzamer Hoogeveen aangegeven doelen als: - een CO2-neutrale organisatie in 2025; - de hele gemeente in 2040 CO-2 neutraal.
Activiteiten 2022	De focus ligt de komende jaren op de overgang van fossiele brandstoffen naar duurzame brandstoffen; de energietransitie. Dat is voor RENDO een omvangrijke opgave waarvoor de onderneming de komende jaren € 70 tot € 100 miljoen denkt te moeten gaan investeren zoals in een nieuw ondergronds elektriciteitsstation in Hoogeveen. NV RENDO is bezig om hiervoor de benodigde financiering aan te trekken. Wat hierbij ook nog een rol speelt is de Financiering Energietransitie (FIEN) De financiering van de energietransitie voor netbeheerders is een landelijk probleem of issue. Het gaat om miljarden waarbij de ministeries van EZK en Financiën zijn betrokken. Er wordt gekeken naar kapitaalstortingen door het rijk. Hoe, in welke vorm en onder welke condities is nog onduidelijk. Vraagstuk speelt bij de grotere regionale netbeheerders (m.n. op korte termijn bij Stedin en Alliander). Tarieven, regulering en efficiencyverbeteringen maken onderdeel uit van het proces. Uitkomsten raken ook de kleinere netbeheerders (Cogas, Westland en RENDO). Dit kan ook nog van invloed zijn op de vraag rondom gemeentegaranties. Punt is echter dat het nog niet duidelijk is hoe de financiering van de energietransitie eruit gaat zien (nieuw kabinet) Daarnaast wil RENDO de komende jaren nog steeds het aantal glasvezel aansluitingen uitbreiden naar 100.000 plus en de verdere ontwikkeling van het bijbehorende beheersorganisatie Re-Net bv.
Financieel belang	Hoogeveen bezit 334 van de in totaal 991 aandelen. Voor 2022 en volgende jaren is € 2,5 miljoen aan dividend in de begroting opgenomen. Gebaseerd op een dividend uitkering van in totaal € 7,5 miljoen voor 991 aandelen. Eigen vermogen: 31-12-2020: € 76.899.000 31-12-2019: € 74.600.000 Lang Vreemd vermogen: 31-12-2020: € 98.621.000 31-12-2019: € 92.685.000 Resultaat: 2020: € 9.555.000 2019: € 9.501.000
Risico's	Aandelenkapitaal en dividend. Als gevolg van forse investeringen door NV Rendo in verband met onder andere de komende energietransitie, komt het bedrijfsresultaat onder druk te staan De raad van commissarissen (RvC) van de onderneming heeft in september 2020 aangegeven dat voor de jaren 2022 tot en met 2024 een dividend uitkering mogelijk moet zijn in de bandbreedte van € 5 tot € 7 miljoen voor de 9 aandeelhoudende gemeenten.

3. NV Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD)	
Vestigingsplaats	Assen
Partners	Provincie Drenthe en 11 Drentse gemeenten
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Gewaarborgde levering van water
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de AvA
Bijdrage aan het programmadoel	-

Activiteiten 2022	De WMD is bezig niet-drinkwater gerelateerde activiteiten af te stoten en zich volledig te focussen op haar kerntaak: het leveren van betrouwbaar, veilig en betaalbaar drinkwater. Onderdeel hiervan is het vervangen van verouderde infrastructuur.
Financieel belang	Hoogeveen bezit 122 van de 1.946 geplaatste aandelen. Maatschappelijke kapitaal: 5.000 aandelen. In lijn met het door de AvA uitgesproken voornemen, eerst tot dividenduitkering over te gaan wanneer de solvabiliteit de 30% grens heeft bereikt, is voorgesteld het resultaat aan de overige reserves toe te voegen. Eigen vermogen 31-12-2020: € 51.344.000 31-12-2019: € 38.773.000 Vreemd vermogen 31-12-2020: € 129.531.000 31-12-2019: € 131.584.000 Resultaat 31-12-2020: € 4.111.000 31-12-2019: € 2.181.000
Risico's	Er zijn voor de gemeente Hoogeveen als aandeelhouder in de WMD weinig risico's. De risico's voor de WMD zitten voornamelijk in de niet-drinkwater activiteiten. Deze zijn nagenoeg allemaal afgebouwd. WMD is financieel solide met een stevige financiële beheersing.

4. AREA Reiniging N.V.	
Vestigingsplaats	Emmen
Partners	Coevorden en Emmen
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Afval bestaat uit veel waardevolle grondstoffen. Area ziet het als haar missie om gemeenten, bewoners en bedrijven te helpen al die waardevolle grondstoffen terug te winnen. Meer recycling leidt tot kostenvermindering, een schone, groene omgeving en nieuwe bedrijvigheid en banen in de regio.
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap (elk 1 lid) in de algemene vergadering van aandeelhouders
Activiteiten 2022	Area zal in 2022 de in 2021 geïdentificeerde mogelijkheden, om de kosten van de afvalinzameling te verlagen, samen met de gemeente Hoogeveen verder uitwerken. Voor zover mogelijk zullen de desbetreffende mogelijkheden in 2022 al worden geïmplementeerd teneinde invulling te geven aan de taakstelling in het kader van het rapport Schone lei.
Bijdrage aan het programmadoel	AREA richt zich op het efficiënt, kostenbewust en klantgericht inzamelen van afval. Door samenwerking met partners in de regio en goede communicatie met burgers wil ze steeds meer grondstoffenkringlopen sluiten.
Financieel belang	De gemeente Hoogeveen is aandeelhouder van Area Reiniging N.V. Diensten worden afgenomen op basis van de productovereenkomst. Gemeente Hoogeveen heeft een aandeel van 27,14 %. De overige aandeelhouders zijn de gemeente Emmen en de gemeente Coevorden. Het geplaatste kapitaal bedraagt € 2.913.503. Over 2020 is een positief resultaat behaald van € 656.003. De Algemene vergadering van aandeelhouders heeft op 8 april 2021 een besluit genomen over het uit te keren dividend. Eigen vermogen 31-12-2019: € 6.338.608 31-12-2020: € 6.334.775 Vreemd vermogen 31-12-2019: € 15.440.027 31-12-2020: € 14.321.349
Risico's	Aandelenkapitaal + dividend

5. Gemeenschappelijke regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)	
Vestigingsplaats	Assen
Partners	12 Drentse gemeenten
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Uitvoering wettelijke taken van de gemeente op het gebied van de publieke gezondheidszorg. Doel: een bijdrage leveren aan de publieke gezondheidszorg met afstemming op de curatieve gezondheidszorg en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen.
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap AB met stemrecht. Gekwalificeerde meerderheid van stemmen is nodig voor een besluit. Het DB bestaat uit drie leden, door en uit het AB aangewezen. De gemeenteraad kan een zienswijze op de begroting geven.
Bijdrage aan het programmadoel	Op vaste momenten vindt een brede sociaal-medische check plaats en daarnaast reageren de jeugdverpleegkundige en arts op vragen van het kind of de opvoeder en signalen van professionals. Door middel van Veilig Thuis Drenthe wordt een veilige thuissituatie hersteld. De GGD levert een bijdrage aan de preventie van ziekten en aandoeningen. Ze stimuleert een gezonde leefstijl en bevordert de gezondheidsvaardigheden van kwetsbare inwoners.
Activiteiten 2022	*Beschermen* Activiteiten ten behoeve van infectieziektebestrijding (inclusief de verantwoordelijkheid voor Covid 19), seksuele gezondheid, crises, rampen en incidenten, technische hygiënezorg, milieu en gezondheid, OGGz vangnet en advies en tuberculosebestrijding. *Bevorderen* Activiteiten ten behoeve van gezondheidsbevordering (preventieve integrale ouderenzorg, gezonde leefomgeving, nationaal preventieakkoord, advisering gemeenten) *Bewaken* Activiteiten ten behoeve van epidemiologie (onder andere volwassenen- en ouderen onderzoek, deelname in academische werkplaatsen) *Jeugd* Activiteiten ten behoeve van jeugdgezondheidszorg (onder andere periodieke screening gezondheid van kinderen tot 18 jaar, gezonde leefstijl) *Additioneel* Activiteiten ten behoeve van Veilig Thuis Drenthe, logopedie, prenatale zorg, uitvoeringscoördinatie jeugdzorg.
Financieel belang	Voor 2022 is een bijdrage begroot van € 2.885.344 verdeeld over jeugdgezondheidszorg € 1.580.120, algemene gezondheidszorg € 656.033 en Veilig Thuis Drenthe € 649.1911. Additionele taken worden verrekend op basis van offertes van AB of DB. Eigen vermogen 31-12-2020: € 2.913.000 31-12-2019: € 2.650.000 Vreemd vermogen 31-12-2020: € 6.672.000 31-12-2019: € 2.379.000 Resultaat 2020: € 99.000
Risico's	Geen directe risico's

6. Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Drenthe	
Vestigingsplaats	Assen
Partners	12 Drentse gemeenten
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	De VRD is een netwerkorganisatie ter ondersteuning van de gemeentelijke taken op het gebied van brandweer, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening. De VRD bestaat uit Brandweer Drenthe, het Multidisciplinair Veiligheidsbureau en de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR). Samen met gemeenten en partners werkt de VRD aan een veilig Drenthe.
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap AB met stemrecht. Gekwalificeerde meerderheid van stemmen is nodig voor besluit. Uitsluitend burgemeesters kunnen lid zijn van het bestuur. De gemeenteraad kan een zienswijze op de begroting geven.
Bijdrage aan het programmadoel	De brandweer in Drenthe treedt op bij calamiteiten en crisis, zet in op het voorkomen van branden en ongevallen en het vergroten van het brandveiligheidsbewustzijn van inwoners en ondernemers. De brandweer heeft hierbij de rol van adviseur en stimulator en zoekt de samenwerking met partners te vergroten en de kans op incidenten te verkleinen
Activiteiten 2022	Crisisbeheersing • Uitbreiden en onderhouden crisisnetwerk door contact te leggen met nieuwe organisaties • De crisisorganisatie is voorbereid om flexibel en wendbaar te voldoen aan de vraag vanuit gemeenten en netwerkpartners in de aanpak van crises Brandweerzorg Paraatheid op orde: nu en in de toekomst, waarbij • Het werken met vrijwilligers de basis blijft voor de brandweerzorg in Drenthe en specialistische taken worden uitgevoerd door (parttime)beroeps. • De verdeling van specialistische taken wordt afgestemd op de risico's die een gebied loopt en; 1. de opkomsttijden van de eerste brandweerauto blijven gehandhaafd 2. er wordt meer gebruik gemaakt van de vrijwillige energie in de samenleving om elkaar te helpen bij brand 3. een verandertempo wordt gehanteerd dat past bij een organisatie die voor een groot deel bestaat uit vrijwilligers en recht doet aan het opgebouwde vertrouwen bij de medewerkers en in de samenleving.
Financieel belang	Voor 2022 is een bijdrage begroot van € 2.628.936. Eigen vermogen 31-12-2019: € 2.305.089 31-12-2020: € 3.482.494 Vreemd vermogen 31-12-2019: € 23.386.770 31-12-2020: € 33.226.233 Resultaat 31-12-2019: € 483.719 31-12-2020: € 854.508
Risico's	Geen directe risico's

7. Werkvoorzieningsschap Stark	
Vestigingsplaats	Hoogeveen
Partners	Midden-Drenthe en De Wolden
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Uitvoering geven aan de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en streven naar een inclusieve arbeidsmarkt door werkzoekenden vanuit de Participatiewet, WW etc. een traject aan te bieden
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap met stemrecht. Unanimiteit is nodig voor een besluit. Het bestuur bestaat uit 6 leden. Hoogeveen vervult het voorzitterschap. De gemeenteraad kan een zienswijze op begroting geven.
Bijdrage aan het programmadoel	We streven naar een passend aanbod voor elke werkzoekende, ook voor de meest kwetsbare inwoners. Stark biedt dit binnen de beschutte en 'veilige' omgeving. Er worden trajecten en werkzaamheden opgestart die zoveel mogelijk passen bij de interesses en kwaliteiten van de werkzoekenden en die aansluiten bij wat de markt vraagt. Voor een groot gedeelte van de populatie moet Stark dienen als springplank naar het reguliere bedrijfsleven.
Activiteiten 2022	Er wordt verder uitvoering gegeven aan de overeenkomsten met de drie gemeenten die voor de komende periode gelden. Deze activiteiten sluiten aan op doelstellingen met betrekking tot de Wsw en participatiewet. Daarbovenop komt dat Stark, naast de al bekende dienstverlening aan de drie gemeenten, wat meer commerciële activiteiten wil gaan uitvoere ook voor overige gemeenten en het UWV. Daarnaast gaat Stark inzetten op extra detacheringen vanuit de Wsw. Wsw'ers worden dan gedetacheerd vanuit Stark naar het reguliere bedrijfsleven.
Financieel belang	In het kader van het solidariteitsprincipe dragen we de rijksvergoeding (Wsw-deel in participatiebudget van het sociaal domein van het gemeentefonds) voor Hoogeveen over aan Stark. Daarnaast dragen we bij aan het exploitatietekort van Stark. Het aandeel in het exploitatietekort per gemeente is bepaald aan de hand van het aantal aja's per gemeente. Voor 2022 is een exploitatiebijdrage begroot van € 1.630.043. In 2022 zijn de volgende bedragen aan Stark begroot: doorbetaling Wsw-deel: € 18.125.038 bijdrage in exploitatietekort: €1.630.043 Eigen vermogen 31-12-2020: € 1.505.000 31-12-2019: € 1.505.000 Vreemd vermogen 31-12-2020: € 2.999.000 31-12-2019: € 2.074.000 Resultaat Stark: 31-12-2020: € 0 (na afrekening in exploitatietekort) 31-12-2019: € 0 (na afrekening in exploitatietekort)
Risico's	Oplopende exploitatiekosten als gevolg van veranderende wetgeving en veranderingen in de rijksbijdrage per aja.

8. Recreatieschap Drenthe	
Vestigingsplaats	Diever
Partners	12 Drentse gemeenten en 1 Friese gemeente
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Recreatieschap Drenthe behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van recreatie en toerisme.
Bestuurlijk belang	AB bestaat uit 13 wethouders en een directeur bestuurder. Gemeente Emmen vervult het voorzitterschap. Het DB bestaat uit vier leden. De gemeente kan een zienswijze op de begroting geven.
Bijdrage aan het programmadoel	Het Recreatieschap versterkt de recreatief-toeristische sector in geheel Drenthe en specifiek in Hoogeveen.
Activiteiten 2022	Belangrijke activiteiten zijn: • Kennisdeling (big)data • Instandhouding routestructuur • Proactief adviseren trends en ontwikkelingen • Stimuleren samenwerking stakeholders recreatie en toerisme • Stimuleren gastheerschap/ ondernemerschap • Verhogen kennis recreatie bij eigen inwoners • Stimuleren kwaliteitsslag evenementen
Financieel belang	Voor 2022 is een bijdrage begroot van € 83.458. Eigen vermogen 31-12-2020: € 1.385.757 31-12-2019: € 696.641 Vreemd vermogen 31-12-2020: € 828.837 31-12-2019: € 704.768 Resultaat 31-12-2020: € 6.355 31-12-2019: € 4.140
Risico's	Geen risico's van grote materiële betekenis

9. Gemeenschappelijke Regeling GKB Drenthe	
Vestigingsplaats	Assen
Partners	Assen, Hoogeveen en Meppel
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Op maatschappelijk en zakelijk verantwoorde wijze voorzien in de behoefte aan o.a. geldkrediet, schuldhulpverlening, budgetbeheer, bewindvoering, wettelijke schuldsanering van natuurlijke personen.
Bestuurlijk belang	Het AB en DB bestaan uit 1 wethouder van elke partner. Assen vervult het voorzitterschap. De gemeenteraad kan een zienswijze op de begroting geven.
Bijdrage aan het programmadoel	Door de uitvoering van schuldsanering en bewindvoering
Activiteiten 2022	Belangrijke activiteiten zijn: • Stabilisatie van de eigen bedrijfsvoering van de GKB • Uitvoeren van de taken zoals vastgelegd in dienstverleningsovereenkomsten met de individuele gemeenten
Financieel belang	Voor 2022 is een bijdrage begroot van € 660.194. In 2020 zijn de volgende bedragen aan de GKB uitbetaald: - schuldhulpverlening: € 652.491 - bijdrage in exploitatietekort: € 408.417

	Eigen vermogen 31-12-2020: -/- € 232.591 31-12-2019: -/- € 1.050.734 Vreemd vermogen 31-12-2020: € 10.095.090 31-12-2019: € 12.421.287 Resultaat 31-12-2020: -/- € 1.160.550 31-12-2019: -/- € 406.201
Risico's	De gemeenschappelijke regeling GKB is in een ver verleden voortgekomen uit de gemeentelijke volkskredietbanken. Hoogeveen, Assen en Meppel zijn uit oogpunt kostenefficiency en vermindering van kwetsbaarheid gaan samenwerken. De organisatie is de afgelopen 30 jaar fors gegroeid door ook te werken voor een flink aantal andere gemeenten. Deze zogenaamde DVO-gemeenten (Dienstverleningsovereenkomst) nemen wel dienst af maar zijn geen deelnemer in de GR. Door opkomst van commerciële partijen op het vlak van de bewindvoering en de schuldhulpverlening is de marktpositie van de GKB onder druk komen te staan. Daarnaast kiezen we er als gemeente(n) nadrukkelijk voor om meer preventief te werken en daarvoor het zogenaamde voorveld te versterken. Het loket geldzaken is in Hoogeveen het loket waar inwoners met schuldenproblematiek terecht kunnen. Deze beweging, die we ook zien in Assen en Meppel, heeft gemaakt dat de GKB steeds meer de specialistische 2e-lijns organisatie is geworden op het gebied van schuldenproblematiek. Op dit moment loopt onderzoek naar mogelijke vervreemding van de GKB en daarnaast een traject gericht op stabilisatie. Het risico bestaat dat de opbrengst vanuit dienstverlening vanuit de gemeenten onvoldoende opbrengst genereert om de kosten van de GKB te kunnen dekken. Als deelnemende gemeente in de gemeeenschappelijke regeling staan we dan aan de lat voor het tekort. In de afgelopen 5 jaar is dat elk jaar aan de orde geweest. Het is zeker niet uit te sluiten dat dit ook de komende jaren nog het geval zal zijn. De genoemde trajecten zijn erop gericht om de risico's te verminderen en de situatie beter beheersbaar te maken wat de uitkomst van de onderzoeken ook is. De GKB heeft in boekjaar 2018, 2019 en 2020 negatieve resultaten en negatieve eigen vermogen. Er is onvoldoende beschikbare weerstandscapaciteit voor de afdekking van risico's.

10. Gemeenschappelijke Regeling RUD Drenthe	
Vestigingsplaats	Assen
Partners	12 Drentse gemeenten en de provincie Drenthe
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Het werkgebied van de RUD is de provincie Drenthe. De RUD voert voor de gemeenten en de provincie de milieutaken ten aanzien van bedrijven uit. Daarnaast levert de RUD-milieu specialistisch advies op het gebied van bijvoorbeeld bodem, lucht, geluid, asbest en externe veiligheid. De gemeenten en de provincie blijven daarbij verantwoordelijk voor het milieubeleid en prioriteitstelling in de handhaving op lokaal niveau.

Bestuurlijk belang	De gemeenschappelijke regeling RUD Drenthe bestaat uit een algemeen en dagelijks bestuur. Hoogeveen heeft alleen zitting in het AB. De RUD heeft een directeur die onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur belast is met de leiding van de Regionale Uitvoeringsdienst en met de zorg voor een juiste taakvervulling door de Regionale Uitvoeringsdienst. Verder zijn er op ambtelijk niveau twee overlegstructuren, namelijk het accounthouders- en eigenarenoverleg.
Bijdrage aan het programmadoel	Het realiseren van een schone, veilige en duurzame woon- en leefomgeving.
Activiteiten 2022	Het uitvoeringsprogramma voor 2022 wordt nog opgesteld. Het uitvoeringsprogramma bevat een overzicht van de milieutaken die in 2022 worden uitgevoerd. Het betreft de terreinen: vergunningverlening milieu, milieutoezicht, milieuhandhaving en milieuadvies.
Financieel belang	De bijdrage voor 2022 is begroot op € 1.256.978. Bij de RUD spelen ontwikkelingen die van invloed zijn op de hoogte van de gemeentelijke bijdrage aan de RUD in onze meerjarenbegroting: • De bijdrage aan de RUD wordt als gevolg van de indexering met 1,4% verhoogd. • Bijdrage Omgevingsveiligheid. Het nieuwe programma Omgevingsveiligheid wordt via de decentralisatie-uitkering via het gemeentefonds vergoed. • Verhoogde bijdrage door toename werkzaamheden primaire taken (BOA-capaciteit, extra luchtadviseur en het actueel houden van het inrichtingenbestand) en aanvullende kosten zoals het verbeteren van de informatievoorziening, aanbestedingstraject nieuw zaaksysteem en thuiswerkfaciliteiten i.v.m. Covid-19. De deelnemers bijdrage m.b.t. BOA-capaciteit en luchtadviseur is niet vooraf verdeeld over de deelnemers maar vindt achteraf plaats op basis van werkelijke inzet. • Verschuiving bodemtaken van provincie naar gemeente als gevolg van de invoering van de Omgevingswet. Verder zijn de onzekere factoren vooralsnog buiten de ontwerpbegroting 2022 van de RUD gehouden en worden later betrokken en verwerkt in een begrotingswijziging 2022. Onderstaand een overzicht van deze onzekerheden. • *De invoering van de Omgevingswet per 1 juli 2022* Op basis van een recent onderzoek laten de eerste indicatieve cijfers zien dat het werken onder de Omgevingswet tot een zeer grote kostenstijging kan leiden (10-12%). In Drents verband wordt samengewerkt voor het inzichtelijk maken van de processen en ook om afspraken te maken om de kostenstijging beperkt te houden. Voor een zorgvuldige besluitvorming is meer inzicht nodig op dit onderdeel. • *Aanbevelingen evaluatie GR RUD* Verder heeft de afgelopen periode de evaluatie van de RUD plaatsgevonden. Het evaluatierapport RUD Drenthe is eind me gepresenteerd aan het algemeen bestuur van de RUD en aangeboden aan de deelnemers. Het algemeen bestuur van de RUD deelt de conclusies en de aanbevelingen uit de evaluatie. Eén van de aanbevelingen is de noodzaak voor het actualiseren van de Drentse Maat. hier ligt ook een relatie met het binnen Drenthe vorm te geven uniforme uitvoerings- en handhavingsbeleid. De uitwerkingen van de aanbevelingen zullen een effect gaan hebben op de deelnemersbijdragen. • Implementatiekosten nieuw zaaksysteem nieuw zaaksysteem Afhankelijk van de resultaten van de aanbesteding zal een actuele begroting voor de aanschaf- en het implementatietraject voor een nieuw zaaksysteem gemaakt worden. • *Bedrijfs- en uitvoeringskosten* Besloten is om de bedrijfs- en uitvoeringskosten niet nu op te nemen in de ontwerpbegroting 2022 van de RUD omdat dit eerst om een nadere onderbouwing vraagt.

	Eigen vermogen 31-12-2019: € 173.355 31-12-2020: € 91.317 Vreemd vermogen 31-12-2019: € 5.711.411 31-12-2020: € 4.628.106 Resultaat 2020: € -82.037
Risico's	De onzekere factoren zijn vooralsnog niet meegenomen in de begroting 2022 van de RUD. Voor deze onzekere factoren (invoering Omgevingswet, aanbevelingen evaluatie RUD, implementatiekosten nieuw zaaksysteem) en de bedrijfs- en uitvoeringskosten die nu niet zijn meegenomen in de bijdrage voor 2022 is meer inzicht nodig om te komen tot een zorgvuldige besluitvorming. Deze inzichten, uitwerkingen en de hiermee gepaard gaande financiële consequenties worden betrokken in een begrotingswijziging 2022. Dit betekent dat voor de komende jaren er rekening mee moet worden gehouden dat de bijdrage dient te worden verhoogd.

11. Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen (SWO)	
Vestigingsplaats	Hoogeveen en Zuidwolde
Partners	Gemeente Hoogeveen en Gemeente De Wolden
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	De ingestelde gemeenschappelijke regeling heeft als belang het bewerkstelligen van een kwalitatief goede en doelmatige uitvoering van gemeentelijke taken (bedrijfsvoering) zoals vastgelegd in de betreffende regeling.
Bestuurlijk belang	Het voltallige college van Hoogeveen heeft zitting in het bestuur van de SWO.
Bijdrage aan het programmadoel	Een kwalitatief goede en doelmatige uitvoering van gemeentelijke taken.
Activiteiten 2021	Vlak voor de zomer van 2021 is het rapport "Van Eiland naar Wijland" opgesteld en daarmee een nieuwe fase in de ontwikkeling van de Samenwerkingsorganisatie. We zijn gaan werken met een aangescherpte koers voor de organisatie die is uitgewerkt in een routekaart. De uitwerking van de acties die zijn opgenomen in de routekaart zullen ook in 2022 resulteren tot een betere dienstverlening van de samenwerkingsorganisatie.
Financieel belang	De bijdrage van gemeente Hoogeveen aan deze regeling voor het jaar 2022 is begroot op € 44.453.487 Eigen vermogen: 31-12-2020 € 1.202.507 31-12-2019: € 501.000 Vreemd vermogen: 31-12-2020: € 16.003.038 31-12-2019: € 13.166.112 Resultaat (na bestemming): 31-12-2020: € 0 31-12-2019: € 0
Risico's	Algemene bedrijfsvoeringsrisico's. Deze zijn (in verhouding) opgenomen in het weerstandsvermogen van de beide gemeenten.

12. Coöperatie ParkeerService U.A.	
Vestigingsplaats	Amersfoort
Partners	In totaal 14 gemeenten waaronder Alkmaar, Alphen aan den Rijn, Amersfoort, Barneveld, Gouda, Hilversum, Lelystad, Nieuwegein, Nijkerk, Woerden, IJsselstein, Zandvoort en Zeist
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	ParkeerService is een uitvoeringsorganisatie die parkeertaken voor gemeenten/ leden uitvoert. ParkeerService ondersteunt bij het maken van een vertaalslag tussen strategische visies en tactisch parkeerbeleid. Daarnaast geeft de coöperatie adviezen over verordeningen, tarifering, parkeerexploitaties en alle andere denkbare onderwerpen. ParkeerService heeft tot doel optimale service tegen een maatschappelijk verantwoord tarief te verlenen Het dienstenpakket strekt zich onder andere uit tot het verstrekken vergunningen en abonnementen, handhaven het parkeerbeleid, beheren apparatuur en bewaken parkeergarages.
Bestuurlijk belang	De gemeente is vertegenwoordigd in de algemene ledenvergadering (ALV)
Bijdrage aan het programmadoel	Door deelname wordt de gemeente beter in staat gesteld efficiënt parkeerbeleid uit te voeren en draagt door regulering parkeren bij aan de leefbaarheid, ondernemerschap en aantrekkelijkheid van het centrum.
Activiteiten 2022	Uitvoering geven aan het in 2020 ontwikkelde parkeerbeleid.
Financieel belang	De gemeente heeft geen financieel belang in die zin dat wij niet deelnemen, maar een tarief betalen voor af te nemen producten i.c. diensten. Daartoe is een dienstencatalogus vervaardigd waaruit gemeenten (eventueel extra) diensten kunnen afnemen. Daarnaast betaalt de gemeente voor de "indirecte" kosten een bedrag per gereguleerde parkeerplaats en een lidmaatschapsbijdrage. De bijdrage voor 2021 aan ParkeerService bedraagt € 177.368. De tarieven worden elk jaar (voorafgaand aan het komende jaar) vastgesteld door de ALV. Eigen vermogen: 31-12-2019: € 1.844.000 31-12-2018: € 2.588.000 Lang Vreemd vermogen: 31-12-2019: € 2.160.000 31-12-2018: € 2.197.000 Resultaat: 31-12-2019: € 156.362 31-12-2018: € 322.306
Risico's	Geen financieel risico; het betreft hier een coöperatie met uitgesloten aansprakelijkheid. Er is hooguit sprake van een continuïteitsrisico wanneer de coöperatie in (financiële) problemen zou geraken.

13. Gemeenschappelijke Regeling bedrijfsvoeringsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe	
Vestigingsplaats	Assen
Partners	Alle gemeenten uit Groningen en Drenthe en het ov-bureau
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Doel van Publiek Vervoer is dat iedereen, door middel van duurzaam vervoer, kan deelnemen aan de samenleving, ongeacht of iemand woont op het platteland of in een stedelijk gebied of welke ondersteuning iemand nodig heeft.
Bestuurlijk belang	De GR is in districten verdeeld. Gemeente Hoogeveen zit in de regio Zuidwest Drenthe.
Bijdrage aan het programmadoel	Goed en toegankelijk openbaar vervoer draagt bij aan de bereikbaarheid van Hoogeveen voor iedereen

Activiteiten 2021	Publiek Vervoer is een bedrijfsvoering organisatie die voor haar deelnemers de volgende taken uitvoert: • Contractmanagement van de gecontracteerde opdrachtnemers inzake vervoer in de gebieden; • Inkoop- en aanbestedingstrajecten voor het vervoer en de bijkomende diensten en leveringen; • Adviseren over beleidsontwikkelingen, bevorderen innovatie en advisering over doorontwikkeling; • Ondersteunende taken op gebied van bedrijfsvoering.
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage in 2022 is € 42.185 exclusief btw.
Risico's	Door de samenwerking met alle gemeenten in Drenthe en Groningen is het risico voor Hoogeveen beperkt.

Overige vormen van relaties met partijen

Grondexploitatie Erflanden

De grondexploitatie Erflanden wordt, op basis van een samenwerkingsovereenkomst, uitgevoerd met BPD Ontwikkeling B.V. en Heijmans Vastgoed B.V.

Gesubsidieerde stichtingen

Het belang dat gemoeid is met de hierna genoemde gesubsidieerde stichtingen is groot. Uit het oogpunt van good governance vinden wij het belangrijk in die subsidierelaties inzicht te verschaffen.

Culturele instellingen

In het kader van het samenwerkingstraject van de Tamboer en Het Podium in Stichting Cultuurhuis Hoogeveen worden op termijn de budgetten samengevoegd tot één budget. Dit geldt ook voor de budgetten van de Bibliotheek en de Verhalenwerf. In de tabel zijn nu nog de afzonderlijke bedragen vermeld.

Stichting Welzijnswerk en scholen voortgezet onderwijs

Naast de culturele instellingen kennen we de stichtingen die taken uitvoeren op het gebied van maatschappelijk werk en onderwijs.

Stichting Cultuurhuis Hoogeveen	
Theater De Tamboer	
Vestigingsplaats	Hoogeveen
Partners	Gemeente Hoogeveen
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	De Tamboer levert een bijdrage aan de aantrekkelijkheid van Hoogeveen en biedt naast professioneel theater veel ruimte voor initiatieven vanuit de Hoogeveense bevolking (van, voor en door Hoogeveen).
Bestuurlijk belang	Invloed op de kaders (inhoudelijk en financieel)
Bijdrage aan het programmadoel	De Tamboer biedt professionele en amateurvoorstellingen, ontwikkelt de popcultuur, biedt een podium voor Hoogeveense initiatieven en ondersteunt het verenigingswerk voor een totaal aan 97.000 bezoekers.
Activiteiten 2022	Stadstheater, professioneel theater, programmering en productie. Inhoudelijke bijdrage organisatie festival. Ondersteuning culturele initiatieven.
Financieel belang	Subsidie 2022: € 1.057.000; 2023: € 1.057.000; 2024: € 1.057.000; 2025: € 1.057.000 (structureel deel van bijdrage aan Tamboer) Het gezamenlijk resultaat Tamboer en Podium over het boekjaar 2020: € 615.157
Risico's	Geen directe risico's
Het Podium	
Vestigingsplaats	Hoogeveen
Partners	Gemeente Hoogeveen

Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Het Podium wil jongeren kennis laten maken met (pop)cultuur vooral door het zelf te laten doen en ervaren. Daarnaast programmeert ze popconcerten.
Bestuurlijk belang	Invloed op de kaders (inhoudelijk en financieel)
Bijdrage aan het programmadoel	Het Podium biedt jongeren de mogelijkheid om een kunst- of cultuurvorm actief te beoefenen en organiseren of er aan deel te nemen. Hoogeveen is de enige gemeente die structureel pop subsidieert en het Poppodium en bezit de C-status. Dit betekent onder andere dat ze beroep kan doen op het fonds podiumkunsten. De provinciale betekenis van het Podium wordt ook (financieel) gedragen door de provincie.
Activiteiten 2022	Het betreft onder andere organisatie popconcerten, bieden van oefenruimte, verzorgen van workshops en een substantiële inhoudelijke bijdrage leveren aan het ontwikkelen van het provinciaal netwerk Poppunt Drenthe.
Financieel belang	Subsidie 2022 € 147.000; 2023 € 147.000; 2024 € 147.000; 2025 € 147.000
Risico's	Huisvesting moet toekomstbestendig gemaakt worden om blijvend te voldoen aan de C-status.

Scala	
Vestigingsplaats	Hoogeveen
Partners	Alle PO-, VO-scholen in de gemeente Hoogeveen, de bibliotheek en Tamboer. Scala heeft ook locaties in Meppel, Steenwijkerland, Westerveld en De Wolden.
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Scala is samen met de bibliotheek de centrale speler voor cultuureducatie en amateurkunst.
Bestuurlijk belang	Invloed op de kaders (inhoudelijk en financieel)
Bijdrage aan het programmadoel	Scala heeft een cursusaanbod en doorgaande leerlijnen voor het onderwijs, ontwikkelt kunstzinnig talent en biedt de werkplaats en training aan voor talentontwikkeling. Scala gaat inzetten op Culturele werkplaatsen met aandacht voor maatschappelijke doelen.
Activiteiten 2022	Verzorgen cultuureducatie op alle PO- en VO-scholen in Hoogeveen, talentontwikkeling binnen- en buitenschools in verschillende kunstdisciplines.
Financieel belang	Subsidie 2022: € 372.000; 2023: € 372.000; 2024: € 372.000; 2025: € 372.000. In het kader van de bijsturingen is besloten dat de subsidie met ingang van 2022 met € 90.000 is verlaagd (oorspronkelijk € 462.000). Over het boekjaar 2020 is een resultaat van € 37.376 behaald.
Risico's	Om de bezuinigingen te realiseren is het noodzakelijk dat Scala een toekomstplan realiseert. Hierin zal ook invulling moeten worden gegeven aan samenwerking en mogelijk delen van huisvesting met de andere culturele partners. Daarnaast werkt Scala momenteel aan een organisatieontwikkeling waarin een splitsing wordt gemaakt in twee entiteiten voor het buitenschoolse en binnenschoolse aanbod. Deze organisatieontwikkeling moet in 2022 operationeel zijn om continuïteit te kunnen bieden in activiteiten. Dit vereist overeenstemming en positieve besluitvorming van alle deelnemende gemeenten in Scala.

Bibliotheek	
Vestigingsplaats	Hoogeveen
Partners	Gemeente Hoogeveen, Biblionet Drenthe
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	De bibliotheek levert een bijdrage aan de persoonlijke ontwikkeling van inwoners door hun kennis te vergroten en hun vaardigheden en talenten verder te ontwikkelen.
Bestuurlijk belang	Invloed op de kaders (inhoudelijk en financieel)
Bijdrage aan het programmadoel	De bibliotheek levert een bijdrage aan de programmadoelen van Blijven meedoen en talentontwikkeling en van Bruisend Hoogeveen. Dit gebeurt zowel in de centrale bibliotheek als op locaties (bijvoorbeeld de scholen).

Activiteiten 2022	De Bibliotheek Hoogeveen is in 2020 begonnen aan het nieuwe meerjarenbeleidsplan 2021-2025. Dit plan bestaat uit drie pijlers: • Talentontwikkeling van de Hoogeveense jeugd (samen met Jong Hoogeveen en onze onderwijspartners) • Een Leven Lang Ontwikkeling, met focus op basisvaardigheden voor kwetsbare groepen (samen met Stichting Welzijnswerk Hoogeveen en andere partners uit het sociaal domein) • Een rijk cultureel aanbod voor iedereen (samen met onze culturele partners) Met deze werkzaamheden draagt de bibliotheek bij aan vier krachten in de Hoogeveense samenleving: kanskracht, veerkracht, verbeeldingskracht en verbindingskracht, dit vanuit de grondhouding 'Van, door en voor Hoogeveners'. Daarmee staat de bibliotheek ten dienste van iedereen in de gemeente Hoogeveen, dus inclusief de dorpen en gehuchten.
Financieel belang	Subsidie 2022 € 1.750.234; 2023 € 1.750.234; 2024 € 1.750.234; 2025 € 1.750.234 (Hierin is de bijsturing m.i.v. 2021 van € 190.000 verwerkt). Over het boekjaar 2020 is een resultaat van -€ 210.300 behaald.
Risico's	Een sluitend meerjarenperspectief is vereist voor de continuïteit van het bibliotheekwerk. Ook verwachten wij dat de bibliotheek op 1-1-2022 voldoet aan de governancecode cultuur.

Stichting Welzijnswerk (SWW)	
Vestigingsplaats	Hoogeveen
Partners	Gemeente Hoogeveen en andere lokale organisaties.
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	1. Versterken van de zelfredzaamheid en zelfregie van inwoners die sociaal en psychisch kwetsbaar zijn en hun sociale omgeving. 2. Stimuleren dat kinderen en jongeren gezond en veilig opgroeien en hun talenten ontplooien. 3. Stimuleren/versterken van de eigen kracht en de samenredzaamheid van inwoners ten aanzien van hun sociale leefomgeving.
Bestuurlijk belang	Stichting voert zorgplicht van de gemeente uit.
Bijdrage aan het programmadoel	Voor BMTO: een groot deel van de activiteiten is gericht op het vergroten van de kansen van kinderen en jongeren om gezond, veilig en succesvol op te groeien en te participeren in de samenleving. Voor Gezond & Vitaal: een groot deel van de activiteiten is gericht op versterking van de eigen regie en maatschappelijke participatie van met name kwetsbare inwoners. Hiertoe wordt ook de samenredzaamheid van de samenleving gestimuleerd en ondersteund.
Activiteiten 2022	1. Aanbieden van laagdrempelige eerstelijns psychosociale hulpverlening in wijken, bij huisartsenpraktijken en op scholen. 2. Ondersteuning van de informele zorg. 3. Ondersteuning van het vrijwilligerswerk. 4. Aanbieden van opvoed- en opgroeiondersteuning. 5. Stimulering en ondersteuning van bewonersinitiatieven en vooral initiatieven die hulp bieden aan kwetsbare inwoners. 6. Benaderen en positief beïnvloeden van groepen jongeren op straat.
Financieel belang	Subsidie 2021 € 4.593.024
Risico's	Geen directe risico's

Scholen VO	
Vestigingsplaats	Hoogeveen
Partners	Gemeente Hoogeveen, Roelof van Echten College en RSG Wolfsbos
Visie/doelstellingen (openbaar belang)	Voor iedere kind is er capaciteit en aanbod op een reguliere school voor voortgezet onderwijs en is er sprake van continuïteit van het openbaar onderwijs.
Bestuurlijk belang	Scholen voeren zorgplicht van de gemeente uit ten aanzien van huisvesting.
Bijdrage aan het programmadoel	Partners in het voortgezet onderwijs dragen in belangrijke mate bij in het bieden van een succesvolle toekomst van onze jongeren, het ontwikkelen van talenten, het genereren van kansen voor de toekomst en het kunnen meedoen in de samenleving.
Activiteiten 2022	Uitvoering geven aan overeengekomen huisvestingsplannen
Financieel belang	Subsidie onderwijshuisvesting over 2021 is € 1.954.679 voor geheel VO. Het bedrag wordt jaarlijks verhoogd met de prijsindex gezinsconsumptie. Als bijsturingsmaatregel wordt de subsidie op jaarbasis met € 300.000 verlaagd in verband met de daling van het aantal leerlingen. De maatregel is vanaf oktober 2021 ingegaan (effect in 2021 -€ 75.000, in 2022 en verder -€ 300.000). Over het boekjaar 2020 heeft het Roelof van Echten College een resultaat behaald van -/- € 390.863. Het RSG Wolfsbos heeft over 2020 een resultaat behaald van -/- € 233.055.
Risico's	Geen directe risico's

Grondbeleid

De paragraaf Grondbeleid bevat uitgangspunten voor de wijze waarop en met welke middelen het grondgebied wordt ingevuld, zowel actief als passief. In het beleid staan bedrijfseconomische principes centraal: hoe gaan we met de resultaten om en welke reserves en voorzieningen houden we aan voor risico's?

Paragraafhouder Derk Reneman

Beleid
In de nota Grondbeleid zijn de beleidskaders vastgelegd voor de wijze waarop de gemeente het instrument grondbeleid strategisch wil inzetten om de beleidsdoelen op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling, volkshuisvesting, economie en dergelijke te realiseren. Deze beleidsvelden geven met de structuurvisie antwoord op de vraag **welke** ruimtelijke ingrepen **waar** en **wanneer** plaatsvinden. De nota Grondbeleid geeft antwoord op de vraag welke (beleids- en wettelijke) instrumenten hiervoor ingezet kunnen worden.

In de notitie 'Ontwikkel- en uitgiftestrategieën' is uitgewerkt welke mogelijkheden er zijn om te komen tot ontwikkeling. Iedere locatie kent zijn eigen specifieke en veelal bepalende omstandigheden waardoor steeds maatwerk moet worden geleverd.

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is uitgesteld tot 1-7-2022. In de Omgevingswet wordt alle voor het grondbeleid relevante wetgeving gebundeld. Indien nodig wordt de Nota grondbeleid daarop aangepast.

In de Nota grondbeleid is bepaald dat het college de grondprijzen jaarlijks actualiseert en vaststelt. De actualisatie vindt plaats in het vierde kwartaal van 2021, zodat zij op 1 januari 2022 van kracht zijn.

Bij de locaties voor werken merken we dat de marktonzekerheid als gevolg van Covid-19 voorbij lijkt. Kavelverkoop voor bedrijventerreinen blijft echter altijd conjunctuurgevoelig. Dit uit zich met name in voorzichtiger besluitvorming bij bedrijven over aankoop van kavels in tijden van laagconjunctuur, waarbij er per sector verschillen zijn waar te nemen. Vooral de kantorenmarkt is momenteel onzeker. De woningmarkt heeft tot nu toe geen negatieve gevolgen ondervonden van de Covid-19 crisis, maar is zelfs opgebloeid. De huizenprijzen en de bouwkosten zijn door de schaarste op de markt sterk gestegen in de afgelopen periode.

Planning en controlcyclus
Met de vaststelling van de notitie Planning en controlcyclus door de raad, is het aantal rapportagemomenten uitgebreid. Als gevolg hiervan zal vanaf 2023 jaarlijks een aparte rapportage over de grondexploitaties en het vastgoed gemaakt worden. Daarmee wordt de raad vertrouwelijk o.a. inzicht verschaft in de stand van zaken van de actieve grondexploitaties en de risico's en kansen die daaraan verbonden zijn.

Besluit begroting en verantwoording (BBV) en Vennootschapsbelasting (VPB)
Het grondbeleid is een vast onderdeel van de begroting en verantwoordingscyclus. Conform het besluit begroting en verantwoording voor provincies en gemeenten (BBV) is in de begroting en in de jaarrekening een afzonderlijke paragraaf over grondbeleid opgenomen.
Voor gemeenten bestaat de plicht om over de "winst" die we maken op ondernemersactiviteiten winstbelasting te betalen. Dit om de concurrentiepositie met die van het bedrijfsleven gelijk te trekken.

Voor de grondexploitaties van de gemeente geldt dit ook. In hoeverre de grondexploitaties belastingplichtig zijn volgens de wet op de Vennootschapsbelasting, wordt jaarlijks bekeken.

Grondexploitaties
De bouwgronden in exploitatie (ook wel BIE/ grondexploitaties/grexen genoemd) bestaan per 1 januari 2021 uit negentien projecten. Het betreft projecten waarvoor een grondexploitatie door de raad is vastgesteld. Aan deze projecten wordt momenteel gewerkt.

Hierna wordt een beeld geschetst van de lopende exploitaties, met daarbij de verwachte resultaten, uitgedrukt in netto contante waarden per 1 januari 2021. Een negatieve contante waarde betekent een positief resultaat. Voor de exploitaties met een tekort zijn voorzieningen getroffen op basis van de netto contante waarden. De nominale waarde betreft het saldo van de grondexploitatie zonder de effecten van inflatie en rente.

Complex (bedragen x € 1.000)	Eindwaarde	NCW 1-1-2021
Noord B	-804	-714
BVI	-1.744	-1.488
BV II noordelijk blok	908	806
Stationsgebied A	3.849	3.486
Stationsgebied D	2.968	2.636
Mauritsplein	625	601
Schutlanden Oost	-481	-445
Aldi De Weide	11	11
Erflanden	-374	-359
Park Dwingeland	-447	-421
Beukemaplein	-70	-69
Spaarbankbos (geopend 2020)	-1.107	-1.043
Stuifzand	26	24
Nieuw Moscou	112	107
Pesse	191	157
Tiendeveen	-155	-127
Nieuwlande Koster	-72	-69
Nieuweroord Trambaan	-273	-253
Nieuwlande Boerdijk	-239	-208
Totaal	**2.923**	**2.631**

Werken
De projecten Noord B, Buitenvaart I en II noordelijk blok zijn bedrijventerreinen. De projecten Schutlanden en Station deel A en D zijn kantorenlocaties.

Noord B
Noord B bevindt zich op de Wieken. Op dit terrein zijn nog enkele kavels te koop.

Buitenvaart I en Buitenvaart II N.B.
Buitenvaart I is een modern bedrijventerrein. Een deel van het terrein moet nog woonrijp gemaakt worden. Buitenvaart II noordelijk blok is een bedrijventerrein in ontwikkeling, waarbij alleen het deel “de Turbine” nog in de verkoop is. Er is na jaren van geringe belangstelling weer grote belangstelling voor deze terreinen. We verwachten in 2022 geheel uitverkocht te zijn.

Stationsgebied A&D
Zijn bedoeld als kantorenlocaties, maar er wordt ook gekeken om de locaties in te vullen met andere functies. Gedacht wordt aan bijvoorbeeld zorg al dan niet gecombineerd met wonen.

Schutlanden
Schutlanden is een gemengd plan. Het betreft een kantorenlocatie en een deel dat bestemd is voor woningbouw. Op dit moment zijn nog twee kavels voor kantoren beschikbaar.

Aldi de Weide
Het plan heeft betrekking op de uitbreiding van Winkelcentrum De Weide. Om dit mogelijk te maken wordt eerst de huidige dierenartsenpraktijk verplaatst. De ontwikkelaar heeft hier overeenstemming bereikt met de dierenartspraktijk. Daarna kan de Aldi op de huidige plaats van de dierenartsenpraktijk worden gevestigd. Er is beroep aangetekend tegen het plan bij de Raad van State. In 2021 is de uitspraak van de beroepsprocedure geweest, het beroep is niet toegekend en dus wordt de ontwikkeling voortgezet.

Wonen
Stuifzand
Het bestemmingsplan Stuifzand biedt de mogelijkheid tot de ontwikkeling van zes twee onder een kap en elf vrijstaande woningen. De gronden zijn eigendom van de gemeente. Het plan is bouwrijp en kavels zijn op dit moment in de verkoop. Er is grote belangstelling voor de kavels en we verwachten in 2022 alle kavels verkocht te hebben.

Nieuw Moscou
Het project Nieuw Moscou heeft betrekking op een uitbreiding met een woningbouwlocatie in de vorm van een erfbebouwing speciaal voor starters. Ook een andere invulling voor niet starters, behoort eventueel tot de mogelijkheden. In 2022 wordt een nieuwe start gemaakt met dit project.

Pesse (1e fase)
Dit project is gelegen aan de zuidrand van het dorp. Het eerste gedeelte van dit project is inmiddels verkocht. Ook voor de kavels in het andere gedeelte is grote belangstelling. Opties zijn verleend en de eerste woningen zullen al in 2022 gebouwd zijn.

Mauritsplein
Voor de woonwerkkavels aan de Industrieweg is nog niet heel veel belangstelling Daarvan is er nu een van de 4 verkocht. We hebben de kavels ook voor projectontwikkeling aangeboden.

Erflanden
Het betreft een woningbouwontwikkeling op basis van een samenwerking (SOK) van de gemeente, BPD Ontwikkeling en Heijmans Vastgoed. Het grootste deel hiervan is gerealiseerd.
De bestemmingsplanprocedure voor de bouw van de zogenoemde walwoningen aan het Damhert is afgerond. De walwoningen kunnen dus in de komende periode gerealiseerd gaan worden. In 2022 hopen we tot een beëindiging van de samenwerking te komen.

Anjerstraat
Aan de Anjerstraat is de locatie van de voormalige school in ontwikkeling. Woningstichting Domesta ontwikkelt hier een woningbouwplan. De verkoop en realisatie is voorzien voor 2022.

Korhoenlaan
Door de ingebruikname van het kindcentrum Wolfsbos is de locatie aan de Korhoenlaan vrijgekomen voor herontwikkeling. Op de locatie is de bouw van een huisartsenpraktijk voorzien, een woonzorgcomplex en een aantal sociale huurwoningen. Realisatie is voorzien in 2021/2022.

Tiendeveen
Dit project ligt aan de rand van het dorp. De gemeente verkoopt de bouwkavels. Het plan voorziet in de realisatie van een woningbouwprogramma verdeeld in twee fasen. Verkopen gaan langzaam, maar toch is er ook de verwachting dat de eerste fase in 2022 geheel verkocht is. Fase 2 kan dan in ontwikkeling komen.

Nieuweroord Trambaan
Langs de Trambaan aan de zuidkant van Nieuweroord kunnen maximaal veertien woningen worden gebouwd. In juni 2016 heeft de gemeenteraad het bestemmingsplan hiervoor vastgesteld. De huizen komen op royale kavels te staan. Het wonen, kan eventueel worden gecombineerd met kleinschalige bedrijvigheid. De kavels zijn verkocht of onder optie. Op de locatie van de oude agrarische bebouwing zijn tijdens het werk funderingsresten en asbest aangetroffen, dat tot extra kosten zal leiden. Dit zal gevolgen hebben voor het resultaat van de grondexploitatie. De exacte bedragen moeten nog in beeld worden gebracht.

Nieuwlande (Koster)
Het plangebied grenst aan de oostzijde, aan het nieuwe multifunctionele centrum van Nieuwlande. De laatste 8 woningen worden gebouwd en het plan zal in 2022 afgesloten kunnen worden.

Nieuwlande (Boerdijk)
Er is veel belangstelling voor dit plan. De verwachting is dat in 2022 alle kavels verkocht zijn en dat in 2023 het plan woonrijp gemaakt kan worden.

Spaarbankbosch
Het project Spaarbankbosch is in 2020 op de markt gebracht. In samenwerking met de provincie mag er op deze locatie gebouwd worden voor een bijzonder woonmilieu. Daar is vorm aan gegeven door het vaststellen van een beeldkwaliteitsplan. Het plan is bouwrijp. Er is 1 woning in aanbouw, voor de andere kavels zijn er koopovereenkomsten of optieovereenkomsten afgesloten. We verwachten dat in 2022 de kavels verkocht zijn.

Budgetten
Met het vaststellen van de exploitaties worden de kredieten toegekend.
De kredieten voor 2022 tot en met 2025 met uitzondering van de grondexploitaties welke in 2021 zijn vastgesteld zijn:

Lasten (bedragen x € 1,000)	**2022-2025**
Verwerving	212
Civiel	2.339
Plankosten	392
Diversen	406
Financieringskosten	787
Totaal	**4.136**

Het verwervingskrediet, inclusief sloopkosten is voornamelijk voor beheer en onderhoud gedurende de exploitatieperiode. Bijstelling van de budgetten vindt plaats bij de jaarlijkse actualisatie van de grondexploitaties.

Baten (bedragen x € 1,000)	**2022-2025**
Woningbouw	5.788
Niet woningbouw	6.969
Bijdragen	29
Totaal	**11.046**

De bovenstaande tabellen betreffen de te realiseren kosten op opbrengsten van alle grondexploitaties tezamen met uitzondering van de grondexploitaties die in 2021 zijn vastgesteld. Dit zijn dan ook de budgetten die nodig zijn om de resultaten te behalen.

Immateriële vaste activa
Voorbereidingskosten van nieuwe ontwikkelingen mogen met bestuurlijke instemming maximaal 5 jaar geactiveerd worden onder de immateriële vaste activa. Binnen deze periode moet een grondexploitatie worden vastgesteld dan wel moeten de voorbereidingskosten worden afgeboekt. Het college is door de raad gemandateerd hiertoe te besluiten.

Te nemen winsten 2022-2025
Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om (tussentijds) winst te nemen:
1. Het resultaat op de grondexploitaties kan betrouwbaar worden ingeschat; en
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; en
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Voor (tussentijdse) winstnemingen moet de percentage of completion (POC) methode worden toegepast. Onderstaande tabel laat de verwachte winstnemingen voor de jaren 2022-2025 zien.

Nog te nemen winsten (bedragen x € 1.000)				
Complex	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Noord B	134	134	134	134
Buitenvaart I	218	218	218	218
Schutlanden-Oost	120	120	120	
Erflanden	187			
Park Dwingeland	149	149		
Spaarbankbos	369	369		
Tiendeveen WBD	16	16	16	16
Nieuwlande (Kosterlocatie)	36			
Nieuwlande (Boerdijk)	34	34	34	34
Nieuweroord Kanalenzone (Trambaan)	68	68	68	
Totaal	**1.331**	**1.108**	**590**	**402**

Risico's grondexploitatie
In de (bouw)grondexploitatie gaan grote bedragen om en spelen verschillende soorten risico's een rol. In een project zitten risico's zoals de afzetbaarheid van kavels, kostenstijging, vervuiling, etc. De risico's die worden gelopen in de bouwgrondproductie binnen de gemeente Hoogeveen zijn geïnventariseerd en op waarde gezet.

Op basis van de risicoanalyse is een totaal risicobedrag van circa € 752.000 berekend. Dit risicobedrag moet worden opgevangen in het weerstandsvermogen. In onderstaande tabel zijn de bepaalde risicobedragen per project weergegeven.

Complex (bedragen x € 1.000)	**Benoemd risico**	**Risico in geld per 1-1-2021**
Stuifzand	Lagere grondopbrengst	115
Stationsgebied A	Lagere grondopbrengst	159
Stationsgebied D	Lagere grondopbrengst	177
Pesse	Lagere grondopbrengst	226
Totaal		677
Planschaderisico	Planschaderisico totale complexen	75
Totaal		**752**

Rechtmatigheid

In deze paragraaf staat de zorg die elk jaar wordt besteed aan het getrouwe beeld en de rechtmatigheid van de jaarrekening. Het betreft de interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van de financiële beheershandelingen (en de vastlegging daarvan in de administratie).

Paragraafhouder college

Algemeen
Rechtmatigheid in dit kader betekent het handelen in overeenstemming met de begroting en de geldende in- en externe wet- en regelgeving. Op grond van artikel 213 Gemeentewet moet in het kader van de jaarrekening onderzoek naar de getrouwheid en de rechtmatigheid worden verricht. De accountant geeft een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening als geheel en een oordeel over rechtmatigheid bij de totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties.

De accountant steunt bij het oordeel over de rechtmatigheid op de waarborgen die wij bieden op het vlak van de naleving van de in- en externe wet- en regelgeving. Het streven is dat onze eigen interne controle bruikbare informatie oplevert voor de accountant. Daarom betrekken we de accountant elk jaar als adviseur bij de invulling van de interne controle. Om zo effectief en efficiënt mogelijk vorm te geven aan de interne controle wordt met de accountant afgestemd welke normen we dienen te hanteren en welke financiële processen we minimaal moeten onderzoeken.

Met ingang van het verslagjaar 2021 gaan colleges van burgemeester en wethouders van gemeenten zelf een rechtmatigheidsverantwoording opstellen, die opgenomen gaat worden in de jaarrekening.

Drie documenten
Elk jaar worden drie documenten voor de beoordeling van de jaarstukken opgesteld. Dat zijn het normenkader, het controleprotocol en het interne controleplan. Het normenkader en het controleprotocol worden voorgelegd aan de begeleidingscommissie accountant. Het interne controleplan wordt besproken met de accountant.

Normenkader
Het normenkader geeft inzicht in de bestaande externe wet- en regelgeving, de verordeningen en de kaderstellende besluiten van de gemeenteraad voor zover ze bepalingen bevatten over financiële beheershandelingen. Dit geeft aan op basis van welke wet- en regelgeving de accountant de jaarrekening moet controleren.

Controleprotocol
Het controleprotocol geeft gevolg aan de uitvoering van artikel 213 Gemeentewet. Dit controleprotocol heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties voor de controle van de jaarrekening van de gemeente Hoogeveen.

Intern controleplan
In het intern controleplan beschrijven we hoe we kunnen vaststellen dat de gemeente en de uitvoeringsorganisatie (de gemeenschappelijke regeling Samenwerkingsorganisatie De Wolden Hoogeveen, de SWO) rechtmatig en getrouw handelt en hoe we het niveau daarvan kunnen behouden. Het uiteindelijke doel is governance: het zoveel mogelijk beperken van verrassingen.

Het intern controleplan is opgesteld onder het motto dat, als de processen (‘de lijn’) op orde zijn, er zo min mogelijk in- en externe controle nodig is. Zijn de processen op orde dan vindt de interne beheersing al daarbinnen plaats en kan de toetsing achteraf beperkt blijven.
Sinds 2015 hebben we een gezamenlijk controleplan voor zowel de gemeenten Hoogeveen en De Wolden als voor de SWO. De actualisatie van dit controleplan vindt in 2021 plaats.

Ontwikkelingen
De ingerichte werkwijze is voornamelijk systeem- en procesgericht in plaats van gegevensgericht. Door meer risico- en procesgericht te kijken, kunnen aan de voorkant processen worden voorzien van beheersingsmaatregelen, waardoor deze processen beter verlopen en minder controle achteraf nodig is. Dat bevordert niet alleen de efficiency, op die manier draagt het ook bij aan een kwaliteitsverbetering van de processen in plaats van constateringen achter af.

Voor 2022 is er een Control Visie en een Control statuut in ontwikkeling. De onafhankelijkheid van de Interne Audit wordt hierin opnieuw geborgd. Wij zien als toegevoegde waarde ten aanzien van de rechtmatigheid de borging van het three lines model.

Niet-financiële rechtmatigheid
De SWO geeft namens Hoogeveen invulling gegeven aan de niet-financiële rechtmatigheid. Dit gebeurt onder de noemer juridische kwaliteitszorg. Juridische kwaliteitszorg omvat het geheel van maatregelen en voorzieningen die zijn gericht op het verbeteren en op peil houden van de juridische kwaliteit van besluitvorming en handelen. Uitgangspunten zijn:
- Nadruk op juridische advisering vooraf en tijdens in plaats van controleren en meten achteraf;
- Ontwikkeld vertrouwen;
- Nadruk op soft tools in plaats van hard tools.

Bevindingen van de accountant
Middels de bevindingen vanuit de interim controle 2020 en de jaarrekening controle 2020 zijn de interne controle processen aangescherpt om de voortgang en de borging van de verbeterpunten te monitoren. De verbeterpunten worden bij de interim controle 2021 door de accountant getoetst.

Overzicht van baten en lasten

Product	Realisatie	Begroting	Begroting		Meerjarenbegroting	
(Bedragen x 1000)	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lasten						
Blijven meedoen en talentontwikkeling	41.365	39.275	39.675	38.095	36.511	35.092
Gezond en vitaal	32.373	33.669	32.799	32.588	32.614	31.986
Werken aan werk	56.577	51.566	49.451	48.064	48.430	47.065
Bruisend Hoogeveen	3.768	3.255	3.041	2.967	3.109	3.041
Aantrekkelijk wonen	8.980	9.643	10.013	6.935	6.574	6.292
Krachtige wijken en dorpen	6.137	6.981	6.933	6.443	6.611	6.621
Veilige bereikbaarheid	7.812	8.864	9.214	9.504	9.491	10.298
Duurzamer Hoogeveen	13.363	11.054	11.101	10.599	10.162	10.188
Veilig Hoogeveen	3.621	3.913	3.966	3.976	3.996	3.995
Zichtbaar en transparant bestuur	5.247	5.278	5.003	4.859	4.862	4.862
Totaal lasten	**179.243**	**173.501**	**171.196**	**164.029**	**162.359**	**159.441**
Baten						
Blijven meedoen en talentontwikkeling	5.013	2.818	3.670	2.698	2.698	2.568
Gezond en vitaal	2.779	2.679	2.580	2.593	2.651	2.651
Werken aan werk	31.106	26.186	24.816	24.457	25.501	24.887
Bruisend Hoogeveen	542	169	151	152	152	152
Aantrekkelijk wonen	6.605	6.554	6.956	3.721	2.849	2.387
Krachtige wijken en dorpen	1.545	1.170	1.070	1.070	1.070	1.070
Veilige bereikbaarheid	2.552	2.385	2.882	2.951	3.020	3.088
Duurzamer Hoogeveen	14.060	12.421	12.073	11.472	10.941	10.973
Veilig Hoogeveen	48	3	3	3	3	3
Zichtbaar en transparant bestuur	1.299	811	836	850	858	858
Totaal baten	**65.550**	**55.197**	**55.038**	**49.967**	**49.743**	**48.638**
Saldi						
Blijven meedoen en talentontwikkeling	36.351	36.458	36.005	35.397	33.813	32.524
Gezond en vitaal	29.594	30.989	30.219	29.995	29.964	29.335
Werken aan werk	25.471	25.380	24.635	23.606	22.929	22.178
Bruisend Hoogeveen	3.226	3.087	2.891	2.814	2.957	2.889
Aantrekkelijk wonen	2.375	3.089	3.057	3.214	3.725	3.905
Krachtige wijken en dorpen	4.592	5.811	5.863	5.373	5.541	5.551
Veilige bereikbaarheid	5.259	6.479	6.332	6.553	6.471	7.210
Duurzamer Hoogeveen	-697	-1.366	-972	-873	-779	-785
Veilig Hoogeveen	3.573	3.910	3.963	3.973	3.992	3.992
Zichtbaar en transparant bestuur	3.948	4.467	4.167	4.009	4.004	4.004
Totaal saldi	**113.693**	**118.304**	**116.158**	**114.062**	**112.616**	**110.803**

Product	Realisatie	Begroting	Begroting		Meerjarenbegroting	
(Bedragen x 1000)	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Saldi programma's	113.693	118.304	116.158	114.062	112.616	110.803
Saldi algemene dekkingsmiddelen	-130.580	-137.098	-139.569	-136.650	-136.808	-136.880
Overhead	17.849	17.691	18.964	18.214	18.335	18.586
Mutaties reserves	-865	1.064	1.281	4.758	5.740	6.102
Resultaat (- = voordelig)	**97**	**-39**	**-3.166**	**384**	**-117**	**-1.388**

Voor de bepaling van het structurele begrotingssaldo wordt het resultaat gecorrigeerd voor de incidentele lasten en baten:

Omschrijving bedragen x € 1.000 + = nadeel, - = voordeel	2022	2023	2024	2025
Eindstand	-3.166	384	-117	-1.388
Incidentele lasten	-2.231	-1.558	-1.040	-552
Incidentele baten	1.561	1.158	640	402
Saldo structurele baten en lasten	**-3.836**	**-16**	**-517**	**-1.538**

Mutaties ten opzichte van programmabegroting 2021-2024

In onderstaande tabellen zijn de mutaties ten opzichte van de vorige programmabegroting per programma opgenomen en daaronder voorzien van een toelichting.

Blijven meedoen en talentontwikkeling

Product bedragen x €1.000 + = nadeel en - = voordeel	2022	2023	2024	2025
Lasten				
Mutaties vanuit kaderbrief 2022				
430 RMC/leerplicht	50	50	50	50
430 Indexering SWW	17	17	17	17
610 Indexering SWW	5	5	5	5
620 Indexering SWW	25	25	25	25
671 Wettelijke taken Wgs 2021	90	110	110	110
672 huisvestingskosten jeugdhulp plus	20	20	20	20
672 kosten jeugdhulp	400	400	400	400
672 kosten jeugdhulp	460	460	460	460
710 Indexering GGD	68	68	68	68
Aanvullende mutaties				
420 Indexering subsidie scholen voortgezet onderwijs	26	26	26	26
420 Realisatie bijsturing voortgezet onderwijs	pm	pm	pm	pm
420 Goudvink	-18	-18	-18	-18
420 Kameleon	-9	-9	-9	-9
420 Brede school Krakeel	-30	-30	-30	-30
420 Erflanden	-80	-51	-151	-91
420 Indexering OZB eigen gebouwen	11	11	11	11
430 Regionale aanpak schoolverlaten	130	130	130	
430 Nationaal Programma Onderwijs (NPO)	pm	pm	pm	pm

Product bedragen x €1.000 **+ = nadeel en - = voordeel**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
430 Indexering SWW	-9	-9	-9	-9
610 Indexering SWW	-2	-2	-2	-2
620 Indexering SWW	-12	-12	-12	-12
560 Bibliotheek	100			
671 Wettelijke taken Wgs 2021	30	10	10	10
672 Invoering woonplaatsbeginsel jeugdzorg	527	527	527	527
672 Oplossen knelpunten in de jeugdzorg	400	400	400	400
672 Terugdringen wachtlijsten jeugdproblematiek	90			
672 Ontwikkelagenda	340	340	340	340
672 Transformatiebudget jeugdzorgaanbieders	221	221	221	221
672 Indexering kosten jeugdhulp	-349	-349	-349	-349
672 Kostenreductie van maatregelen als gevolg van hervormingsagenda Rijk	-525	-930	-1.269	-1.673
672 Kostprijsberekening jeugdreclassering en pleegzorg	37	37	37	37
672 Kosten jeugdzorg	872	881	716	718
Totaal lasten	**2.885**	**2.328**	**1.724**	**1.252**
Baten				
430 Regionale aanpak schoolverlaten	-130	-130	-130	
560 Bibliotheek	-100			
672 Compensatieregeling voogdij	-872			
672 Taakstelling Jeugd	425	425	425	425
Totaal baten	**-677**	**295**	**295**	**425**
Saldo	**2.208**	**2.623**	**2.019**	**1.677**

Toelichting op de cijfers
Mutaties vanuit kaderbrief 2022

671 Wettelijke taken Wgs (Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening) 2021
In de kaderbrief 2022 is het preventiebudget Schuldhulpverlening per abuis opgenomen in het programma Werken aan Werk. Dit hebben we in de begroting 2022 gecorrigeerd.

Aanvullende mutaties
Lasten

420 Indexering subsidie scholen voortgezet onderwijs
Op grond van de overeenkomst Meerjarenfinanciering Huisvesting, wordt de subsidie aan de Voortgezet onderwijsscholen voor kosten onderwijshuisvesting jaarlijks geïndexeerd.
Op basis van een voorlopige indexering van 1,6% verwachten voor 2022 dat de subsidie voor de scholen van het voortgezet onderwijs € 26.000 hoger uitvallen.

420 Realisatie bijsturing voortgezet onderwijs
*I*n 2021 hebben we als bijsturing opgenomen dat we de subsidie aan de scholen voortgezet onderwijs kunnen verlagen op basis van de leerlingaantallen. Op dit moment zijn we in overleg met beide schoolbesturen van het voortgezet onderwijs. Op basis van deze gesprekken zal duidelijk moeten worden of de bijsturing wordt gerealiseerd.

420 Goudvink
Het pand voor onderwijsvesting De Goudvink is gesloopt. De jaarlijks begrote kosten hiervoor van € 18.000 vallen vrij.

420 Kameleon
Het pand voor onderwijsvesting De Kameleon is gesloopt. De jaarlijks begrote kosten hiervoor van € 9.000 vallen vrij.

420 Brede school Krakeel
Jaarlijks betalen de scholen een exploitatiebijdrage aan de gemeente van € 30.000. Hiermee is geen rekening gehouden in de begroting.

420 Erflanden
Het pand voor onderwijshuisvesting in de Erflanden is door de gemeente aangekocht en daardoor vallen de huurkosten vrij. Hiertegenover staan de exploitatiekosten. Per saldo is dit een voordeel van € 80.000 in 2022 (€ 51.000 in 2023, € 151.000 in 2024 en € 91.000 in 2025).

420 Indexering OZB eigen gebouwen
Door een indexering van 2% op OZB, moeten ook de kosten OZB verhoogd worden. In de kaderbrief is dit per saldo verwerkt onder de algemene dekkingsmiddelen.

430 Regionale aanpak voortijdig schoolverlaten
Voor de regionale aanpak voortijdig schoolverlaten zullen tot en met 2024 middelen worden ontvangen die ook hiervoor ingezet moeten worden. Dit bedrag is gelijk aan de baten die in dit programma zijn opgenomen.

430 Nationaal programma Onderwijs (NPO)
Vanuit het Nationaal Programma Onderwijs krijgen gemeenten middelen om leerlingen te helpen met de gevolgen van Covid-19. Voor Hoogeveen gaat het om €1.100.000 tot en met schooljaar 2022-2023.
Op dit moment zijn we aan het kijken hoe we de middelen kunnen inzetten. Bijvoorbeeld door bestaande initiatieven te bestendigen en om de extra inzet van het onderwijs te versterken en verbinden. Een deel van de financiële lasten (en bijbehorende baten) zullen vallen in 2022.

560 Bibliotheek
Door de provincie is voor 2022 subsidie toegekend voor spreiding en toegankelijkheid bibliotheken. Deze subsidie zal op basis van een subsidie aanvraag doorbetaald worden aan de bibliotheek. Hiertegenover staat een voordeel bij de baten.

671 Wettelijke taken Wgs (Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening) 2021
Bij het opstellen van de kaderbrief 2022 is een bedrag opgenomen voor het uitvoeren van de nieuwe wettelijke taken Wgs van € 90.000 in 2022 en € 110.000 voor 2023 en verder. Op basis van de huidige verwachtingen verwachten we dat dit structureel € 120.000 is.

672 Invoering woonplaatsbeginsel jeugdzorg
Met ingang van 1 januari 2022 zullen alle gemeenten in Nederland gaan werken met het nieuwe woonplaatsbeginsel. Niet langer is de opvanglocatie leidend, maar de oorspronkelijke woonplaats. Dit betekent dat een groot aantal jeugdigen administratief verhuizen. In de meicirculaire 2021 is de uitkering voogdij/18+ om die reden toegenomen met € 527.000 in 2022 en verder. We gaan er, voor zover nu bekend, vanuit dat dit budgetneutraal verloopt en daarom hogen we ook de kosten op met € 527.000.

672 Oplossen knelpunten in de jeugdzorg
Het Rijk en VNG hebben op 22 april 2021 afspraken gemaakt voor de aanpak van problematiek in de jeugdzorg, om de crisiscapaciteit in de jeugd-ggz uit te breiden en wachttijden aan te pakken. Hieraan zijn extra middelen 2021 gekoppeld en ook vanaf 2022 ontvangen we extra middelen in het gemeentefonds voor de aanpak van de problematiek. We begroten voor de komende jaren € 400.000.

672 Terugdringen wachtlijsten jeugdproblematiek
Een aantal zorgaanbieders hebben een aanvraag ingediend voor de doeluitkering SPUK (vanuit de extra middelen jeugdhulp 2021). De inzet van deze middelen zijn een oplossing voor de acute crisis binnen de Jeugd-GGZ, maar de totale omvang van de problematiek zal daarmee naar alle waarschijnlijkheid niet zijn opgelost. Gemeente Hoogeveen heeft in samenspraak met Jeugdhulpregio Zuid-Drenthe toegezegd hiervoor incidenteel extra middelen beschikbaar te stellen. Voor gemeente Hoogeveen is dit een financiële uitzetting van € 90.000.

672 Ontwikkelagenda
In februari 2021 heeft de raad een motie aangenomen. In de motie staan 12 verbetersuggesties voor het organiseren van efficiënte en effectieve jeugdhulp. De ontwikkelpunten zijn meegenomen in een bredere ontwikkelagenda, die onderdeel zal uitmaken van het programma herontwerp sociaal domein. Ook het Rijk werkt aan een hervormingsagenda waar we uitvoering aan moeten geven. Voor het uitvoeren van de ontwikkelagenda begroten we structureel € 340.000.

672 Transformatiebudget jeugdzorgaanbieders Zuid Drenthe
In de contracten jeugdhulp die zijn afgesloten per 1 januari 2021 zijn met een aantal aanbieders afspraken gemaakt over een transformatiebudget. In 2022 gaan we kijken op welke manier we het transformatiebudget optimaal kunnen benutten. Hiervoor dient het budget in de begroting structureel opgehoogd te worden met € 221.000.

672 Indexering kosten jeugdhulp
Bij het opstellen van de kaderbrief 2022 zijn we uitgegaan van een indexering per 1 januari 2022 van 2,5%. In de contracten jeugdhulp hebben we opgenomen dat de tarieven jaarlijks worden geïndexeerd op basis van het OVA (overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling) percentage. Het definitieve OVA percentage 2021 is 2,01% (het voorlopige percentage was 3,24%). Dit is een verschil van - 1,23%.
Het voorlopige OVA percentage 2022 is 1,72%. Samen met het verschil 2021 is dit een indexering per 1 januari 2022 van 0,49% (1,72% + -1,23%). Hierdoor valt een deel van het bij de kaderbrief 2022 gereserveerde budget weer vrij (€ 350.000).

672 Kostenreductie van maatregelen als gevolg van hervormingsagenda Rijk
Met ingang van 2022 ontvangen we extra middelen via het gemeentefonds voor de uitvoeringen van de jeugdzorg. Dit is het gevolg van de toegepaste arbitrage. Voor 2022 gaat het om een bedrag van 5,2 miljoen. Vanaf 2023 gaat het rijk er van uit dat een aantal hervormingen een verlaging van de kosten van de jeugdzorg zullen opleveren. De extra rijksmiddelen komen daardoor uit op:
2023: 3,1 miljoen
2024: 2,8 miljoen
2025: 2,5 miljoen
Daarbij speelt mee dat de door her rijk benoemde hervormingen deels al door onszelf zijn ingeboekt als een besparing. Concreet gaat het daarbij om de inzet van POHérs, tariefdifferentiatie en het beperken van verwijzen naar gecontracteerd aanbod.

672 Kostprijsberekening jeugdreclassering en pleegzorg
De jeugdreclassering heeft geconstateerd dat er steeds meer elektronische controles worden uitgesproken door de rechter. Dit zijn intensieve trajecten en vragen meer tijd dat regulier toezicht. Daarnaast is per januari 2021 de kleinschalige voorziening gestart die intensiever is wanneer de jeugdige op een gesloten plek had gezeten.
Daarnaast ontstaat een verschuiving binnen het zorglandschap van de jeugdreclassering plaats door de sluiting van de jeugdgevangenis in Veenhuizen. Hierdoor is het huidige tarief niet toereikend en is er de mogelijkheid dat de van de gemeente € 20.000 hoger zullen uitvallen.
Met ingang van 1 januari 2022 dient de pleegzorg opnieuw te worden aanbesteedt. Hiervoor heeft een onafhankelijk kostprijsonderzoek plaatsgevonden en de tarieven vallen iets hoger uit.

672 kosten jeugdzorg
Zoals opgenomen in de kaderbrief 2022 vallen de kosten jeugdzorg hoger uit en hiertegenover staat dat we door de hogere zorgkosten incidenteel in 2022 in aanmerking komen voor de compensatieregeling voogdij.

Baten

430 Regionale aanpak schoolverlaten
Voor de regionale aanpak schoolverlaten zullen tot en met 2024 extra middelen worden ontvangen.

560 Bibliotheek
Door de provincie is voor 2022 subsidie toegekend voor spreiding en toegankelijkheid bibliotheken. Deze subsidie zal op basis van een subsidie aanvraag doorbetaald worden aan de bibliotheek. Hiertegenover staat een nadeel bij de lasten.

672 Compensatieregeling voogdij
In 2022 verwachten we in aanmerking te komen voor de compensatieregeling voogdij.

672 Taakstelling jeugd
Zoals opgenomen in de kaderbrief 2022 is de taakstelling Sociaal Domein in de begroting 2022 pro forma voor € 1.500.000 verwerkt in het budget jeugd. In 2021 is € 425.000 van deze taakstelling ingevuld en dient hierop gecorrigeerd te worden.

Gezond en vitaal

Product bedragen x €1.000 + = nadeel en - = voordeel	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Lasten				
Mutaties vanuit kaderbrief 2022				
520 Sportvloeren	45			
520 Continuering zwembad De Dolfijn	50	20	20	20
610 Indexering SWW	84	84	84	84
610 Plegerhulp	14	14	14	14
620 Indexering SWW	7	7	7	7
620 Gemeentezorgspiegel	4	4		
660 VolumegroeiWmo-voorzieningen				211
671 Volume groei huishoudelijke hulp				528
671 Volumegroei begeleiding				304
671 Index Wmo huishoudelijke hulp	300	300	300	300
671 Index Wmo begeleiding	300	300	300	300

Product bedragen x €1.000 **+ = nadeel en - = voordeel**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
671 Interwonen	148	148	148	148
671 Crisisopvang inwoners met verstandelijke beperking	17	17	17	17
710 GGD Psychosociale Hulp bij Ongevallen en Rampen	6	6	6	6
710 Indexering GGD	17	17	17	17
Aanvullende mutaties				
520 Continuering zwembad de Dolfijn	-236	243	115	272
610 Regionale samenwerking	10	10	10	10
610 Indexering SWW	-42	-42	-42	-42
620 Indexering SWW	-3	-3	-3	-3
620 Cliëntondersteuning	4	4	4	4
620 Agenda lokale Inclusie	12			
620 Subsidie adviesraad sociaal domein	1	1	1	1
671 Wmo vervoer	60	60	60	60
671 Wmo huishoudelijke hulp divers	80	80	80	-448
671 Wmo begeleiding divers	-665	-665	-665	-969
671 WMO, paradigmashift sociaal domein	298	298	298	298
671 Interwonen	2	2	2	2
681 Inloopvoorziening voor dak- en thuislozen	-9	-9	-9	-9
681 Aanbesteding beschermd wonen	51			
710 Organisatieontwikkeling GGD	14			
Totaal lasten	**569**	**896**	**764**	**1.132**

Toelichting op de cijfers

520 Vervanging sportvloeren
Om gymzalen en sporthallen veilig en verantwoord te kunnen gebruiken moeten sportvloeren voldoen aan een aantal eisen. Hier voeren we periodiek inspecties voor uit. Op basis van de vastgestelde inspectie in 2017 is € 45.000 in 2022 benodigd om diverse vloeren te renoveren of te vervangen.

520 Continuering zwembad de Dolfijn
We houden het zwembad de Dolfijn voor ten minste 5 jaar open. We beschikken nu niet over de financiële ruimte om een investering te doen in een nieuw zwembad of een grootschalige renovatie. Daarnaast moet er ook bepaald worden aan welke uitgangspunten een toekomstig zwembad in Hoogeveen moet voldoen. Om het zwembad voor de komende 5 jaar open te houden nemen we de vereiste onderhoudsbudgetten op om het zwembad veilig en verantwoord te gebruiken. In deze nieuwe onderhoudsbudgetten zijn ook middelen opgenomen om aanpassingen uit te voeren die vereist zijn vanuit de Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden.

610 Plegerhulp
Het bedrag in de begroting voor hulp aan de pleger van huiselijk geweld en voor uitvoering van de Wet tijdelijk huisverbod is al jaren lager dan de daadwerkelijke kosten. Het huisverbod houdt in dat een pleger van huiselijk geweld in beginsel tien dagen zijn of haar woning niet meer in mag en in die periode ook geen contact mag opnemen met de partner of de kinderen. De maatregel voorziet in een afkoelingsperiode waarbinnen de nodige hulpverlening op gang kan worden gebracht en escalatie kan worden voorkomen. Het budget moet worden verhoogd van € 20.735 naar € 35.000.

610 Regionale samenwerking
Veel organisaties op het gebied van ondersteuning en zorg werken regionaal, zoals de zorgverzekeraar, ziekenhuizen, zorgaanbieders en patiënten- en cliëntenorganisaties. Zij vragen de gemeenten om visie, samenwerking en ondersteuning. Dit vraagt in toenemende mate om afstemming en samenwerking tussen de Drentse gemeenten. Om dat te organiseren en faciliteren is het soms noodzakelijk om externe ondersteuning in te huren. Ook om te voorkomen dat een onevenredig beroep wordt gedaan op de beleidscapaciteit van de grote gemeenten in Drenthe. Om dit te kunnen bekostigen is er een budget benodigd van € 10.000.

610 Indexatie SWW
In de kaderbrief 2022-2025 was reeds rekening gehouden met een loonontwikkeling van 3,25%. Ten tijde van het opstellen van de begroting is gebleken dat de index naar alle waarschijnlijkheid 1,72% zal bedragen. De totale kosten van de dienstverlening van de SWW voor dit programma stijgen hierdoor niet met € 91.000, maar met € 46.000.

620 Cliëntondersteuning
Het contract voor cliëntondersteuning liep af op 30 juni 2021. Er is een nieuw contract afgesloten met een hoger tarief per 1 juli. Ook zal er worden geïndexeerd in 2022.

620 Gemeentezorgspiegel
De Gemeentezorgspiegel is een monitorsysteem voor zorgdata dat ontwikkeld is door Vektis en ondersteund wordt door de VNG en Zorgverzekeraars Nederland. Vektis beschikt over een database van alle gedeclareerde zorg vanuit de Zorgverzekeringswet (Zvw) en de Wet langdurige zorg (Wlz). De database wordt aangevuld met gegevens vanuit de Wmo en de Jeugdzorg door aangesloten gemeenten. Hierdoor kan tot op wijkniveau inzicht worden verkregen in het gebruik van zorg over de verschillende stelsels heen.
Zilverenkruis en de 12 Drentse gemeenten hebben de ambitie om tot een gezamenlijk beeld te komen van het gebruik en de kosten van zorg en ondersteuning in de verschillende domeinen (ZVW, WLZ, WMO, Jeugdwet) in Drenthe. De Drentse gemeenten, waaronder Hoogeveen, hebben daarom een overeenkomst gesloten met Vektis voor toegang tot en het gebruik van de Gemeentezorgspiegel tot 1 september 2023. De kosten bedragen € 3.750 per jaar.
Landelijk wordt financiering door de VNG overwogen. In dat geval vervalt de gemeentelijke bijdrage.

620 Agenda Werkgroep lokale inclusie
De uitvoering van de Agenda Lokale Inclusie geschiedt door een werkgroep van betrokkenen en vrijwilligers. Voor continuïteit en communicatie met de gemeente is ambtelijke ondersteuning van 4 uur per week onontbeerlijk, ad. € 9.500. Voor het organiseren van activiteiten met de doelgroep en met stakeholders is een activiteitenbudget vereist van € 2.500.

620 Subsidie adviesraad sociaal domein
De Adviesraad Sociaal Domein ontvangt jaarlijks een subsidie van € 25.000. Het bedrag wordt verdeeld tussen de programma's Blijven meedoen en talentontwikkeling en Gezond en vitaal. Het bedrag in de begroting van Gezond en vitaal (€ 12.000) is al jaren te laag en moet worden verhoogd met € 500.

671 Interwonen
We hebben besloten om in 2021 subsidie te verlenen aan het Leger des Heils voor uitvoering van het project Interwonen inclusief proefwonen. Interwonen biedt een combinatie van wonen en begeleiding aan ruim 30 zeer kwetsbare inwoners.

Het betreft volwassenen die te maken hebben met langdurige of herhaaldelijke dak- en thuisloosheid in combinatie met vaak ernstige psychiatrische aandoeningen, een lichte verstandelijke beperking, problematisch drugs- of alcoholgebruik, slechte fysieke gezondheid of lichamelijke beperkingen, justitiële problemen, huurschulden, woonverleden met overlast e.d. Bij veel deelnemers is sprake van veiligheidsrisico's. Deze inwoners worden in een traject van gemiddeld 3 jaar begeleid naar zelfstandig wonen.

Interwonen is een bewezen project dat al jaren in Hoogeveen wordt uitgevoerd maar dat met ingang 2021 niet meer volledig door centrumgemeente Assen wordt betaald. Het is een belangrijk instrument om inwoners die dak- of thuisloos zijn of dreigen te worden weer perspectief te bieden. Deelnemers leren om zelfstandig te functioneren in de samenleving met respect voor de omgeving. Het project levert daarmee ook een belangrijke bijdrage aan het beteugelen en voorkomen van overlast. We willen het project daarom voortzetten.

In de programmabegroting 2021-2024 is het budget voor Wmo-begeleiding hiervoor verhoogd met € 275.000. De jaarlijkse kosten bedragen echter € 425.000. Dat betekent dat het budget met ingang van 2022 structureel moet worden verhoogd met € 150.000.

671 Crisisopvang voor inwoners met een verstandelijke beperking
Gemeenten zijn op basis van de Wmo 2015 verantwoordelijk voor de crisisopname van burgers met een verstandelijke beperking die niet onder de Wet langdurige zorg (Wlz) of de Zorgverzekeringswet (Zvw) vallen. Het gaat om tijdelijke opvang (maximaal 2 weken) met 24/7 toezicht voor inwoners met een verstandelijke beperking van 18 jaar en ouder die een time out nodig hebben en tijdelijk niet zelfstandig kunnen wonen. Er is geen behandeling nodig (Zorgverzekeringswet) en ook is er geen sprake van een noodzaak tot langdurig 24/7 toezicht (Wet Langdurige Zorg). Het is vooral aan de orde als een situatie niet meer houdbaar is vanwege bijvoorbeeld overlast of verwaarlozing.
De 12 Drentse gemeenten hebben afspraken gemaakt met het Centrum Verstandelijke Beperking en Psychiatrie te Assen (CVBP) over de beschikbaarheid van een crisisplaats en over de toegang tot de crisisplaats. De financiering van de beschikbaarheid van de crisisplaats en van opname van inwoners is niet structureel geregeld. We willen de jaarlijkse kosten structureel opnemen in de begroting. De kosten bedragen per jaar € 17.000.

671 WMO vervoer
Gedurende het jaar 2021 zien we een volumestijging van het WMO vervoer. Uitgaande van de realisatiecijfers van 2021 dienen de kosten te worden verhoogd met € 60.000.

671 Wmo huishoudelijke hulp
Voor het bepalen van het budget voor thuishulp hebben we de realisatiecijfers over het boekjaar 2021 als uitgangspunt genomen. We hebben als basis het volume dat we verwachten te realiseren in 2021 gehanteerd maal het nieuwe tarief over 2022.

In de kaderbrief is reeds melding gemaakt van een tariefstijging van € 300.000. Er heeft een aanbesteding plaatsgevonden, waarbij het tarief voor huishoudelijke hulp stijgt van € 28,80 (HH1) en € 29,40 (HH2) naar een nieuw tarief van € 30 per uur. Vanaf 2022 hanteren we 1 tarief.

Naast de extra kosten zoals reeds vermeld in de kaderbrief, is het ook noodzakelijk om de kosten met € 180.000 te verhogen om de volgende redenen:
- Op basis van het advies van de VNG over de te verwachten landelijk stijging van de zorgvraag als gevolg van vergrijzing zouden we een indexatie van 7% moeten toepassen. Uit de realisatiecijfers 2021 blijkt dat we hiervan kunnen afwijken en uit kunnen gaan van een volumestijging van 3,5%. De kosten zullen hierdoor met € 280.000 stijgen voor de jaren 2022 t/m 2025.

- In het totaalbedrag van de begroting zijn de besparingen van de herindicaties aan de hand van het nieuwe normenkader meegenomen. Echter, deze besparingen vallen, nu de gesprekken met de inwoners daadwerkelijk zijn gevoerd, € 100.000 lager uit dan begroot.
- Bij de PGB thuishulp zien we een volumedaling op basis van de realisatiecijfers 2021, dit leidt tot een besparing van € 100.000.

671 Wmo begeleiding
Net zoals bij de Wmo thuishulp is voor het bepalen van het budget gekeken naar het volume dat in 2021 verwacht wordt. Daarnaast is rekening gehouden met een tariefstijging van 3% ad. € 199.000. Ook bij WMO-begeleiding zien we in de realisatiecijfers over 2021 dat de volumestijging conform advies van de VNG niet wordt behaald, waardoor we een 2% autonome volumestijging verwachten voor de jaren 2022 t/m 2025 i.v.m. de vergrijzing. Dit betekent een stijging van € 134.000 in 2022 t/m 2025.

In 2021 is aangegeven dat op Wmo begeleiding structureel een besparing van € 298.000 kan worden behaald. Op basis van de eindejaarsverwachting 2021 verwachten we € 175.000 te realiseren. Er zal gekeken moeten worden hoe het restant kan worden bespaard.

Bij de PGB begeleiding zien we een volumedaling op basis van de realisatie cijfers 2021, dit leidt tot een besparing van € 400.000.

671 Wmo
De bijsturing in het kader van de paradigmashift sociaal domein is voorlopig voor € 1 miljoen opgenomen bij de Wmo begeleiding. Daarvan is afgesproken dat er getracht wordt om € 298.000 structureel te besparen vanaf 2022

681 Inloopvoorziening voor dak- en thuislozen
De uitgaven van de inloopvoorziening voor dak- en thuislozen is gestegen met € 21.000. Daarentegen staan ook meer inkomsten van Centrumgemeente Assen van € 30.000.

681 Aanbesteding beschermd wonen
De financiële doordecentralisatie beschermd wonen per 1 januari 2023 vraagt mogelijk om een nieuwe aanbesteding voor de regio Zuidwest Drenthe. Hiervoor moet procesmanagement worden ingehuurd ter waarde van € 120.000 (maximaal € 51.000 voor Hoogeveen). Onderzocht wordt of Zuidwest Drenthe nog een aantal jaren gebruik kan blijven maken van de aanbesteding van centrumgemeente Assen. Indien dat niet mogelijk is, wordt een beroep gedaan op het regiobudget beschermd wonen. Dat vraagt solidariteit van de gemeenten in Noord en Midden Drenthe.

710 organisatieontwikkeling GGD
Financiering van de Psychosociale Hulp bij Ongevallen en Rampen (PSHOR) is gewijzigd. De bekostiging loopt niet meer via de begroting van de Veiligheidsregio maar via de begroting van de GGD. Voor de gemeente Hoogeveen is deze wijziging budgettair neutraal. Het budget voor de Veiligheidsregio in het programma Veilig Hoogeveen wordt verlaagd met € 6.000 en het budget voor algemene gezondheidszorg in het programma Gezond en vitaal wordt verhoogd met € 6.000.

In haar kaderbrief voor 2022 stelt de GGD voor om een budget van € 130.000 op te nemen in de GGD-begroting voor organisatieontwikkeling. Dit betreffen voornamelijk ICT investeringen ten behoeve van o.a. de flexibilisering van de contactmomenten jeugdgezondheidszorg. De Gemeente Hoogeveen heeft aangegeven hier alleen mee in te stemmen als dit op budgetneutrale wijze plaatsvindt. Als het algemeen bestuur van de GGD deze voorwaarde niet overneemt stijgen de kosten met € 14.000.

De GGD heeft in haar kaderbrief een loon- en prijsstijgingen van 2,18% opgenomen gebaseerd op aannames die door het Centraal Planbureau (CPB) zijn gemaakt. In dit programma betekent dit voor algemene gezondheidszorg en Veilig Thuis Drenthe 18+ een kostenstijging van in totaal € 17.000.

Werken aan werk

Product bedragen x €1.000 + = nadeel en - = voordeel	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Lasten				
Mutaties vanuit kaderbrief 2022				
630 Afname bijstandsbestand	p.m	p.m	p.m	p.m
640 Begeleide participatie, exploitatiebijdrage STARK	p.m	p.m	p.m	p.m
650 Uitvoering wet inburgering	p.m	p.m	p.m	p.m
Aanvullende mutaties				
310 Economische ontwikkeling	180	180	180	180
330 Bijdrage STiB	25	25	-	-
340 Goederenmarkt uitgaven	8	8	8	8
630 Afname bijstandsbestand	-2.221	-2.635	-2.418	-2.417
630 Toename loonkostensubsidie	520	618	716	716
640 Begeleide participatie, exploitatie bijdrage STARK	486	539	553	640
640 Begeleide participatie, doorbetaling rijksbijdrage wsw	646	644	559	-28
Totaal lasten	**-356**	**-621**	**-402**	**-901**
Baten				
330 Marktgelden opbrengsten	17	17	17	17
630 Afname rijksbijdrage BUIG	1.701	2.017	1.702	1.702
Totaal baten	**1.718**	**2.034**	**1.719**	**1.719**
Saldo	**1.362**	**1.413**	**1.317**	**818**

Toelichting op de cijfers

630 Inkomensregelingen
Het aantal uitkeringscliënten ligt momenteel weer op het niveau van voor Covid-19. Ook zijn de voorspellingen van de economische groei positief. Op basis van deze ontwikkelingen schatten we in dat kosten voor uitkeringen met € 2,221 miljoen naar beneden kunnen worden bijgesteld. Daar staat tegenover dat de rijksbijdrage BUIG die we ontvangen voor de betaling van de uitkeringen ook met € 1,7 miljoen naar beneden bijgesteld wordt. Doordat we steeds meer mensen aan werk kunnen helpen met loonkostensubsidie zullen deze uitgaven naar verwachting met € 520.000 stijgen. Wat het effect is van een eventuele afbouw van rijksregelingen en eventuele nieuwe gevolgen van Covid-19 zullen zijn is moeilijk in te schatten. Per saldo gaan we uit van een budgetneutrale ontwikkeling.

640 Begeleide participatie
In de beleidsbegroting 2022 van Stark is een gewijzigd uitgangspunt in de kosten opgenomen. Op aangeven van de provincie is in de begroting een geschatte (cao-)loonstijging voor de SW en ondersteunend personeel meegenomen in de kosten. Hierdoor wijkt de meerjarenbegroting ten opzichte van eerder opgenomen bedragen af en is de bijdrage van Hoogeveen € 406.000 hoger. Daarnaast hebben de deelnemende gemeenten een nieuw contract Beschut Werk gesloten met

Stark dat uitgaat van daadwerkelijke loonwaarde in plaats van een standaard vergoeding van 70%. Hierdoor zijn de inkomsten van Strak voor Beschut werk lager en de bijdrage in de exploitatie aan Stark € 80.000 hoger. Per saldo is dit een nadeel van € 486.000 in 2022.

De rijksbijdrage Wsw vanuit het rijk is naar verwachting € 646.000 hoger dan begroot. Deze hogere bijdrage is een voordeel bij de algemene dekkingsmiddelen maar omdat dit doorbetaald wordt aan Stark, een nadeel op het programma Werken aan Werk.

650 Uitvoering wet inburgering
Vanuit het Rijk krijgen we voor diverse onderdelen middelen om deze wet uit te kunnen voeren. Op dit moment zijn niet nog alle rijksmiddelen bekend en daarom staan de budgetten op p.m. We verwachten dat we in najaar van 2021 het overzicht op de rijksmiddelen wel hebben. Op basis van de inhoudelijke taken binnen de nieuwe wet in combinatie met de rijksmiddelen stellen we in de tweede helft van 2021 een uitvoeringsplan op. Hierin wordt beschreven wat we precies gaan doen (ook in relatie tot arbeidsparticipatie en laaggeletterdheid), wat dat gaat kosten en welke budgetten we daarvoor gaan aanwenden. Onze insteek is om de nieuwe taken budgetneutraal uit te voeren. Bij met name het aanbestedingstraject voor taaltrajecten zit een onzekerheid en een financieel risico. In heel Nederland gaan steeds meer geluiden op dat de daarvoor beschikbaar gestelde rijksmiddelen onvoldoende zijn om de benodigde trajecten in te kunnen kopen. Hoe dit voor Hoogeveen uitpakt is momenteel onduidelijk, omdat het aanbestedingstraject nog loopt.

310 Economische ontwikkeling - regionale samenwerking
Bij de oprichting van Vierkant voor Werk (een bestuurlijk vastgelegde regionale samenwerking tussen Emmen, Coevorden, Hardenberg en Hoogeveen op economisch gebied), nu Dutch TechZone (DTZ) genoemd, zijn afspraken over samenwerking gemaakt. Omdat niet duidelijk was hoe DTZ zich zou ontwikkelen, zijn voor de uitvoering geen structurele middelen opgenomen. Inmiddels heeft gemeente Hoogeveen besloten om deelname aan de Dutch TechZone te continueren. Bij regionale samenwerking gaat het tegenwoordig niet alleen meer om de regio Dutch TechZone. Inmiddels werkt de gemeente Hoogeveen ook samen in de regio Zwolle en de Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe aan toegevoegd. Voor de uitvoering van deze regionale samenwerkingen moet € 180.000 worden opgenomen.

330 Starters in business (STiB)
Zoals in de GemRap is gemeld, is de afbouw van de subsidie aan STiB vertraagd met 1 jaar. Dit betekent dat we in 2022 en 2023 € 25.000 per jaar minder besparen. Hierdoor is er in 2022 nog € 50.000 aan subsidie beschikbaar voor STiB en in 2023 nog € 25.000. In 2024 is de subsidie geheel stopgezet.

330 Marktgelden
De afgelopen jaren is de belangstelling voor een standplaats op de markt minder geworden. Daarmee ook de opbrengst van de marktgelden. De jaarlijkse opbrengsten zijn naar verwachting € 50.000 en daarmee structureel € 17.000 lager.

340 Goederenmarkt
Aan de uitgavenkant wordt jaarlijks 25% van de marktgelden afgedragen aan de stichting marktpromotie. Dit komt neer op € 12.500. En op basis van afspraken gaat € 6.000 naar de BIZ. Derhalve dient het bestaande budget met € 8.000 opgehoogd te worden.

Bruisend Hoogeveen

Product bedragen x €1.000 + = nadeel en - = voordeel	2022	2023	2024	2025
Lasten				
Mutaties vanuit kaderbrief 2022				
340 Marketing/Punt H	13	13	13	13
Aanvullende mutaties				
340 Opzet Markering vanaf 2022	50			
340 Bijdrage Recreatieschap Drenthe	3	3	3	3
530 Cultuurpresentatie, cultuurproduct	5	5	5	5
570 Verwijderen slib Recreatiegebied Schoonhoven				-15
Totaal lasten	**71**	**21**	**21**	**6**
Saldo	**71**	**21**	**21**	**6**

Toelichting op de cijfers

340 Marketing/Punt H
Met de ingezette bezuiniging op Marketing, werd ervan uit gegaan dat het huurdeel Punt H van Marketing zou vervallen (€ 12.500). Omdat het 1 ruimte betreft waar de medewerkers gezamenlijk waren gehuisvest is de huur niet opgezegd en hebben we deze kosten nog. De financiële consequenties van stoppen met informatievoorziening op huidige wijze via Punt H moeten nog worden onderzocht. Middelen die hierdoor vrijvallen zullen worden ingezet voor de productontwikkeling recreatie en toerisme. Om tijdelijk nog te voorzien in de huisvesting van Punt H is het bedrag van € 12.500 is via de kaderbrief weer toegevoegd aan het marketingbudget.

340 Opzet Marketing vanaf 2022
Bij de behandeling van de begroting 2021 is door de gemeenteraad een motie aangenomen om te onderzoeken of op creatieve en inventieve wijze marketing op vernieuwende en geïntegreerde manier in stand gehouden kan worden. De motie spreekt onder andere uit om centrum management hierbij te betrekken en te komen tot een proef voor twee jaar. In 2021 wordt de start van deze proef ondersteund met € 50.000 incidenteel overgebleven middelen van het evenementenbudget. We gebruiken dit om initiatieven vanuit de samenleving te faciliteren, zoals van het centrummanagement. Om in 2022 de proef voor marketing een vervolg te kunnen geven is een budget van € 50.000 nodig. Na 2022 evalueren we dit concept om te bepalen in hoeverre continuïteit in de ontwikkeling van marketing Hoogeveen kan worden geborgd.

340 Bijdrage Recreatieschap Drenthe
Op basis van de begroting 2022 van het Recreatieschap is rekening gehouden met een stijging van de bijdrage van Hoogeveen aan het Recreatieschap van € 3.000.

530 Cultuurpresentatie, cultuurproduct
In 2020 is aparte brandverzekering afgesloten voor de kunstobjecten met een speciale kunstverzekering (€ 5.000). Het betreft voornamelijk kunst vanuit museum 5000 morgen die voor het grootste deel in de bibliotheek staat. Hiermee was in de begroting geen rekening gehouden, en was bij de opstelling van de kaderbrief nog niet bekend. Daarom wordt dit bedrag vanaf 2022 structureel opgevoerd.

570 verwijderen slib Recreatiegebied Schoonhoven
In 2015 is een groot gedeelte van het recreatiegebied Schoonhoven verkocht aan Stichting Het Drentse Landschap. Uitsluitend de openbare gedeelten waar de gemeente, vanuit haar publiekrechtelijke taak, een verantwoording heeft, blijven in beheer bij de gemeente. Eens in de twee jaar moet het slib uit de kleine vijver worden verwijderd. In 2022 en 2024 is hiervoor een al een extra bedrag begroot. Dit bedrag komt in 2025 te vervallen.

Aantrekkelijk wonen

Product bedragen x €1.000 + = nadeel en - = voordeel	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Lasten				
Aanvullende mutaties				
830 Woonvisie	25			
830 Omgevingswet	105			
Totaal lasten	**130**	**0**	**0**	**0**
Baten				
Mutaties vanuit kaderbrief 2022				
830 Aanpassing legesopbrengsten agv Wkb	230	230	230	230
Aanvullende mutaties				
830 Aanpassing legesopbrengsten agv Wkb	-115			
Totaal baten	**115**	**230**	**230**	**230**
Saldo	**245**	**230**	**230**	**230**

Toelichting op de cijfers

Lasten

830 Woonvisie
Zoals bij de kaderbrief 2022-2025 reeds aangegeven willen we voor 2022 wat ruimte creëren voor nieuw beleid. Het project actualiseren woonzorgbeleid is gestart in 2021. De afronding staat gepland in 2022. Voor de laatste fase actualiseren woonzorgbeleid is voor 2022 een budget nodig van € 25.000. In de actualisatie wordt o.a. rekening gehouden met onderwerpen als verkennen van voldoende aanbod in dorpen, mogelijkheden voor starters met een laag woonbudget, inclusief de mogelijkheden van de starterslening.

830 Omgevingswet
Het komende jaar vraagt het project implementatie Omgevingswet om een extra inzet op de nieuwe manier van werken, participatie, het scholen van medewerkers, aanpassen van informatiesystemen en om inwoners, bedrijven en andere stakeholders nog actiever te betrekken bij het proces. Voor 2022 was nog geen budget gereserveerd en is een budget nodig van € 105.000.
Dit bedrag komt naast het reeds in de SWO begroting opgenomen kosten voor personele inzet van € 183.000.

Baten
De Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) en de Omgevingswet worden op 1 juli 2022 ingevoerd. De Wkb zorgt voor verschuiving van werk en verantwoordelijkheid van de gemeente naar de markt. Dit betekent ook dat we voor dat deel van het werk geen leges in rekening mogen brengen. We verwachten een minderopbrengst van 25% (= € 230.000 over een heel jaar) bij

invoering gevolgklasse 1, echter dit is in grote mate afhankelijk van de keuzes die nog gemaakt moeten worden en afhankelijk van het aantal te vergunnen grote bouwprojecten in dat jaar.
De minderopbrengst kan oplopen tot 42% indien later bouwprojecten onder gevolgklasse 2 en 3 ook onder de Wkb moeten worden afgehandeld. De Omgevingswet vraagt van ons meer maatwerk en meer snelheid bij vergunningverlening. Ook kan de gemeente keuzes maken die bijvoorbeeld leiden tot het vergunningsvrij toestaan van bepaalde ruimtelijke ingrepen. Dit heeft gevolgen voor de legesinkomsten en de personeelsinzet.

Toelichting op aanvullende mutatie
Omdat beide wetten per 1 juli 2022 worden ingevoerd is de minderopbrengst geen € 230.000 op jaarbasis maar een half jaar dus de helft van dit bedrag. Correctie daarom € 115.000.

Krachtige wijken en dorpen

Product bedragen x €1.000 **+ = nadeel en - = voordeel**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Lasten				
Mutaties vanuit kaderbrief 2022				
570 Op peil houden onderhoudsbudgetten groen	33	33	33	33
570 Areaaluitbreiding groen 2021	37	37	37	37
570 Areaaluitbreiding groen 2022	pm	pm	pm	pm
570 Boombeheerplan	50			
570 Indexatie SWW	2	2	2	2
Aanvullende mutaties				
570 Areaaluitbreiding groen 2022	52	52	52	52
570 Indexatie SWW	-1	-1	-1	-1
750 Verwijderen grafbedekkingen	9	9	9	9
Totaal lasten	**182**	**132**	**132**	**140**
Saldo	**182**	**132**	**132**	**140**

Toelichting op de cijfers

570 Op peil houden onderhoudsbudgetten 'openbaar groen'
Om het onderhoud op het afgesproken kwaliteitsniveau te kunnen (blijven) uitvoeren, is het noodzakelijk dat de beschikbare budgetten op peil blijven. Aanpassing van de budgetten is daarom noodzakelijk en vindt plaats op grond van de aangekondigde prijsindex uit de jaarlijkse mei circulaire over het gemeentefonds. Er wordt rekening gehouden met een prijsindex van 1,6 % x € 2.034.654 (budgetten onderhoud plantsoen, bomen en begraafplaatsen en onderhoud groen door Stark) wat neerkomt op een bedrag van € 32.555.

570 *Areaaluitbreiding groen 2021 -verhoging exploitatielasten door areaaluitbreiding*
Onder areaaluitbreiding/wijziging wordt verstaan het aantal vierkante meters openbaar gebied dat door (her)inrichtingsplannen wijzigt. Dit brengt wijzigingen in het onderhoudsbudget met zich mee. Areaaluitbreiding omvat niet alleen uitbreiding, maar het kan ook gaan om wijziging van de inrichting.
De hierna genoemde uitbreidingen waren al bekend bij het opstellen van de kadernota. Door uitvoering van de projecten Zwarte Dijkje, De Turfsteker, Het Haagje (VRI Wolfsbos-Mr. Cramerweg), Hoofdstraat fase 2, Julianaplantsoen, Sneeuwbesstraat, Schildersbuurt/Frans Halsstraat, uitbreiding woningbouw Pesse en Tiendeveen en Mauritsplein/Koning Willem Alexanderhof is het areaal gewijzigd. Als gevolg hiervan dient het exploitatiebudget met ingang van 2022 te worden verhoogd met € 37.000.

570 *Areaaluitbreiding groen 2022 -verhoging exploitatielasten door areaaluitbreiding*
Zoals aangekondigd in de kaderbrief 2022 heeft er een inventarisatie plaatsgevonden van de areaaluitbreiding groen en spelen ten behoeve van de begroting 2022-2025. Door uitvoering van de projecten Gebroeders Poststraat, fonteinen Kerkplein, Beukemaplein, KC Wolfsbos, Grote Kerkstraat, Schuinedijk Vijfhoek/Raatakkers en Stoekeplein en 2e deel Dwingelandpark is het areaal gewijzigd. Als gevolg hiervan dient het exploitatiebudget met ingang van 2022 te worden verhoogd met € 51.705. Daarnaast dient het exploitatiebudget voor het onderhouden van de fonteinen in de vijver Hoofdstraat Noord met ingang van 2025 te worden verhoogd met € 7.935. Tot 2025 is het onderhoud bekostigd uit het projectbudget.

570 Opstellen boombeheerplan
Het hebben van actuele beheerplannen is een vereiste die de commissie BBV stelt ten behoeve van het uitvoeren van onderhoud aan kapitaalgoederen. Als vervolg op het groenbeheerplan dat in 2018 is opgesteld moet er een boombeheerplan worden opgesteld. Op dit moment ontbreken namelijk duidelijke en actuele kaders voor het boombeheer. Hiervoor is externe expertise nodig. Om deze reden dient het exploitatiebudget in 2022 eenmalig verhoogd te worden met € 50.000.

570 Indexatie Stichting Welzijnswerk Hoogeveen (SWW)
Als gevolg van een loonprijs indexatie dienen de kosten voor administratieve inzet van de wijkkantoren en buurtbemiddeling te worden verhoogd met € 1.166.

750 Verwijderen grafbedekkingen
Sinds 2018 worden jaarlijks gefaseerd grafbedekkingen en urnenplaten verwijderd van graven en nissen waarvan de rechten niet zijn verlengd of waarvan de rechthebbende niet reageert en de grafrechttermijn verstreken is. De afgelopen jaren zijn de te verwijderen grafbedekkingen en urnenplaten toegenomen, waardoor het huidige beschikbare budget onvoldoende toereikend is. Om de werkzaamheden in de toekomst te kunnen blijven uitvoeren dient het exploitatiebudget structureel te worden verhoogd met € 9.000 (incl. BTW).

Veilige bereikbaarheid

Product bedragen x €1.000 + = nadeel en - = voordeel	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Lasten				
Mutaties vanuit kaderbrief 2022				
210 Onderhoud wegen	14	14	14	14
210 Brugbediening	18	18	18	18
210 Straatreiniging	13	13	13	13
210 Areaaluitbreiding wegen	35	35	35	35
Aanvullende mutaties				
210 Civiele kunstwerken	-197	-27	-114	533
220/250 Indexatie Parkeerservice/Publiek vervoer	6	6	6	6
220 Onderhoud parkeerautomaten	12	12	12	12
Totaal lasten	**-99**	**71**	**-16**	**631**
Baten				
Aanvullende mutaties				
063 Parkeerbelasting	137	69	2	-67
Totaal baten	**137**	**69**	**2**	**-67**

Saldo	**38**	**140**	**-14**	**564**

Toelichting op de cijfers

210 Onderhoud wegen
Door hogere waterschapslasten is er een structureel een tekort van € 13.700.

210 Brugbediening
Voor de inhuur van personeel voor brugbediening via Werkpro is een structureel een tekort van € 18.000.

210 Straatreiniging
Door indexatie vanuit het contract met Area moet het budget structureel worden verhoogd met € 13.000.

Indexatie onderhoudsbudgetten (indexatie)
Om het onderhoud op het met de raad afgesproken kwaliteitsniveau (BOR-basis) te kunnen (blijven) uitvoeren, is het noodzakelijk de beschikbare budgetten op peil te houden. Indexatie is daarom noodzakelijk en vindt plaats op grond van de aangekondigde prijsindex uit de jaarlijkse meicirculaire over het gemeentefonds. We houden rekening met een prijsindex van 1,6%

Indexatie bijdragen verbonden partijen
De bijdragen aan de verbonden partijen ‘Parkeerservice’ en ‘Publiekvervoer’ worden in 2022 volgens verwachting geïndexeerd.

Areaal uitbreidingen
Door het uitvoeren van civiele projecten en bouwprojecten neemt het wegenareaal toe of af, wat leidt tot hogere of lagere onderhoudskosten. In de onderstaande tabel worden de financiële gevolgen van de mutaties in het wegenareaal aangegeven.

Project (bedrag x € 1.000)	**oude situatie**	**nieuwe situatie**	**in-uitbreiding**
Zwarte dijkje	8.058	10.692	2.634
Crerastraat (grex)	0	713	713
Turfsteker (grex)	0	4.955	4.955
Het Haagje	14.663	13.226	-1.437
Hoofdstraat fase 2	10.448	15.573	5.125
Julianaplantsoen (grex)	0	2.041	2.041
Rondweg Hollandscheveld (Hollandsche Dijk)	0	27.297	27.297
Sneeuwbesstraat (grex)	149	426	277
Beukemaplein	11.938	8.325	-3.613
Dwingelandpark	2.578	3.122	544
Prins Mauritsplein	13.616	9.835	-3.781
Totale kostenverhoging exploitatie wegen			**34.755**

Heroverweging bezuinigingen
In de begroting 2021 werden bezuinigingen doorgevoerd op de budgetten voor het onderhoud van de kunstwerken, het onderhoud van de openbare verlichting en op de straatnaamborden en huisnummering. Om het onderhoud op het Bor-basis niveau te houden, kunnen de gelden echter niet structureel worden gemist. Daarom zijn deze bedragen nu wel opgenomen in de begroting 2022.
Indexatie Parkeerservice/publiek vervoer

De verwachting is dat de kosten voor de jaarlijkse bijdrage aan parkeerservice met € 6.000 gaat stijgen. De stijging wordt met name veroorzaakt door €3.000 extra kosten voor het E-loket en €5.000 extra lasten voor het verwerken en invorderen van NL kentekens. Per 1 november 2021 worden de parkeerautomaten naar cashless omgebouwd. Deze maatregel zal een voordeel opleveren van € 6.500 in verband met niet hoeven ledigen van de betaalautomaten. Parkeerservice neemt de verwerking en invordering van naheffingsaanslagen weer zelf ter hand in verband met kwaliteitsniveau. Verder is er sprake van een reguliere jaarlijkse prijsindexatie.

Uitsplitsing budget civiele kunstwerken.
In de meerjarenbegroting 2021-2024 is voor de jaren 2022 en verder een gemiddeld onderhoudsbudget per jaar opgenomen van € 342.000 per jaar. Dit is destijds zo opgenomen, omdat het nieuwe kunstwerkenbeheersplan 2022-2026 er toen nog niet was. Inmiddels in het kunstwerkenbeheersplan 2022-2026 vastgesteld door het college en is duidelijk welk onderhoud er in welk jaar gedaan moet worden en hoeveel dat onderhoud in het betreffende jaar moet kosten. De gemiddelde bedragen die in de vorige begroting werden opgenomen, zijn daarom nu vervangen voor de daadwerkelijk benodigde budgetten. De budgetten verschillen per jaar omdat onderhoudskosten afhankelijk zijn van het onderhoud dat in het betreffende jaar volgens de meerjaren onderhoudsplanning moet worden gedaan.

Aanvullende mutaties

Parkeerbelasting
In 2019 hebben we de parkeerbegroting realistischer gemaakt, door een tariefsverhoging en een uitbreiding van de parkeeruren door te voeren. In de jaarrekening van 2019 zagen we dat dat een geslaagde exercitie is geweest, de geraamde en gerealiseerde opbrengsten kwamen nagenoeg overeen. Belangrijkste afwijking was nog de mismatch tussen geraamde en werkelijke naheffingen, ondanks de extra aandacht voor de handhaving. Ingevolge het uitgangspunt om pessimistisch-realistisch te begroten, is in de begroting 2022 de opbrengstenraming voor de naheffingen en vergunningen naar beneden bijgesteld. Verder zullen voortaan de tarieven jaarlijks worden geïndexeerd om de risico's om opnieuw uit de pas te gaan lopen zo klein mogelijk te maken.

Duurzamer Hoogeveen

Product bedragen x €1.000 + = nadeel en - = voordeel	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Lasten				
Aanvullende mutaties				
740 Bijdrage RUD	199	199	199	199
Totaal lasten	**199**	**199**	**199**	**199**
Baten				
720 Riolering	60	77	68	36
730 Afval	97	97	97	97
Saldo	**356**	**373**	**364**	**332**

Toelichting op de cijfers

740 Bijdrage RUD
In de kaderbrief 2022 is een PM post voor de hogere bijdrage RUD opgenomen.
Inmiddels is er meer zicht op de hoogte van de bijdrage RUD. De bijdrage zal € 199.000 hoger zijn dan begroot. Deze stijging wordt veroorzaakt door:

- Een indexering van 1,4% en de verwerking van de indexering van voorgaand jaar omdat deze niet was doorgevoerd in de begroting van 2021 vanwege de financiële problematiek bij de gemeente Hoogeveen
- Bijdrage omgevingsveiligheid. Het nieuwe programma Omgevingsveiligheid wordt via de decentralisatie-uitkering via het gemeentefonds vergoed.
- Verhoogde bijdrage door toename werkzaamheden primaire taken (BOA-capaciteit, extra luchtadviseur en het actueel houden van het inrichtingenbestand) en aanvullende kosten zoals het verbeteren van de informatievoorziening, aanbestedingstraject nieuw zaaksysteem, en thuiswerkfaciliteiten i.v.m. Covid-19. De deelnemersbijdrage m.b.t. BOA-capaciteit en luchtadviseur is niet vooraf verdeeld over de deelnemers maar vindt achteraf plaats op basis van werkelijke inzet.
- Verschuiving bodemtaken van provincie naar gemeente als gevolg van de invoering van de Omgevingswet.

Verder zijn de onzekere factoren vooralsnog buiten de ontwerpbegroting 2022 van de RUD gehouden en worden later betrokken en verwerkt in een begrotingswijziging 2022. Onderstaand een overzicht van deze onzekerheden:
De invoering van de Omgevingswet per 1 juli 2022
Op basis van een recent onderzoek laten de eerste indicatieve cijfers zien dat het werken onder de Omgevingswet tot een zeer grote kostenstijging kan leiden (10-12%). In Drents verband wordt samengewerkt voor het inzichtelijk maken van de processen en ook om afspraken te maken om de kostenstijging beperkt te houden. Voor een zorgvuldige besluitvorming is meer inzicht nodig op dit onderdeel.

Aanbevelingen evaluatie GR RUD
Verder heeft de afgelopen periode de evaluatie van de RUD plaatsgevonden. Het evaluatierapport RUD Drenthe is eind mei gepresenteerd aan het algemeen bestuur van de RUD en aangeboden aan de deelnemers. Het algemeen bestuur van de RUD deelt de conclusies en de aanbevelingen uit de evaluatie. Eén van de aanbevelingen is de noodzaak voor het actualiseren van de Drentse maat. Hier ligt ook een relatie met het binnen Drenthe vorm te geven uniforme uitvoerings- en handhavingsbeleid. De uitwerkingen van de aanbevelingen zullen een effect gaan hebben op de deelnemersbijdragen.

Implementatiekosten nieuw zaaksysteem
Afhankelijk van de resultaten van de aanbesteding zal een actuele begroting voor de aanschaf- en het implementatietraject voor een nieuw zaaksysteem gemaakt worden.

Bedrijfs- en uitvoeringskosten
Besloten is om de bedrijfs- en uitvoeringskosten niet nu op te nemen in de ontwerpbegroting 2022 van de RUD omdat dit eerst om een nadere onderbouwing vraagt.

Baten
720 Riolering
Omdat we minder kosten toe kunnen rekenen aan riolering (met name lagere kapitaallasten) kunnen we minder verrekenen met de voorziening. De kostendekkendheid van riolering wordt verder toegelicht in de paragraaf lokale heffingen.

730 Afval
Omdat we minder kosten toe kunnen rekenen aan afval (lagere bijdrage) kunnen we minder verrekenen met de voorziening. De kostendekkendheid van riolering wordt verder toegelicht in de paragraaf Lokale heffingen.

Veilig Hoogeveen

Product bedragen x €1.000 + = nadeel en - = voordeel	2022	2023	2024	2025
Lasten				
Mutaties vanuit kaderbrief 2022				
110 Veiligheidsregio Drenthe (VRD)	53	53	53	53
620 Zorg- en Veiligheidshuis Drenthe (ZVHD)	3	3	3	3
Aanvullende mutaties				
120 Communicatie toezicht	-14	-14	-14	-14
Totaal lasten	**74**	**42**	**42**	**42**
Baten				
Aanvullende mutaties				
120 Openbare orde en veiligheid	10	10	10	10
Totaal baten	**10**	**10**	**10**	**10**
Saldo	**84**	**52**	**52**	**52**

Toelichting op de cijfers

Lasten

110 Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

Op basis van de begroting 2022 van de VRD wordt de bijdrage aan de VRD met € 53.000 verhoogd. De verhoging betreft loon- en prijsstijging. Daarnaast is de bijdrage met € 6.000 verlaagd, omdat de kosten van Psychosociale Hulp bij Ongevallen en Rampen (PHOR) zijn overgeheveld naar de GGD (zie ook programma Gezond en vitaal).

620 Zorg- en Veiligheidshuis Drenthe (ZVHD)

De bijdrage aan ZVHD stijgt op basis van de begroting 2022 van ZVHD met € 3.000 (indexering).

Aanvullende mutaties

120 Communicatie toezicht

Het budget voor communicatie toezichthouders wordt overgeheveld naar de SWO. Dit geeft hier een voordeel en op taakveld Overhead een nadeel (budgettair neutraal).

Baten

120 Openbare orde en veiligheid

Zoals in de GemRap 2021 is vermeld, is de begrote opbrengst (€ 10.000) voor lijkschouwingen niet realiseerbaar. De kosten van lijkschouwing te verhalen op nabestaanden is juridisch niet haalbaar. Betreft een wettelijke taak en is geen dienstverlening op aanvraag. Er is geen rechtsgrond aanwezig.

Zichtbaar en transparant bestuur

Product bedragen x € 1.000 + = nadeel en - = voordeel	2022	2023	2024	2025
Lasten				
Mutaties vanuit kaderbrief 2022				
010 Griffie	8	8	8	8
Aanvullende mutaties				
010 Gemeenteraad	20	20	20	20
010 Burgemeester	7	7	7	7
010 Wethouders	25	25	25	25
010 Gewezen wethouders	-182	-133		
010 Commissies	7	7	7	7
010 Ver. Ned. Gemeenten	50	50	50	50
010 Acc. controle jaarrekening	20	20	20	20
010 Naheffing WKR	8			
020 Verkiezingen	23	23	23	23
Totaal lasten	**-22**	**4**	**137**	**160**
Baten				
020 Uittreksels	13	13	13	13
020 Naturalisaties	-10	-10	-10	-10
020 Reisdocumenten	-8	-8	-8	-8
Totaal baten	**-5**	**-5**	**-5**	**-5**
Saldo	**-17**	**-1**	**132**	**155**

Toelichting op de cijfers

Lasten

010 Bestuur

Gemeenteraad

Er is rekening gehouden met salarisstijging van 2,9% voor de komende jaren, hoewel de indexering nog niet bekend is. Het is gebruikelijk dat in het jaar dat er gemeenteraadsverkiezingen worden gehouden, het opleidingsbudget – in dat jaar - met € 10.000 wordt verhoogd. Dit is in 2022 het geval, dit in verband met het introductieprogramma nieuwe raadsleden.

Burgemeester en wethouders

Ook voor de burgemeester en wethouders wordt voor de komende jaren rekening gehouden met een salarisaanpassing van 2,9%. De premies zijn o.b.v. realisatie te laag begroot, voor 2022 tot en met 2025 wordt daarom de begroting hiervoor met € 25.000 naar boven bijgesteld.

Gewezen wethouders

Het huidige zakencollege vervangt tot de gemeenteraadsverkiezingen 2022, het huidige college. Om de kosten van de 'gewezen wethouders' te betalen, is in opdracht van de accountant een voorziening hiervoor gevormd. Deze kosten gaan vanaf 2021 niet meer uit de exploitatie en zorgen dus voor een voordeel in de uitgaven op deze post.

Commissies
Hierbij zijn ook de kosten voor salarissen en sociale lasten aangepast op basis van de realisaties tot nu toe. Hier zijn we ook van de verwachtte salarisstijging uitgegaan.

Griffie
Bovenstaande mutatie uit de kaderbrief 2022, betreft een verwachte cao-stijging van 1,5% per jaar van de salarissen en sociale lasten, inclusief periodieken voor de betreffende medewerkers van de griffie

Vereniging Nederlandse Gemeenten
Op basis van de realisaties tot nu toe, blijkt deze post structureel te laag begroot. Daarom heeft bovengenoemde aanpassing plaatsgevonden om de uitgaven hiervoor in lijn te brengen met de begroting voor de komende jaren. De stijging in de uitgeven is hoofdzakelijk het gevolg van de in 2021 niet begrootte bijdrage t.b.v. het A&O fonds.

Accountant
Deze post in de begroting is aangepast om de jaarlijks voorkomende 'meerwerkkosten' te kunnen voldoen voor de komende jaren. Deze post is structureel te laag begroot en deze wordt nu aangepast aan de realiteit.

Naheffing WKR
Wij krijgen nog een naheffingsaanslag van de belastingdienst m.b.t. de WKR, daarom is genoemd extra bedrag in de begroting opgenomen.

020 Burgerzaken
Verkiezingen
Het budget voor de verkiezingen is de afgelopen jaren nooit toereikend geweest voor de kosten die we hiervoor moeten maken. Daarom wordt het budget in de begroting voor de komende verkiezingsjaren met genoemd bedrag opgehoogd, zodat overschrijdingen op dit onderdeel worden voorkomen. Het grootste deel van de extra kosten zit in materialen en personele kosten.

Baten

020 Burgerzaken
Uittreksels
De verkoop van de VOG's is als gevolg van de Covid-19 pandemie sterk gedaald. Veel organisaties zijn overgestapt op de digitale variant hiervan. Deze trend zorg al een aantal jaren voor een dalende verkoop van VOG's en zal naar schatting ook de komende jaren blijven dalen. Als gevolg hiervan is de begroting op dit punt v.w.b. de opbrengsten negatief bijgesteld met genoemd bedrag.

Naturalisaties
Er worden de afgelopen jaren meer aanvragen gedaan voor naturalisaties en deze trend zal zich naar verwachting ook de komende jaren gaan doorzetten. Daarom verwachten we een hogere opbrengst op dit onderdeel te realiseren en is de begroting conform bijgesteld.

Reisdocumenten
Er is een nieuw model identiteitskaart geïntroduceerd, deze genereert voor de gemeente meer werk en als gevolg daarvan moeten er hogere leges worden doorberekend. Een inschatting van deze hogere opbrengst in de begroting voor de komende jaren opgenomen.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Product bedragen x € 1.000 + = nadeel en - = voordeel	2022	2023	2024	2025
Lasten				
Mutaties vanuit kaderbrief 2022				
Kapitaallasten vervangingsinvesteringen	8	251	309	424
Aanvullende mutaties				
Actualiseren Kapitaallasten	-344	-437	-580	-445
Rente	-197	-81	-73	52
WOZ Bezwaren	40	40	40	40
Totaal lasten	**-493**	**-227**	**-304**	**71**
Baten				
Mutaties vanuit kaderbrief 2022				
Uitkomsten Decembercirculaire gemeentefonds	828	876	688	-302
Algemene uitkering: Verlegging basisjaar	-1.364	-1.364	-1.364	-1.364
Indexering inkomsten	-295	-295	-295	-295
Aanvullende mutaties				
Uitkomsten Meicirculaire gemeentefonds	-1.659	-371	-108	368
Uitkomsten extra middelen jeugd 2022	-5.113			
Stelpost extra middelen jeugd 2023 t/m 2025		-3.075	-2.815	-2.503
Totaal baten	**-5.944**	**-4.229**	**-3.894**	**-4.096**
Saldo	**-6.437**	**-4.456**	**-4.198**	**-4.025**

Toelichting op de cijfers

Actualisering kapitaallasten

Bij de kaderbrief 2022 zijn de kapitaallasten voor vervangingsinvesteringen al meegenomen. De kapitaallasten zijn geactualiseerd op basis van jaarrekening 2020 en de investeringsplanning zoals opgenomen in deze begroting.

Rente

Bij het doorrekenen van de planning liquiditeiten meerjarig blijkt dat we in de toekomst minder lang geld moeten aantrekken dan was opgenomen. Ook voor kort geld zien verwachten we voordelen.

WOZ bezwaren

Wij zijn verplicht om de proceskosten van bezwaarschriften OZB te betalen. Deze zijn nog niet opgenomen in de begroting.

Gemeentefonds

De ontwikkelingen van het gemeentefonds wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van rijksuitgaven.De gemeentefondsuitkering is geactualiseerd op basis van de meicirculaire 2021.

Bedragen x € 1.000	2022	2023	2024	2025
Opgenomen in MJB 2021 (o.b.v. Meicirculaire 2020)	117.399	117.387	117.611	117.611
Stand Decembercirculaire (verwerkt in kaderbrief 2022)	117.934	117.874	118.287	119.277
Stand Meicirculaire 2021	**119.593**	**118.246**	**118.395**	**118.909**
Mutatie in MJB 2022	**1.659**	**371**	**108**	**-368**

Extra middelen Jeugdzorg

Op 29 juni 2021 heeft het ministerie van BZK informatie verstrekt over de verdeling van extra middelen voor jeugdzorg. Het huidige (demissionaire) Kabinet heeft besloten alleen voor 2022 € 1,314 miljard beschikbaar te stellen voor gemeenten. Hoogeveen ontvangt hiervan € 5,113 miljoen in 2022. Over de periode 2023-2025 was op dat moment nog geen duidelijkheid.

Op 16 juli 2021 heeft de provincie meegedeeld dat er een overeenstemming is tussen de ministeries BZK en Financiën, de VNG en het interprovinciaal overleg (IPO) over de richtlijn voor het ramen van de extra structurele middelen jeugdzorg in de algemene uitkering in de jaren vanaf 2023. Er is afgesproken dat gemeenten in hun meerjarenraming voor de jaarschijven 2023 t/m 2025 rekening mogen houden met 75% van de bedragen uit de Hervormingsagenda Jeugd. Dit resultaat komt in de plaats van de stelpost waarbij met structureel € 300 miljoen rekening mocht worden gehouden. Dit resulteert tot onderstaande bedragen voor Hoogeveen.

Bedragen x € 1 miljoen	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
basis commissie van Wijzen (arbitrage)	1.828	1.828	1.828	1.828
dossiers met overeenstemming	-214	-374	-463	-570
basisbedrag verminderd met dossiers met overeenstemming	1.614	1.454	1.365	1.258
bedrag toegestane stelpost extra middelen (75% miv 2023)	1.614	1.091	1.024	944
inkomensafhankelijke ouderbijdrage	0	p.m.	p.m.	p.m.
verwerkt voorschot in eigen begroting	-300	-300	-300	-300
	1.314	791	724	644
€ 1 miljard Rijk staat gelijk aan	3,89	3,89	3,89	3,89
maximum scenario (bedrag x € 1.000)	**5.113**	**3.075**	**2.815**	**2.503**

Overzicht overhead

Product (bedragen x € 1.000) **+ = nadeel en - = voordeel**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Lasten				
Mutaties vanuit kaderbrief 2022				
Functie Gemeentesecretaris	160	160	160	160
Bijdrage SWO	856	895	835	1.052
Huisvesting	7	7	7	7
Aanvullende mutaties				
Bijdrage SWO	133	144	158	158
Premiestijging ABP	100	100	100	100
Versterking financiële functie	285	285	285	285
Projecten informatisering	138	138	138	138
Correctie dekkingsbijdrage sociaal domein	356	356	356	356
Omgevingswet	183			
Capaciteit projectleiding	150			
Communicatie toezichthouders	14	14	14	14
Aanschaf bodycams	32			
Toerekening salariskosten aan grondexploitatie	42	64	138	176
Totaal lasten	**2.456**	**2.163**	**2.191**	**2.446**
Saldo	**2.456**	**2.163**	**2.191**	**2.446**

Toelichting op de cijfers

Functie Gemeentesecretaris

Besloten is dat zowel de gemeente Hoogeveen als de gemeente De Wolden ieder hun eigen gemeentesecretaris krijgen.

De functie van gemeentesecretaris wordt niet meer opgenomen in de begroting van de SWO, maar in de begroting van de gemeenten.

Bijdrage SWO
Op basis van de kadernota 2022 van de SWO wordt de bijdrage aan de SWO verhoogd. De verhoging betreft:

Mutatie kadernota SWO 2022:	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Bijstelling eigen gemeentesecretaris	-113.418	-113.418	-113.418	-113.418
cao-aanpassing 2022	575.702	570.233	566.415	566.415
Periodieken	270.419	270.419	270.419	270.419
Bijstelling kapitaallasten	19.322	63.415	7.785	224.707
Bijstelling kosten tractie	56.464	56.464	56.464	56.464
Bijstelling licentiekosten	39.311	39.311	39.311	39.311
Registratiesysteem vroeg-signalering schuld	8.139	8.139	8.139	8.139
Totaal	**855.939**	**894.563**	**835.115**	**1.052.037**

Huisvesting
Betreft aanpassing van de verzekeringspremie op basis van realisatiecijfers.

Aanvullende mutaties
Bijdrage SWO
Op basis van de begroting 2022 van de SWO wordt de bijdrage aan de SWO verhoogd. De verhoging betreft:

	2022	**2023**	**2024**	**2025**
Informatieveiligheid	166.500	195.000	215.000	215.000
Juridische adviezen	7.000	7.000	7.000	7.000
Data base voor lokale ondernemers	5.000			
Aanschaf DAS-module	8.000			
	186.500	202.000	222.000	222.000
Aandeel Hoogeveen (71,20 %)	€ 132.788	€ 143.824	€ 158.064	€ 158.064

Premie ABP
Door een premiestijging van 1% per 1-1-2021 en 1,5% is extra budget noodzakelijk.

Overige uitzettingen SWO
Zoals reeds in de GemRap is aangekondigd, willen we extra budget opnemen voor:
Versterking financiële organisatie
Als organisatie zijn we voortvarend aan de slag gegaan met de versterking van de financiële organisatie. De uitwerking hiervan heeft geleid tot 4 fte extra inzet voor de gemeenten en de samenwerkingsorganisatie. De kosten hiervan bedragen € 400.000 op jaarbasis. Deze kosten worden naar rato ten laste gebracht bij beide gemeenten. Waarbij het aandeel voor Hoogeveen circa € 285.000 is.

Projecten informatisering
De voortgang in de informatisering van de organisatie en dienstverlening vraagt om extra inzet van circa € 197.000. Hiermee worden stagnaties in de uitvoering van i-projecten met 2 projecten en 2 uitvoeringstrajecten teruggebracht.
Tevens kan een start gemaakt worden met het noodzakelijke verbetertraject voor portfoliomanagement en projectmanagement. Waarbij het aandeel van Hoogeveen circa € 138.000 bedraagt.

Correctie dekkingsbijdrage sociaal domein
Afgelopen voorjaar hebben we helaas geconstateerd dat er een fout zit in de bijdrage aan de SWO. Al met al gaat het om ruim € 1 miljoen. De grootste post betreft de bijdrage voor de uitvoering in het sociaal domein. In de loop van 2016 kregen we zicht op de structurele kosten die nodig zijn om het sociaal domein uit te voeren. Vervolgens is dat meegenomen in de bijdrage van de gemeenten aan de SWO. Hier zat echter een component in die tijdelijk was (voor 3 jaar). Helaas is uit beeld geraakt dat dit het geval was en moeten we dit nu alsnog repareren. De andere post betreft een dubbeltelling in bijlage F (bezuinigingen sociaal domein in begroting 2020). In de derde plaats betreft dit het abusievelijk schrappen van het budget voor de uitvoering van de meerkostenregeling. Deze regeling heeft in bijlage F op de nominatie gestaan om te bezuinigen en daarmee ook de uitvoeringskosten ervan. In de besluitvorming door de raad is besloten om de meerkostenregeling te handhaven. De uitvoeringskosten zijn helaas wel geschrapt.
Notabene: Het gaat hier om een fout in de dekkingskant, het zegt niets over de hoogte van de uitvoeringskosten in het sociaal domein. De omvang daarvan wordt bepaald door de hoeveelheid werk. Om deze omissie recht te trekken is een structureel bedrag nodig van € 500.000 waarbij het aandeel van Hoogeveen € 356.000 bedraagt.

Omgevingswet
De inwerkingtreding van de Omgevingswet is uitgesteld tot 1 juli 2022.
Keer op keer is sprake van uitstel van inwerkingtreding van de wet en wisselingen projectleiding waardoor het gevoel van urgentie hierdoor niet altijd aanwezig was. Hierdoor is de capaciteit niet tijdig geraamd en geclaimd in de begroting.
Om gereed te kunnen zijn met de noodzakelijke minimale acties vóór de inwerkingtreding op 1 juli 2022 moet er 4,3 fte aan de formatie worden toegevoegd. De minimale acties bestaan onder andere uit: voorbereiden omgevingsplan, omgevingsverordening, omgevingstafel, beleidsdocumenten tbv raad, participatiebeleid, afspraken ketenpartners, inrichten digitale stelsel, inrichten processen, afspraken ketenpartners, maar ook de financiële uitwerking en communicatie.
Doel van deze impuls is om tijdelijke medewerkers aan te trekken die reguliere werkzaamheden kunnen overnemen van de verschillende afdelingen. Zodat de medewerkers zich kunnen richten op de implementatie van de Omgevingswet.
Het voorbereiden van de inwerkingtreding van de wet is een wettelijke verplichting waar capaciteit voor vrijgemaakt moet worden. Aan het bestuur en het management zijn de risico's geschetst indien we niet gereed zijn met de noodzakelijke, minimale acties op 1 juli 2022.
Voor 2022 betekent dit een impuls van € 262.000, waarvoor € 183.000 voor rekening van Hoogeveen komt.

Capaciteit projectleiding
Er liggen meerdere bestuurlijke ambities die niet realiseerbaar zijn binnen de huidige, beschikbare capaciteit. Om die opgaven te kunnen realiseren in 2022 is extra capaciteit aan projectleiding noodzakelijk.

Communicatie toezichthouders
Het budget voor communicatie toezichthouders wordt overgeheveld naar de SWO. Dit geeft hier een nadeel en in programma Veilig Hoogeveen een voordeel (budgettair neutraal).

Aanschaf bodycams
Betreft aanschaf van bodycams om de veiligheid van de boa's en de inwoners te vergroten.

Toerekening grondexploitatie
We kunnen minder personeelskosten toerekenen aan de grondexploitaties dan in de huidige begroting was opgenomen. Dit geeft een nadeel in het onderdeel overhead.

Reserves

+ = nadeel en - = voordeel	2022	2023	2024	2025
Lasten				
Mutaties vanuit kaderbrief 2022				
Algemene reserve				
Verlagen geraamde dotatie aan algemene reserve	-3.000	-1.500		
Aanvullende mutaties				
Op basis van GemRap:				
Algemene reserve				
Resultaat grondexploitaties	-1.331	-1.108	-590	-402
Reserve Integraal Accommodatie Beleid				
Opheffen reserve	-53	-560		
Totaal lasten	**-4.384**	**-3.168**	**-590**	**-402**
Baten				
Mutaties vanuit kaderbrief 2022				
Reserve kapitaallasten Stadscentrum				
Extra kapitaallasten door opheffen reserve kap.lstn	189	189	189	189
Aanvullende mutaties				
Op basis van GemRap 2021:				
Algemene reserve				
Geen onttrekking ten behoeve van subsidie Tamboer	200	200	200	200
Reserve Integraal Accommodatie Beleid				
Opheffen reserve			776	776
Reserve kapitaallasten Raadszaal				
Extra kapitaallasten door opheffen reserve kap.lstn Raadszaal	50	50	17	17
Totaal baten	**439**	**439**	**1.182**	**1.182**
Saldo	**-2.614**	**-1.621**	**1.182**	**1.182**

Toelichting op de cijfers

Lasten

Algemene reserve

Door toevoeging van de reserve kapitaallasten stadscentrum kan de geraamde storting van € 3 miljoen aan de Algemene reserve in 2022 komen te vervallen. Daarnaast kan ook de geraamde storting in 2023 met € 1,5 miljoen verminderd worden.

Algemene reserve/reserve Structuurvisie

De resultaten grondverkoop worden niet meer toegevoegd aan de reserve Structuurvisie maar aan de Algemene reserve.

Reserve Integraal Accommodatie Beleid

Door opheffing van de reserve komen de nog geraamde stortingen te vervallen.

Baten

Reserve kapitaallasten Stadscentrum

Door toevoeging van de reserve kapitaallasten stadscentrum aan de Algemene reserve komen de jaarlijkse kapitaallasten ad € 189.000 (afgerond) structureel ten laste van de exploitatie.

Algemene reserve

In verband met het versterken van de integrale afweging gaan we de extra subsidie aan de Tamboer niet meer onttrekken aan de Algemene reserve.

Reserve Integraal Accommodatie Beleid

Door opheffing van de reserve komen de nog geraamde onttrekkingen te vervallen.

Reserve kapitaallasten Raadszaal

Door toevoeging van de reserve kapitaallasten raadszaal aan de Algemene reserve komen de jaarlijkse kapitaallasten structureel ten laste van de exploitatie.

Beoogde onttrekkingen en stortingen reserves per programma

Onttrekkingen aan reserves

Programma/Reserve	Omschrijving (bedragen x 1.000)	2022	2023	2024	2025
Bruisend Hoogeveen					
Structuurvisie	Visie/uitvoering landelijk gebied	50	50	50	
	Totaal	**50**	**50**	**50**	
	Totaal	**50**	**50**	**50**	

Storting in reserves

Programma/Reserve	Omschrijving (bedragen x 1.000)	2022	2023	2024	2025
Aantrekkelijk wonen					
Algemene reserve	Storting vanuit grondexploitatie	1.331	1.108	590	402
	Totaal	**1.331**	**1.108**	**590**	**402**
Algemene reserve	Reservering	200	200	200	200
Algemene reserve	Reservering		3.500	5.000	5.500
	Totaal	**200**	**3.700**	**5.200**	**5.700**

Overzicht structurele stortingen en onttrekkingen aan reserves

Omschrijving	bedragen x € 1.000	2022	2023	2024	2025
Algemene reserve					
Storting		200	3.700	5.200	5.700

Overzicht incidentele lasten en baten

Programma	Omschrijving (bedragen x 1.000)	2022	2023	2024	2025
Incidentele lasten					
Werken aan Werk					
Bijdrage IT HUB		250	250	250	
Regiodeal Zuid Oost Drenthe		450			

Programma	Omschrijving (bedragen x 1.000)	2022	2023	2024	2025
Bruisend Hoogeveen					
Extra subsidie Tamboer		150	150	150	150
Visie/uitvoering landelijk gebied		50	50	50	
Aantrekkelijk wonen					
Reservering resultaat grondexploitatie		1.331	1.108	590	402
Totaal incidentele lasten		**2.231**	**1.558**	**1.040**	**552**

Toelichting

Bijdrage IT-hub

Op basis van ervaring met eerdere innovatiehubs in de provincie wordt de totale investering voor de IT-hub geschat op € 4 miljoen. De provincie Drenthe draagt € 1,5 miljoen bij en er wordt voor € 1,5 miljoen een beroep gedaan op middelen van de regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe. In de uiteindelijke exploitatie van de IT-hub worden ook bijdragen van bedrijven voorzien. Vanuit Hoogeveen is de totale bijdrage € 1 miljoen in de jaren 2021 t/m 2024.

Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe

Aan de regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe wordt voor de jaren 2020-2022 een cofinanciering verstrekt van € 450.000.

Extra subsidie Tamboer

Besloten is om gedurende de transitieperiode tot de beoogde renovatie is gerealiseerd een extra subsidie te verlenen van € 150.000.

Visie/uitvoering landelijk gebied

Voor onder meer de projecten Leader Zuidwest Drenthe, het jaar van Van Gogh en Vitale Vakantie Parken Drenthe wordt in de vorm van cofinanciering (€ 50.000) verstrekt voor de jaren 2022-2025 ten laste van de reserve Structuurvisie.

Reservering resultaat grondexploitatie

Dit betreft de geraamde winstnemingen van de grondexploitaties die gestort worden in de reserve Algemene reserve.

Programma Omschrijving (bedragen x 1.000)	2022	2023	2024	2025
Incidentele baten				
Werken aan Werk				
Regiodeal Zuid Oost Drenthe	-180			
Aantrekkelijk Wonen/Werken aan Werk				
Resultaat grondexploitatie	-1.331	-1.108	-590	-402
Reserves				
Onttrekking reserve structuurvisie				
Visie/uitvoering openbare ruimte	-50	-50	-50	
Totaal incidentele baten	**-1.561**	**-1.158**	**-640**	**-402**

Toelichting

Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe

Voor de jaren 2020-2022 kunnen personele kosten (projectleiding etc.) voor uit te voeren projecten in de regiodeal worden doorbelast aan de Regiodeal Zuid- en Oost-Drenthe.

Visie/uitvoering openbare ruimte

Besloten is het budget voor de jaren 2022-2025 te onttrekken aan de reserve Structuurvisie.

Uiteenzetting van financiële positie

De uiteenzetting betreft de financiële gevolgen van het bestaande en nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen en gebeurt aan de hand van arbeidskosten, financiering, reserves en voorzieningen.

Programmahouder Derk Reneman

VASTE ACTIVA
De stand van materiële vaste activa (investeringen met economisch nut, met maatschappelijk nut en gronden in erfpacht) is per 31 december 2020 € 134,8 miljoen. De stand van de financiële vaste activa is per 31 december 2020 € 11,8 miljoen.

RESERVES EN VOORZIENINGEN
Hieronder per reserve de stand per 31/12 weergegeven. Voor het gespecificeerde verloop van de reserves verwijzen wij naar de bijlage Overzicht reserves.

Reserves (bedragen x 1.000)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Begrote stand op 31/12				
Algemene reserve	15.831	20.255	26.162	33.652
Reserve Structuurvisie	100	50	0	0
Reserve risico en stimulering	0	0	0	0
Reserve IAB	0	0	0	0
Reserve Stimuleringsplan Bouw	0	0	0	0
Reserve Wijk- en dorpsgericht werken	311	311	311	311
Reserve Dutch TechZone	0	0	0	0
Reserve Kapitaallasten Stadscentrum	0	0	0	0
Reserve Kapitaallasten Raadszaal	0	0	0	0
Totaal reserves	**16.242**	**20.616**	**26.473**	**33.963**

Voorzieningen

Voorziening egalisatie reiniging (bedragen x 1.000)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Stand op 1/1	716	618	521	423
Onttrekkingen	97	97	97	97
Stortingen				
Stand op 31/12	**618**	**521**	**423**	**326**

Voorziening egalisatie riolering (bedragen x 1.000)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Stand op 1/1	1.461	1.089	712	291
Onttrekkingen	372	377	420	453
Stortingen				
Stand op 31/12	**1.089**	**712**	**291**	**0**

Voorziening Appa Plan Kapitaal (bedragen x 1.000)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Stand op 1/1	4.367	4.199	4.031	3.863
Onttrekkingen	168	168	168	168
Stortingen				
Stand op 31/12	**4.199**	**4.031**	**3.863**	**3.695**

Voorziening Wachtgeld wethouders (bedragen x 1.000)	2022	2023	2024	2025
Stand op 1/1	315	133	0	0
Onttrekkingen	182	133		
Stortingen				
Stand op 31/12	**133**	**0**	**0**	**0**

ARBEIDSGERELATEERDE VERPLICHTINGEN

Onder arbeid gerelateerde verplichtingen worden de aanspraken verstaan op toekomstige uitkeringen door het huidig dan wel voormalig personeel. Feitelijk heeft de organisatie een schuld aan hen.

Omschrijving	2022 (bedragen x € 1.000)
Voormalig personeel	103

Voormalig personeel

De lasten betreffen de kosten van FPU, FLO en wachtgeld/suppletie UWV-USZO zijn jaarlijks opgenomen in de begroting van baten en lasten.

Vaststelling

De programmabegroting wordt als financieel kader beschikbaar gesteld door de gemeenteraad aan het college. Bij vaststelling van de begroting door de raad zijn tevens de kredieten voor de in bijlage A genoemde investeringen voor 2022 beschikbaar gesteld. De saldi van de Programmabegroting 2022-2025 worden verrekend met de Algemene reserve.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Hoogeveen
die is gehouden op 11 november 2021.

De griffier,	De voorzitter,
C. Elken - van Mierlo	K.B. Loohuis

Bijlage A: Overzicht investeringen

Inleiding
Bij het opstellen van de begroting is het bij de investeringen gebruikelijk dat we het lopende jaar (2021) ook opnemen. Het uitgangspunt van de investeringen is de kaderbrief 2022-2025. Hierin zijn de restantkredieten uit de jaarrekening 2020 nog in verwerkt en de personeelskosten zijn toegevoegd aan de investeringen waar dat nog niet was opgenomen in de kaderbrief.

Blijven meedoen en talentontwikkeling

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2022	Mutatie MJB 2022	Investering MJB 2022	Personeel-kosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
IAB: Aanpassing openbaar gebied Wolfsbos	2021	128.130		128.130		128.130	
	Totaal	**128.130**		**128.130**	**-**	**128.130**	**-**
IAB: Kindcentrum Wolfsbos	2021	116.589		116.589		116.589	
	Totaal	**116.589**		**116.589**	**-**	**116.589**	**-**
Onderwijshuisvesting	2021	2.500.000	-2.500.000	0		0	
	2022	2.500.000	2.500.000	5.000.000		5.000.000	
	2023	2.500.000		2.500.000		2.500.000	
	2024	2.500.000		2.500.000		2.500.000	
	2025	2.500.000		2.500.000		2.500.000	
	Totaal	**12.500.000**		**12.500.000**		**12.500.000**	**-**

Onderwijshuisvesting
Doordat het overleg met de scholen over het nieuwe Huisvestingsplan meer tijd heeft gekost zijn er in 2021 geen investeringen uitgevoerd. Naar verwachting gaan de investeringen vanaf 2022 plaatsvinden. Het investeringsbudget van2021 schuift daarom door naar 2022 waardoor we in 2022 € 5 miljoen investeringsbudget beschikbaar hebben. Voor de jaren hierna gaan we uit van een jaarlijks investeringsbudget van € 2,5 miljoen conform de afspraken van Schone lei.

Gezond en vitaal

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2022	Mutatie MJB 2022	Investering MJB 2022	Personeel-kosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
Kunstgrasvelden dorpen	2021	11.000		11.000		11.000	
	Totaal	**11.000**		**11.000**	**-**	**11.000**	**-**
Renoveren bestaande buitensportvelden	2022	1.300.000	36.000	1.336.000	36.000	1.300.000	
	2023	700.000	18.000	718.000	18.000	700.000	
	2024	200.000	9.000	209.000	9.000	200.000	
	2025	550.000	18.000	568.000	18.000	550.000	
	Totaal	**2.750.000**	**81.000**	**2.831.000**	**81.000**	**2.750.000**	**-**

Renoveren kunstgrasvelden
Voor de vervanging van kunstgrasvelden wordt er periodiek een sporttechnische keuring uitgevoerd door een onafhankelijk keuringsinstituut. Dit om te bepalen of de velden nog voldoen aan veiligheidsvoorschriften zoals demping, vlakheid etc. Sportvelden die afgekeurd zijn voldoen sporttechnisch niet meer en daarop mogen geen wedstrijden en bewegingsonderwijs worden gegeven. Indien dit wel gebeurt en er ontstaat letsel dan vormt dit een risico met betrekking tot de aansprakelijkheid. De investeringen zijn daarom noodzakelijk om een veilig en verantwoord sportgebruik te kunnen garanderen. De eerste generatie kunstgrasvelden voetbal in het Bentinckspark moet daarom de komende jaren worden gerenoveerd of vervangen. Begin 2021 heeft er een ook herinspectie plaatsgevonden van de hockeyvelden. Hieruit is gebleken dat veld 1 is afgekeurd omdat onder andere het schokabsorberend vermogen onder de norm ligt. Hierdoor is een veilig en verantwoord gebruik niet meer gegarandeerd en is vervanging noodzakelijk.

Bruisend Hoogeveen

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2022	Mutatie MJB 2022	Investering MJB 2022	Personeel-kosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
Tamboer	2022	843.000	6.000	849.000	6.000	843.000	
	2023	463.000	6.000	469.000	6.000	463.000	
	Totaal	**1.306.000**	**12.000**	**1.318.000**	**12.000**	**1.306.000**	**-**

Wegwerken achterstallig onderhoud De Tamboer
In 2017 is een rapport door LA-Group opgesteld om te werken aan een toekomstbestendig Tamboer. Daarin werd vastgesteld dat er sprake was van achterstallig onderhoud aan theater gebonden elementen in gebouw en techniek. Dit is vervolgens door Theateradvies in beeld gebracht.
In totaal ging het om een bedrag van bijna € 5 miljoen. De raad heeft op 6 september 2018 besloten € 2,24 miljoen beschikbaar te stellen voor het meest urgente deel en heeft de Tamboer verzocht de andere € 2,7 miljoen door de stofkam te halen. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in een bedrag van € 1,33 miljoen om de rest van het achterstallig onderhoud aan te pakken. Daarvan is € 824.000 bestemd voor LED-verlichting en frequentieregelaars. De overige € 483.000 is voor de vervanging van installaties en apparatuur. Deze investeringen wordt als volgt ingezet in 2022-2023:

- 2022 € 844.000
- 2023 € 463.000

Aantrekkelijk wonen

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2021	Mutatie MJB 2022	Investering MJB 2022	Personeel-kosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
Visie stadscentrum (fase 2)	2021	2.990.781		2.990.781	180.837	2.409.944	400.000
	Totaal	**2.990.781**		**2.990.781**	**180.837**	**2.409.944**	**400.000**
Regio stedenfonds	2021		233.000	233.000	93.000		140.000
	2022		971.000	971.000	151.000		820.000
	2023		470.000	470.000	158.000		312.000
	2024		1.259.000	1.259.000	93.000		1.166.000
	2025		282.000	282.000	70.000		212.000
	Totaal		**3.215.000**	**3.215.000**	**565.000**		

Visie Stadscentrum (fase 2)
De ontwikkelingsvisie stadscentrum is de basis voor de doorontwikkeling van het stadscentrum tot een vitale en toekomstbestendige binnenstad en omvat 4 hoofdopgaven:

1. Een compacter, kleiner winkelgebied door het fors verminderen van m2's retail, de verplaatsing van winkels vanuit de randen van het centrum naar het kernwinkelgebied, het stimuleren van de transformatie naar passende woonruimte;
2. Kwaliteitsimpuls openbare ruimte (KOR), gericht op het toevoegen van 'beleving', vergroenen en het verbeteren van het klimaatadaptief vermogen van de leefomgeving en in het bijzonder van de Hoofdstraat, parkeerpleinen, de verbindingen naar het winkelgebied en park Dwingeland;
3. Herontwikkeling Tamboer(passage) e.o., waarbij de culturele infrastructuur wordt versterkt en de Tamboerpassage wordt herontwikkeld tot wonen;
4. Versterken van het ondernemerschap dat bij het Centrummanagement (Binnenstad Hoogeveen) ligt zoals 'gastvrije binnenstad' en het versterken van de onderlinge samenwerking tussen ondernemers, etc.

Door bezuinigingen is er onvoldoende budget om de volledige ontwikkelingsvisie af te ronden. Vanuit de Uitvoeringsregeling Binnenstadsfonds is ten behoeve van een compacter, kleiner winkelgebied een subsidie van € 2 miljoen ontvangen. Deze regeling loopt per 31 december 2021 af. In 2022 zal er met de Provincie moeten worden afgerekend.

Regio stedenfonds

De provincie Drenthe heeft met de Investeringsagenda Plus 2020-2023 voor de vier 'sterke steden' in Drenthe, via het zogenaamde Regiostedenfonds (RSF), extra geld beschikbaar gesteld voor het versterken van deze binnensteden, zonder dat cofinanciering van de gemeente benodigd is. Hoogeveen ontvangt hieruit € 2,65 miljoen In 2021 is hiervoor een aanvraag ingediend voor een uit te voeren projectenportefeuille, met een verdeling van € 0,35 miljoen voor de versterking van de culturele infrastructuur, € 0,8 miljoen voor het thema fietsen in de binnenstad en € 1,5 miljoen voor het versterken van de ruimtelijk economische structuur.

Voor 2022 staan vanuit het RSF de volgende projecten in de planning:

- Herinrichting Kaaplaantje, incl. inritconstructie vanaf Het Haagje;
- Realiseren van een veilige voet-/fietsoversteek op de Notaris Mulderstraat;
- Starten met een kwaliteitsimpuls verbindingen/stegen Hoofdstraat (uitvoering t/m 2024);
- Realisatie van een tweede fietsenstalling;
- Verbeteren bewegwijzering fietsen centrum;
- Toevoegen van fietsnietjes en oplaadpunten;
- Vergroenen van de Hoofdstraat Zuid en Midden;
- Starten met het versterken van de culturele infrastructuur;
- Starten met de gebiedsontwikkeling Nicolaas Beetsplein e.o. (verondiepen winkels, transformatie wonen en herinrichting Nicolaas Beetsplein) (uitvoering t/m 2025).

Het beschikbaar gestelde bedrag vanuit RSF mag niet worden aangewend voor eigen personele inzet. Deze komen voor eigen rekening.

Krachtige wijken en dorpen

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2022	Mutatie MJB 2022	Investering MJB 2022	Personeel-kosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
Budget begraafplaatsen	2021	212.400		212.400	8.000	204.400	
	Totaal	**212.400**		**212.400**	**8.000**	**204.400**	**-**
Budget speelvoorzieningen	2021	88.600	-7.600	81.000	2.000	79.000	
	2022	113.600	-7.600	106.000	2.000	104.000	
	2023	103.600	-7.600	96.000	2.000	94.000	
	2024	144.000	2.000	146.000	2.000	144.000	
	2025	104.000	2.000	106.000	2.000	104.000	
	Totaal	**553.800**	**-18.800**	**535.000**	**10.000**	**525.000**	**-**
Reconstructies openbaar groen	2022	127.000		130.000	3.000	127.000	
	2023	127.000		130.000	3.000	127.000	
	2024	127.000		130.000	3.000	127.000	
	2025	127.000		130.000	3.000	127.000	
	Totaal	**508.000**		**520.000**	**12.000**	**508.000**	**-**

Budget begraafplaatsen
Het budget is beschikbaar voor de herinrichting van gedeelte III op begraafplaats Hollandscheveld. Wij geven hiermee uitvoering aan de voorgenomen herbegraving van 448 algemene graven. Hierdoor is er na 2027 op de begraafplaats Hollandscheveld voldoende capaciteit om te kunnen blijven begraven.

Budget speelvoorzieningen
Betreft de vervanging van huidige speeltoestellen in overeenstemming met het daarvoor vastgestelde plan. Voor 2021 tot en met 2023 stond er € 9.000 begroot voor personeelskosten. Deze kosten zijn bijgesteld naar € 2.000 per jaar en zijn toegevoegd voor de jaren 2024 en 2025.

Reconstructie openbaar groen
Voor het opstellen van het groenbeheerplan is in de zomer van 2018 een groeninspectie uitgevoerd om de kwaliteit en vitaliteit van alle groenvakken in beeld te brengen. Uit deze inspectie is gebleken dat de kwaliteit en vitaliteit van het openbaar groen redelijk is, maar dat een aantal groentypen in een slechte conditie verkeren waarbij regulier onderhoud onvoldoende voldoet.

Omdat een deel van het groen aan het einde van de levensduur is en wij de kwaliteit en de vitaliteit willen waarborgen, is vervanging hiervan op korte termijn noodzakelijk. Om de kwaliteit van het openbaar groen op peil te houden is vanaf 2022 structureel een vervangingsinvestering opgenomen.

Veilige bereikbaarheid

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2022	Mutatie MJB 2022	Investering MJB 2022	Personeel-kosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
Asfaltprogramma - wegen	2021	818.000		818.000	18.000	800.000	
	2022	818.000		818.000	18.000	800.000	
	2023	818.000		818.000	18.000	800.000	
	2024	800.000	18.000	818.000	18.000	800.000	
	2025	800.000	18.000	818.000	18.000	800.000	
	Totaal	**4.054.000**	**36.000**	**4.090.000**	**90.000**	**4.000.000**	**-**
Asfaltprogramma - fietspaden	2022	315.000		315.000	15.000	300.000	
	2023	315.000		315.000	15.000	300.000	
	2024	300.000	15.000	315.000	15.000	300.000	
	2025	300.000	15.000	315.000	15.000	300.000	
	Totaal	**1.230.000**	**30.000**	**1.260.000**	**60.000**	**1.200.000**	**-**
VRI Middenveldweg - Toldijk	2021	1.099.320		1.099.320	90.000	509.320	500.000
	Totaal	**1.099.320**		**1.099.320**	**90.000**	**509.320**	**500.000**
Rondweg Hollandscheveld	2021	21.421		21.421		21.421	
	Totaal	**21.421**		**21.421**		**21.421**	**-**
Fietsbruggen Toldijkbrug (oost & west)	2021	118.375		118.375	6.375	112.000	
	Totaal	**118.375**		**118.375**	**6.375**	**112.000**	**-**

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2022	Mutatie MJB 2022	Investering MJB 2022	Personeel-kosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
Brug weg om de oost	2022		423.000	423.000	3.000	420.000	
	Totaal		**423.000**	**423.000**	**3.000**	**420.000**	
Schoolvonderbrug	2022		381.500	381.500	1.500	380.000	
	Totaal		**381.500**	**381.500**	**1.500**	**380.000**	
Houten damwand industriehaven	2023		60.675	60.675	1.875	58.800	
	Totaal		**60.675**	**60.675**	**1.875**	**58.800**	
Houten damwand kanaalweg	2023		479.280	479.280	6.000	473.280	
	Totaal		**479.280**	**479.280**	**6.000**	**473.280**	
Zuiderparkbrug	2024		39.000	39.000	1.500	37.500	
	Totaal		**39.000**	**39.000**	**1.500**	**37.500**	
Damwand industriehaven NZ	2024		1.770.420	1.770.420	10.500	1.759.920	
	Totaal		**1.770.420**	**1.770.420**	**10.500**	**1.759.920**	
Berkenlaan brug	2025		65.250	65.250	1.500	63.750	
	Totaal		**65.250**	**65.250**	**1.500**	**63.750**	
Schooldijkje brug	2025		54.000	54.000	1.500	52.500	
	Totaal		**54.000**	**54.000**	**1.500**	**52.500**	

Asfaltprogramma wegen (inclusief fietspaden)
Uit het wegenbeheersplan blijkt dat de vastgestelde investeringsbedragen hard nodig zijn om wegen aan te pakken die einde levensduur zijn. Het niet tijdig uitvoeren van onderhoud zorgt ervoor dat er zwaardere maatregelen nodig zijn om een wegvakonderdeel weer op het gewenste niveau te kunnen krijgen.

Civiele kunstwerken
Civiele kunstwerken Beheer en onderhoud van de openbare ruimte is een kerntaak van de gemeente. De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en daarmee ook voor de civiele kunstwerken (o.a. bruggen, viaducten, tunnels, duikers, etc.) binnen de gemeente. In het Burgerlijk Wetboek is de aansprakelijkheid van beheerders van openbare voorzieningen bij ontstane (letsel)schade geregeld. De gemeente dient bij geschillen aan te tonen dat inspectie en onderhoud met optimale zorg zijn uitgevoerd. Het is dan ook wettelijk verplicht om een goed en gedegen Beheerplan Civiele kunstwerken te hebben. Het Beheersplan civiele kunstwerken 2022-2026 is in 2021 vastgesteld door college. Voor investering wordt er voorgesteld om de volgende bedragen op te nemen in de investeringslijst:
* 2022 een bedrag van € 800.000 voor het vervangen van de elektrische installaties bruggen Weg om de oost en Schoolvonderbrug.
* 2023 een bedrag van € 532.080 voor het vervangen deel houten damwand industriehaven en houten damwand kanaalweg.
* 2024 een bedrag van € 1.797.420 voor het vervangen van de damwand industriehaven NZ en Zuiderpark burg.
* 2025 een bedrag van € 116.250 voor het vervangen van de Berkenlaan brug en Schooldijkje brug

VRI Middenveldweg - Toldijk.
Het project is gestart in 2021 en wordt volgens planning opgeleverd begin 2022.

Duurzamer Hoogeveen

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2022	Mutatie MJB 2022	Investering MJB 2022	Personeel-kosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
Realiseren en inrichten (bergings)gebieden waterstructuur	2022	145.000		145.000	15.000	130.000	
	2023	145.000		145.000	15.000	130.000	
	Totaal	**290.000**		**290.000**	**30.000**	**260.000**	**-**

Realiseren en inrichten (bergings)gebieden waterstructuur
Vanuit het uitvoeringsplan bij klimaatadaptatievisie 'Klimaat-robuust Hoogeveen' is voor het realiseren en inrichten van (bergings)gebieden waterstructuur € 145.000 benodigd voor 2022 en 2023.

Veilig Hoogeveen

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2022	Mutatie MJB 2022	Investering MJB 2022	Personeel-kosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
Cameratoezicht	2022	133.000	4.500	137.500	4.500	133.000	
	Totaal	**133.000**	**4.500**	**137.500**	**4.500**	**133.000**	**-**

Cameratoezicht
Kijkend naar de toekomst is het noodzakelijk dat een toenemende mate stabiliteit ontstaat ten behoeve van de inzet van camera's in het stadscentrum, waarbij een keuze gemaakt moet worden in welke vorm het cameratoezicht de komende jaren gebruikt gaat worden. De afgelopen jaren heeft laten zien dat de huidige installatie niet 100% stabiel is op gebied van infrastructuur waardoor de vervangingsinvestering noodzakelijk is. In de kaderbrief waren de personeelskosten nog niet meegenomen in het budget van € 133.000, deze (€ 4.500) worden nu toegevoegd aan het krediet.

Totaalbeeld investeringen

Jaar	Investering MJB 2021	Mutatie MJB 2022	Investering MJB 2022	Personeel-kosten	Algemene exploitatie	Bijdragen derden
2021	8.104.616	-2.011.120	6.093.496	398.212	4.391.804	1.303.480
2022	6.297.600	4.314.400	10.612.000	255.000	9.537.000	820.000
2023	5.174.600	1.026.355	6.200.955	242.875	5.646.080	312.000
2024	4.074.000	3.112.420	7.186.420	152.000	5.868.420	1.166.000
2025	4.384.000	454.250	4.838.250	129.000	4.497.250	212.000
Totaal	**28.034.816**	**6.896.305**	**34.931.121**	**1.177.087**	**29.940.554**	**3.813.480**

Investeringen buiten het investeringsplafond

Omschrijving	Jaar	Investering MJB 2022	Mutatie MJB 2022	Investering MJB 2022	Personeel-kosten	Exploitatie riolering	Bijdragen derden
Budget rioleringswerkzaamheden	2021	1.490.000		1.490.000		1.490.000	
	2022	1.420.000	75.000	1.495.000	75.000	1.420.000	
	2023	1.070.000	75.000	1.145.000	75.000	1.070.000	
	2024	1.070.000	75.000	1.145.000	75.000	1.070.000	
	2025	1.130.000	75.000	1.205.000	75.000	1.130.000	
	Totaal	**6.180.000**	**300.000**	**6.480.000**	**300.000**	**6.180.000**	

Budget rioleringswerkzaamheden
De investeringen voor riolering vallen buiten het investeringsplafond. Voor riolering zijn bovenstaande investeringen opgenomen (volgens watertakenplan Fluvius 2016-2021 met een doorkijk naar 2025). Daarnaast waren de personeelskosten nog niet meegenomen en worden nu toegevoegd aan de investeringen.

Bijlage B: Overzicht reserves

Algemeen
In deze bijlage wordt informatie gegeven over de reserves
Hierbij is per reserve aangegeven:
- Het specifieke doel van de reserve
- De voeding van de reserve
- De maximale hoogte van de reserve
- De maximale looptijd

De reserves worden onderscheiden naar de Algemene reserve en de bestemmingsreserves. Een bestemmingsreserve is een reserve waar de raad een bepaalde bestemming aan heeft gegeven.

Conform de BBV-voorschriften worden over de reserves en voorzieningen geen rentevergoeding berekend.

Bij de Kaderbrief 2022 en de GemRap is besloten een aantal bestemmingsreserves toe te voegen aan de Algemene Reserve. Hiermee versterken we het weerstandsvermogen. Daarnaast worden alle uitgaven op die manier meegenomen bij de integrale afweging omdat we geen aparte 'potjes' meer hebben staan.

Hieronder per reserve het gespecificeerde verloop van de reserves:

Algemene reserve

Doel:	Reserve ter dekking van (on)voorziene risico's die niet op een andere wijze zijn op te vangen.
Aard:	Risicoreserve
Voeding:	Onder andere saldi jaarrekening
Omvang:	Het minimaal weerstandsvermogen is gesteld op € 15,255 miljoen.
Looptijd:	n.v.t.
Bevoegdheid:	Raad

Algemene Reserve	**(bedragen x 1.000)**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Begrote stand op 1/1		**11.134**	**15.831**	**20.255**	**26.162**
Onttrekkingen:					
resultaat programmabegroting			-384		
totaal onttrekkingen		**0**	**-384**	**0**	**0**
Stortingen:					
reservering Algemene reserve		200	200	200	200
reservering o.b.v. Schone lei			3.500	5.000	5.500
resultaat grondexploitatie		1.331	1.108	590	402
Resultaten programmabegroting		3.166		117	1.388
Totaal stortingen		**3.697**	**4.808**	**5.907**	**7.490**
Stand op 31/12		**15.831**	**20.255**	**26.162**	**33.652**
Weerstandsvermogen, zie paragraaf Weerstandsvermogen					15.255
Stand eind 2025 na aftrek weerstandsvermogen					**18.397**

In de begrote bestand 1/1 2022 zijn de diverse overhevelingen vanuit de overige reserves verwerkt (zoals is opgenomen in de GemRap 2021). Na aftrek van het weerstandsvermogen is de stand van de Algemene reserve eind 2025 € 16,6 miljoen.

Reserve Structuurvisie

Doel:	Reserve ter dekking van structuurvisieprojecten. De achtergrond is dat winstgevende projecten verliesgevende projecten financieren.
Aard:	Bestemmingsreserve
Voeding:	Winstneming vanuit de grondexploitaties
Omvang:	Niet bepaald
Looptijd:	Niet bepaald
Bevoegdheid:	Raad

Bij de GemRap 2021 is besloten het restant van € 427.110 over te hevelen naar de Algemene reserve. Daarnaast worden de resultaten van de grondexploitaties niet meer met deze reserve verrekend maar met de Algemene reserve.

Reserve Structuurvisie (bedragen x 1.000)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Stand op 1/1	**150**			
Onttrekkingen:				
Visie/uitvoering landelijk gebied	-50	-50	-50	
Totaal onttrekkingen	**-50**	**-50**	**-50**	
Stortingen:				
Totaal stortingen				
Stand op 31/12	**100**	**50**	**0**	**0**

De reserve is per 1-1-2025 uitgeput.

Overige reserves

Reserve risico en stimulering

Doel:	Reserve ter stimulering van werkgelegenheid
Aard:	Bestemmingsreserve
Voeding:	De reserve wordt gevoed vanuit de grondexploitatie
Omvang:	Niet bepaald
Looptijd:	Niet bepaald
Bevoegdheid:	Raad

Bij de GemRap 2021 is besloten de stand van de reserve (€ 399.556) over te hevelen naar de Algemene reserve.

Reserve IAB

Doel:	Reserve voor kosten onderhoud m.b.t. accommodaties
Aard:	Bestemmingsreserve: voor opvang van mutaties in het onderhoud
Voeding:	Jaarlijks wordt bezien of een storting of onttrekking aan de reserve wordt gedaan
Omvang:	Niet bepaald
Looptijd:	Niet bepaald
Bevoegdheid:	Raad

Bij de GemRap is besloten de reserve op te heffen. Het restant van deze reserve per 31-12-2021 (€ 27.896) wordt overgeheveld naar de Algemene reserve.

Reserve Stimuleringsplan Bouw

Doel:	Reserve voor stimuleringsbijdragen energiebesparingen
Aard:	Bestemmingsreserve
Voeding:	De reserve is gevoed vanuit de Algemene reserve
Omvang:	€ 0,687 miljoen
Looptijd:	Niet bepaald
Bevoegdheid:	Raad

Bij de GemRap 2021 is besloten de reserve geheel over te hevelen naar de Algemene reserve (€ 57.257).

Reserve Wijk- en dorpsgericht werken

Doel:	Reserve in kader van de Smederijen
Aard:	Bestemmingsreserve: voor uitvoering projecten Smederijen
Voeding:	Vanuit exploitatie voor toegezegde projecten die in het lopende jaar niet kunnen worden uit gevoerd.
Omvang:	Niet bepaald
Looptijd:	Niet bepaald
Bevoegdheid:	Raad

Reserve Wijk- en dorpsgericht werken (bedragen x 1.000)	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Stand op 1/1	**311**	**311**	**311**	**311**
Onttrekkingen:				
Totaal onttrekkingen	**0**	**0**	**0**	**0**
Stortingen:				
Totaal stortingen	**0**	**0**	**0**	**0**
Stand op 31/12	**311**	**311**	**311**	**311**

Reserve Dutch TechZone

Doel:	Reserve voor investeringsregelingen i.h.k.v. Vierkant voor Werk
Aard:	Bestemmingsreserve: Samenwerking binnen de Dutch TechZone
Voeding:	De reserve is in 2017 incidenteel gevoed vanuit de Algemene reserve.
Omvang:	€ 1,4 miljoen
Looptijd:	Niet bepaald
Bevoegdheid:	Raad

Bij de GemRap 2021 is besloten het restantbudget van € 5.013 over te hevelen naar de Algemene reserve. Hiermee is deze reserve uitgeput.

Reserve kapitaallasten Stadscentum

Doel:	Reserve voor het realiseren van investeringen in Stadscentrum
Aard:	Bestemmingsreserve: dekking kapitaallasten Stadscentrum
Voeding:	De reserve is gevoed vanuit de reserve structuurvisie.
Omvang:	€ 7,48 miljoen
Looptijd:	Niet bepaald
Bevoegdheid	Raad

Bij de kaderbrief 2022 is besloten het restant van deze reserve per 31-12-2021 (€ 6.793.000) over te hevelen naar de Algemene reserve. De afschrijvingslasten komen nu ten laste van de exploitatie.

Reserve kapitaallasten Raadzaal

Doel:	Reserve voor het aanpassen van de raadzaal
Aard:	Bestemmingsreserve: dekking kapitaallasten raadzaal
Voeding:	De reserve is gevoed vanuit de Algemene reserve.
Omvang:	€ 0,389 miljoen
Looptijd:	Niet bepaald
Bevoegdheid:	Raad

Bij de GemRap 2021 is besloten het restant van deze reserve per 31-12-2021 (€ 234.908) over te hevelen naar de Algemene reserve. De afschrijvingslasten komen ten laste van de exploitatie.

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Omschrijving (bedragen x 1.000)	2022	2023	2024	2025
Algemene reserve				
Storting		3.700	5.200	5.700

Bijlage C: EMU Saldo

Berekening EMU-saldo
In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV, art. 19) is de verplichting vastgesteld dat de gemeenten ramingen van het EMU-saldo dienen te verstrekken over het voorafgaande jaar, het actuele jaar en het volgende jaar. Deze programmabegroting is opgesteld conform een (gemodificeerd) stelsel van baten en lasten. Het EMU-saldo gaat niet uit van baten en lasten, maar gaat uit van ontvangsten en uitgaven, berekend op transactiebasis en overeenkomstig de voorschriften van het Europese systeem van nationale en regionale rekeningen in de Europese Unie.

Hieronder de berekening van het EMU-saldo van de gemeente Hoogeveen. In het overzicht is het EMU-saldo berekend voor de jaren 2021 tot en met 2023, zoals dat voortvloeit uit deze begroting. Onderstaand format is voorgeschreven door het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Gemeente Hoogeveen		**2021**	**2022**	**2023**
Vraag		**volgens begroting (*€ 1.000)**	**volgens begroting (*€ 1.000)**	**volgens meerjaren-raming (*€ 1.000)**
+ 1	Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)?	-1.104	-1.462	-5.423
- 2	Mutatie (im)materiële vaste activa	768	3.445	-796
+ 3	Mutaties voorzieningen	-426	-432	-454
- 4	Mutaties voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-2.147	-3.240	622
- 5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa			
Berekend EMU-saldo		**-551**	**-2.099**	**-5.703**

In het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen van 23 mei 2018 jl. is gesproken over de EMU-norm voor de decentrale overheden. Na een constructieve dialoog hebben het Rijk en decentrale overheden elkaar gevonden in een macro EMU-norm van -0,4 procent van het bbp per jaar voor de periode van 2019 tot 2022. Hiermee is een balans gezocht om invulling te geven aan de investeringsopgave in tal van maatschappelijke thema's en tegelijkertijd de gedeelde verantwoordelijkheid voor gezonde overheidsfinanciën. Jaarlijks zal tijdens het bestuurlijk overleg worden stil gestaan bij de belangrijke ontwikkelingen in de financiële positie van het Rijk en de decentrale overheden. Hiermee wordt invulling gegeven aan de Wet houdbare overheidsfinanciën en de uitgangspunten van het Regeerakkoord en het Interbestuurlijk programma. Afgesproken is dat de medeoverheden onderling komen tot een onderverdeling van de macro EMU-norm. Het Rijk neemt dit voorstel over en biedt, via een voorhangprocedure, een ministeriële regeling aan bij de Staten-Generaal. Na instemming van het parlement wordt de EMU-norm gepubliceerd in de Staatscourant.

De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Investeringen tellen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen. Investeringen in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben.

In de jaren tot en met 2015 werden er een individuele referentiewaarden van het EMU-tekort vastgesteld. Vanaf 2016 zijn er geen EMU-referentiewaarde per individuele decentrale overheid vastgesteld.

Bijlage D: Lijst met afkortingen

Lijst met afkortingen per programma

Blijven meedoen en talentontwikkeling

GKB	Gemeentelijk kredietbank
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
VVE	Voor en Vroegschoolse Educatie
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
WGS	Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening
SPUK	Specifieke Uitkering
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
SMI	Sociaal Medische Indicatie

Gezond en Vitaal

Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Zvw	Zorgverzekeringswet
SWW	Stichting Welzijnswerk
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
VNN	Verslavingszorg Noord-Nederland
Wvggz	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg
Wlz	Wet langdurige zorg
HATI	Hoogeveense Agenda Toegankelijkheid en Inclusie
SPvE	Stedenbouwkundig Programma van Eisen

Werken aan werk

DTZ	Dutch TechZone
UWV	Uitvoeringsinstituut werknemersvereniging
BUIG	Budgetten gebundelde uitkeringen
AMRD	Advanced Mobility Research and Development

Bruisend Hoogeveen

AZC	Asielzoekerscentrum
SWO	Samenwerkingsorganisatie

Aantrekkelijk Wonen

SWO	Samenwerkingsorganisatie
(C)po	(Collectief) particulier opdrachtgeverschap

Duurzamer Hoogeveen

CO_2	Koolstofdioxide
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe
IVN	Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid
RES	regionale energiestrategieën

Veilig Hoogeveen

OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
CIG	Centrum Integrale Gezinszorg
IVP	Instituut voor Psychotrauma
VTD	Veilig Thuis Drenthe

VNN	Verslavingszorg Noord-Nederland
PGA	Persoonsgerichte aanpak
VRD	Veiligheidsregio Drenthe

Zichtbaar en transparant bestuur

SWO	Samenwerkingsorganisatie
RtC	Right to Challenge
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VDG	Vereniging Drentse Gemeenten

Paragrafen

SWO	Samenwerkingsorganisatie
BOA	Bijzondere opsporingsambtenaar
OZB	Onroerendzaakbelasting
WOZ	Waarde onroerende zaken
NIEGG	Niet in exploitatie genomen gronden
BBV	Besluit begroting en verantwoording
VPB	Vennootschapsbelasting
POC	Percentage of completion
ICT	Informatietechnologie
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek
Fido	wet Financiering decentrale overheden
HOF	wet Houdbaarheid OverheidsFinanciën
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe

Bijlage E: Overzicht beleidsdocumenten

Beleidsdocumenten

Blijven meedoen en talentontwikkeling

- Nota jeugdhulp Hoogeveen 2017-2020(2017)
- Uitvoeringskader Toegang (2014)
- Calamiteitenplan jeugd (2019)
- Transformatieplan Zorg voor de Jeugd Jeugdhulpregio Drenthe 2018-2020
- Bestuurlijk transformatieakkoord Jeugd Drenthe 2019 - 2022
- Beleidsnota Maatschappelijke participatie (2013)
- Nota Aanpak armoede en schulden 2016 - 2020

Gezond en vitaal

- Sociale Structuurvisie (2008)Actieplan Sport en Bewegen in Hoogeveen 2009-2013 (2009)Van Verzorgingsstaat naar Eigen Verantwoordelijkheid en Participatiesamenleving. Visie op het Sociale Domein in de Gemeente Hoogeveen (2013)Zorgvisie voor de Gemeenten Hoogeveen en De Wolden (2013)
- Kadernota Decentralisaties Sociaal Domein. Van Transitie naar Transformatie (2014) Decentralisatie Wmo. Beleidsplan 2015 - 2018 (2014)
- Op Uw Gezondheid! Nota Volksgezondheid Hoogeveen 2015-2019 (2015)
- Vinden, Verbinden en Versterken. Nota Informele Zorg (2015)
- Visie gemeentelijke rol ten aanzien van vrijwilligers(werk) (2016)
- IHP Binnensport (2009)
- IHP Buitensport (2011)
- Notitie sportvloeren (2017)
- Toekomstvisie (2018)

Werken aan werk

- ToekomstvisieDetailhandelsstructuurvisie (2008)
- Decentralisatie Participatie. Beleidsplan re-integratie en participatie 2015-2018 (2014)
- Re-integratieverordening Participatiewet gemeente Hoogeveen 2015 Beleidsplan re-integratie en participatie 2015-2018: versie juni 2014
- Beleidsnota maatschappelijke participatie: versie van mei 2013 Beleidsregels beschut werkenAfstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Hoogeveen 2015
- Beleidsplan Hoogwaardig Handhaven (2012)

Bruisend Hoogeveen

<u>Cultuur:</u>

- Kader Cultuur Gemeente Hoogeveen 2013 Routekaart binnenschoolse cultuureducatie Zuidwest-Drenthe (2013)

<u>Recreatie en toerisme:</u>

- Evenementenbeleid 2018 - 2022
- Recreatie en toerisme 2018 - 2022
- Concept Uitvoeringsplan recreatie en toerisme 2019-2022

Aantrekkelijk Wonen
- Fysieke structuurvisie (2004), actualisatie 2012 en Toekomstvisie (Visie op de omgeving 2017)
- Woonvisie Hoogeveen 2017 - 2021Ontwikkelingsvisie stadscentrum, actualisatie 2017
- Regionale Woonvisie Zuidwest-Drenthe 2012
- Nota Grondbeleid 2015 – 2019
- Verkoopprotocol 2017
- Nota Ruimtelijke Kwaliteit
- Prestatieafspraken Hoogeveen 2018 - 2022 /actualisatie 2020
- Detailhandelstructuurvisie 2008
- Oost-west-as (Backbone) 2008
- Notitie Hoogbouw 2009
- Ontwikkelnota Paardenhouderijen 2011
- Samenwerkingsagenda Zuidwest-Drenthe 2013

Krachtige wijken en dorpen
- Visie, missie, doelstellingen De Smederijen 2013 Koersdocument Smederijen "De waarde van WirWar"
- Toekomstvisie Hoogeveen 2018
- Groenstructuurvisie (2010)
- Buitenspelen in Hoogeveen, uitvoeringsnotitie Speelruimtebeleid 2005
- Lijst beschermwaardige bomen (2012)
- Nota Begraven in Hoogeveen (2011)
- Protocol werkwijze bestaande graven, urnennissen en –kelders Hoogeveen (2013)Visie landelijk gebied (2008)
- Groen beheerplan 2020-2023 (2019)

Veilige bereikbaarheid
- Mobiliteitsvisie 2017 - 2026
- Parkeernota 2011, deel 1, 2 en 3
- Fietsplan 2019 (in afrondende fase)
- Gladheidbestrijdingsplan (jaarlijks)
- Beleidsplan onderhoud wegen 2019-2023
- Onderhoudsplan Kunstwerken 2017 t/m 2021
- Beleidsplan Openbare verlichting 2012
- Baggerplan

Duurzamer Hoogeveen
- De groene draad, uitvoeringsplan Duurzamer Hoogeveen 2017 – 2021 Aangepast afwegingskader zonne-energie
- Klimaatrobuust Hoogeveen 2017
- Watertakenplan Fluvius 2016-2021 en Watertakenplan 2016-2021, specificatie Hoogeveen
- Baggerplan
- Visie Externe Veiligheid 2010
- Bodemnota 2007
- Bodembeheernota 2019
- Bodemkwaliteitskaart 2019
- Nota Hogere waarden Wet geluidhinder 2012 12 dagen regeling geluid horeca 2012
- Grondwaterbeleidsplan 2012
- Hemel- en Grondwaterverordening 2012
- Klimaatmonitor Hoogeveen 2015

- Afvalstoffenverordening 2005

Veilig Hoogeveen
- Integraal Veiligheidsplan Hoogeveen 2020-2023
- Regionaal Beleidsplan Noord Nederland 2019

Zichtbaar en transparant bestuur
- Collegeprogramma 2018-2022
- Toekomstvisie Hoogeveen 2018 & verder
- Visie op Informatieveiligheid - gemeente Hoogeveen, maart 2018
- Integraal beleid informatieveiligheid - gemeente Hoogeveen, maart 2018

Paragraaf Handhaving
- Drank- en Horecawet; Preventieplan alcohol 2019-2023
- Handhavingsuitvoeringsprogramma Hoogeveen 2019-2020
- Kadernota Handhaving 2015-2018 (2015)
- Nota Prioriteitsstelling Handhaving (2011)
- Handhavingsuitvoeringsprogramma (2017) inclusief opdrachtverstrekking aan RUD

Bijlage F: Sociale structuur

Cijfers per 1 januari	2019 werkelijk	2020 werkelijk	2021 werkelijk	2022* verwachting
SOCIALE STRUCTUUR				
Leeftijdsopbouw bevolking:				
00 t/m 03 jaar	2.216	2.171	2.112	2.126
04 t/m 11 jaar	5.190	5.066	4.873	4.906
12 t/m 17 jaar	4.103	4.021	4.040	4.067
18 t/m 26 jaar	5.541	5.679	5.702	5.741
27 t/m 50 jaar	16.348	16.126	15.955	16.063
51 t/m 65 jaar	11.141	11.261	11.296	11.373
66 t/m 75 jaar	6.402	6.488	6.633	6.678
76 jaar en ouder	4.721	4.823	4.992	5.026
Totaal	**55.662**	**55.635**	**55.603**	**55.981**
Totaal in particuliere huishoudens	54.342	54.322	54.305	54.674
Personen in institutionele huishoudens	1.320	1.377	1.298	1.307
Totaal personen in huishoudens	**55.662**	**55.699**	**55.603**	**55.981**
Thuiswonend kind	15.418	15.381	15.278	15.382
Alleenstaand	8.270	8.409	8.476	8.534
Totaal samenwonende personen	28.192	28.080	28.054	28.245
Partner in niet-gehuwd paar zonder kinderen	2.764	2.792	2.890	2.910
Partner in gehuwd paar zonder kinderen	12.110	12.092	12.112	12.194
Partner in niet-gehuwd paar met kinderen	2.708	2.694	2.756	2.775
Partner in gehuwd paar met kinderen	10.610	10.502	10.296	10.366
Ouder in eenouderhuishouden	1.769	1.808	1.810	1.822
Overig lid huishouden	676	644	687	692
Personen in institutionele huishoudens	1.337	1.377	1.298	1.307
Bron: CBS. *Totaal aantal inwoners 2022 is gebaseerd op meting GBA 31-8-2021; en is verbijzonderd naar de wijken en leeftijdscohorten op basis van de verdeling in 2021				
Aantal uitkeringsgerechtigden	**1.286**	**1.221**	**1.274**	**1.225#**
Bron: monitor sociaal domein.#Stand per 31 augustus 202				
INWONERAANTALLEN CBS-wijk-buurtindeling				
Hoogeveen kern	25.214	25.150	25.080	25.250
De Weide	14.325	14.295	14.060	14.156
Fluitenberg	510	510	585	589
Elim	2.412	2.380	2.335	2.351
Hollandscheveld	4.473	4.475	4.560	4.591
Noordscheschut	1.901	2.080	2.085	2.099
Nieuwlande	1.350	1.365	1.370	1.379
Nieuweroord	988	535	530	534
Tiendeveen	751	630	670	675
Stuifzand	619	630	625	629
Pesse	1.812	1.835	1.840	1.853
Zuideropgaande Nieuw Moscou	591	600	635	639
Industriegebied	573	520	525	529
Verspreid gebied	219	220	235	237
Totaal aantal inwoners	**55.738**	**55.662**	**55.603**	**55.981**
Bron: CBS. *Totaal aantal inwoners 2022 is gebaseerd op meting GBA 31-8-2021; en is verbijzonderd naar de wijken en leeftijdscohorten op basis van de verdeling in 2021.				
Woningen (incl. woonw.)	23.755	24.055	24.265	24.465
Wooneenheden/bijzondere woongebouwen	1.726	1.786	1.788	1.851
Recreatiewoningen	237	239	239	241
Totaal woonruimten	**25.718**	**26.080**	**26.292**	**26.557***
Bron: Ontwikkeling en grondbedrijf. *Gebaseerd op de realisatie per 1 september 2021 en de verwachte oplevering over de rest van 2021				

Bijlage G: Toelichting op verplichte beleidsindicatoren

Blijven meedoen en talentontwikkeling

Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + mbo)

Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

Bron: Trendbureaudrenthe.nl

Absoluut verzuim leerlingen

Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.

Gemeenten leveren het aantal leerplichtigen aan bij DUO. Indien een gemeente geen waarde heeft geleverd, wordt het aantal leerlingen gebruikt om de waarde te bepalen.

Bron: trendbureaudrenthe.nl

Relatief verzuim

Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerplichtige leerlingen.

Gemeenten leveren het aantal leerplichtigen aan bij DUO. Indien een gemeente geen waarde heeft geleverd, wordt het aantal leerlingen gebruikt om de waarde te bepalen.

Bron: trendbureaudrenthe.nl

Jongeren met jeugdhulp

Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.

Bron: CBS – Beleidsinformatie Jeugd (2e halfjaar 2019)

Gezond en vitaal

Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement

Aantal per 1.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat een referentiegemiddelde gebaseerd is op aantal deelnemende gemeenten in een peilperiode.

Bron: CBS-Monitor sociaal domein Wmo (2^{e} halfjaar 2019)

Niet-sporters

Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder.

Bron: Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM 2016. Elke vier jaar organiseren de GGD'en samenwerking met het RIVM en het CBS een gezamenlijke Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen.

Werken aan werk

Banen

Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

Bron: https://www.waarstaatjegemeente.nl (2019)

Vestigingen

Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

Bron: https://www.waarstaatjegemeente.nl (2019)

Netto arbeidsparticipatie

Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.

Bron: https://www.waarstaatjegemeente.nl (2019)

Functiemenging
De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
Bron: https://www.waarstaatjegemeente.nl (2019)

Aantal re-integratievoorzieningen
Het aantal re-integratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar
Bron: https://www.waarstaatjegemeente.nl
Bijstandsuitkering
Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 1.000 inwoners
Bron: CBS – Participatie Wet (2019)

Bruisend Hoogeveen
Voor dit programma zijn geen verplichte beleidsindicatoren aanwezig

Aantrekkelijk Wonen
Nieuwbouwwoningen
Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.
Bron: ABF – Systeem Woningvoorraad (2019)

WOZ waarde woningen
Betreft gemiddelde WOZ waarde woningen.
Bron: CBS-Statistiek Onroerende Zaken (2019)

Gemeentelijke woonlasten
Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een 1 persoonshuishouden en een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Bron: Coelo (2020)

Demografische druk
De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
Bron: CBS – Bevolkingsstatistiek (2020)

Krachtige wijken en dorpen
Voor dit programma zijn geen verplichte beleidsindicatoren aanwezig

Veilige bereikbaarheid
Voor dit programma zijn geen verplichte beleidsindicatoren aanwezig

Duurzamer Hoogeveen
Bron: waarstaatjegemeente.nl

Veilig Hoogeveen
Winkeldiefstal
Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
Bron: CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen (2018)

Diefstal uit woning
Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
Bron: CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen (2018)

Geweldsmisdrijven
Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
Bron: CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen (2018)

Vernieling en misdrijven tegen de openbare orde
Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.
Bron: CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen (2018)

Verwijzing Halt
Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.
Bron: Bureau Halt (2019)

Jongeren met delict voor rechter
Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
Bron: CBS Jeugd (2018)

Jongeren met jeugdreclassering
Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
Bron: CBS – Beleidsinformatie Jeugd (2^{e} halfjaar 2019)

Jongeren met jeugdbescherming
Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
Bron: CBS – Beleidsinformatie Jeugd (2^{e} halfjaar 2019)

Zichtbaar en transparant bestuur
Voor dit programma zijn geen verplichte beleidsindicatoren aanwezig

Postadres
Postbus 20.000
7900 PA Hoogeveen

Bezoekadres
Raadhuisplein 24
7901 BW Hoogeveen

Telefoon
14 0528

Fax
0528-291325

E-mail
info@hoogeveen.nl

Internet
www.hoogeveen.nl

Uitgave
Gemeente Hoogeveen

Gemeente Hoogeveen